C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Francis_Dick-Chladna_zrada.PDB

PDB Name: Francis_Dick-Chladna_zrada
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 20.10.2003
Modification Date: 20.10.2003
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Chladná zrada

Dick Francis

1

Studená, šedavá voda omývala chatrně vyhlížející boky sklolaminátového člunu a já se otřásl při pomyšlení, jak hluboko pod námi leží mořské dno.
Byli jsme hodinu plavby od Oslo, motor mlčel a Arne Kristiansen si dával načas. Trvalo mu celé odpoledne, než se odhodlal odpovědět na několik jednoduchých otázek.
Zataženo, vlhko, schylovalo se k dešti. Studený vítr mi zpíval do uší a nohy jsem měl jako kus ledu. V říjnu byla teplota ve fjordu podstatně nižší než na pevnině, a jen jeden z nás byl na takovou zimu patřičně oblečený.
Zatímco já měl přes běžný oblek jen nepromokavou bundu a na hlavě nic, můj společník byl vybavený dobře. Na hlavě červenou prošívanou čepici s klapkami na uši uvázanými pod bradou, modré zateplené kalhoty zastrčené do širokých gumových holínek a červenou prošívanou bundu na zip a na patentky. Proužek černé a žluté u krku dával tušit další izolační vrstvy.
Telefonicky jsme se domluvili, že se sejdeme u sochy na náměstí u radnice, kousek od přístavu. Odmítl schůzku v hotelu Grand, kde jsem byl ubytovaný, ba dokonce i na náměstí se bál odposlechu dálkovou elektronikou (tak to řekl). Trval na tom, že se uchýlíme na vodu. Protože jsem už ze zkušenosti věděl, že jediný způsob jak se vypořádat s jeho občasnými záchvaty stihomamu je vyhovět mu, přistoupil jsem na jeho návrh. Pokrčil jsem rameny a následoval ho k pobřežní hrázi, kde se na vodě u schůdku kolébaly tři světlé čluny.
Neuvědomil jsem si, oč je na vodě chladněji než na břehu. Cvičil jsem promrzlými prsty v kapsách a opakoval svoji poslední otázku.
"Jak bys propašoval šestnáct tisíc ukradených norských korun přes hranice?"
Opět neodpověděl. Byl na slovo skoupý jako berní úředník na daňové odpisy.
Pomalu zamžikal a pak sklopil víčka, což bylo znamení, že se mu v hlavě promítá další fáze šachových variací a permutací. Nepochybně promýšlel následné možnosti: jestliže po odpovědi A může následovat pět různých reakcí a po odpovědi B šest, nebylo by lepší volit odpověď C? V tom případě ovšem...
Konverzaci to výrazně brzdilo.
Snažil jsem se ho pobídnout. "Říkals, že to byly malé bankovky a mince... Jaký objem mohly ty peníze mít? Vešly by se do malého kufříku?"
Zamžikal.
"Myslíš, že s tím mohl přes hranici přejít snadno?"
Zamžikal.
"Nebo si myslíš, že je ještě někde tady, v Norsku?"
Neochotně promluvil: "To nikdo neví."
Zkusil jsem to jinak: "Když se tu v hotelu ubytuje cizinec, musí vyplnit policejní přihlášku a předložit pas. Ověřila si vaše policie tyhle přihlášky?"
Chvíle ticha.
Pak řekl: "Ano."
"Robert Sherman žádnou přihlášku nevyplnil."
"Žádnou? A co hned po příjezdu z Anglie?"
"Nepřespal v hotelu."
Trpělivost, panebože, trpělivost. "Kde spal?"
"U známých."
"Kterých?"
Chvíli váhal. Bylo mi jasné, že odpověď zná a že mi to dřív či později řekne. Asi jinak uvažovat nedokázal, ale kdo to s ním jako s vyšetřovatelem má vydržet!
A co víc, sám jsem ho vyučil! Říkal jsem mu: "Než promluvíš, mysli." Tak tedy myslel.
Během tří měsíců, které strávil v Anglii, aby se poučil, jak britský Jockey Club řídí své oddělení vyšetřování, jsme se

hodně sblížili. Občas u mne přespal, a na dostihy jsme jezdili vždy spolu. Vyptával se, já odpovídal, on mlčky mžikal a přemýšlel. Od té doby uběhly tři roky, stačily však tři minuty a teplý pit vzájemného respektu se vrátil. Měl jsem ho docela rád, a to ne navzdory jeho drobným výstřednostem, ale spíš kvůli nim.
"Přenocoval u Gunnara Holta," řekl.
Čekal jsem.
Po několika vteřinách dodal: "To je trenér dostihových koní."
"Sherman pro něho jezdil?"
Po téhle jednoduché otázce se ponořil do hlubokého šachového rozjímání.
Pak řekl: "Bob Sherman, když byl v Norsku, jezdil jednoho překážkáře pro Holta. Jo. Nejezdil pro Gunnara Holta rovináře."
Bože, dej mi sílu!
Arne ještě neskončil. "Robert Sherman jezdil koně pro závodiště."
To jsem nechápal. "Jak?"
Znovu se poradil se svým nitrem. Zřejmě dostal zelenou, směl podat vysvětlení.
"Závodiště platí poplatek zahraničním jezdcům, aby oni přijeli do Norska, dostihy to dělá zajímavé pro publikum. Závodiště platilo Roberta Shermana, aby tu jezdil."
"Kolik mu platili?"
Zvedl se mírný vítr a zčeřil vody fjordu v drobné vlnky. Fjord blízko hlavního norského města není úzký, se strmými břehy, jako většina lákavých fjordů na plakátech v cestovních kancelářích, je široký, posetý drobnými kamenitými ostrůvky, vroubený městem a předměstskými čtvrtěmi. Necelý kilometr od nás projel dopravní parník a pohoupal nás. Pevnina se zdála být hodně daleko.
"Jeďme zpátky," řekl jsem rozhodně.
"Ne, ne..." Neměl pražádné pochopení pro takovou slabost. "Zaplatili mu tisíc pět set korun."
"Je mi zima," prohlásil jsem.
Zatvářil se překvapeně. "Zima ještě nenastala."
Zasmál jsem se. Zuby mi drkotaly. "Léto není."
Nesoustředěně se rozhlédl. "Robert Sherman přijel na dostihy do Norska šestkrát, předtím. Teď to je sedmkrát."
"Arne, víš co? Dopovíš mi to v hotelu."
Vážně se na mne zadíval. "Co je špatně?"
"Nemám rád výšky."
Zatvářil se nechápavě. Vytáhl jsem z kapsy zmrzlou ruku v rukavici a ukázal přes bort dolů na moře. Arne pochopil a usmál se. Přestal se tvářit přísně a jako ve střehu.
"Odpusť, Davide. Rozumíš, moře je pro mne domov. Jako sníh. Odpusť."
Šel nastartovat motor. Ještě se otočil: "Mohl snadno přejet hranici do Švédska. Celníci koruny nehledají."
"Jakým autem by jel?"
Zamyslel se. "Jo..." Zamžikal. "Mohl jet s kamarádem..."
"Nastartuj !"
Pokrčil rameny, pokýval a stiskl příslušné knoflíky u motoru. Skoro jsem očekával, že motor budě stejně ztuhlý jako moje prsty a že nenaskočí, ale jiskra zasáhla palivo tak, jak se patří, motor ožil a Arne zamířil přídí směrem ke kávě a ústřednímu topení.
Člun šplouchal po drobných vlnách a boční vítr mi vál slanou sprškou do obličeje. Přitáhl jsem si límec bundy přes tváře a zatáhl hlavu jako želva.
Viděl jsem, že se Arnemu pohybují rty, že něco říká, ale v hluku motoru, moře, větru a šustění kabátu kolem uší jsem neslyšel ani slovo.
"Cos říkal?" zahulákal jsem.
Znovu, hlasitěji opakoval, co řekl. Zaslechl jsem jen útržky, jednotlivá slova jako "špinavý zloděj" a "nevděčný padouch". Pochopil jsem, že projevuje svůj osobní názor na britského jezdce Roberta Shermana. Arne měl těžký život od chvíle, kdy Robert Sherman zmizel současně s penězi, vybranými na závodišti Ovrevoll na vstupném. Arne Kristiansen byl nejen oficiální vyšetřovatel norského Jockey Clubu, ale nesl taky zodpovědnost za bezpečnost na závodišti.
Když jsme pluli z Oslo, prohlásil, že krádež pociťuje jako osobní urážku i jako urážku Norska. Prý se nesluší, aby hosté kradli u hostitele. Norové prý nejsou zločinci. Na důkaz toho ocitoval různé statistické údaje na milion obyvatel. Prý když jsou Britové v Norsku, měli by mít ruce ve vlastních kapsách.
Sympatizoval jsem s ním a zdržel se komentáře. Nepřipomněl jsem mu, kolikrát jeho krajané připluli do Británie loupit. Bylo třeba uznat, že moderní Vikingové neprojevují sklon k vypalování sídel, násilněním a loupežím, ale že se omezují na mírumilovné, neškodné fotografování Buckinghamského paláce. Trochu jsem se za Roberta Shermana jako Brit styděl a přistihl jsem se při tom, že se za něj ospravedlňuju.
Arne se rozčiloval dál, v tom nebylo třeba ho povzbuzovat. Zaslechl jsem útržky vět jako "pro mne nemožná situace", které říkal s takovou bravurou, jako by je měl nacvičené. Uvědomil jsem si, že je asi nacvičené má. Od krádeže uběhly tří týdny a čtyři dny. Od chvíle, kdy předseda dostihového výboru zatelefonoval do britského Jockey Clubu a požádal mne, abych do Norska vyslal vyšetřovatele, uběhlo čtyřicet osm hodin. Vyslal jsem sám sebe (jak jste správně pochopili).
S předsedou jsem se ještě nesetkal a zdejší závodiště neviděl. Nikdy předtím jsem v Norsku nebyl. Byl jsem na lodi ve fjordu, protože Arne byl jediný, koho jsem v Norsku znal.

Vlasy, schované pod čepicí, měl před třemi lety plavé, prokvetlé na spáncích. Oči měl stejně modré jako dřív, vrásky kolem očí taky stejné, ale váčky pod očima mu ztěžkly. Sprška slané vody dopadala na jeho větrem ošlehané tváře, na silnou, čtyřiceti lety poznamenanou, neopálenou, bledou, odolnou kůži. Nepřestával vést rozhněvaný monolog, setrvával se svojí ukřivděností na dobře vyšlapané stezce. Už jsem se ani nesnažil ho poslouchat, bylo mi příliš zima. Vtom se uprostřed věty zarazil, povytáhl obočí a zadíval se do dálky, kamsi za moje levé rameno. Ohlédl jsem se. Mířil k nám větší, rychlý motorový člun, protínal vody fjordu ostrou přídí, o kterou se tříštily vlny jako stříbrné perutě.
Otočil jsem se k Arnemu. Pokrčil rameny a tvářil se lhostejně. V tu chvíli však náš motor škytl a zhasl.
"Fanden," ulevil si Arne.
Mne napadala silnější, jadrnější slova anglická.
"Tamti lidé nám přijdou pomoct," prohlásil Arne a ukázal na blížící se rychlý člun. Bez dalšího zaváhání vstal, rozkročil se a začal mohutně mávat pažemi v červených rukávech nad hlavou.
Posadil jsem se bokem a sledoval blížící se loď.
"Vezmou nás na palubu," řekl Arne.
Blížící se člun nezpomaloval. Viděl jsem jeho mohutné, lesklé černé boky a ostrou příď. Perutě z vodní tříště po stranách přídě prorážející vodu byly čím dál tím mohutnější.
Vyšší a mohutnější.
Neklidně jsem se otočil k Arnemu. "Nevidí nás," řekl jsem.
"Musí nás vidět." Arne nepřestával zuřivě mávat rukama, až nebezpečně rozkolébal loďku.
"Haló!" volal. A ještě něco norsky.
Vítr mu odvál slova od úst. Kormidelník na velkém člunu ho neviděl ani neslyšel. Ostrý kýl mířil rychlostí čtyřiceti uzlů přímo na nás.
"Vyskoč!" křikl Arne a skočil. Červená se mihla a zmizela v moři.
Já nebyl tak rychlý. Nechtěl jsem věřit, že se stane, co se stalo, že kýl člunu vyhodí naši loďku do vzduchu jako pírko. Spadl jsem přes bort do moře vteřinu předtím, než se sklolaminátová skořepina rozpoltila. Cosi mne vší silou uhodilo do ramene, sotva jsem se ponořil. Sjel jsem jak blesk do temné, studené hlubiny.
Lidi, kteří přepadnou přes palubu, usmrtí častěji lodní šroub než moře samo. Než jsem si to však stačil uvědomit, loď i se dvěma šrouby už mne minula a já byl celý. Vyplaval jsem na hladinu a lapal po vzduchu ve zčeřené brázdě vody za lodí. Díval jsem se za rychlým člunem, uhánějícím lhostejně dál.
"Arne!" křičel jsem, ale bylo to, jako by se člověk potápěl v Temži pro jeden jediný diamant. Do otevřených úst mi šplouchla vlna. Polkl jsem nepříjemně vydatnou dávku nezředěné slané vody.
Když je člověk přímo v moři, zdají se mu vlny mnohem větší, než když se na ně dívá z člunu. Motal jsem se ve zpěněné vodě a pěna mi stříkala do očí. Znovu jsem volal Arneho. Křičel jsem čím dál tím hlasitěji. Měl jsem strach. Strach o něj i o sebe. Vítr mi ale odnášel slova od úst a roztrhal je na kousky.
Z naší loďky nezbylo nic. Matně jsem si pamatoval, že se rozpoltila na dvě poloviny. Ty se teď asi zvolna převalovaly a klesaly ke vzdálenému dnu.
Při té představě jsem se otřásl nejen zimou.
Po Arnem nikde ani stopy. Nikde ani stopy po červené čepici, žádné červené paže se neukázaly nad vzdutou hladinou. Marně jsem hledal jeho úsměv, kterým by mne ubezpečil, že moře je jeho domov a že bezpečí a horké vdolky jsou tamhle tím směrem.
Na všech stranách jsem viděl zemi, zdvihala se vysoko nad moře jako šedomodrý přízrak. Ať jsem se podíval na kteroukoli stranu, připadalo mi, že je daleko, nejmíň kilometr.
Šlapal jsem vodu a svlékal se přitom. Zoufale jsem se rozhlížel po Arnem, nepřestával jsem doufat, že se objeví.
Nic, jen nelítostná rozbouřená hladina. Vzpomněl jsem si na lodní šrouby velkého člunu a na Arneho těžké holínky, které se jistě okamžitě naplnily vodou. Nakonec jsem si uvědomil, že jestli se nesmířím se skutečností, že Arne už není, a jestli nevyrazím k pevnině, na místě se utopím.
Odkopl jsem boty a rozepnul a svlékl bundu i sako. Pak jsem si uvědomil, že mám v kapse saka náprsní tašku. Vytáhl jsem ji z kapsy a zastrčil pod košili.
Bunda i sako nasáklé vodou se chvíli pohupovaly po hladině, než zmizely pod vodou. Stáhl jsem si kalhoty. Taky zmizely v hloubce.
Škoda, pomyslel jsem si, byl to pěkný oblek. Voda byla hodně studená.
Začal jsem plavat. Mířil jsem přes fjord k Oslo. Snad.
Bylo mi třiatřicet a pamatoval jsem si víc statistických údajů, než bylo zdrávo. Věděl jsem kupříkladu, že průměrný člověk vydrží ve vodě teploty kolem bodu mrazu pouze necelou hodinu.
Snažil jsem se plavat klidným, vyrovnaným tempem, abych se příliš brzy nevyčerpal. Vody fjordu nebyly na bodě mrazu, ale o něco teplejší. Možná že voda bičující právě v tu chvíli pobřeží u anglického Brightonu není o nic teplejší. Jestli je ta voda pět nad nulou, mohl bych v ní vydržet... No, tenhle statistický údaj vlastně neznám. Musím doufat, že vydržím plavat tři kilometry.
Vybavily se mi zapomenuté vědomosti: "Golfský proud proudí kolem norského pobřeží..." Dobrý starý Golfský proud! Kam se poděl?
Nikdy předtím jsem si neuvědomil, že chlad má sílu. Asi to bylo tím, že jsem nikdy předtím opravdově neprochladl, jen mi občas byla zima. Tentokrát mi ale chlad pronikal hluboko do svalů a pálil mě do útrob. Ruce i nohy jsem přestal cítit, údy jsem měl těžké jak z olova. Plavci na dlouhé vzdálenosti mívají většinou pěknou, spolehlivou izolační vrstvu podkožního tuku. Tu já neměl. Navíc takoví plavci bývají pomazaní voduodpuzujícími mastmi a provázejí je pomocné čluny s horkým kakaem z trubičky na vyžádání. Takoví plavci však většinou uplavou nejmíň o deset až patnáct

kilometrů víc, než kolik jsem hodlal uplavat já.
Plaval jsem.
Vlny se mi zdály hrozivě mohutné. Neviděl jsem, kam plavu. Abych viděl, musel jsem šlapat vodu, narovnat se a natáhnout hlavu nad hladinu. Tím jsem se ale vyčerpával a ztrácel čas.
Nejbližší kousek země byl v mých slanou vodou obolených očích stále stejně daleko. Fjord u Oslo by se přece měl hemžit loďkami! Nezahlédl jsem ani jedinou.
Do háje! Já se snad opravdu utopím! Zatraceně!
Ne, sakra, neutopím se!
Plaval jsem.
Pomalu se šeřilo. Moře, nebe i vzdálené hory tmavly. Začínalo pršet.
Pohyboval jsem se velmi pomalu, aspoň se mi to zdálo. Země jako by se vůbec nepřibližovala. Napadlo mne, že mne možná drží na místě proud. Když jsem se však ohlédl, viděl jsem, že se země za mnou vzdaluje.
Plaval jsem mechanicky, začínal jsem pociťovat únavu. Plynul čas.
Daleko přede mnou se na břehu v houstnoucím šeru začaly objevovat světelné body. Pokaždé, když jsem se zadíval dopředu, jich bylo víc. Město se před nocí rozsvěcovalo.
Je to příliš daleko, pomyslel jsem si, na mne je to příliš daleko. Všude kolem je země na dohled, na zemi život, lidé, a já k nim nemůžu.
Pode mnou byla hrozivá hloubka. Nikdy jsem neměl rád výšky.
Smrt utopením je chladná a osamělá.
Plaval jsem. Co mi zbývalo.
Když se přede mnou vlevo objevilo další světlo o něco výš, trvalo hodnou chvíli, než to můj zpomalený mozek zaznamenal. Šlapal jsem chvíli vodu a vytřel si z očí kapky deště a slanou vodu, jak jen šlo, abych zjistil, kde se to světlo vzalo. Viděl jsem, že tmavý obrys země už je blízko, mnohem blíž, než jsem myslel.
Domy, světla, lidé. Někde na té tmavé skalní mase určitě jsou.
Vděčně jsem zamířil trochu vlevo a začal dělat rychlejší tempa. Bezhlavě jsem uvolňoval pečlivě našetřené rezervy energie, jako kající se skrblík. Byla to hloupost, protože na mne nečekala žádná hostinná pláž, ale strmá skála. Nenašel jsem žádný výčnělek ani rampu, na které bych si trochu odpočinul. Musel jsem se dál udržovat na hladině.
Poslední etapa byla vskutku nejhorší. Země byla doslova na dosah ruky, ale nebylo čeho se na ní zachytit. Někde přece musí být nějaká průrva, ale mně už nezbývalo sil. Pracně jsem se pohyboval vzedmutou vodou a pomyslel si, jak by bylo krásné proletět klidnou, teplou vodou jako Mark Spitz a přistát u pevného zábradlí, s nohama na dně. Nakonec jsem přistál na břiše na malém kamenném molu, po kterém spouštěli na vodu loďky. Ležel jsem zpola na suchu, zpola ve vodě a snažil se chytit dech. Ani jsem si předtím neuvědomil, že jsem ho ztratil. Dýchal jsem pracně. Kašlal jsem.
Nebyla ještě úplná tma, jen pozdní severské šero. Bylo mi jedno, kolik je hodin, ať si jsou třeba tři ráno, hlavně že jsou ty kamenné kvádry, na kterých ležím, tak teplé a pohostinné jako peřina.
Někde nad mojí hlavou zazněly pravidelné kroky. Pak se kroky zastavily.
Nadzdvihl jsem hlavu a zamával ztuhlou rukou.
"Hvem er der?" ozvalo se nade mnou.
Vydal jsem ze sebe krákavý zvuk. Muž sešel blíž ke mně po kamenném svahu bokem, opatrně, aby neuklouzl. Viděl jsem ho jen matně. V šeru se tmavá postava, důkladně oblečená, rýsovala jen nejasně.
Opakoval pro mne nesrozumitelnou otázku.
"Jsem Angličan. Nemohl byste mi pomoct?"
Několik vteřin se nedělo nic. Pak se muž vzdálil.
No a co, pomyslel jsem si znaveně, jsem v Norsku aspoň na půl těla. Na to, abych se vzepřel a vytáhl se nahoru, mi chyběla síla. Za nějakou tu minutu snad potřebnou sílu nastřádám. Chce to čas.
Muž se vrátil s přítelem. Bylo ode mne nehezké, že jsem mu nedůvěřoval.
Přítel se na mne v dešti zadíval a zeptal se: "Vy jste Angličan? Jste Angličan?"
Říkal to tak, jako by fakt, že jsem právě Angličan, vysvětloval vše, i to, že si v říjnu jen tak plavu v košili a spodcích, a že se povaluju po kamenech u břehu.
"Ano," řekl jsem.
"Spadl jste z lodi?"
"Tak nějak."
Cítil jsem, jak mne bere pod rameny. "Tak jdeme, ven z vody."
Vylezl jsem na kamenný svah a s jeho pomocí jsem se vyškrábal nahoru. Podél břehu bylo zábradlí se sloupky. Zůstal jsem sedět na zemi, záda opřená o jeden ze sloupků. Přál jsem si mít víc síly.
Něco si říkali norsky. Pak mi ten, který uměl anglicky, ohlásil:
"Vezmeme vás ke mně domů, tam se usušíte a zahřejete."
"Děkuju vám," řekl jsem procítěně, z hloubi srdce.
Jeden z mužů zase zmizel a po chvíli se vrátil se starou, rozvrzanou dodávkou. Posadili mne dopředu vedle řidiče, přestože jsem jim nabídl, že bych snad měl raději odkapávat na zadní sedadlo. Jeli jsme rychle asi půl kilometru k malému dřevěnému domu kousek od dalších obytných budov. Vesnice s obchody a telefony tam nebyly.
"Jste na ostrově," vysvětloval můj zachránce. "Je dlouhý jeden kilometr a tři sta metrů široký." Řekl mi, jak se ostrůvek jmenuje. Znělo to jako "korzo".
Obývací pokoj byl menší a jasně osvětlený. Zahřál jsem se u velkých kamen, zabírajících přinejmenším šestinu místnosti. Na světle jsem viděl, že můj hostitel je menší, dobromyslný člověk středního věku s upracovanýma rukama.

Potřásal nade mnou hlavou, vytáhl odněkud přikrývku, pak se chvíli někde hrabal a přinesl mi teplou vlněnou košili a kalhoty.
"Vy nejste námořník," poznamenal, když jsem se nešikovně svlékal z košile a spodků.
"Ne," přikývl jsem.
Náprsní taška mi upadla na zem. Překvapilo mne, že ji mám. Zapomněl jsem na ni. Můj norsky mluvící zachránce mi náprsní tašku se širokým úsměvem zdvořile podal. Podobal se svému příteli.
Mezi záchvaty neovladatelného třesu jsem oběma mužům vyprávěl, co se stalo a zeptal se, jaké jsou možnosti dostat se zpět do města. Probrali to spolu, zatímco jsem se oblékal. Nejdřív vrtěli hlavami, ale pak začali přikyvovat.
"Až se uděláte víc teplo, vezmeme vás na loď," řekl ten, který uměl anglicky.
Zadíval se na moji náprsní tašku, ležící na stole z naleštěného borového dřeva.
"Prosíme zaplatit jen naftu, když můžete."
Společně jsme rozložili promáčené bankovky. Řekl jsem jim ať si z nich vyberou, kolik chtějí. Po krátké poradě si vybrali padesátikorunovou bankovku. Prosil jsem je, ať si vezmou ještě jednu, ale oni namítali, že by to bylo moc. Nakonec si obě bankovky vzali a ostatní mi pomohli usušit na kamnech. Okraje bankovek se kroutily. Pak se zase chvíli radili, otevřeli jednu zásuvku a vytáhli z ní láhev se světlou, zlatavou tekutinou. Podali mi malou sklenici a trochu mi nalili.
"Skol," řekli.
"Skol," opakoval jsem po nich.
Se zájmem sledovali, jak piju. Příjemný oheň mi sklouzl do hrdla a zahřál žaludek. Netrvalo dlouho a teplo se mi rozlilo i ve zmrzlých žilách.
Usmívali se.
"Aquavit," poznamenal můj hostitel a zase drahocennou láhev uložil, pro dalšího potřebného ztroskotance, který doplave k jeho prahu.
Řekli, abych si sedl na jediné pohodlné křeslo v místnosti. Protože se mi svaly ještě chvěly slabostí, návrh jsem přivítal. Seděl jsem a odpočíval, zatímco ti dva chystali praktické voskované kabáty a kalhoty. Než si vše připravili a oblékli, vrátila se mi normální barva, už jsem nebyl šedý domodra.
"Je líp?" zeptal se mne můj hostitel s úsměvem.
"Je," přikývl jsem.
Taky kývali a podali mi impregnované oblečení. Pak mne člunem páchnoucím rybinou odvezli světly lemovaným fjordem k městu. Nepřestávalo pršet. Cestou jsem si spočítal, že jsem ve vodě strávil asi dvě hodiny, což dohromady nic nedokazovalo. Nebyl jsem o nic moudřejší, pokud jde o moje plavecké schopnosti, ani pokud jde o možné působení mořských proudů, či snad o vzdálenost, jakou jsem uplaval. Jedno bylo jisté, teplota vody se určitě pohybovala nad bodem mrazu.

2

Počkali, až se v Grandu převléknu, aby si mohli odvézt zapůjčené oblečení. Rozloučili jsme se přátelsky, s upřímným stisknutím ruky. Teprve po jejich odchodu jsem si uvědomil, že nevím, jak se jmenují.
Ze všeho nejvíc jsem si přál jít si lehnout a prospat půl století. Při pomyšlení na Arneho ženu jsem však to přání pustil z hlavy. Další dvě hodiny jsem strávil hlášením o nehodě na nejrůznějších norských úřadech.
Když na policii dopsali protokol, řekli, že někoho pošlou, aby všechno sdělil paní Kristiansenové. Nabídl jsem se, že půjdu taky a oni souhlasili. Jeli jsme policejním vozem a zazvonili u bytu C v prvním poschodí velkého dřevěného domu v pěkné čtvrti nedaleko centra.
Otevřela nám mladá, asi třicetiletá žena s příjemnou, dívčí tváří. Zadívala se na nás tázavě jasnýma šedýma očima. Byt se zdál být teplý a hezky barevný. Vzduch se chvěl Beethovenem.
"Je doma paní Kristiansenová?" zeptal jsem se.
"Ano, já jsem Kristiansenová."
Byla zcela jiná, než jsem očekával. Nesluší se, aby podivíni, jako byl Arne, měli štíhlé mladé ženy s plavými vlasy spadajícími na ramena. Odvrátila se ode mne (nejsem zajímavý) a zadívala se na policistu za mnou. Oči se jí rozšířily.
"Jsem David Cleveland," představil jsem se. "Byl jsem dnes odpoledne s Arnem..."
"Nepovídejte! Pojďte prosím dál..., já jsem tak ráda..." Otevřela zeširoka dveře a zavolala přes rameno:
"Arne! Arne, pojď se podívat, kdo přišel!"
Objevil se v hale. Naprosto živý.
Vytřeštěně jsme se jeden na druhého zadívali. Musel jsem vypadat stejně ohromeně jako on. Vykročil mi vstříc, ruku napřaženou, s nevídaně širokým úsměvem.
"Davide! To snad ani není možné! Ohlásil jsem, že ses utopil." Chytil mne za obě ruce a srdečně s nimi potřásal. "Pojď dál, pojď dál, kamaráde, musíš mi říct, jak ses z toho dostal. Byl jsem tak zoufalý..., vyprávěl jsem Kari..."
Jeho žena přitakávala a tvářila se šťastně, jako on.
Policista za mnou se ozval: "Jak se zdá, pan Kristiansen se vůbec neutopil."
Při obrovské úlevě, jakou jsme pociťovali, se nám to zdálo velice směšné. Dali jsme se do smíchu. I policista se usmál.
"Mne vylovili rybáři blízko Nesoddenu," vyprávěl Arne. "Tam jsem ohlásil také nehodu na policii. Slíbili, že pošlou člun, aby hledal pana Clevelanda. Nedoufali, že ho najdou. Měl bych jim zavolat..."
"To by od vás bylo hezké, děkuju," řekl policista, znovu se na nás usmál a odešel.
Kari Kristiansenová za ním zavřela a prohlásila, že to musíme oslavit. Zavedla mne do obývacího pokoje. Tam burácel

Beethoven. Kari ho vypnula.
"Arne vždy pouští hudbu hlasitě, když má starosti," řekla.
Arne telefonoval venku v hale. Rozeznal jsem v jeho norském vyprávění úžas, úlevu a svoje jméno.
"Je to skvělé, skvělé!" Radoval se a mnul si ruce, když vcházel do pokoje. Pokynul mi, abych se posadil u veselého ohně v krbu.
"Nesoddenská policie prý za tebou vyslala člun, ale byla už příliš velká tma a velký déšť, nic neviděli."
"Je mi líto, že se tak namáhali."
"Ale kamaráde..." Roztáhl prsty. "O nic nejde. Teď se ale na oslavu napijeme, co?"
Nalil do skleniček červené víno z láhve, připravené na servírovacím stolku.
"Arne byl celý večer tolik nešťastný," řekla Kari. "Je zázrak, že jste oba naživu."
Navzájem jsme si vyprávěli, co jsme prožili. Arne prý ze sebe strhl červenou bundu a okamžitě odkopl boty (mělo mne napadnout, že člověk znalý moře jistě nosí volné holínky). Prý mne volal a hledal mne několik minut, ale po mně nebylo nikde ani stopy.
"Naposledy jsem tě viděl ještě ve člunu," řekl omluvně, "já se moc bál, že tě ta silná loď zasáhla přímým nárazem. Když jsem tě nikde neviděl, myslel jsem, že už nežiješ."
Pak prý začal plavat. V mořských proudech a větru se vyznal mnohem líp než já, a plaval proto na opačnou stranu. Když už byl blízko pobřeží, vylovil ho rybářský člun, vracející se domů. Člun měl příliš málo nafty na to, aby se vrátil zpět do fjordu a hledal mne. Zavezl ho do městečka, kde ohlásil moje zmizení. Pak si pronajal člun na zpáteční cestu do Oslo.
Moje vyprávění bylo obdobné, stačila jedna věta: doplaval jsem k ostrovu a dva muži mne pak odvezli člunem do města. Arne se chvíli přehraboval v neuspořádané kupě papírů a vítězoslavně odtamtud vytáhl mapu. Rozložil ji a ukázal na nejširší část fjordu. Řekl Kari i mně, že se naše loď potopila právě tam.
"Na nejhorším místě!" vydechla Kari. "Proč jste jeli tak daleko?"
"Znáš mě," řekl Arne a složil mapu. "Mám rád volnost."
Shovívavě se na něho zadívala. "Chceš říct, že nemáš rád, když tě někdo sleduje."
Arne se zatvářil polekaně, ale jeho komplex z něj čněl jako Gulliver nad Lilliputy.
Řekl jsem: "Na policii se mne ptali, jestli jsem si nevšiml, jak se ta loď jmenuje."
"Pamatuješ si to?"
Zavrtěl jsem hlavou. "Ne. Ty ano?"
Zamžikal a na delší dobu se odmlčel. Bylo to mlčení, do jakého upadal i po té nejjednodušší otázce. Nakonec prohlásil: "Ne, nepamatuju se."
"Mám dojem, že ta loď vůbec žádné jméno neměla," řekl jsem.
Oba se na mne překvapeně zadívali.
"Musela mít jméno," namítla Kari.
"No... Já si nevzpomínám, že by... Ne, žádné jméno ani registrační číslo neměla, ani název domovského přístavu... Tady to třeba nemusí mít."
"Ale ano, musí," Kari se tvářila zmateně. "Samozřejmě že ano."
Arne se hluboce zamyslel. Pak řekl: "Ta loď jela příliš rychle... přímo na nás. Musela mít jméno, jenže já ho neviděl."
Mluvil rozhodně, a jako by ho to téma přestalo bavit. Krátce jsem přikývl a už jsem se k věci nevracel. Byl jsem však přesvědčený, že na černém lodním trupu nebylo nic než černá. Napadlo mne..., jestlipak na tomhle konci světa, v Severním moři, mají taky pašeráky?
"Škoda," řekl jsem, "mohls žádat náhradu škody za zničený člun."
"Měl jsem ho pojištěný, buď klidný."
"Je neslýchané, že ujeli," zlobila se Kari. "Museli přece cítit náraz..., i když to byla větší loď, jak Arne říká, museli pocítit, že na vás narazili."
Přejeli a ujeli, pomyslel jsem si. Děje se to na silnicích, tak proč ne na moři?
"Arne se bál, že neumíte plavat."
"Přeplavu dvakrát nebo čtyřikrát bazén, ale na delší vzdálenost jsem to nikdy nezkoušel."
"Měl jste velké štěstí," řekla vážně.
"Arne taky."
Zamyšleně jsem se na něho zadíval. Byl jsem o dobrých deset let mladší než on a navzdory tomu jsem se ocitl na pokraji úplného vyčerpání.
"Ano, Arne je skvělý plavec a vůbec sportovec. Hodně vydrží, je fit." Usmála se, jako by mluvila žertem, ale byla na něho pyšná. "Kdysi vyhrával závody na běžkách."
Ve výklenku v hale stálo několik párů nedbale uložených lyží, tenisových raket a rybářských prutů. Taky tam byly hórské boty a nejmíň půl tuctu větrovek podobných té červené. Měl vše, co potřebuje člověk milující pohyb v přírodě.
"Už jste jedl?" zeptala se Kari zničeho nic. "Myslím po tom plavání? Jedl jste něco?"
Zavrtěl jsem hlavou.
"Měl jsem příliš velkou starost o Arneho."
S úsměvem vstala. "Arne taky neměl chuť na večeři."
Zadívala se na hodiny. Za deset minut deset.
"Něco vám oběma nachystám," prohlásila.
Zmizela v kuchyni. Arne se za ní s láskou díval.
"Jak se ti líbí?" zeptal se mne. "Že je krásná?"

Nemám rád muže, kteří si říkají o lichotky o svých ženách, jako by byly jejich majetek, jako auto, ale Arnemu jsem ten večer byl ochoten odpustit lecco.
"Je," přikývl jsem, tentokrát upřímně.
Arne se zatvářil potěšeně.
"Ještě víno?" Neklidně vstal a oběma nám nalil.
"Máš krásný dům," řekl jsem.
Překvapeně se ohlédl. "To je dílo Kari," řekl. "Je to její profese, zařizuje lidem byty. I kanceláře a hotely. Tak podobně."
Obývací pokoj byl samé přírodní dřevo, bílá barva, velké stolní lampy se stínidly z pergamenu, teplé světlo dopadající na režné potahy a barevné, tu a onde poházené polštáře. Řád a nahodilost, s obecným dojmem zabydlené útulnosti. Příliš úpravné, vzorně uklizené místnosti na mne vždy působí tísnivě. Byt manželů Kristiansenových byl zařízený s dokonalou vyvážeností.
Arne mi přinesl skleničku a sám si sedl proti mně ke krbu. Vlasy měl mnohem víc prošedivělé a delší než před třemi lety. Vypadal důstojněji.
"Zítra bych se rád setkal s tím předsedou," řekl jsem. "Pokud to bude možné."
Překvapeně se na mne zadíval, jako by v tu chvíli zapomněl, proč jsem vlastně do Norska přicestoval.
"Ano." Zamžikal. "Zítra je sobota, v neděli se jede Velká národní. Bude na závodišti v neděli."
Případem jezdce-zloděje by člověk neměl nikomu kazit volný den, aspoň tak to Arne myslel, jak jsem pochopil. Pokrčil jsem rameny a řekl, že stačí, když tam pojedeme v neděli.
"V tom případě bych se mohl zítra jet podívat za Gunnarem Holtem," navrhl jsem.
Ale ani to se Arnemu nezdálo. Po dlouhé chvíli se vyjasnilo, proč se mu to nelíbí. Arne totiž chce strávit celý den na rybách a bojí se, že mu to pokazím, že budu chtít, aby jel se mnou.
"Mluví Gunnar Holt anglicky?" zeptal jsem se.
"Ano."
"V tom případě za ním můžu jet sám."
Zeširoka se na mne usmál a běžel pomoct Kari, která právě přinášela velký tác plný věcí. Nesla kávu, chlebíčky se sýrem a krevetami a ananas. Snědli jsme všechno do posledního drobečku.
"Musíte přijít na večeři ještě někdy jindy," řekla Kari, "uvařím něco pořádného."
Arne s ní vřele souhlasil a otevřel další láhev vína.
"Je skvělá kuchařka," řekl majitelsky.
Skvělá kuchařka pohodila hlavou s plavými vlasy a vztyčila hrdou šíji. Měla krásnou kostru obličeje a na jedné tváři tři drobná mateřská znaménka.
"Budete vítán kdykoli," řekla.

Vrátil jsem se taxíkem do hotelu v jednu ráno, spal mizerně a vzbudil se v sedm s pocity zmláceného boxera.
Po krátké poradě se zrcadlem jsem zjistil, že mám na levém rameni podlitinu velikosti talíře. Modrá, červeně kropenatá vzpomínka na srážku lodí. Navíc mne po nadměrném zatížení bolely všechny svaly. Ukázalo se, že nejsem žádný zdatný atlet.
Zlepšení nenastalo ani po horké koupeli, ani po snídani, ani když jsem se oblékl, ani poté, co jsem zatelefonoval Gunnaru Holtovi.
"Můžete přijet, jestli chcete, ale nic vám nepovím. Zbytečně maříte čas."
Všichni vyšetřovatelé ztrácejí spoustu času naslouchánímnic neříkajícím výpovědím. Samozřejmě jsem za Holtem jel.
Uvítal mne na dvoře stájí u závodiště. Tvářil se nevraživě.
"To je pořád samé vyptávání, a přitom není co říct."
Zaplatil jsem taxikáři.
"Neměl jste ho posílat pryč," řekl Gunnar Holt, "stejně se dlouho nezdržíte."
Usmál jsem se. "Můžu jet tramvají."
Ošklivě se na mne podíval. "Nevypadáte jako funkcionář Jockey Clubu."
"Byl bych vám velmi vděčný, kdybyste mi dovolil, abych se podíval na vaše koně. Slyšel jsem od Arneho Kristiansena, že tu máte dobrou sbírku... Prý jste si letos vysloužil celou řadu vítězství."
Samozřejmě roztál. Ukázal na velkou budovu na protilehlé straně blátivého dvora. Vydali jsme se tam. Měl holínky a dával mi jasně najevo, jak nevhodně jsem obutý. Byl menší, šlachovitý, středního věku, typický koňák, kterému je mezi koňmi líp než s jejich majiteli. Mluvil anglicky s irským přízvukem.
Ve velké budově byly podél obou stěn dvě řady stání, s chodbou uprostřed. Koně vystrkovali hlavy nad vrátky a tři nebo čtyři stájníci v tu chvíli roznášeli vodu a sítě se senem.
"Právě přijeli z práce," poznamenal Holt. "Trénujeme s nimi na písečné dráze." Otočil se a otevřel dvířka prvního stání.
"Tak tenhle chlapík poběží ve Velké národní. No jen se podívejte, jaké má plece. Je skvělý, co?"
"S tímhle koněm Bob Sherman zvítězil ten den, kdy pak zmizel?"
Mlčky se na mne podíval. Šel poplácat statné, kostnaté zvíře po šíji. Ušlechtile právě nevypadalo. Než se ke mně Holt vrátil, ještě osahal koni nohy.
"Jak tohle víte?" zeptal se.
Nakonec proč mu to neříct.
"Arne Kristiansen mi dal seznam Shermanových jízd z jeho posledního norského pobytu. Taky mi řekl, že tenhle váš kůň má do Velké národní naději. Kdyby měl Sherman rozum, na Velkou by se vrátil a ukradl by vybrané peníze až po hlavním dostihu, vydělal by na tom po všech stránkách víc."

Holt se dokonce zatvářil pobaveně. "To je fakt."
Obešli jsme stáje a obdivovali koně ve všech stáních. Celkem jich bylo dvacet, z toho jedna třetina rovinářů. Vypadali docela dobře, ale na Epsom by těžko stačili. Srst však měli ve velmi dobrém stavu, bylo o ně dobře postaráno. Trenér Holt se ve svém řemesle vyznal. Na konci velké budovy byly oddělené ubikace pro stájníky. Holt mne tam taky zavedl a ukázal mi jak noclehárnu, tak prádelnu i kuchyni.
"Bob většinou přespával tady," řekl Holt.
Rozhlédl jsem se po velké místnosti s dvanácti patrovými palandami, holou prkennou podlahou a obyčejnými židlemi. Velká kachlová kamna a dvojitá okna se záclonami slibovaly, že až přijde sm'h, v noclehárně bude teplo. Na zdech byly celkem nevinné kalendáře s obrázky pěkných slečen. Grand to určitě nebyl.
"Spal tu pokaždé?" zeptal jsem se.
Holt pokrčil rameny. "Jemu to tady vyhovovalo, aspoň ušetřil za hotel. Přece to tu není tak špatné, ne?"
"Jistě že ne."
Pak dodal: "Někdy taky přespal u jednoho majitele."
"U kterého?"
"No... Jmenuje se Per Björn Sandvik a patří mu Whitefire."
"Kolikrát?"
Holt řekl popuzeně: "To snad je jedno, ne? Myslím že dvakrát. Posledně tam nespal. Předtím tam spal dvakrát, jo, dvakrát."
"Kolikrát byl v Norsku celkem?"
"Šestkrát, možná sedmkrát až osmkrát."
"To bylo v průběhu letošního léta?"
"Jo, loni tu nebyl, pokud vám jde o tohle."
"Líbilo se mu tady?"
"Samozřejmě. Všem jezdcům z Británie, co je sem zveme, se tu líbí. Taky dostávají dobře zaplaceno."
"Jak dobře?"
"No, platíme jim cestu a kapesné, pak dostanou honorář za jízdu a navíc zvláštní příplatek."
"Ten platí závodiště?"
"Ne tak docela. Totiž... závodiště ty peníze sice jezdci vyplácí, ale předtím si je vybere od majitelů, pro které žokej jezdil."
"Takže majitel vlastně platí všechno, honoráře za jízdy, procenta za vítězství, odpovídající část cestovného a odpovídající část zvláštního příplatku za vystoupení v Norsku?"
"Ano, to souhlasí."
"A co když jezdec zajede mizerný dostih?"
"Majitel už víckrát jezdce nepozve," odpověděl Holt smrtelně vážně.
Vyšli jsme ze stájí na blátivý dvůr. Sice nepršelo celý den, ale vypadalo to stále na déšť, vzduch byl prosycený vlhkostí.
"Pojďte ke mně domů," vyzval mne Holt. "Dáme si kafe, než půjdete na tramvaj."
"Výborně."
Měl malý dřevěný přízemní dům, v oknech krajkové záclony, za okny muškáty. Kamna v obývacím pokoji hřála. Stála na nich kovová oranžová konvice na kávu. Gunnar chvíli hrabal v zásuvce a vytáhl dva kameninové hrníčky a cukr v sáčku.
"Pozvali by majitelé Boba Shermana znovu?" zeptal jsem se.
Zalil kávu a zamíchal ji velkou lžicí z umělé hmoty.
"Per Björn Sandvik určitě. Sven Wangen taky. Tomu patří ta grošovaná klisna vzadu ve stáji." Zamyslel se. "Pokud jde o Rolfa Torpa... Tomu Bob prošvihnul dostih ten den, co zmizel. Rolf Torp věřil, že to správně měl mít v kapse."
"Měl pravdu?"
Holt pokrčil rameny. "Koně nejsou stroje," řekl. "Tedy já koně Rolfa Torpa netrénuju, takže co já vím."
"Kdo je trénuje?"
"Paul Sundby."
"Bude Rolf Torp zítra na dostizích?"
"Samozřejmě," přikývl Holt. "Ve Velké mu běží favorit."
"A co vy? Taky byste ho znovu požádal, aby pro vás jel?"
"Jistě," řekl bez zaváhání. "Bob je dobrý žokej. Když mu vyprávíte o koni, poslouchá. Jezdí hlavou. Nejezdil by sem tak často, kdyby nebyl dobrý."
Vtom se znenadání otevřely dveře ze dvora a dovnitř nakoukl jeden ze stájníků. Asi pětadvacetiletý, dobromyslný,. na hlavě kulicha s bambulí.
"Hele, Gunny, přijdeš mrknout na tu klisnu? Teda, to ti povím, je to kráva."
Trenér slíbil, že přijde, a stájník zmizel.
"To byl Ir!" řekl jsem překvapeně.
"Jasně. Mám tu tři irské a jednoho yorkshirského stájníka. V norském dostihovém sportu je spousta britských stájníků."
"Čím to?"
"Protože se tady dostanou k jízdám, chápete? Najezdí toho tady mnohem víc než doma."
Pili jsme důkladně převařenou, silnou kávu.

Zeptal jsem se: "Jak se Bob dostával z místa na místo? Nenajal si nikdy auto`?"
"Ne, myslím že ne. Když bydlel tady, jezdil na závodiště se mnou."
"Auto si nikdy nepůjčil? Ani od vás, ani od nikoho jiného?"
"Ode mne ne. Myslím, že tu nikdy sám s autem nejezdil."
"Vozil jste ho jen na dostihy? Nevezl jste ho nikam jinam, ten den co zmizel?"
"Ne."
Věděl jsem z celé slohy protokolů, které na mne čekaly po příletu v hotelu, že Bob Sherman měl odjet ze závodiště taxíkem, aby stihl večerní let do Heathrow. Letadlo nestihl. Řidič taxíku, který si objednal, jednoduše pokrčil rameny, když se jeho zákazník nedostavil, a odvezl do města někoho z řadového dostihového publika.
Pohřešovaný mohl použít veřejnou dopravu, taxík s řidičem, který ho od vidění neznal, nebo některý ze soukromých vozů, mohl se s někým svézt. Taky mě napadlo, že mohl jít pěšky. Snadno by odešel ze závodiště, aniž si toho kdo všiml, tím spíš, že už jistě byla tma, soudě podle toho, že už byly vybrané pokladny.
Když jsem odložil prázdný hrníček od kávy, Gunnar Holt se mne stroze zeptal:
"Nemohl byste něco udělat s Shermanovou ženou?"
"Jak? No, zajdu za ní, až se vrátím, pokud se tady vůbec něco dozvím."
Zavrtěl hlavou.
"Ona je tady."
"Tady?"
Přikývl. "Je v Oslo a odmítá jet domů."
"To mi Arne neřekl."
Holt se zasmál. "Přece za ním chodí jako pes! Pořád se vyptává, jako vy. Kdo Boba viděl, kam šel, s kým šel, jak to, že ho nedokážeme najít... Jezdí na všechny dostihy a pořád se vyptává a vyptává. Všem už jde na nervy."
"Nevíte, kde bydlí?"
Horlivě přikývl a sáhl na polici pro list papíru.
"Hotel Norsland. Je to druhořadý hotel, kus od centra. Tady máte telefon. Dala mi to číslo pro případ, že by mne něco napadlo, co by jí mohlo pomoct." Pokrčil rameny. "Všichni ji litují, ale já bych byl rád, kdyby už odjela."
"Nemohl byste jí zavolat?" požádal jsem ho. "Řekněte jí, že bych se jí rád zeptal na Boba, zkuste, jestli by to nešlo dnes odpoledne."
"Já zapomněl, jak se jmenujete," řekl věcně a bez rozpaků.
Usmál jsem se a podal mu svoji úřední vizitku. Zadíval se na ni, pak na mne a zatvářil se ohromeně. Zatelefonoval však poslušně do hotelu a nechal vyvolat paní Emmu Shermanovou.
"Je tu pan David Cleveland..., přijel z Anglie, chce najít vašeho muže." Pak četl z vizitky: "Vedoucí vyšetřovatel, vyšetřovací oddělení Jockey Clubu, Portman Square, Londýn. Rád by se s vámi sešel dnes odpoledne."
Chvíli poslouchal a pak se na mne podíval.
"Kde?"
"U ní v hotelu, ve tři."
Předal zprávu dál.
"Bude tam na vás čekat," řekl, když pokládal sluchátko.
"Dobře."
"Řekněte jí, ať jede domů."

3

Čekala na mne v malé hale hotelu Norsland. Seděla na kraji křesla a úzkostlivě si prohlížela tváře všech kolemjdoucích. Než jsem vstoupil, chvíli jsem ji pozoroval z ulice skleněnými dveřmi. Připadala mi hodně nervózní, drobná, bledá. Dvakrát se začala zdvihat, a dvakrát si zase sedla, když muž, kterého sledovala pohledem, kolem ní prošel bez povšimnutí.
Vešel jsem do haly, kde bylo jen o málo větší teplo než venku. V městě, kde bylo všude ústřední topení, to ve prospěch vedení hotelu nesvědčilo. Emma Shermanová se na mne krátce podívala a znovu se soustředila na vchod do hotelu. Nečekala někoho, jako jsem já. Když se objevil další příchozí, asi šedesátiletý, velitelsky vyhlížející, okamžitě se chystala vstát.
Muž kolem ní lhostejně prošel a zastavil se u recepce pro klíč od pokoje. Zvolna si sedla. Byla čím dál tím víc nesvá. Šel jsem k ní.
"Paní Shermanová?"
"Ano...," váhavě se zdvihla. "Nesete mi vzkaz od pana Clevelanda?"
"Já jsem David Cleveland."
"Ale…," zarazila se.
Údiv překryl únavu a napětí. Už jí nezbývalo sil na city. Když jsem se na ni podíval zblízka, viděl jsem, že není jen nervózní, ale že je blízka zhroucení.
Pleť měla skoro průsvitnou vyčerpáním, pod matnýma očima černé kruhy. Dvaadvacetiletá, mohla hy být i hezká, ale v tu chvíli půvab neměl šanci. Taky se mi zdálo, že je v jiném stavu.
"Kde bychom si mohli promluvit?" zeptal jsem se.
Nejistě se rozhlédla po hale, kde byla jen tři křesla a fíkus v květináči, soukromí žádné.

"Ve vašem pokoji?" navrhl jsem.
"To ne," řekla bez váhání. Pak zvolna dodala: "Je příliš malý..., není nač si sednout."
"Tak pojďme někam do kavárny."
Vyšla se mnou ven. Vykročili jsme směrem ke Grandu.
"Myslíte, že ho najdete?" zeptala se. "Prosím najděte ho!"
"Vynasnažím se."
"Ty peníze neukradl, určitě ne!"
Zadíval jsem se na ni. Chvěla se a byla snad ještě bledší než předtím. Zastavil jsem se a vzal ji v podpaží. Podívala se na mne nepřítomnýma očima, snažila se něco říct a pak na mne upadla. Omdlela.
Vážila málo, ale ani tak nebylo snadné ji udržet, aby neupadla na studené městské dláždění. dli kolem dva vlídně vyhlížející muži, neuměli však slova anglicky. Třetí kolemjdoucí anglicky uměl. Zamumlal něco o tom, jak je opilství odporné, zvlášť v časných odpoledních hodinách, a rychle odešel. Držel jsem Emmu pod rameny přitisknutou k sobě a požádal jednu paní, aby zavolala taxi.
Přísně se na nás podívala a odvrátila se. Vedle ní se objevil asi šestnáctiletý mladík. Na cizí paní se opovržlivě ohlédl a přispěchal nám na pomoc.
"Je nemocná?" zeptal se.
Mluvil pečlivou angličtinou, jakou se člověk učí ve škole.
"Ano, je. Nemohl bys nám sehnat taxík?"
"Jo. Vrátím se. Vy budete...," chvíli přemýšlel, hledal správné slovo. "Budete čekat?"
"Počkám," přikývl jsem.
Vážně přikývl a odběhl za nejbližší roh, štíhlý mladík v uniformě mladých, v džínách a prošívané bundě. Splnil slovo. Po chvíli se vrátil s taxíkem a pomohl mi mladou ženu naložit do vozu.
"Mockrát děkuju," řekl jsem.
Zeširoka se usmál. "Já se učím anglicky," řekl.
"Mluvíš velmi dobře."
Mával nám, když jsme odjížděli. Prospěšné setkání pro obě strany.
K úlevě řidiče taxíku se probrala, než jsme dojeli na místo. Anglicky neuměl, jen jedno slovo, a to opakoval nejmíň desetkrát - doktor.
"Ja," přikývl jsem. "V hotelu Grand."
Pokrčil rameny a dojel k hotelu. Pomohl mi dovést Emmu Shermanovou do haly a peníze si ode mne vzal teprve poté, co jsme ji pohodlně usadili.
"Doktor," opakoval, než odešel, a já jsem přikývl.
"Ne...," zašeptala žena Boba Shermana. Sotva ji bylo slyšet. "Co se... stalo?"
"Omdlela jste," odpověděl jsem stručně. "Doktor nedoktor, musíte si lehnout. Vyjedeme nahoru..."
Postavil jsem ji na nohy, odvedl k výtahu a vyvezl do prvního patra, ke svému pokoji. Bez řečí se sesunula na postel. Ležela se zavřenýma očima.
"Smím vám sáhnout na puls?" zeptal jsem se.
Neodpověděla. Vzal jsem ji za ruku a nahmatal slabý tep. Paži měla studenou a vlhkou. Vypadala křehce, až o strach.
"Nemáte hlad?"
Pomalu zavrtěla hlavou na polštáři, ale já tušil, že její slabost pramení jak z vyčerpání, tak z hladu. Byla příliš nešťastná, na sebe vůbec nemyslela. Kromě toho je jídlo v Norsku drahé.
Po telefonické poradě s hotelovou kuchyní byla na cestě horká polévka, chleba a sýr.
Objednal jsem taky brandy.
"Brandy v sobotu nepodáváme, pane, v neděli taky ne, to je zákon."
Byl jsem sice předem varován, ale zapomněl jsem na to. Je s podivem, že existuje země, ve které jsou ještě bláznivější omezení čepovaní lihovin než v Británii. Měl jsem však v pokoji ledničku, ve které byla kromě pomerančové šťávy a minerálky taky čtvrtinka šampaňského. Vždy mně připadalo, že plnit šampaňské do tak malých lahviček je hřích, že to bublinky kazí, ale jak se ukázalo, člověk nikdy neví, kdy bude co k čemu dobré. Emma tvrdila, že pít nemůže a že by neměla, nakonec se ale napila. Během pěti minut vypadala jako kytička na pokraji uvadnutí, která se konečně dostala do vody.
"Odpusťte," omlouvala se.
Při pití se opřela na posteli o loket. Pila z mé skleničky na čištění zubů.
"Je mi potěšením."
"Nejspíš si myslíte, že jsem hloupá husa."
"Nemyslím."
"Já jen... Zdá se mi, že už na tom nikomu nezáleží. Všem je jedno, kam se poděl. Prostě říkají, že ho nemůžou najít, a přitom ho vůbec nehledají."
"Hledali ho."
Nedokázala ještě vnímat, co kdo říká.
"Ten Gunnar Holt... tvrdil, že sem z Jockey Clubu posílají šéfa vyšetřování... Celý den jsem doufala, že se tu konečně objeví někdo, kdo ho dokáže najít... a pak... Pak vy..."
"Očekávala jste otcovskou postavu, a to já nejsem."
Zavrtěla hlavou. "Nečekala jsem, že budete tak mladý."
"O co stojíte víc? O otcovskou oporu nebo o někoho, kdo Boba dokáže najít?"

Očekával jsem toho od ní příliš, ještě nepochopila, že oba požadavky nejsou vždycky splnitelné. Potřebovala utěšitele stejně jako vyšetřovatele.
"Neukradl ty peníze," řekla.
"Jak to víte?"
"Prostě to vím," řekla s přesvědčením.
Napadlo mne, jestli si to přesvědčení nenamlouvá.
Na dveře zaklepal číšník s tácem. To už se Emma vzpamatovala do té míry, že se odhodlala sednout ke stolu. Zpočátku jedla pomalu, byla hodně zesláblá, za chvíli však bylo víc než jasné, že byla krutě vyhladovělá.
Když dojedla poslední drobečky chleba, řekl jsem: "Asi za tři hodiny půjdeme na večeři."
"To ne!"
"Ale ano. Proč ne? Budete mít spoustu času na to, abyste mi o Bobovi všechno pověděla. Celé hodiny. Žádný spěch."
Poprvé se na mne podívala soustředěně. Rozhlédla se po místnosti. V tu chvíli bylo jasné, že si uvědomila, že je v mé ložnici, čišelo to z ní, jako když bliká výstražné světlo.
Usmal jsem se. "Chtěla byste si snad se mnou raději povídat na místní policejní stanici? U stolu na vyšetřovně?"
"Já... Asi ne." Otřásla se. "Toho jsem si užila v poslední době až dost. Svým způsobem. Všichni se ke mně chovali hezky, ale oni věří, že Bob ty peníze ukradl, a chovají se ke mně jako k ženě podvodníka. Je to..., je to hrozné."
"To si umím představit."
"Opravdu?"
Byla stále bledá, přestože se najedla, a oči měla zapadlé. Cítil jsem, jak je napjatá, jak se chvěje. Pokud se má uvolnit, chce to něco víc než šampaňské.
"Co kdybyste se chvíli prospala?" navrhl jsem jí. "Vypadáte hodně unaveně. Tady vám bude dobře a já si mezitím zajdu napsat záznamy. Budu rád, když si to odbudu."
"Neusnu," řekla bez uvažování.
Já ale vytáhl energicky spisy z tašky, rozložil si je po stole a rozsvítil stolní lampu. Emma vstala, chvíli ještě váhala, ale pak si lehla do postele. Po pěti minutách jsem se na ni šel podívat. HIuboce spala. Tváře měla propadlé a na očních víčkách jí prosvítaly žilky.
Měla na sobě béžový kabát, teď aspoň rozepnutý, a pod kabátem hnědobíle kostkované šaty. Jak se jí kabát rozevřel, bylo vidět, že se jí břicho nadouvá těhotenstvím. Odhadoval jsem to tak na pět měsíců, plus minus týden.
Shrnul jsem papíry a vrátil je do tašky. Měl jsem tam řadu výpovědí a dokladů, týkajících se zmizení jejího muže, sám jsem nic psát nemusel. Sedl jsem si do pohodlného hotelového křesla a přemýšlel o tom, proč a jak lidé mizí.
Většinou buď utíkají za něčím, nebo od něčeho. Někdy oboje. K ženě, od ženy. Do tepla, od policie. Za polidckým bezpečím, od politického pronásledování. Od vydírání do anonymity.
Někdy si takový člověk bere při útěku s sebou peníze, aby měl z čeho žít. Jeden by řekl, že Shermanovi šestnáct tisíc nestálo za to, čeho se musel vzdát. Ročně vydělal pětkrát tolik. Za čím tedy utkal?
Od čeho?
Jak ho mám do pondělního rána najít?
Dvě hodiny spala klidně a pokojně, pak ale začala být neklidná. Házela sebou na lůžku a na čele jí vyvstal pot. Vzal jsem ji za ruku a promluvil na ni.
"Vzbuďte se, Emmo! Vzbuďte se!"
Zeširoka otevřela oči, jako by ještě viděla své noční můry. Roztřásla se.
"Bože...," vzdychla.
"Všechno bude dobré, to byl jen sen..., jenom sen."
Probrala se do úplného stavu bdění, ale nepocítila ani úlevu, ani útěchu.
"Zdálo se mi, že je ve vězení..., za mřížemi..., že se marně pokouší dostat ven..., zoufale... Ptala jsem se ho, proč se tak zoufale snaží..., řekl, že ho ráno čeká poprava... Pak jsem mluvila s někým..., snad s dozorcem, ptala jsem se, čeho se dopustil, proč ho chtějí popravit, a ten člověk řekl..., že ukradl celé závodiště... a že podle žákona, když někdo ukradne závodiště, dostane trest smrti..."
Přetřela si rukou tvář.
"Je to hloupé," omlouvala se. "Ono to ale bylo opravdu jako skutečnost."
"Hrozné," přikývl jsem.
Řekla nešťastně: "Kde tedy je? Proč mi nepíše? Přece nemůže být tak krutý!"
"Třeba na vás čeká dopis v Anglii."
"Nečeká. Telefonuju domů každý den."
Zeptal jsem se: "Jste..., jste spolu šťastní?"
"Ano," řekla rozhodně. Po pěti vteřinách však byla upřímnější. "Občas se pohádáme. Pohádali jsme se v den jeho odjezdu sem, přeli jsme se celé dopoledne..., jen proto, že strávil noc mimo domov, když nemusel... Nebylo mi právě dobře, a tak jsem mu vytkla, že je bezohledný sobec..., ztratil nervy a křičel na mě, že jsem příliš náročná..., já mu zase řekla, že s ním nepojedu do Kemptonu. Odjel otrávený a znechucený, protože měl jet favorita v hlavním dostihu, a to si vždycky přeje, abych u toho byla, líp se cítí." Zadívala se do prázdna. Vzpomínala na okamžik, který si přála vymazat, dala by za to vše. "Odjel sám, a z Kemptonu pak rovnou na letiště, aby stihl letadlo do Oslo v osmnáct třicet, jako obvykle. Jindy jezdím na Heathrow s ním, čekám do odletu a odvážím domů auto."
"V neděli pak na něho čekáváte?"
"Ano. Když se v neděli v obvyklou hodinu nevracel, dostala jsem strach, že třeba měl v Norsku pád, že se zranil, a tak

jsem zavolala Gunnaru Holtovi... Ten mi řekl, že Bob žádný pád neměl, že jel vítěze a pak ještě startoval ve dvou dostizích, a že pokud on ví, Bob odletěl domů. Zavolala jsem tedy znovu na letiště..., volala jsem jim už předtím, a to mi řekli, že letadlo přistálo včas... Prosila jsem je, aby zjistili, jestli mezi cestujícími nebyl Robert Sberman..." Na chvíli se pod tíhou vzpomínek odmlčela. "Přece musel vědět, že to nemyslím vážně! Mám ho ráda... Přece by ode mne bez rozloučení, bez jediného slova neodešel?"
Už to tak vypadalo.
Zeptal jsem se: "Jak dlouho jste spolu?"
"Necelé dva roky."
"Máte děti?"
Zadívala se na vzduté hnědobílé šaty a dotkla se jich chvějícími se prsty. "To je naše první."
"Jak jste na tom finančně?"
"No, vlastně docela dobře."
"Jak doopravdy?"
"Minulý rok měl dobrou sezonu, dost jsme si našetřili. Je pravda, že má rád dobré oblečení a auta..., ale to asi všichni jezdci, ne?"
Přikývl jsem. Věděl jsem o výdělcích jejího muže víc než ona sama, já ovšem měl na rozdíl od ní přístup do kanceláře, která jezdcům rozesílá honoráře. Proto jsem věděl, že nejde ani tak o to, kolik vydělal, a vydělával slušně, ale o to, jak s penězi zacházel.
Emma dodala: "Vítá příležitosti rychlého a snadného výdělku, ale na sázkách jsme moc neprodělali. Většinou mu sázení rozmluvím. Není typický hazardér."
Chvíli jsme oba mlčeli. Pak jsem se zeptal: "A co politika?"
"Jak to myslíte?"
"Nepřitahuje ho komunismus?"
Užasle se na mne zadívala. "Probůh, to ne!"
"Je v něčem fanatik?"
Málem se dala do smíchu. "Boba politika vůbec nezajímá, politici jsou mu jedno, tvrdí, že jsou všichni stejní, žvaniví pokrytci. Proč se ptáte na takové divné věci?"
Pokrčil jsem rameny. "Norsko sousedí s Ruskem."
Zatvářila se dvojnásob překvapeně, za prvé měla mezery v zeměpisných znalostech a za druhé znala svého muže. Bob Sherman nepatřil mezi lidi, kteří by se vzdali dobrých obleků a aut ve prospěch nejisté existence v totalitním státě.
"Má tady nějaké přátele? Nezmínil se o nich?"
"Setkala jsem se skoro se všemi lidmi, o kterých mi vypravěl. Hodně jsem se jich vyptávala... Můžu jmenovat Gunnara Holta, jeho stájníky, pana Kristiansena a majitele koní. Zatím jsem se nesešla jen se synem jednoho z nich, jmenuje se Mikkel. Bob se o něm jednou nebo dvakrát zmínil..., je to ještě kluk a je teď někde pryč, ve škole."
"Neměl Bob nějaké nesnáze, než sem jel?"
Tvářila se nechápavě. "Jaké myslíte?"
"Třeba s bookmakery?"
Odvrátila se a já jí dopřál čas na rozmyšlenou, než odpoví. Žokejové nesmějí sázet a já patřil k Jockey Clubu.
"Ne," odpověděla nejistě.
"Klidně mi to řekněte, stejně se to dozvím, takhle to bude rychlejší."
Neklidně se na mne zadívala.
"Sází většinou jenom na koně, kterého sám jede," řekla skoro omluvně. "To je přece v řadě zemí v mezích zákona."
"Mne nezajímá nic jiného, než jestli jeho sázení nějak nesouvisí s tím, že zmizel. Nevyhrožoval mu někdo kvůli dluhům?"
"Ach!" Nešťastně si povzdechla, jako by si nechtěla připustit možnost, že by skutečně existoval důvod, pro který by Bob zcizil poměrně malou částku peněz a zničil si tak nadobro život.
"Nikdy se nezmínil..., jsem si jistá, že by mi řekl..." Polkla nasucho. "Na policii se mě ptali, jestli ho někdo nevydíral. Řekla jsem samozřejmě že ne..., ale kdyby někomu platil za to, abych se něco nedozvěděla..., jak si můžu být jistá? Ach, jak já si přeju, aby už napsal..."
Z očí jí vyhrkly slzy. Neomlouvala se za ně, ani si je nesetřela. Po chvilce vyschly. Tušil jsem, že v průběhu uplynulých týdnů proplakala hodně času.
"Udělala jste tady všechno, co jste mohla," řekl jsem. "Nejlepší bude, když se v pondělí se mnou vrátíte domů."
Tvářila se překvapeně a zklamaně. "Vy se vracíte tak brzy? Do té doby ho přece nenajdete."
"Patrně ne. Mám ale v úterý v Londýně schůzi, kterou nesmím promeškat. Pokud se ukáže, že bych tady ještě pak byl k čemu, tak se vrátím. Vy máte ale nejvyšší čas jet domů."
Hned neodpověděla. Pak hlesla unaveným, odevzdaným hlasem: "Tak tedy dobře."

4

Arneho sužoval jeho komplex. Ohlížel se přes rameno tak často, že se pro něj pohyb vpřed stával nebezpečným. Čeho se může bát mezi dobromyslnými, mírně promrzlými lidmi, kteří se v hustých řadách dostavili na závodiště Ovrevoll na norskou Velkou národní? To by si měl vyřídit se svým psychiatrem, pomyslel jsem si, a netrápit tím své přátele. Odmítl jít na skleničku vína do příjemné místnosti, kde v krbu vesele plápolal oheň, a trval na tom, že se budeme

procházet venku, pěkně sem a tam, a s námi i Per Björn Sandvik. Opotřebovávali jsme si podrážky a omrzaly nám uši jen proto, že se Arne bál odposlechu. Nebylo mi jasné, co by komu prospělo, kdyby nás odposlouchal, ale Arne byl Arne. No co, pomyslel jsem si odevzdaně, tady nás aspoň nemůže přejet žádná loď.
Přišel dobře oblečený, připravený na zimu, jako při našem minulém setkání. Měl teplou prošívanou bundu s kapucí. Per Björn Sandvik měl sportovní klobouk, já byl prostovlasý. Časem se snad poučím.
Sandvik, jeden ze stevardů norského Jockey Clubu, mi vyprávěl to, co už jsem věděl z protokolů: jak se stalo, že se Bob mohl k penězům dostat.
"Peníze od pokladen se nosí do místnosti rozhodčích, tam se kontrolují a přepočítávají. Ta místnost je ve stejné budově jako šatna jezdců. Jasné? Tehdy v neděli přišel Bob Sherman do místnosti pro rozhodčí a na něco se ptal. Peníze už tam byly, složené na zemi hned za dveřmi. Arne Boba viděl, když přišel. Bob si to určitě naplánoval až v tu chvíli."
"V čem byly ty peníze?"
"V plátěných pytlích, ve dvojitých, těžkých režných pytlích."
"Jakou měly barvu?"
Povytáhl obočí. "Hnědou."
"Ležely jen tak, na podlaze?"
Ušklíbl se. "V Norsku se zřídkakdy krade."
"Říká se to. Kolik bylo těch pytlů?"
"Pět."
"Byly těžké?"
Pokrčil rameny. "Jako peníze."
"Jak byly uzavřené?"
"Koženými řemínky a na visací zámek."
Arne vrazil v protisměru do jedné blond slečny. Pronesla cosi, co podle Arneho výrazu vybočovalo z dámského slovníku, ale nepomohlo to, Arne se stejně nedíval, kam jde. Někde se určitě skrývá nepřítel a odposlouchává ho.
Sandvik se na něho shovívavě usmál. Sandvik, vysoký, příjemný, klidný člověk, se samozřejmou, nenásilnou autoritou. Arne mi předtím řekl, že Sandvik je "velké zvíře naftového průmyslu", ale nebylo to na něm vidět, nejevil obvyklé příznaky důležitých a mocných lidí, spíš naopak, jako kdyby ho těšilo, když na lidi působí neútočně a neškodně, nedůležitě. Takový člověk se ve správní radě stává velmi nebezpečným protivníkem, záludný jako osidla ukrytá mezi liliemi. Zamyšleně jsem se na něho zadíval. Naše pohledy se střetly. Nenašel jsem v jeho očích nic, co by tam být nemělo.
"Jak by se s těmi pytli naložilo, kdyby je neukradl?" zeptal jsem se.
"V té místnosti bychom je zamkli do bezpečnostní schránky. V pondělí ráno by se vezly do banky."
"S doprovodem, se stráží," doplnil Arne. Výjimečně se díval před sebe. "Jezdí s sebou noční hlídač."
Než noční hlídač tehdy nastoupil, byly peníze pryč.
"Jak se mohlo stát, že všichni rozhodčí odešli z místnosti ve stejnou dobu a že tam ty peníze následně zůstaly bez dohledu?" zeptal jsem se.
Sandvik rozhodil ruce v silných rukavicích.
"Tohle přesně jsme probírali donekonečna. Byla to náhoda, shoda okolností. Místnost byla prázdná nejvýš tak pět minut. Žádný důvod, proč všichni odešli v jeden okamžik, nebyl, prostě se to stalo."
Měl vysoký hlas, anglicky mluvil perfektně, s výbornou výslovností, zcela jinak než ostatní místní lidé. Chvíli jsem nemohl přijít na to, v čem to je. Pak jsem si uvědomil, že to je tím, jak vyslovuje "l". Britové "l" vyslovují s jazykem vzadu na patře, Norové s jazykem těsně za zuby. Sandvik vyslovoval "l" jako Norové, díky tomu měl jasnou, zřetelnou dikci, ať řekl co řekl, měl člověk dojem, že to má hlavu a patu.
"Tehdy večer si nikdo neuvědomil, že došlo ke krádeži. Jednotliví funkcionáři se samozřejmostí předpokládali, že někdo z ostatních peníze uložil do trezoru, když už na podlaze nebyly. Teprve následující den, když bezpečnostní schránku otevřeli, aby peníze odvezli do banky, zjistili, že tam nejsou. Vzápětí jsme se od Gunnara Holta dozvěděli, že Sherman taky zmizel."
Zamyslel jsem se. "Gunnar Holt mi vyprávěl, že Bob Sherman byl jednou nebo dvakrát u vás na návštěvě."
"Ano, to je pravda." Sandvik našpulil rty. "Byl u nás dvakrát. Ale naposledy, když ukradl ty peníze, tak ne, naštěstí."
"Byl vám ale sympatický, ne?"
"Ale ano, asi ano. Pozval jsem ho ze zdvořilosti. Jel pro mne několik vítězů a já vím, jak to v Gunnarově ubytovně vypadá..." Ušklíbl se. "No nic, přijel k nám, ale neměli jsme si o čem povídat, leda o koních. Mysím, že mu nakonec u Gunnara bylo líp."
"Očekával byste od něho, že by mohl něco ukrást?"
"V životě by mne to nenapadlo. Taková věc přece člověka obvykle nenapadá. Já ho ale znal jen povrchně."

Arne nedokázal snášet tísnící se davy na tribunách, proto jsme se dívali na první dostih, proutěnky, pod tribunou, kousek od cílového sloupku. Závodiště bylo v mělkém údolí, kolem ze všech stran kopce s březovými lesíky. Štíhlé stromy byly rovné, vzpínaly se k nebi jako přímky. Tmavé jehličnany se vypínaly za nimi v nevyrovaných řadách v kontrastu k stříbřitým břízám s uvadlým zlatým listím. Nad pahorky se na nebi vznášela jemná, mlhavá oblaka. Odpolední světlo bylo šeré a vzduch byl vlhký. Nálada publika však byla slunná jako ve Středomoří. Anglický jezdec zvítězil v sedle favorita a davy jásaly.
Sandvik prohlásil, že je čas jít za předsedou, který nás dřív nemohl přijmout, protože se věnoval velvyslancům. Šli jsme

do sekretariátu, do budovy vedle hlavní tribuny. Vyšli jsme po schodišti se stěnami vyzdobenými honebními scénami. Na sekretariátě nebyl jen předseda, ale dalších pět nebo šest stevardů. Per Björn Sandvik vstoupil jako první, pak já a nakonec Arne. Sundal si kapuci. Předseda se díval vyčkávavě ke dveřím, jako když na někoho čeká, nejspíš na mne. Občas mne napadá, jestli by nepomohlo, kdybych byl obtloustlý, plešatý a brýlatý. Kdybych rychleji stárl, možná bych v lidech budil větší důvěru než ve svém běžném, štíhlém, tmavovlasém vydání. Už jsem toho sice v životě zažil dost, ale stále to na mně nebylo vidět.
"Dovolte, abych vám představil Davida Clevelanda," řekl Sandvik a v několika párech očí se objevilo zjevné zklamání.
"Dobrý den," pozdravil jsem zdvořile předsedu dostihového výboru a podal mu ruku.
Statečně se vzpamatoval. "Hm... Jsme velmi rádi, že jste přijel."
Vypravil jsem ze sebe několik povzbuzujících poznámek, jak velmi se mi líbí v Norsku. Docela by mne zajímalo, jestli někdo z přítomných ví, že Napoleon byl jmenován generálem ve čtyřiadvaceti letech.
Předseda Lars Baltzersen byl stejný jako jeho dopisy. Stručný, zdvořilý a k věci. Za pouhých deset vteřin si uvědomil, že bych nezastával své postavení, kdybych na ně nestačil, a já necítil potřebu mu vysvětlovat, že můj předchůdce před osmnácti měsíci náhle zemřel, a já, jeho zástupce, jsem funkci převzal podstatně dřív, než kdokoli předpokládal.
"Z telefonických rozhovorů jsem si vás představoval staršího," řekl stručně a já nato poznamenal, že obdobné konstatování občas slýchám. To bylo vše.
"Na závodišti máte přístup všude," řekl. "Řekněte si o cokoli, co budete potřebovat... Arne vám může tlumočit, pokud budete chtít hovořit s někým, kdo neumí anglicky."
"Děkuju."
"Co ještě potřebujete?"
Být jasnovidec.
Řekl jsem: "Rád bych se s vámi ještě sešel, než dnes odpoledne ze závodiště odejdu."
"Samozřejmě, samozřejmě. Všichni budeme chtít slyšet, jak jste pokročil. Sejdeme se tady po posledním dostihu."
Hlavy váhavě pokyvovaly a já se obával, že se jejich nedůvěra ukáže být oprávněná. Buď na něčí pokyn nebo z nudy pak jeden po druhém odešli. Možná taky měli co na práci. V místnosti jsme zůstali s předsedou a Arnem sami.
"Nedali byste si pivo?" zeptal se Baltzersen.
Arne nabídku přijal, já ne. Byl chladný den, a i když bylo zatopeno, na studený chmelový nápoj jsem chuť neměl.
"Jak daleko je na švédskou hranici?" zeptal jsem se.
"Autem asi osmdesát kilometrů," odpověděl Baltzersen.
"Jsou na hranici nějaké formality?"
Potřásl hlavou. "Pro Skandinávce ve vlastních vozech ne. Výjimečně někoho kontrolují celníci. Na žádném z hraničních přechodů si však nepamatují, že by ten večer odbavovali nějakého Angličana."
"Slyšel jsem. Nepamatují si ani, že by nějaký Angličan jel norským vozem jako spolucestující. Kdyby se přikrčil za sedadlo, nebo schoval pod přikrývku, našli by ho?"
Oba se zamysleli.
"Patrně ne," řekl Baltzersen a Arne přikývl.
"Napadá vás někdo, s kým mohl odjet? Nevíte o nějakém jeho kamarádovi nebo o někom, s kým měl co dělat pracovně?"
"Na to jsem ho bohužel znal příliš málo," řekl předseda.
Arne zamžikal a zmínil se o Gunnaru Holtovi a jeho stájnících.
Řekl jsem: "Holt tvrdí, že ho vozil jen na dostihy."
Ale klidně mohl stihnout odvézt Boba do Švédska a vratit se včas, než zavolala Emma Shermanová, pomyslel jsem si.
"Gunnar lže, kdykoli se mu to hodí," poznamenal Arne.
Lars Baltzersen si povzdechl: "Obávám se, že to je pravda."
Baltzersen měl pečlivě učesané šedé vlasy, vzhledný obličej a nenápadné oblečení. Začínal jsem už zvolna pronikat do norských povahových typů. Lars patřil do kategorie střízlivých, vážných, laskavých a schopných lidí, schopných unést vypjaté situace. Nedělal vůbec dojem energického člověka, ale dokázal vše, co bylo třeba dokázat. Velmi civilizovaný.
Existují samozřejmě i jiné typy.

"Koho tu nesnáším, jsou opilci," řekla Emma Shermanová.
Vyvedl jsem ji včera večer v hotelu na večeři a poslouchal několik hodin vyprávění o jejím životě s Bobem, o jejích radostech a strastech a o tom, co zažila v Norsku.
"Když jsem přiletěla, chodila jsem zpočátku na večeři do hotelové jídelny, ale chodili tam za mnou všelijací chlapi a chtěli si přisednout. Chovali se celkem zdvořile, ale byli vytrvalí, vnucovali se. Nechtěli odejít. Vrchní číšník dělal co mohl, aby mne jich zbavil. Řekl mi, že jsou opilí, ale vidět to na nich nebylo. Nepotáceli se, nic."
Zasmál jsem se. "Při současné ceně alkoholu v Norsku těžko může být někdo namol."
"To je pravda. No nic, přestala jsem na večeře chodit. Taky jsem musela šetřit, abych vyšla co nejdéle, a vůbec, nerada jím sama."

Arne se mne zeptal: "Kam chceš jít nejdřív?"
Arne patřil do jiné, třetí skupiny: mezi atypické, ale takoví se najdou všude.
"Řekl bych, že nejspíš do vážnice," odpověděl jsem.
Oba další muži souhlasně přikývli. Arne si natáhl kapuci na hlavu a všichni jsme vyšli ven, do zimy. Davy diváků

houstly a Arnemu se zdály nepropustné, mně ne, stále ještě bylo všude dost místa. Na Norsku se mi nejvíc líbilo, jak málo je obydlené. V klidném hlavním městě jsem nikde neviděl žádnou tlačenici ani předbíhající se frontu. Pro každého je dost místa, tak proč se někam cpát?
Funkcionáři, kontrolující vstupenky u vchodů, byli sami důležití mladí mužové, většinou plavovlasí, s modrými páskami na rukávech větrovek. Arneho znali, ale mně kontrolovali vstupní průkaz, přestože jsem šel s Arnem. Ani se neusmáli, když jsme kolem nich procházeli. Lars Baltzersen mne vybavil kartou, na které bylo vyraženo adgang paddock, adgang stallomradet, adgang indre bane a další adgangy. Pochopil jsem, že bych se bez té karty asi daleko nedostal, kdybych ji ztratil.
Bílá budova vážnice, obložená tmavým dřevem, s červenou střechou, stála za padokem, kde se už zatím chystali jezdci na druhý dostih. Kam se člověk podíval, všechno úpravné, dobře organizované, úhledné. Přestože jsem měl oči jako ostříž a dokázal jsem na dálku, i v mlze, zaregistrovat sebemenší nepravost, neviděl jsem nic. Dokonce i v dostihovém sportu převládal dobrý duch. Několik stájníků, vodících koně v kruhu, mělo na sobě svetry v barvách majitelů koní, stejné jako dresy jezdců. To jsem ještě nikde neviděl a líbilo se mi to. Zmínil jsem se o tom Arnemu.
"Jo," řekl, "to teď dělá víc stájí, lidi aspoň snadno svoje barvy rozpoznají."
Mezi padokem a budovou vážnice ve tvaru U byla travnatá plocha, osázená ozdobnými keři, zasahující až k vážnici. Kdo šel od padoku k vážnici či zpět, musel keře obcházet zleva nebo zprava po úzkých pěšinách. Byla to příjemná změna ve srovnání s rozlehlými betonovými plochami u nás doma.
Uvnitř vážnice Arne přestal myslet na odposlouchávání a v rychlém sledu mi představil celou řadu lidí, správce, sekretáře, vážného, a ani jednou se při tom neohlédl přes rameno. Potřásl jsem všem rukou a krátce pohovořil. Všichni věděli, že jsem přijel hledat Boba Shermana, ale ani jeden z nich z toho v mé přítomnosti nebyl nesvůj.
"Pojď tudy, Davide," vybídl mne Arne a vedl mne chodbou, na jejímž konci byly otevřené dveře, vedoucí k dráze.
Asi dva kroky před otevřenými dveřmi Arne zabočil doprava a oba jsme se ocitli v místnosti rozhodčích, tedy v té, ze které zmizely peníze. Obyčejná, strohá kancelář, dřevěné stěny, dřevěná podlaha, dřevěné obyčejné stoly sloužící jako pracovní stoly, dřevěné židle. (Proč taky ne, když mají tolik lesů.) Na oknech byly veselé, červeně kostkované záclony. Prvotřídní ústřední topení, a v jednom rohu solidní trezor.
Kromě nás v místnosti nebyl nikdo.
"Tak tady to vidíš, to je všechno, co tu je. Peníze byly tamhle na podlaze..." Ukázal. "A tamhle na stole byly seznamy vybraného vstupného, souhrny z jednotlivých pokladen, jako vždy. Ty seznamy ještě máme."
Už několikrát jsem hloubal nad tím, že Arne jako by necítil za krádež peněz žádnou zodpovědnost, a taky mu nikdo ani v sebemenším nic nevytýkal. Pravda však je, že i při těch nejnižších nárocích by si vysloužil nejnižší hodnocení.
"Zachováváte i teď stejný postup s ukládáním vybraných peněz?" zeptal jsem se.
Arne se na mne podíval pobaveně i dotčeně.
"Ne. Od toho dne se pytle s penězi ukládají do trezoru okamžitě."
"Kdo má klíče?"
"Já, sekretář a správce."
"Vy jste si tehdy asi všichni tři mysleli, že někdo z těch zbývajících dvou ty peníze už uložil, ne?"
"Ano, správně."
Vyšli jsme z místnosti a prošli ven, na čerstvý vzduch. Několik žokejů, kteří už na sobě měli barvy pro další dostihy, a přes ně teplé kabáty, v tu chvíli vycházelo z budovy stejnou cestou jako my. Vystoupali jsme s Arnem na malou, otevřenou tribunu vedle vážnice. Odtamtud jsme se pak dívali na druhý dostih.
Arne už se zase podezíravě rozhlížel, přestože nás na malé tribuně bylo sotva dvacet. Přistihl jsem se při tom, že už se taky ohlížím přes rameno, bylo to nakažlivé. Díky tomu jsem však zahlédl mezi diváky jednoho anglického žokeje, kterého jsem znal, a hned po skončení dostihu, kdy všichni odcházeli z tribuny, jsem k němu zamířil. Arne byl ještě nahoře na schodech. Když jsem svému známému položil ruku na rameno, okamžitě se zastavil.
"Ale ne! Kde vy se tu berete?" řekl překvapeně.
"Jsem tu kvůli Bobbymu Shermanovi."
Už jsem si ověřil, že když řeknu přímo, o co mi jde, pořídím líp, lidi aspoň zbytečně nemudrují nad tím, z čeho je snad podezírám, a chovají se otevřeně, víc toho řeknou.
"Jo tak. Našel jste toho chudáka?"
"Ještě ne."
"Proč ho nenecháte napokoji?"
Rinty Ranger nebyl Shermanův blízký přítel, znal ho stejně dobře nebo stejně málo jako každý, kdo patřil do nevelké skupiny profesionálů už pět let. Rozuměl jsem jeho poznámce tak, že cítí s liškou a ne s honci. Zeptal jsem se ho, jestli tu krádež nepovažuje za velkou pitomost.
"Jasně. Vsadil bych se, že do pěti minut litoval, že to udělal. Jenže to je celej Bob, vždycky se do něčeho vrhne a pak teprve uvažuje."
"Proto byl taky dobrý jezdec," namítl jsem.
Dobře jsem si pamatoval, jak Bob do dostihu vkládal vše, překážka nepřekážka. Rinty se ušklíbl. V chladném vzduchu vypadal jeho drobný obličej nad límcem ovčího kožichu špičatě.
"To je fakt, ale tentokrát mu to moc neposloužilo."
"Vzpomínáte si ještě na něco, kdy se zachoval bezhlavě?"
"Nevím... Vždycky měl bláznivý nápady jak přijít rychle k penězům, jako třeba koupit pozemky na Bahamách nebo strkat prachy do bláznivejch vynálezů. Dokonce jsem ho jednou slyšel, že chce obchodovat s pyramidama, ale tehdy jsme mu řekli, ať neblbne. Teda něco si vydělat není žádná sranda, proto by člověk ty těžce vydělaný prachy neměl jen

tak vyhazovat oknem."
"Překvapilo vás, že ty peníze ukradl?" zeptal jsem se.
"Jasně že jo, sakra. A ještě víc mě překvapilo, že se zdejchnul. Chci říct, že ten balík přece moh někde schovat a dělat jako že nic!"
"To chce silné nervy," namítl jsem. Bob Sherman je však měl. "Další věc, ty peníze byly v těžkých plátěných pytlích, které se jen tak snadno nedaly otevřít. Nemohl si s nimi poradit za tu chvíli, co mu zbývala, než měl odletět domů."
Rinty se zamyslel, ale nic moudrého ho nenapadlo.
"Je to vrták," povzdechl si. "Má prima ženu, čekají dítě, měl dobrý místo. člověk by čekal, že bude mít víc rozumu."
Tak daleko jsem to domyslel taky.
"No nic," dodal Rinty. "Já na tom vlastně vydělal, jeho zásluhou pojedu v týhle Velký." Pootevřel kožich, abych viděl na jeho barvy. "Majitel se jmenuje Torp a z Boba nebyl zrovna na větvi. Tvrdí, že ten poslední den měl zajet mnohem líp, kdyby se snažil, že moh zvítězit. Prej dostih zahodil, šel dopředu moc pozdě, ale na špici byl moc brzo, šel špatně přes vodu, prostě všechno špatně."
"Chtěl žokeje z Anglie, měl ho."
"Jistě. Chcete vědět, kolik si tu Norové vychovali překážkovejch jezdců? Asi patnáct, víc ne, a to ještě některý z nich jsou původem z Anglie nebo Irska, většinou začínali jako stájníci. Jezdce na volný noze, jako jsme my, tady sotva najdete, nepořádá se tu dost dostihů. Ty místní jezdí v sobotu do Švédska a startujou tam, tady jezdí ve čtvrtek a v neděli. To je všechno. Teda ne že by tu překážkář zahálel, to zase ne, startuje aspoň jednou týdně. Protože se v jednom týdnu běží jen čtyři nebo pět překážkovejch dostihů a všechno ostatní je rovina, není to jednoduchý."
"Byli jste tu s Bobem často spolu?"
"Letos třikrát nebo čtyřikrát, aspoň myslím. Já ale do Norska jezdil už vloni, a to on ne."
"Na jak dlouho sem jezdíte?"
Zatvářil se překvapeně. "Většinou jenom na jeden den. Jedeme v sobotu v Anglii, pak chytíme letadlo v půl sedmý, tady startujeme v neděli a pokud to stihneme, letíme večerním letadlem, a když to nestihneme, letíme v pondělí ráno. Někdy sem letíme až v neděli brzo ráno, ale to je riskantní, člověk nemá žádnou časovou rezervu."
"Poznal jste se s místními lidmi?"
"Postupně se s nima poznávám. Proč?"
"Nevíte, jestli tu měl Bob Sherman nějaké kamarády?"
"Bože... to ne, aspoň o nikom nevím. Ono je ale pravděpodobný, že kdyby nějaký kamarády měl, nejspíš bych o tom nevěděl. Zná se samozřejmě se spoustou trenérů a majitelů. Nebo mluvíte o ženskejch?"
"Ne tak zcela. Měl nějaké?"
"Řek bych že ne. Má tu svou."
"Nechtěl byste se nad tím trochu zamyslet?"
Zatvářil se překvapeně. "Když chcete..."
Přikývl jsem. K mému potěšení se zadíval doprázdna a skutečně se zamyslel. Nespěchal jsem na něho, trpělivě jsem čekal a prohlížel si diváky. Podle britských měřítek byli dost mladí. Dobrá polovina z nich byla pod třicet, skoro všichni byli plavovlasí a všichni ve strakatých větrovkách, na kterých se snoubila modrá, červená, oranžová a žlutá v podivuhodných vzorech. Takové barevné kombinace byly výsledkem tvořivosti módních návrhářů, kteří o jednotné módě mladých rozhodují. Rinty Ranger se zavrtěl a vrátil se myšlenkami do přítomnosti.
"Fakt nevím... Asi dvakrát spal u Sandviků. Říkal, že vychází líp s mladým Sandvikem než se starým... Jednou jsem se s tím mladým, teda se synem, taky setkal, když se na závodišti bavil s Bobem... Neřek bych ale, že jsou opravdoví kamarádi..."
"Kolik je mu?"
"Tomu synovi? Tak šestnáct sedmnáct, možná osmnáct."
"O nikom jiném nevíte?"
"No... je tu jeden ze stájníků u Gunnara Holta, je to Ir, jmenuje se Paddy O'Flaherty. S tím se Bob zná dobře, protože Paddy jezdil pro starýho Taskera Masona, u kterýho se Bob vyučil. Jeden čas se ty dva učili spolu. Podle mě Bob rád nocuje u Gunnara Holta kvůli Paddymu."
"Nevíte, jestli má Paddy auto?"
"Nemám tušení. Proč se ho na to nezeptáte? Určitě je tady."
"Byl jste tu v ten den, co Bob zmizel?"
"Obávám se že ne."
"Aha. No..., nevybavujete si vůbec nic nepatřičného nebo mimořádného? Něco, nad čím byste se zarazil?"
"To jsou otázky! Počkejte..., nic mě nenapadá..., leda že tu nechal sedlo."
"Myslíte Bob?"
"Jo. Je v šatně, helma taky. Nejspíš si, vrták jeden, uvědomil, že už nikdy a nikde nebude moct jezdit, jinak by tu ty věci nenechával."
Šel jsem ke schodům. Rinty mi toho moc neřekl. Kdyby však něco významného věděl a pověděl, naše nebo norská policie už by Boba dávno našla. Sešel se mnou dolů. Popřál jsem mu štěstí ve Velké národní.
"Děkuju. Vám snad ani štěstí nepřeju, byl bych radši, kdybyste toho chudáka pitomýho nechal na pokoji."
Dole pod schody se Arne bavil s Perem Björnem Sandvikem. Usmáli se na mne a já se pokusil položit citlivou otázku co nejšetrněji.
"Pane Sandviku, váš syn Mikkel..., považujete za možné, že ze závodiště odvezl Boba Shermana on? Samozřejmě aniž by tušil, že Bob veze peníze."

Per Björn se zachoval mnohem rozumněji, než by se zachoval kdekterý jiný otec, kdyby se mu naznačilo, že jeho syn měl něco společného se zlodějem, i když nevědomky, a zamlčel to. Otec sotva mrkl.
Řekl věcně: "Mikkel ještě nemá řidičský průkaz, ještě chodí do školy..., před šesti týdny mu bylo sedmnáct."
"To je dobře," řekl jsem omluvně. V duchu jsem si pomyslel - tak to bychom měli.
"Omluvte mne teď prosím," řekl Per Björn klidně a odešel.
Neurazil se. Arne usilovně mžikal a zeptal se, kam bych teď chtěl jít. Řekl jsem, že bych se rád setkal s Paddym O'Flahertym. Šli jsme ho hledat a zastihli ho, jak chystá překážkáře Gunnara Holta na Velkou. Zjistil jsem, že to je onen mladík v kulichu s bambulí, který se u Gunnara tak nezdvořile vyjadřoval o jedné klisně. Představil se jako "Gunnyho hlavní stájník, to jsem já".
"Co jsem dělal po dostihách?" opakoval po mně otázku. "Co dělám vždycky. Odvezu koně do stájí a postarám se o ně."
"A co potom?"
"Potom jsem šel jako vždycky do místní hospody. Je tam totiž pěkná výčepní."
"Máte auto?"
"Jasně, má ale sjetý pneumatiky, že je skrz ně skoro vidět a já už bych si netrouf s nima jet. Taky už bude zima, tak jsem to dal na špalky."
"Kdy jste to dal na špalky?"
"Policajti mě kvůli těm ojetinám zastavili..., jedna je už fakt prodřená na plátno... No to už bude šest tejdnů, jo."
Pak jsme se po závodišti jen tak potulovali a já se rozhlížel. Později jsme se vrátili k dráze a dívali se na další dostih z věže, připomínající kontrolní věž na letišti. Tři patra vysoká věž, poslední patro skleněné. V tomto zaskleném orlím hnízdě sledovali dva vážní, soustředění muži dráhu se záznamovými kamerami, kterým nic neunikne.
Arne mne představil. S úsměvem mne uvítali a ubezpečili nás, že můžeme přijít, kdykoli si budu přát. Poděkoval jsem jim a zdržel se u nich na další dostih. Bylo odtamtud dobře vidět na podlouhlý ovál dráhy. Běžela se míle pro dvouleté. Koně vybíhali od startu skoro přímo proti věži. Rychle se vzdalovali, zatočili do ostrého oblouku a po rovince doběhli k cílovému sloupku přímo pod věží. Finiš byl těsný a pořadí určila cílová fotografie. Vševidoucí oči se zastavily, oba muži kamery odložili, spokojeně přikyvovali a řekli, že se vrátí před dalším dostihem.
Než jsem za nimi sešel dolů, zeptal jsem se Arneho, na kterou ruku a kudy se běží Velká, protože se mi zdálo, že překážky směřují na všechny strany.
"Dráha má tvar osmičky," řekl a máchl rukou. "Běží se třikrát. Však to uvidíš."
Měl jsem pocit, že spěchá. Když jsme ostrým krokem došli k padoku, ukázalo se, že má jednoduše hlad. Chtěl se pořádně najíst, aby vydržel až do norského St.Leger. Vykouzlil odněkud obrovité, bohatě obložené veky. Na jednom konci krevety, pak sýr, sleď, paštika, vajíčka a rostbíf, to vše ozdobené okurkou, majonézou a nějakými křuplavými drobečky. Arne se prokousal od konce ke konci, já to před cílem vzdal.
Zapíjeli jsme to vínem. Arne opatřil celou láhev a prohlásil, že ji můžeme dopít později. Seděli jsme ve velké, dobře vytopené místnosti, do které se předtím Arnemu nechtělo. V tu chvíli mu však odposlouchávání starost nedělalo.
"Jestli opravdu zítra odjíždíš, Davide, přijď k nám na večeři," řekl.
Zaváhal jsem. "Mám tu Emmu Shermanovou."
"Ta ženská!" vyhrkl. Rozhlédl se, přestože v místnosti bylo jen asi šest lidí. "Kde vůbec je? Jindy se mi pořád věší na paty."
"Včera jsem se s ní setkal a přemluvil jsem ji, aby sem dnes nechodila a zítra aby jela domů."
"Výborně, výborně, kamaráde." Mnul si ruce. "Tak to s ní bude v pořádku. Pojď k nám na večeři, zavolám Kari."
V duchu jsem si představoval, jaké má Kari vlasy, jakou má postavu. Všechno se mi na ní líbilo. Představoval jsem si ji v posteli. Asi jsem si takové představy měl odpustit, ale copak se dá rybám zakázat, aby plavily? Škoda, že patří k Arnemu, pomyslel jsem si. Bylo by lepší držet se od ní dál.
"No tak přijď."
Jsem slaboch, proto jsem nakonec přikývl. "Přijdu rád."
Odběhl k telefonu a po chvíli se vrátil celý rozzářený.
"Měla radost. Má pro nás jeřabiny, včera je koupila."
Vyšli jsme ven do sychravého dne a sledovali velký rovinový dostih společně. Pak Arne odešel za svými povinnostmi a já se po závodišti potuloval sám. Pokud jde o organizaci a pořádek, bylo vzorné, ale ve srovnání s britskými závodišti malé, skromné. Prostoru bylo dost, budov poskrovnu. Odevšud bylo dobře vidět, nikdo se nemusel tísnit a strkat. Volná prostranství jsou svým způsobem vrchol luxusu, pomyslel jsem si, když jsem zvolna procházel kolem malého ozdobného rybníčku, vedle kterého břeskně vyhrávala vojenská hudba. Několik dětí sedělo na zemi před kapelou v pestrých kupičkách a dívalo se fascinovaně do burácejících trombonů.
Kdosi mne poučil, že závodiště Ovrevoll je poměrně nové a taky jediné, na kterém se běhají jak překážkové, tak rovinové dostihy. Podobně jako v Německu se tu nejčastěji běhaly dostihy klusáků.
Před startem hlavního dostihu, před Velkou národní, jsem se vrátil na věž. Zjistil jsem, že stojí uprostřed menší, vzdálenější části osmičky dráhy, v oválu dráhy rovinové. Od startu vyrazilo v dobrém tempu dvacet koní. Museli dráhu proběhnout třiapůlkrát, takže se páni s kamerami měli co otáčet. Brzy po startu koně oběhli věž a zatočili na vodu. Pak cválali k vzdálenému oblouku, odkud se vraceli. Poblíž věže a rovinky byl malý rybníček, ve kterém důstojně plavaly dvě labutě a kousek od nich se svorně, zamilovaně kolébaly dvě kachny, jedna černá, jedna bílá. Labutě ani kachny si však hřímajícího pole koní, řítících se tryskem v jejich těsné bízkosti, vůbec nevšímaly.
Zvítězil Rinty Ranger. Propracoval se do čela pole, když koně šli na okruh potřetí, a setřásl všechny soupeře. Viděl jsem, jak mu svítí zuby, když projížděl kolem cílového sloupku.
Mlhavé denní světlo potemnělo, jen taktak že se dalo skákat, ale měly se ještě běžet dva z deseti dostihů dne, oba

rovinové. První z nich se jel za šera, druhý už za tmy, kdy úsek cíle osvětlovaly z věže mohutné světlomety. Světlo cílovým kamerám stačilo. Jedenáct koní se vyřítilo ze tmy, na chvíli zasvítilo barvami a zase zmizelo. Diváci, kterých jak se zdálo nijak neubylo, je bouřlivě vítali.
Oni opravdu běhají dostihy potmě! Zamyšleně jsem se vrátil do místnosti rozhodčích, kde jsem se měl setkat s Arnem. Pochopil jsem, že když Bob Sherman odcházel ze závodiště, byla úplná tma.
V místnosti pro rozhodčí bylo živo. Uvítaly mne úsměvy a vážné ujištění, že všechny peníze vybrané na vstupném jsou bezpečně uloženy v trezoru. Arne všem připomněl, že je předseda přizval k mé zprávě o výsledku pátrání, pokud mají zájem. Ze zdvořilosti vůči mně to hlásil anglicky, a přítomní anglicky odpověděli. Ano, prý přijdou, až na jednoho nebo dva, kteří budou muset počkat, dokud nepřijde noční hlídač. Dobře dělali.
V předsedově kanceláři bylo na můj vkus příliš mnoho lidí. Všechny židle byly obsazené, kolovalo pití a káva, patnáct párů očí se na mne vyčkávavě dívalo. Lars Baltzersen povytáhl obočí a ohlédl se na mne na znamení, že už je na mně řada. Pak jediným mávnutím ruky umlčel šum hovoru.
"Mysím, že jste se během dnešního dne s panem Clevelandem postupně setkali všichni..." Zadíval se na mne a shovívavě se usmál. "Já vím, že jsme na panu Clevelandovi žádali nemožné. Sherman po sobě nezanechal jedinou stopu, nic. Chci se však zeptat, jestli pana Clevelanda nenapadlo něco, co bychom ještě mohli udělat, co jsme doposud nepodnikli."
Usnadnil mi to.
"Ano, hledejte jeho mrtvolu."

5

Pochopil jsem, že něco podobného neočekávali.
Per Björn Sandvik rozčileně vyhrkl svou vybroušenou angličtinou: "Víme, že je zloděj. Proč by měl být mrtvý?"
Kdosi jiný zamručel: "Stejně si myslím, že je někde na francouzské riviéře a užívá si slunce."
Rolf Torp, majitel vítěze Velké národní, si zapálil doutník a prohlásil: "Nechápu vaše uvažování!"
Arne nepřestával potřásat hlavou a mrkal o sto šest.
Lars Baltzersen se na mne dlouze zadíval a pak mne vyzval, abych věc vysvětlil.
"Dobře." Přikývl jsem. "Tak za prvé... vezměme v úvahu provedení krádeže. Všichni jste se shodli na tom, že místnost byla prázdná jen několik minut a že nikdo nemohl předem vědět, že bude prázdná, ani kdy a na jak dlouho. Všichni jste se taky shodli na tom, že Bob Sherman ty peníze, ležící v pytlích na zemi, viděl. Věříte, že podlehl pokušení a otočil..., promiňte," všiml jsem si, že mi nerozumějí. "Promiňte..., že je ukradl, zcizil."
Hlavy přikyvovaly.
"Jenže od té chvíle narážíme na těžkosti. Za prvé, peníze byly v pěti naducaných... pardon... objemných, pevných pytlích, nahoře svázaných a zajištěných visacími zámky. Drobný, hubený žokej těžko takové pytle vynese během několika minut pod kabátem. I velký, mohutný člověk by těžko vynesl všech pět pytlů najednou. Podle mého pokud Sherman vůbec na krádež pomyslel, určitě na ni zase rychle zapomněl. Nemohl vědět, kolik peněz v pytlích je, nevěděl, jsetli by se mu taková krádež vyplatila. Po pravdě řečeno, vždyť nikdo ani nemůže tvrdit, že byl v pokušení, že chtěl krást, když ty pytle viděl, když se tam přišel na něco zeptat. Nemáme sebemenší důkaz, že Bob Sherman peníze ukradl."
"Ale ano, máme," namítl Rolf Torp. "Přece zmizel."
"Jak?" zeptal jsem se stručně.
Někteří z přítomných se rozpačitě zamračili, jiní se tvářili neutrálně. Mlčeli.
"Tahle krádež by musela vzniknout neplánovaně, muselo by jít o okamžitý nápad. V případě, že by lupič vzal všechny pytle s penězi, musel by se pod tíhou toho balíku..., tedy lupu, prohýbat, a to kdekomu na očích. Co tedy asi udělal? I kdyby měl u sebe ostrý nůž, nebylo by snadné pytle rozříznout a peníze vyndat. Takovou úvahu můžeme ale pustit z hlavy, protože k tomu na závodišti dojít nemohlo, prázdné pytle se tu nenašly."
Několik hlav přikývlo, některé projevily nesouhlas.
"Bob Sherman měl s sebou jen malou tašku na nejnutnější věci, jak jsem vyslechl od jeho ženy, pět pytlů s penězi by se do ní nemohlo vejít, a navíc tam měl oblečení. Oblečení se nikde nenašlo, takže pytle do tašky nedal."
Lars Baltzersen se tvářil zamyšleně.
"Teď zvažme dopravu," pokračoval jsem. "Objednal si taxi, aby ho odvezlo na letiště Fornebu, ale k taxíku nepřišel. Policie nenašla žádného taxikáře, který by někam vezl osamělého Angličana. Gunnar Holt Shermana vezl v poledne na závodiště, ale nazpět ne. Protože krádež nemohla být naplánovaná, nemohl mít Sheiman k útěku nachystané pronajaté auto. Policie taky žádný podezřelý nájem vozu nezjistila. Sherman ani auto neukradl, v ten den k žádné krádeži auta nedošlo. Mohl tedy odjet jedině s někým známým..." Odmlčel jsem se. "Připusťme, že ho některý kamarád odvezl do Švédska a později si to nechal pro sebe."
"To by byla spoluvina," ohradil se Rolf Torp.
"Jistě... Sherman byl v Norsku už po sedmé, ale přijel vždy jenom na jeden nebo dva dny. Jediní dva lidé, se kterými se sblížil, a kteří ho měli natolik rádi, že by kvůli němu riskovali, jsou Paddy O'Flaherty, Holtův stájník, a možná taky..., snad mi prominete..., Mikkel Sandvik."
Tentokrát se Sandvik tvářil hodně dotčeně, ale nahlas neprotestoval, jen se mračil.
"Paddy O'Flaherty má ale auto na špalkách už šest týdnů, a Mikkel Sandvik ještě neumí řídit. Ani jeden z těch dvou nemohl v příslušnou dobu nabídnout odvoz."
"Snažíte se říct, že když peníze ukradl, nemohl s nimi utéct? Není možné, že je někam schoval s tím, že si později pro ně

přijde?"
"Zase by měl potíže s dopravou, navíc by si musel nějak poradit s nočním hlídačem. Ne..., podle mého, pokud ty peníze ukradl a někde schoval, nevracel by se pro ně, prostě by to vzdal. Zvítězil by zdravý rozum. Ono je totiž všechno trochu jinak, pokud jde o ty peníze..., pro vás tady to byly peníze, pro Boba Shermana cizí valuty. Všichni Britové jezdící v zahraničí mají už tak potíže s výměnou valut, nevrhali by se po pytlích něčeho, co jen tak snadno neutratí. Nezapomeňte taky, že v pytlích bylo hodně mincí, které jsou jednak těžké, jednak téměř nesměnitelné, jakmile opustí Norsko."
Per Björn Sandvik se díval do země. Už se uklidnil. Arne přestal mžikat. Měl zavřené oči. Rolf Torp zuřivě dýmal z doutníku a Lars Baltzersen se tvářil nešťastně.
"To všechno ale nijak nevysvětluje vaše tvrzení, že už nežije," řekl.
"Od onoho dne dodnes není po Shermanovi ani stopy..., nikdo ho nezahlédl. Nikde. Jeho těhotná žena od něho nedostala žádnou zprávu. To vše je krajně nezvyklé, jde-li o zloděje na útěku, ale zcela by to odpovídalo situací, kdy pohřešovaný je po smrti."
Baltzersen se kousl do dolního rtu.
"Náhlé zmizení se většinou brzy vysvětlí," pokračoval jsem. "Během vyšetřování se většinou velmi brzy vynoří motiv útěku. V životě Boba Shermana ale nic nenasvědčuje tomu, že by měl důvod k bezhlavému útěku bez možnosti návratu. Kdo by byl ochoten vyměnit úspěšnou kariéru za blíže neurčené množství cizích peněz? Jedině někdo, kdo by k tomu měl velmi pádný důvod s loupeží nesouvisející. Norská policie, britská policie, Shermanova žena, Arne Kristiansen ani já jsme neobjevili vůbec nic, ani stopu po něčem, co by mohlo takovým silným motivem být."
Arne otevřel oči a zavrtěl hlavou.
"Připusťme, že peníze ukradl někdo jiný a Bob Sherman ho při tom přistihl," řekl jsem.
Stevardi i ostatní funkcionáři se tvářili vylekaně a zasmušile. Bylo jasné, že pokud byl někdo přistižen při činu, měl hodně co ztratit. Lze si snadno představit, že takový člověk by byl v tu chvíli připraven ke všemu, jen aby Boba Shermana umlčel.
"Myslíte na vraždu?" řekl Lars Baltzersen pomalu, jako by se mu ani nechtělo to slovo vyslovit. "To jste myslel?"
"Připouštím to."
"Jistý si ale nejste."
"Kdyby okolnosti jednoznačně svědčily pro vraždu, vaše policie už by to zjistila. Nic není jisté. Pokud ale nedokážeme zjistit, kdy odjel, kam odjel a jak odjel, měli bychom si položit otázku, zda vůbec odjel."
Viděl jsem na nich, že si přejí, abych neměl pravdu, slyšel jsem to i v Baltzersenově hlase.
"Přece si nemyslíte, že je tady, že je na závodišti!"
Rolf Torp zavrtěl podrážděně hlavou. Byl pravý opak předsedy, impulsivní a netrpělivý, zatímco Baltzersen byl klidný a vyrovnaný.
"Samozřejmě, že si to nemyslí. Lidi sem denně jezdí trénovat koně a od Shermanova zmizení už jsme tu měli osm dostihových dní. Pokud by jeho tělo bylo tady, dávno by se našlo."
Hlavy sborově přikyvovaly.
Baltzersen poznamenal zasmušile:
"Někdo ho odtud mohl odvézt. Mohl být už mrtvý nebo v bezvědomí. Někdo hó pak mohl někde schovat a později... zakopat."
"V Norsku je voda hodně hluboká," poznamenal jsem.
Vzpomněl jsem si na své malé dobrodružství ve fjordu a promeškal čísi vteřinovou reakci na Baltzersenovu poznámku. Chvilková ztráta soustředění způsobila, že jsem něco promeškal, ale něco se určitě zablýsklo. Jsem pitomec, hodím vnadidlo, ryba zabere a já to zmeškám. Malá útěcha vědět, že někde nějaká ryba je.
Ticho přetrvávalo. Pak Per Björn Sandvik konečně vzhlédl a zamyšleně se zamračil.
"Už to tak vypadá, že se k rozluštění věci nepropracujeme. Davidova teorie zní rozumně. Fakta..., lépe řečeno nedostatek faktů..., pro ni svědčí, zapadá to do sebe líp než naše předchozí dohady."
Hlavy příkyvovaly.
"Řekneme o vaší teorii zdejší policii," řekl Baltzersen a tónem naznačil, že diskuse končí. "Souhlasím s Perem..., po tak dlouhé době, po důkladném, marném vyšetřování..., asi se nikdy nedozvíme, co se s těmi penězi a s Shermanem stalo. Jsme vám upřímně vděčni, že jste přijel. Věřím, že většině z nás se vaše hypotéza bude zdát nejvíce pravděpodobná."
Ustaraně se na mne usmáli a někteří z nich přikyvovali. Rolf Torp energicky uhasil doutník a všichni se vzápětí zavrtěli na svých židích, aby vstali po předsedovi.
Vzpomněl jsem si na ony dvě půvabné labutě a bílou a černou kachnu, jak se kolébají na rybníčku ve stínu věže.
"Mohli byste se podívat na ten rybník," řekl jsem.
Schůze skončila po další půlhodině, během které se všichni s husí kůží shodli na tom, že nechají zítra ráno pokojný rybníček prohledat.

Arne musel vyřídit nějaké úřední věci. Věnoval se jim s nervy drásající důkladností. Potuloval jsem se po závodišti a naslouchal norským hlasům rozcházejících se diváků. Od posledního dostihu uplynula hodina, ale na závodišti ještě svítila světla a přecházeli lidé. Klid na vraždu žádný.
Šel jsem pomalu k vážnici a zastavil se u ozdobných keříků... Byly dostatečně husté a tmavé, jako prozatímní úkryt by posloužily dobře, aspoň do té doby, než všichni ze závodiště odejdou. Jeden žokej, jedna taška s věcmi a pět pytlů kradených peněz. Před vážnicí svítila lampa, ale keře vrhaly černý stín, ke kořenům vidět nebylo.
Zastihl mne tam Arne.

Vykřikl: "Tam být nemůže, tam by ho dávno našli."
"Taky by ho vyčichali," poznamenal jsem.
Arne se zakuckal. "Bože!"
Otočil jsem se k němu. "Tak co, už jsi s tím hotový?"
Přikývl. Z jedné strany měl obličej jasně osvětlený, z druhé ve tmě.
"Už je tady noční hlídač a všechno je v pořádku. Hlídač se postará, aby bylo všude zamčeno. Můžeme jet domů."
Jeli jsme jeho důkladným, zdatným švédským volvem zpět do města, do předměstské zahradní čtvrti. Kari krásně zatopila v krbu, nám na uvítanou, a přichystala vysoké skleničky na chlazené, žízeň hasící bílé víno. Arne se neklidně pohyboval po bytě jako býk po aréně, a pustil fortissimo Beethovena.
Kari musela křičet, aby přehlušila hudbu. "Co se děje? Probůh ztlum to!"
Arne uposlechl, ale viděl jsem na něm, že mu jeho burácivá metoda citového úniku chybí.
"Nechte ho vybouřit," řekl jsem Kari, "pět minut to vydržíme."
Kari se na mne zaškaredila a zmizela v kuchyni, jakmile mne Arne s vážnou tváří vzal za slovo. Seděl jsem odevzdaně v křesle, zatímco stereofonní decibely otřásaly domem. Obdivoval jsem shovívavost Arneho sousedů. Člověk, který bydlel v patře pode mnou v Londýně, měl uši citlivé jako stetoskop a bušil mi na dveře, jakmile jsem upustil na zem třeba jen špendlík.
Z pět minut bylo nakonec víc než čtvrt hodiny. Po dvaceti minutách Arne konečně přestal přecházet po bytě a ztlumil hudbu.
"To je velká muzika, velká!"
"Jistě," přikývl jsem.
Ano, byla to velká hudba, ale míra její hlasitosti odpovídala velké koncertní síni.
Kari se vrátila z exilu se shovívavým potřásáním hlavy, jaké dobré ženě sluší. V hedvábném kalhotovém kostýmu působila zvlášť dráždivě. Měděná barva oblečení jí slušela k vlasům i očím, a vůbec. Dolila nám víno a usadila se na polštářích na podlaze u krbu.
"Jak se vám líbilo na dostizích?" zeptala se.
"Moc."
Arne mohutně mžikal. Pak prohlásil, že si musí vyřídit nějaké telefony a odešel do haly. Kari mi vyprávěla, že se dívala na televizní přenos Velké národní, prý na dostihy chodí zřídka.
"Já moc na sport a turistiku nejsem," řekla. "Arne tvrdí, že je zdravější být na čerstvém vzduchu, ale já nemám ráda, když mi je zima, když je vlhko, nebo moc fouká vítr. Ať si tyhle radovánky, lyžování, plachtění a plavání Arne užívá sám. Já jsem pěkně v teple a vyhřívám to tady, aby tu bylo hezky, až se Arne vrátí."
Ušklíbla se. V tu chvíli se mi zdálo, že se sice jeví jako hodná, oddaná žena, ale že k Arnemu bezmeznou lásku necítí. Kdesi hluboko v duši chovala nechuť k jeho mužným sportovním zálibám, byly jí protivné. Určitě svého muže neobdivovala za tyhle záliby.
Z haly bylo slyšet, jak se Arne s někým dohaduje norsky.
"Mluví o tom, že je třeba prohledat rybník," hlásila Kari. "Jaký rybník myslí?"
Vysvětlil jsem jí to.
"Ach to ne! Chudák jeho žena..., doufám, že ho tam nenajdou... Jak by to unesla!"
Pomyslel jsem si, že by to patrně snesla líp než představu, že její muž je zloděj, který ji zradil.
"Je to jen jedna z možností, ale stojí za to ji prověřit."
Usmála se. "Arne o vás má to nejlepší mínění, myslím, že můžete mít pravdu. Když se Arne vrátil z Anglie, říkal, že by si nepřál být v situaci, kdy byste po něm šel vy. Prý na lidech poznáte, co si myslí. Když předseda požádal váš Jockey Club o vyšetřovatele, byl celý nadšený, že poslali vás. Slyšela jsem, jak někomu po telefonu vypráví, že máte oči jestřába a úsudek jako břitva." Pobaveně se usmála, až se jí zuby zablýskly. "Dělá vám to dobře?"
"Ovšem. Přál bych si, aby to byla pravda."
"Asi je to pravda, když z vás ve vašem útlém věku udělali šéfa."
"Je mi třiatřicet, a Alexander Veliký dobyl v tom věku půl světa od Kecka až k Indii."
"Vypadáte na pětadvacet."
"To je můj mindrák."
"Váš... co?"
"Moje nevýhoda."
"Ženská by si to tak nebrala."
Arne se vrátil z haly zamyšlený.
"Je všechno v pořádku?" zeptaljsem se.
"Co... Jo." Několikrát zamžikal. "Všechno jsem zařídil. Rybník protáhnou v devět ráno." Odmlčel se. "Přijedeš?"
Přikývl jsem. "A ty?"
"Jo."
Očividně se na to netěšil, ani já jsem nebyl nadšený. Pokud tam Bob Sherman opravdu je, pak ve stavu, jaký člověka bude v představách pronásledovat po celý život, až bude litovat, že ho viděl. Už tak mám dost bohatou sbírku podobných vzpomínek.
Arne naložil do krbu další polena, jako by chtěl ohněm zaplašit ďábla. Kari nám oznámila, že můžeme jít k večeři. Přichystala nám srnčí stejky se zajímavou, těžkou omáčkou a slíbila nám jeřabiny. Byly žlutooranžové a chutnaly karamelem.
"Tyhle jeřabiny jsou vzácnost," vysvětloval Ame a s potěšením nám je nabízel. "Rostou v horách a trhat se můžou jen

krátkou dobu. Dokonce máme zákon, podle kterého se před určitým dnem trhat nesmějí."
"Prodávají se v konzervách," dodala Kari. "Ty ale nejsou tak dobré."
Jedli jsme v posvátném tichu.
"Rok nebudou," řekl Arne s lítostí a odložil lžíci. "Dáme si kafe, ne?"
Kari přinesla kávu a pobaveně odmítla mou nabídku, že jí pomůžu s nádobím.
"Neříkejte, že se vám chce, buďte upřímný."
"Nechce se mi," přiznal jsem se.
Dala se do smíchu. Velice ženská ženská, pomyslel jsem si, a nevyhrožuje v kuchyni rovnoprávností. Zřejmě se s Arnem dohodli, že co je v domě, je její starost, co je venku, jeho. Dobrá shoda. V rodině mé sestry vedl problém rozdělení povinností ke sporům a nakonec k rozpadu manželství. Kari byla míň náročná, spokojila se málem a získala víc.
Nezdržel jsem se dlouho. Pohled na Kari mne těšil víc, než je zdrávo, a Arne byl sice podivín, ale taky vyšetřovatel. Zkušenost mne naučila sledovat, kam se lidé dívají, protože kam směřuje čí pohled, tam taky směřují jeho či její myšlenky. Některým chlapům dělá dobře, když jiní chlapi prahnou po jejich ženě, jiní pomstychtivě zuří. Nevěděl jsem, do které kategorie patří Arne, a nehodlal jsem to zjišťovat.

6

Pondělní ráno. Mrholí. Nad závodištěm Ovrevoll zvolna svítá a mraky mění barvu z antracitové na světle šedou. Tmavozelené jehličnany a žluté břízy moknou po tisících a s nimi i odpadky a papíry roztroušené po mokré betonové ploše.
Na dolním okraji dráhy trénovali Gunnar Holt a další jeden nebo dva trenéři své dostihové koně, ale horní část poblíž cílového sloupku byla ohrazena provazy.
Seděl jsem s Larsem Baltzersenem na věži, třásl se sklíčeností, ale ještě víc zimou. Oba jsme sledovali, jak dole prohledávají rybník. Na břehu stáli Arne a dva policisté, ramena nahrbená, ruce v kapsách, z čepic jim stékaly kapky deště. Dívali se zasmušile na malou loďku, systematicky plující pozadu a popředu, sem a tam, od břehu k břehu.
Rybník byl skoro okrouhlý, asi třicet metrů v průměru a asi metr osmdesát hloubky. V loďce seděli dva policisté s háky, třetí, veslař, měl na sobě černý pryžový potápěčský oblek, na nohách ploutve, na rukách rukavice, na hlavě kapuci, ochranné brýle. Dvakrát skočil do vody se speciální vodotěsnou baterkou, aby se podíval, co hák zachytil. V obou případech vrtěl hlavou, když se vynořil.
Obě labutě a kachny rozčileně kroužily kolem. Voda byla čím dál tím zkalenější. Loďka jela od břehu břehu už po desáté a Lars Baltzersen zasmušile prohlásil, že policie považuje celou akci za ztrátu času.
"Hlavně že vůbec přišli," namítl jsem.
"To bylo samozřejmé."
"Jistě."
Mlčky jsme přihlíželi.
Hák se o něco zachytil. Potápěč skočil do vody a na minutu zmizel pod hladinou. Pak se vynořil, zavrtěl hlavou, vylezl do loďky a vesloval dál. Druzí dva policisté znovu hodili do vody konce trojzubých háků a táhli je zvolna po dně.
"Uvažovali, jestli by nebylo jednodušší rybník vypustit," poznamenal Baltzersen. "Naráží to ale na velké technické potíže, protože do rybníka přitéká všechna přebytečná voda z horní části závodiště. Proto se rozhodli pro háky."
"Jsou důkladní, počínají si systematicky."
Vážně se na mne zadíval. "Pokud ho tam nenajdou, uznáte, že tam není?"
"Ano."
Přikývl. "To je rozumné."
Dívali jsme se na akci celou další hodinu. Potápěč se ponořil ještě dvakrát, ale nenašel nic. Loďka skončila putování, aniž by háky vynechaly kousek dna. Bob Sherman v rybníčku nebyl.
Baltzersen se pomalu zdvihl, celý ztuhlý, a protáhl se. Jeho židle zaskřípěla o podlahu.
"Tím to končí," řekl.
"Ano."
Vstal jsem a sešel po vnějším schodišti za Baltzersenem. Dole na nás čekal Arne a policista, který akci velel. Obrátil se ke mně: "Nikdo tam není," řekl, jako by chtěl dodat: "Jak jsem očekával."
"Ne, ale děkuju vám, že jste tu skutečnost ověřili."
On, Baltzersen a Arne si chvíli povídali norsky. Baltzersen pak šel za muži v loďce a něco jim řekl. Usmáli se, přikývli, pokrčili rameny a začali nakládat věci do přívěsu.
"Nic si z toho nedělej, Davide," řekl Arne účastně, "myšlenka to byla dobrá."
"Nedá se nic dělat," řekl jsem odevzdaně, "další teorie v háji. Zdaleka to není poprvé."
"Budeš hledat dál?"
Zavrtěl jsem hlavou. Fjordy jsou příliš hluboké. Někdo v předsedově pracovně zareagoval na zmínku o vodě. Pokud Bob Sherman není v rybníčku, je někde jinde, kde je mokro.
Baltzersen, velící policista, Arne a já jsme zvolna kráčeli po mokrém betonu k padoku a k vozům zaparkovaným poblíž hlavního vchodu. Baltzersen se mračil na odpadky povalující se po zemi, na zahozené programy a tikety a něco Arnemu řekl. Arne odpověděl norsky a pak mi to přeložil do angličtiny.
"Správce závodiště usoudil, že bude lepší, když tady lidi, kteří sbírají odpadky, nebudou, až se bude protahovat rybník.

Pro jistotu, pro případ, že by... No nic, přijdou zítra."
Baltzersen přikývl. Uvolnil se od svého obchodování na celé dopoledne a v tu chvíli asi litoval.
"Odpusťte, že jste zbytečně ztrácel čas," omluvil jsem se.
Kývl hlavou na znamení, že mi bylo více méně odpuštěno. Vytrvalé mrholení nikomu nálady nepřidalo.
Mlčky jsme procházeli kolem tribun, okrasné nádrže (příliš mělké) a kolem sekretariátu. Bylo ticho, ozývaly se jen naše kroky. Díky tomu jsme to dítě zaslechli.
Stálo v rohu u totalizátoru a plakalo. Asi šestiletý chlapec, promočený na kůži, vlasy naježené. Policista se na něho podíval, zamával a řekl něco. Nejspíš: "Pojď sem."
Chlapec se ani nehnul. Řekl však cosi, co moje společníky na místě zmrazilo. Stáli jako zkamenělí. V tváři měli nevíru.
"Co říká?" zeptal jsem se.
Chlapec opakoval, co řekl předtím. Moji společníci upadli do naprostého šoku.
Baltzersen se pak s námahou přemohl a chlapcova slova přeložil.
"Říká: našel jsem ruku."
Kluk byl vyděšený a když jsme se k němu přiblížili, rozhlížel se velkýma, vystrašenýma očima kam utéct, ale policista ho uklidnil. Když jsme k němu došli, stál tam celý vylekaný a promočený a roztřesený.
Policista si vedle dítěte sedl na paty a dal se s ním do hovoru. Pak chlapci podal ruku a vstal. Přeložil nám, co vyslechl.
"Kluk sem přišel hledat peníze. Diváci často upustí na zem mince i bankovky, zvlášť po setmění. Říká, že se vždy protáhne dírou v plotě, ještě než přijedou metaři, a kouká, co najde. Prý vždy najde peníze. Dnes ráno, než přišli moji lidé, našel dvacet korun. Tedy říkal: Než přišla policie. Nemá tu co dělat, proto se schoval. Byl schovaný tamhle za tribunou. Tam prý, za tribunou, našel na zemi ruku."
Podíval se na dítě, které se ho drželo za ruku jako klíště, a požádal Arneho, aby zašel za jeho lidmi, kteří si už balili věci a chystali se k odjezdu, a řekl jim, aby rychle přišli. Arne se na dítě zdrceně podíval a šel splnit úkol. Baltzersenovi se pomalu vracela energie a věcnost.
Policista se od chlapce odpoutal jen těžko, těžko ho přemlouval, aby svou důvěru věnoval jinému policistovi, ale nakonec uspěl. Vykročili jsme. On, dva z jeho mužů, Arne a já jsme šli dozadu, za tribunu, abychom se podívali na ruku, ležící na zemi.
Chlapec měl pravdu. Ležela tam, bílá, hrozná, dlaní vzhůru, s ohnutými prsty, na které dopadal déšť.
Ta ruka však nebyla osamělá, a to nám chlapec neřekl. Těsně u zdi leželo něco dlouhého, přikrytého černou plachtou. Ruka vykukovala asi v polovině toho něčeho zpod plachty. Starší policista bez jediného slova vzal za cíp plachty a odtáhl ji.
Arne se po jediném pohledu pod plachtu vrhl do nejbližšího křoví a vyklopil tam Karinu snídani. Baltzersen zbělel a třesoucí se rukou si zakryl ústa. I policisté vypadali, jako by se jim dělalo zle, a já měl další nežádoucí vzpomínku do sbírky.
Byl k nepoznání a koronerovo šetření nebude jednoduché. Výška a oblečení však odpovídaly popisu a vedle těla ležela cestovní taška s iniciálami R. T. S.
Kolem hrudi měl pevně uvázaný provaz, dalším měl spoutané nohy. Od uzlů nad hrudní kostí a nad koleny visel volný kus provazu s roztřepeným koncem.
Jeden z policistů řekl něco svému nadřízenému a Baltzersen mi to bez váhání přeložil.
"To je ten potápěč," řekl. "Jeden hák prý se zachytil o betonový blok. Prý tomu nepřikládal žádnou důležitost, ale teď říká, že od toho bloku vlál kus provazu s roztřepenými konci. Ten provaz prý vypadal stejně jako tenhle."
Starší policista přetáhl plachtu zpět přes tu tragickou hromádku a vydal pokyny svým lidem. Arne stál o kousek dál a otíral si velkým kapesníkem obličej a ústa. Díval se všemi směry, jenom ne na černou plachtu. Přešel jsem k němu a zeptal se ho, jestli je v pořádku. Nešťastně zavrtěl hlavou. Chvěl se.
"Potřebuješ se napít," řekl jsem. "Raději se seber a jeď domů."
"Ne." Otřásl se. "Budu v pořádku. Já jsem se choval pitomě, odpusť, Davide."
Šel se mnou před tribuny a pak k Baltzersenovi a staršímu policistovi, kteří stáli nad vylekaným chlapcem. Baltzersen mne nenápadně odvedl dva kroky stranou a řekl mi tiše:
"Nechci Arneho trápit..., ale... ten chlapec říká, že tu ruku nebylo vidět, dokud plachtu nenadzdvihl a nepodíval se pod ni..., však víte, jaké jsou děti... Zahlédl něco světlého a zatáhl za to... a byla to ta ruka. Když ji uviděl, utekl."
"Chudák kluk."
"Neměl tu co dělat," řekl přísně.
"Kdyby tu nebyl, Boba Shermana bychom nikdy nenašli."
Lars Baltzersen se pak na mne zamyšleně zadíval.
"Předpokládám, že ten někdo, kdo ho z rybníka vytáhl, se chystal vrátit se s vozem a zbavit se mrtvého jinde."
"Nemyslím."
"Určitě s tím počítal. Přece kdyby mu bylo jedno, jestli Shermana najdeme nebo ne, nechal by ho v rybníku."
"To jistě. Já jen.., proč by ho odvážel? Proč ho nevrátit do rybníka..., jen co se setmí? Mohl si být jistý, že tam ho už nikdo nikdy hledat nebude."
Dlouze si mne prohlížel a pak se neočekávaně usmál. Poprvé za celé dopoledne.
"No..., splnil jste, o co jsme vás žádali," poznamenal.
Taky jsem se na něj usmál. Rád bych věděl, jestli vůbec tuší význam onoho dopoledního dění. Bylo však na policii, ne na mně, abych chytal vraha. Mně šlo jen o to chytit letadlo do Anglie ve dvě hodiny a pět minut. Zbývalo málo času a já ještě měl co dělat.
Řekl jsem: "Kdybyste někdy potřebovali pomoc...," jak to člověk říká, aniž by to myslel zcela vážně.

Potřásl jsem si rukou s ním i s Arnem a opustil je i s jejich svízelemi. Nepřestávalo pršet.

Vyzvedl jsem Emmu Shermanovou v jejím hotelu a odvezl ji k sobě do pokoje v Grandu. Chtěl jsem ji před odjezdem na letiště vzít na oběd, ale nakonec jsem od služby objednal polévku na pokoj. Brandy ještě nečepovali, prý až od třetí hodiny. Příště si s sebou přivezu celý galon, pomyslel jsem si.
Ke zprávě, kterou jsem Emmě musel sdělit, se šampaňské věru nehodilo, smíchal jsem ho proto s pomerančovou šťávou a počkal, až se napije. Pak jsem jí co nejšetrněji řekl, že Bob v den svého zmizení zemřel, že nic neukradl a že ji neopustil. Přiznal jsem, že byl zavražděn.
Zas vypadala křehce až o strach, ale neomdlela.
"Takže... jste ho našel."
"Ano."
"Kde..., kde je?"
"Na závodišti."
Vstala a zapotácela se. "Musím tam, chci ho vidět."
"Ne," vzal jsem ji za loket. "Ne, Emmo, to nesmíte, uchovejte si ho ve vzpomínkách takového, jaký byl. Teď je jiný, nechtěl by, abyste ho takového viděla, prosil by vás, abyste se na něho nedívala."
"Musím ho vidět..., musím!"
Zavrtěl jsem hlavou.
Pak si to domyslela. "Chcete říct..., že vypadá... hrozně?"
"Obávám se že ano. Zemřel před celým měsícem."
"Panebože!"
Podklesla jí kolena. Sedla si a dala se do pláče. Řekl jsem jí pak o rybníku, o provazech a o betonovém bloku. Jednou by se to stejně dozvěděla, a těžko mohla trpět horší duševní trýzní než uplynulé dlouhé čtyři týdny.
"Chudák Bob...," vydechla. "Můj zlatý... chudák!"
Stavidla zoufalství se otevřela. Plakala strašlivými vzlyky, byl to však prostý, opravdový zármutek bez pochybností, bez výčitek a bez hanby.
Po chvíli řekla: "Musím si prodloužit rezervaci v hotelu."
Ještě stále se otřásala pláčem.
"Ne, letíme spolu dnes domů, do Anglie, jak jsme měli domluveno."
"Ale já nemůžu..."
"Ale můžete, a taky poletíte. Tady to pro vás vůbec není. Musíte domů, odpočinout si, sebrat se, myslet na dítě. Policie se postará o všechno, co je třeba, a já asi zajdu do Jockey Clubu a do Fondu pro zraněné žokeje, aby zařídili, co je třeba v Anglii. Než se nadějete, bude Bob doma, když si to přejete... Teď, v tuhle chvíli, mě zajímáte vy. Pokud tu zůstanete, onemocníte."
Poslouchala mne, ale co říkám, vnímala jen napůl. Přestala však odmlouvat. Napadlo mne, že policie asi nebude jásat, že Emma odletěla. No co, měli ji tu celý měsíc, nic nového už jim asi říct nemohla.

Letadlo jsme stihli. Emma se po celý let dívala z okna a po tvářích jí chvílemi tekly slzy vyčerpání.
Na letišti ji čekal dědeček, kterého jsem o jejím příletu vyrozuměl telefonicky ještě z Oslo. Vysoký, hubený, lehce nahrbený, laskavý. Přivítal ji políbením a láskyplně ji hladil. Věděl jsem z jejího vyprávění, že oba její rodiče zemřeli, když ještě chodila do školy, a že se pak o ni a jejího bratra starali střídavě různí příbuzní. Měla z nich nejraději dědečka z matčiny strany, matčina ovdovělého otce, k němu se uchylovala, když měla nějaké trápení.
"Postarám se o ni," řekl.
Vypadal jako slušný, vzdělaný člověk. Dal jsem mu svoje soukromé telefonní číslo, kdyby náhodou Emma potřebovala radu jak získat oficiální pomoc.

7

V úterý jsem byl od devíti do deseti v kanceláři. Zjistil jsem, že si v mé nepřítomnosti vedli všichni výborně a že by si tak nepochybně vedli, i kdybych zmizel nadobro. Na stole jsem měl úpravnou kupičku protokolů o ukončených případech: člověk, který upadl do podezření, že v honebních nechává běhat staršího, vynikajícího steeplera na jméno řadového huntera. Prokázalo se, že se toho dotyčný opravdu dopustil, a hrozí mu proto soudní stíhání pro podvod. Nebo případ držitele trenérské licence z oblasti Midlands, který měl podle provedených šetření naprosto nevyhovující tréninkové podmínky.
Nic, z čeho by člověku naskakovala husí kůže, nic, co by bylo možné porovnat s utopenci v Norsku.
Zbytek dne jsem strávil se svými protějšky z newyorské dostihové komise, kteří za mnou přišli prodiskutovat možnosti zřízení celosvětové dostihové vyšetřovací sítě, cosi jako dostihový Interpol. Byl to jeden z celé řady rozhovorů, které jsem vedl s dostihovými funkcionáři z různých zemí. Začínalo se to tříbit a spět ke zdárnému konci. Jako obvykle při setkání s Američany bylo hlavní překážkou dohody moje mládí. Napadlo mne, že snad až mi bude šedesát a přestanu na to mít, začnou mi lidi naslouchat a budou přitakávat.
Mluvil jsem do ochraptění, rozdal stohy přesvědčující literatury a pozval pány na drahou večeři. Doufal jsem, že semena nepadnou na vyprahlou půdu. Když jsme se loučili, starší z mých partnerů mi položil otázku, na kterou jsem byl zvyklý.

"Pokud by se vám tenhle projekt podařilo rozjet, chtěl byste ho sám řídit?"
Usmál jsem se. Přece mi bylo víc než jasné, že jakmile by to dítě přišlo na svět, rychle bych zjistil, že vlastně není moje.
"Jakmile se to rozjede, jdu od toho."
Vážně se na mne zadíval. .,Kam?"
"To ještě nevím."
Potřásali hlavami a tvářili se pochybovačně. Pak si se mnou nicméně srdečně potřásli rukou. Rozešli jsme se ke svým taxíkům. Domů jsem se dostal o půlnoci. V domě na Brompton Road, kde jsem bydlel, se v bytě o patro pode mnou jako obvykle ještě svítilo. Domovní dveře hlasitě bouchaly, když je člověk nepřidržel, zavíral jsem je proto opatrně a tiše a napadlo mne, že možná právě ty dveře způsobily, že je nájemník v přízemí tak citlivý na hluk. Byl to uzavřený, šedovlasý padesátník, úpravný a spořádaný. Bydleli jsme ve vzájemné těsné blízkosti šest měsíců, ale naše styky se omezily na jeho cesty k mým dveřím, když mne chodil žádat, abych ztlumil televizi. Jednou jsem ho pozval na skleničku, ale on zdvořile odmítl, dal přednost samotě. Vzorné sousedské vztahy to nebyly.
Šel jsem nahoru, otevřel dveře a tiše za sebou zavřel. V tu chvíli porušilo vznešenost ticha drnčení telefonu. Až jsem se lekl.
"Pan Cleveland?" Mluvil chvatně, skoro nesrozumitelně. "Zaplať pánbůh, že jste konečně doma..., tady je William Romney... Emmin dědeček... Nechtěla, abych vám volal tak pozdě, ale já musel... Přišla domů a zastihla tam dva mužské, jak prohledávají byt... Ztloukli ji..., pane Clevelande, potřebuje vaši pomoc..."
"Počkejte..., moment," zarazil jsem ho. "Nejdřív ze všeho musíte zavolat policii."
Trochu se zklidnil. "Už tu byli, právě odešli. Zavolal jsem je."
"Zavolal jste k Emmě doktora?"
"Ano, ano. Ten už je taky pryč."
"Kdy se to stalo?"
"Dnes večer, asi v sedm hodin... Zajeli jsme sem ode mne, aby si tu vyzvedla nějaké věci..., svítilo se tu..., šla dovnitř první a oni po ní skočili..., mlátili nás oba... Já bych..., prostě, abych vám pravdu řekl, jsme oba ještě vystrašení."
Měl jsem co dělat, abych si nepovzdechl.
"Kde teď jste?"
"V Emmině domě."
"Já vím, ale..."
"Ach tak. Je to kousek od Newbury. Pojedete- po M 4..."
Vysvětlil mi, jak se k Emmě dostanu. Byl si očividně jistý, že jim bez váhání přispěchám na pomoc. Nemohl jsem dost dobře říct: "Vezměte si oba prášek na uklidnění a jděte spát, přijedu ráno." Ostatně podle toho jak rozčileně mluvil, ho mohla zklidnit jen celková narkóza.
Ještě že se v noci dobře jede. Sedl jsem do svého MGB a za necelou hodinu jsem byl na místě. Shermanovi obývali dva spojené modernizované vesnické domky u opuštěné silnice, kde by si člověk připadal osamělý i za dne.
Všude bylo rozsvíceno a jakmile William Romney zaslechl motor mého vozu, objevil se ve dveřích.
"Zaplať pánbůh, že jste tu," vydechl rozčileně a ustaraně, když mi šel naproti. "Nevím, co bych si jinak počal..., kdybyste nepřijel..."
Ovládl jsem se a neřekl, že měli odjet k němu domů nebo do hotelu. Jakmile jsem ale vkročil do budovy, byl jsem rád, že jsem zbytečně neradil, nebylo by to k ničemu. Potká-li lidi osobní pohroma, upadnou do šoku a nedokážou sami opustit místo neštěstí. Nebylo pochyb o tom, že Romney i Emma byli v těžkém šoku.
V domě bylo vše vzhůru nohama. Obrazy strhané ze zdi, záclony z oken, koberce ze země. Nejen že z nábytku bylo všechno vyházené, nábytek býl navíc rozbitý. Lampy, vázy, drobné ozdobné předměty, všechno rozbité. Papíry a knížky ležely všude po zemi jako listí na podzim.
"Takhle to vypadá všude," řekl Romney. "V celém domě je to stejné, jen na hostinský pokoj se nedostalo. Tam právě byli, když jsme sem přijeli a vyrušili je. To říká policie."
Emma, černé kruhy pod vyděšenýma očima, ležela v hostinském pokoji. Obě tváře měla oteklé, se zarudlými skvrnami po utržených ranách. Na dolním rtu měla tržnou ránu a vedle obočí na jedné straně sedřenou kůži.
"Dobrý den," řekl jsem hloupě a přitáhl si židli, abych si mohl sednout vedle postele.
Dědeček stál opodál a vydával starostlivé zvuky, asi ho lekalo, jak Emmě tmavly podlitiny. Určitě ji nechtě rozčiloval k zbláznění. Když jsem mu řekl, že bych s Emmou chtěl mluvit chvíli o samotě, zatvářil se ještě poplašeněji, ale nakonec se vzchopil a odešel dolů, do té spouště. Držel jsem ji za ruku.
"Davide..."
"Klid, nespěchejte, povíte mi to za chvíli."
Nepatrně přikývla. Ležela na neodestlané posteli. Měla ještě hnědobílé kostkované šaty, pod hlavou polštář, přes sebe květovanou, prošívanou přikrývku.
Pokoj byl důkladně vytopený plynovými kamny.
Emma měla studenou ruku.
"Myslím, že to byli Norové, řekla jsem to policii."
"Dva muži?"
Přikývla. "Byli hodně velcí..., měli na sobě tlusté svetry a na rukách gumové rukavice..., mluvili s cizím přízvukem."
"Začněte od začátku," vyzval jsem ji.
Bolel ji oteklý, roztržený ret, ale hovořila dál.
"Jeli jsme sem, abych si tu vyzvedla něco na převlečení. Už mi bylo líp... Nahoře se svítilo a já si myslela, že tu je paní Streetová, co se nám stará o dům, když nejsme doma... Když jsem odemkla a vešla do haly, skočili na mě..., všude

rozsvítili..., viděla jsem tu spoušť... Jeden z nich mě uhodil do obličeje a já zavolala na dědečka... Když přiběhl, srazili ho k zemi..., tak snadno..., bylo to hrozné. Kopali do něho... Jeden z nich se mne ptal, kde Bob schovával papíry... Když jsem hned neodpověděla, začal znovu, tloukl mne do obličeje... pěstí..., neodpověděla jsem, protože jsem to nevěděla. Bob nic neschovává..., neschovával... Ach panebože!"
Stiskla mi ruku.
"Klid, klid, Emmo, dobře." Nic jsem tím nemyslel, jen že jí rozumím. "Chvíli si odpočiňte."
Oba jsme čekali, až se trochu uvolní. Pak polkla nasucho a vyprávěla dál.
"Vtom zazvonil telefon, a ty dva to vyvedlo z míry. Něco si řekli, pak mne hodili do křesla... a odešli. HIavními dveřmi. Dědeček se zdvihl, ale telefon přestal zvonit, než k němu došel. Pak zavolal policii..."
Unavený hlas zmlkl.
Zeptal jsem se: "Měli na sobě nějaké masky nebo něco?"
"Ne."
"Poznala byste je?"
"Policie se ptala..., chtěli ode mne, abych si prohlídla nějaké fotografie..., já nevím..., snažila jsem se chránit, držela jsem ruce před obličejem..., zavřela jsem oči..."
"A co váš dědeček?"
"Prý by je možná poznal... Ono se to ale stalo všechno tak rychle..."
"Neřekli vám, jaké papíry hledají?"
Nešťastně zavrtěla hlavou. "Na to se mne policisté ptali znovu a znovu."
"To nic. Nebolí vás to?"
"Bolí. Doktor West mi dal nějaké prášky, řekl, že se zítra staví."
"Tady?"
"Ano..., nechci zpátky k dědečkovi. Tady..., tady jsem doma."
"Nechcete, abych vám odestlal?"
"Ne, děkuju. Takhle je to dobré..., nechci se hýbat, jsem příliš unavená."
"Půjdu dolů a pomůžu vašemu dědečkovi."
"Dobře..." Najednou se znovu vylekala. "Ale neodjedete, že ne?"
Slíbil jsem jí, že neodjedu, a šel si lehnout v kalhotách a košili na pohovku v obývacím pokoji. Kolem pohovky bylo vyklizené prázdné místo. William Romney, vyčerpaný k smrti, po sedativech klidně spal na manželské posteli v ložnici Shermanových. Od tří do pěti bylo v domě ticho a tma.

Vzbudilo mě tiché zakvílení, jako když pláče jehňátko ve sněhové bouři.
"Davide..."
Byla to Emma, volala na mne shora, rozechvěle a naléhavě. Odhodil jsem přikrývku, vstal a běžel rychle nahoru. Nechal jsem předtím kamínka zapnutá a pootevřené dveře. Když jsem došel k Emmě, měla v očích nejčernější, propastnou beznaděj.
"Davide..." Hlas se jí chvěl bezútěšným zoufalstvím. "Davide..., já krvácím."

Přišla o dítě a málem i o život. Šel jsem se na ni podívat tři dny poté, co ji sanitka odvezla (dřív než za tři dny se za ní nesmělo). Polekal jsem se, nechtěl jsem uvěřit, že může být ještě bledší a křehčí, než byla v Oslo. Obličej už neměla oteklý, ale modřiny ztmavly. Oči měla milosrdně zkalené.
Pětiminutová návštěva byla formální.
"Jste hodný, že jste přišel," řekla.
"Přinesl jsem vám hroznové víno."
"Jste velmi laskavý."
"Je mi moc líto, že jste přišla o děťátko."
Chabě přikývla. I na tu bolest asi dostala nějaký prášek.
"Doufám, že vám brzy bude líp."
"Určitě. Ano."

William Romney se třásl vzteky. Rozhořčeně přecházel po mé kanceláři.
"Uvědomujete si, že už to zítra bude týden, co nás přepadli, a nic se nestalo? Přece lidi jen tak nezmizí ve vzduchu... Ti chlapi musí někde být..., jak to, že je policie nenašla? To přece není možné, přece nikdo nemůže strpět, aby ti chlapi jen tak vpadli do domu bezbranného děvčete, všechno zpustošili a ublížili jí tak, že málem přišla o život... Je neslýchané, že policie ty zasrané hajzly nenašla..."
Nenacházel dostatečně silná slova. Skoro ho překvapilo, že vůbec podobné výrazy použil. Byl vskutku nanejvýš rozhořčený a vyvedený z míry.
"Bohužel ani vy, ani Emma jste ty dva na policejních fotografiích nepoznali."
Věděl jsem, že nikoho neidentifikovali, zjistil mi to kamarád od policie.
"Neměli je na těch fotografiích, nebyli tam. Taky není divu..., proč se policie nepostará o to, abychom si mohli prohlídnout fotografie norských zločinců?"
"To bychom se asi museli vydat do Norska," řekl jsem. "A to by Emma ještě nesnesla, ani tělesně, ani duševně."
"Tak tam pojedu já," prohlásil bojovně. "Na své vlastní útraty. Udělám cokoli..., cokoli, jen aby ty chlapy stihl spravedlivý trest za to, co provedli Emmě."

Hubený obličej měl zardělý rozhořčením. Napadlo mne, jestli síla toho hněvu nepramení z neoprávněného pocitu viny, možná se cítí provinile, protože není dost mladý a silný, aby Emmu proti násilníkům ubránil. Chtěl to napravit činy a finančními obětmi a já neviděl žádný důvod mu cestu do Norska vymlouvat, protože jsem věděl, že mu přinese úlevu, i když se nic nezjistí.
"Pokud chcete, zařídím to," nabídl jsem se.
"Co byste..."
"Zařídím, abyste mohl odletět do Norska a prohlédnout si tam alba zločinců."
Jeho odhodlání vykrystalizovalo a upevnilo se. Narovnal shrbená ramena, zklidnil se a přestal nám prošlapávat koberec.
"Ano. Prosím zařiďte to. Dám se na cestu, jak nejdřív to půjde."
Přikývl jsem. "Sedněte si. Kouříte? A jak se daří Emmě?"
Sedl si, odmítl cigarety z krabice na psacím stole a řekl, že včera večer, když byl za Emmou, cítila se už mnohem líp.
"Říká, že ji za dva nebo tři dny z nemocnice propustí."
"To je dobře."
Nezdálo se, že by se z toho radoval. Znovu se rozčilil.
"Co si to chudák děvče počne? Jejího muže zavraždili..., dům zpustošili..., asi to beze mne vydrží, ale..."
"Jsem přesvědčený, že zůstane ve svém domě, aspoň načas. Bude to tak nejlepší. Odbude si nejhorší, nevyhnutelný zármutek."
"To je zvláštní teorie."
"Kdy se můžete vypravit na cestu?"
"Ihned."
"Dobře."
V telefonu se závodiště Řjvrevoll ozvalo v osobě správce, který mi nadiktoval telefonní čísla Larse Baltzersena domů i do kanceláře. Zastihl jsem ho v kanceláři a vysvětlil mu situaci. Samozřejmě, řekl celý rozrušený, samozřejmě, že to s policií zařídí. Na zítra? Jistě. Chudák paní Shermanová, mám jí prý vyřídit upřímnou soustrast. Slíbil jsem, že vyřídím a zeptal se, jestli mezitím věci nepokročily.
"Obávám se že ne," řekl. Pak chvíli váhal, než se odhodlal pokračovat. "Napadlo mne..., chci říct..., jestli policie tenhle případ nevyřeší..., nebyl byste ochoten se sem vrátit a pokusit se o něco sám?"
"Nemám žádné zkušenosti s vyšetřováním vražd," namítl jsem.
"V zásadě to snad tak odlišné být nemůže," namítl.
"Hm. Taky nevím, jestli by mě moji nejvyšší páni uvolnili."
"Kdybych je o to požádal osobně? Jako ochotu v rámci mezinárodní spolupráce? Bob Sherman byl přece Angličan."
"Pro Norsko by však bylo jednodušší poslat jeho ostatky domů a na celou ošklivou záležitost zapomenout."
"Tak to ne, pane Clevelande," řekl přísně. "Došlo k vraždě a spravedlnosti musí být učiněno zadost."
"Souhlasím s vámi."
"Takže... přijedete?"
Chvíli jsem uvažoval. "Vyčkejte ještě týden. Jestli do té doby ani vaše, ani naše policie na nic nepřijdou, pokud o mne budete ještě stát, možná by to šlo. Ale... zázraky ode mne neočekávejte."
"Očekáváme jen to co minule," řekl stroze a zavěsil.
William Romney se zatím duševně i tělesně připravil na cestu a začal trochu zlobit dotazy jak s letenkou, penězi a ubytováním v hotelu. Vystrnadil jsem ho, protože si to všechno mohl snadno zařídit sám a mne čekala spousta práce, tím spíš, že jsem si musel zajistit časovou rezervu pro případ, že bych jel do Oslo. Doufal jsem však, že se policii podaří dohrabat se ke kořenům věci a já zůstanu ušetřen toho, abych musel celému světu dokazovat, že nic nedokážu.

William Romney odletěl do Norska, strávil tam celé tři dny a vrátil se sklíčený. Norská policie fotografie útočníků neměla, anebo pokud je měla, Romney je nepoznal.
Emma se po propuštění z nemocnice vrátila domů a dala se do úklidu. Moji nabídku, že jí pomůžu, odmítla, přijala však pozvání na oběd.
"Můžu vás vyzvednout v neděli?" navrhl jsem. "Výborně."

V neděli už byly všude na zemi koberce, obrázky na zdech, všechno rozbité vyklizeno, záclony složené a přichystané do čistírny. Dům působil stroze, nezabydleně, ale jeho paní se už probrala k životu. Poprvé za tu dobu, co jsem ji znal, měla nalíčené rty. Vlasy čerstvě umyté, hezké šaty, vypadala klidně a vyrovnaně. Obraz hezké dívky už byl na dohled, slaýval se za bledou tváří a smutnýma očima.
"Ve čtvrtek má pohřeb," řekla.
"Tady?"
Přikývla. "Ve vesnici, v kostele bude mše. Moc vám děkuju za to, že jste ho sem dopravil."
Nepostaral jsem se o to osobně, úkol jsem někomu zadal.
Řekl jsem proto: "Já to nezařídil, jen zprostředkoval."
"Stejně vám děkuju."
Klidný, slunný, chladný říjnový den. Vyvedl jsem Emmu do jedné restaurace na břehu Temže, kde úzké žluté listy smutečních vrb plynuly zvolna po hladině šedavých vod řeky a kde rybáři lákali na žížaly nevypočitatelné ryby. Procházeli jsme se pomalu po břehu, volnýrim krokem, protože Emma byla po velké ztrátě krve ještě slabá.
"Jaké máte plány?" zeptal jsem se.

"Ještě nevím... V nemocnici jsem o tom hodně přemýšlela. Asi v domku ještě nějaký čas zůstanu, připadá mi, že bych měla. Dřív nebo později to tam nejspíš prodám, ale zatím ještě ne."
"Jak jste na tom finančně?"
Nepatrně se usmála. "Všichni se ke mně chovají velmi hezky, opravdu skvěle. Věděl jste, že majitelé koní, pro které Bob v Norsku jezdil, uspořádali sbírku a poslali mi šek? Lidé jsou opravdu laskaví."
V duchu jsem si pomyslel, že uplácejí vlastní svědomí, ale nechal jsem si to pro sebe.
"Ti dva, kteří vás doma přepadli..., nevadilo by vám, kdybychom si o nich chvíli povídali?"
Povzdechla si. "Ne, nevadilo."
"Popište mi je."
"Ale já...`
"Vím, přečetl jsem si, co jste řekla policistům. Nedívala jste se na ty chlapy, zakryla jste si oči, viděla jste jen jejich svetry a gumové rukavice."
"Ano, tak to bylo."
"Ne. Řekla jste policii jen to, na co jste měla v tu chvíli sílu vzpomínat. Kdyby vás k tomu nenutili, nevybavila byste si ani to málo, co jste vypověděla."
"Nesmysl."
"Zkusíme to jinak. Který z nich vás uhodil?"
Odpověděla bez zaváhání.
"Ten větší, ten co..."
Nejistě se zarazila.
"Ten co...?"
"Chtěla jsem říct ten, co měl zrzavé vlasy. Zvláštní..., do téhle chvíle se mi skutečně nevybavilo, že byl zrzavý."
"Co ten druhý?"
"Ten měl hnědé vlasy. Ano, ten co kopal dědečka, byl hnědovlasý."
"Ten, co uhodil vás..., co řekl?"
"Kde váš muž schovává tajné papíry, kde má nějakou skrýš, řekněte nám, kam co schovává."
"Mluvil dobře anglicky?"
"Ano, dá se říct že ano, ale měl silný cizí přízvuk."
"Jaké měl oči, když vás tloukl?"
"Kruté..., neúprosné..., jako dravec..., takové žlutočerné..., rozzuřené."
Chvíli bylo ticho.
Pak řekla: "Měl jste pravdu, teď se mi to teprve vybavuje. Předtím jsem si to vybavit nechtěla."
Po krátké odmlce pokračovala: "Byl dost mladý, asi jako vy. Měl úzké, sevřené rty..., tvrdý výraz..., vzteklý."
"Jak byl velký?"
"Taky asi jako vy, ale byl statnější, mohutnější. Měl hodně široká ramena."
"Široká ramena a tlustý svetr. Jaký svetr? Byl nějak vzorovaný?"
"Ano, byl, proto jsem..." Zarazila se.
"Proto jste co?"
"Proto mne okamžitě napadlo, že to jsou Norové..., ještě než promluvili. Přivedl mne k tomu vzor toho svetru. Byl to takový dvoubarevný vzor s bílou... na hnědém podkladě... Takových svetrů jsem v Oslo viděla spousty." Tvářila se nejistě. "Jak to, že mně to nedošlo dřív?"
"Paměť je vrtkavá, často naskočí se zpožděním."
Usmála se. "Dá se tvrdit, že je mnohem snadnější rozpomínat se na věci v klidu, na břehu řeky, než v té spoušti doma, kdy na mne dopadaly otázky ze všech stran a lidé tam pobíhali..."
Šli jsme dovnitř na skleničku a pak na dobrý oběd. U kávy jsem se jí začal ptát na další věci.
"Říkala jste, že Bob žádné papíry neschovával. Jste si tím jistá.?"
"Určitě. Nebyl žádný tajnůstkář, nikdy nic neskrýval, nikdy. Pokud jde o doklady, o papíry, byl spíš nepořádný, nedbalý."
"Člověku připadá zvláštní, že se sem vypravili dva chlapi až z Norska a prohledali mu byt, jen aby našli nějaké papíry."
Zamračila se. "To máte pravdu."
"Ještě k tomu to tady obrátili vzhůru nohama tak bezohledně a ničivě, tak důkladně."
"Však taky byli vzteklí."
"Vzteklí, protože do toho vložili tolik námahy a nakonec nenašli, co hledali."
"Ale co tedy vlastně hledali?"
"Myslím..." Začal jsem zvolna. "Muselo to mít něco společného s Norskem. Měl Bob nějaké listiny, týkající se Norska?"
Zavrtěla hlavou. "Nic zvláštního. Nějaké účty, dostihové programy, taky novinové výstřižky, když zvítězil a někde pak byla jeho fotografie. Ne, skutečně neměl nic, co by komu mohlo být k čemu."
Pil jsem zamyšleně kávu. Pak jsem se zeptal:
"Vezměme to z opačného konce... Nevzpomínáte si, jestli někdy vezl nějaké listiny do Norska?"
"Ne. Proč by tam co vozil?"
"To já nevím, jen mě to tak napadlo. Zvažoval jsem, jestli ti chlapi nehledali něco, co do Norska neodvezl a odvézt měl, a ne něco, co z Norska přivezl."
"Vy vskutku uvažujete podivně."

"Hm..."
Zaplatil jsem a odvezl ji domů. Cestou mlčela, byla zamyšlená. Plod jejích úvah však stál za to!
"Vzpomněla jsem si..., možná je to hloupost, ale... nemohlo by to mít něco společného s těmi P-snímky?"
"S jakými P-snímky?" zeptal jsem se nechápavě.
"To já nevím, já jen že tak o těch obrázcích Bob mluvil, předpokládám, že šlo o porno-snímky."
Zajel jsem před vchod jejího domu a neměl jsem se k tomu, abych vystoupil.
"Měl ty snímky z Norska?"
Zatvářila se překvapeně. "To ne, bylo to tak, jak jste říkal, měl je tam odvézt. Byly v hnědé obálce. Někdo mu je doručil osobně večer před odletem. Řekl mi, že to jsou P-snímky, které má dovézt jednomu člověku v Oslo."
"Řekl komu?"
Potřásla hlavou. "Ne. Já ho ale moc neposlouchala. Úplně mi to vypadlo z hlavy, až teď, když jste se zmínil..."
"Říkala jste, že ta obálka byla hnědá. Viděla jste ji? Jak byla velká?"
"Musela jsem ji vidět. Jak bych jinak věděla, že byla hnědá..." Soustředěně se zamračila. "Dost velká..., větší než běžná dopisní. Asi jako časopis."
"Bylo na ní napsáno fotografie nebo něco podobného?"
"Myslím, že ne. Nevzpomínám si. Už je to šest týdnů." Oči se jí naplnily slzami. "Dal si tu obálku hned do tašky, aby ji nezapomněl." Dvakrát popotáhla, pak sáhla po kapesníku. "Určitě ji do Norska odvezl. Když to tady ti chlapi prohledávali, nebyla tu. Pokud jim šlo o tu obálku..., bylo to všechno pronic zanic."
Přiložila si kapesník k ústům a snažila se neplakat nahlas.
"Zajímaly Boba lascivní obrázky?"
"Asi jako každého obyčejného mužského. Prohlížel si je."
"Ale nesbíral je?"
Zavrtěla hlavou.
Vystoupil jsem z vozu, přidržel jí dvířka a doprovodil ji domů. Zadívala se na Bobovy dostihové fotografie, visící v hale na zdi.
"Všechny obrázky vyrvali z rámů, některé zničili," povzdechla si.
Fotografie byly dost velké, snadno by se za ně schovala obálka velikosti běžného časopisu.
Zůstal jsem u Emmy ještě asi hodinu, abych jí dělal společnost. Ubezpečila mne však, že večer klidně zvládne sama.
Rozhlédla se po holém obývacím pokoji a usmála se. Pochopil jsem, že jí ta místnost je milá, že v ní možná taky cítí Bobovu blízkost.
Když jsem odcházel, vřele mne políbila na tvář a řekla:
"Nevím, jak vám poděkovat..." Pak se najednou zarazila a zeširoka rozevřela oči.
"Páni..., to bylo už podruhé."
"Co bylo podruhé?"
"P-snímky. Už je tam jednou vezl..., to už je řada měsíců. Loni v létě." Potřásla netrpělivě hlavou. "Nedokážu si to přesně vybavit...., vím ale, že tehdy řekl, že to jsou P-snímky."
Políbil jsem ji na oplátku.
"Dejte na sebe pozor," řekl jsem. "Vy taky."

8

Podezření z dopingu mne příští den zavedlo na dostihy do Plumptonu v Sussexu. Neviděl jsem důvod, proč toho nevyužít i pro jiný účel. Rinty Ranger jel v druhém a pátém dostihu, takže jsem ho snadno mezi třetím a čtvrtým dohonil.
"Co jste to řek?" opakoval už podruhé s přehnaným úžasem. "Jestli nevozil do Skandinávie pornografii? Páni, to by bylo jako vozit dříví do hodně hustýho lesa. Tam to nepotřebujou, kamaráde. Tam to fakt nikdo vozit nemusí, sakra."
"Bob Sherman řekl své ženě, že veze do Norska P-snímky."
"Ona mu to věřila?"
"O to nejde. Jde o to, jestli je skutečně vezl."
"Nikdy se o tom slovem nezmínil."
"Prokažte mi laskavost...," požádal jsem ho, "přeptejte se dnes tady v šatně, jestli někdo od některého jezdce nechtěl, aby mu posloužil jako kurýr, aby něco dopravil z Anglie do Norska, nějaké papíry."
"Myslíte to vážně?"
"Bob Sherman už nežije."
"Jo." Zamyslel se. "Dobře."
Nezávazně mi zamával a šel se přichystat na pátý dostih.
Zajel chytrý, napínavý, taktický dostih, ale zvítězil nad ním lepší kůň. Když pak vyšel z vážnice, už převlečený do civilu, snadno a rychle mou teorii zabil.
"Ani jednoho z těch, co startovali v Norsku, nikdo nepožádal, aby tam něco propašovali, žádný listiny ani obrázky, nic podobnýho."
"Řekli by vám to, kdyby to od nich někdo chtěl?"
Ušklíbl se. "Záleží na tom, kolik by jim nabídli za mlčení."
"Co vy si myslíte?"

"Těžko říct. Všichni se ale tvářili nechápavě. Víte, jak to myslím, žádný významný pohledy."
"Buďte tak hodný a vyptávejte se dál. Zítra a později. Řekněte jim, že mi to můžou říct důvěrně, že to nikomu nepovím, že nebudou mít žádné potíže s přestupky proti devizovým předpisům."
Znovu se ušklíbl. "Jste zvláštní policajt, děláte si s pravidlama co chcete."

Večer jsem zavolal Baltzersena domů. Prý není nic nového. Radil se se svými přáteli od policie a zjistil, že by neměli žádné námitky proti tomu, kdyby mne k lovu přizval. Naopak, dokonce by mi dali k dispozici všechno, co mají, abych se zbytečně neplahočil v jejich šlépějích.
"Tak co, přijedete, pane Clevelande?"
"Asi ano."
S lichotivou úlevou vyhrkl: "Výborně, výborně." Pak dodal: "Přijeďte už zítra."
"Obávám se, že to nepůjde. Musím zítra svědčit u soudu a ta věc se může protáhnout na dva dny. Sotva přijedu dřív než ve čtvrtek."
"V tom případě přijeďte rovnou na závodiště. Běží se ve čtvrtek a v neděli. Obávám se, že nedělní program je poslední v sezoně. Už se ochladilo a měli jsme i mrazy."
Napsal jsem si velkým písmem do notesu TEPLÉ OBLEČENÍ a slíbil jsem mu, že se uvidíme na dostizích.
"Mimochodem," řekl jsem, "vzpomínáte si, jak jsem vám říkal, že ti lidé, kteří vnikli k Shermanovým, hledali nějaké listiny? Paní Shermanová si vybavila, že Bob vezl do Norska nějakou obálku, kterou mu někdo svěřil, aby ji doručil, a že v té obálce měly být nějaké obrázky, které Bob označil jako P-snímky. Nezavadili jste vy, policie nebo Arne během vyšetřování Bobova zmizení na něco, co by naznačovalo, že Bob nějakou obálku či balíček s sebou přivezl, nebo že by něco někomu předával?"
Nastalo nečekaně dlouhé ticho. Pak se z druhého konce telefonu nejistě ozvalo: "Co jsou P-snímky?"
"Asi pornografie, ne?"
"Aha. Ale mluvte dál prosím."
Pokračoval jsem: "Pokud se balíček dostal na místo určení, pak ho ti dva útočníci nehledali, hledali něco jiného. V tom případě bych se přestal zabývat nevinnými pornografickými snímky a mohl se zaměřit jinam."
Odkašlal si. "Ano, rozumím. O žádném takovém balíčku nebo obálce jsem neslyšel, nevylučuji ale, že by o něčem mohl vědět Arne nebo policie. Jistě si však uvědomujete, že pornografii do Norska nikdo pašovat nemusí."
"Mohly to být nějak mimořádné snímky," poznamenal jsem.
Tím to skončilo.

Celé úterý a středu dopoledne jsem strávil u soudu jako svědek obžaloby ve věci pojišťovacího podvodu, spojeného s krutým zacházením s koňmi. Ve středu odpoledne jsem seděl v kanceláři a řešil současně pět různých věcí, jako eskamotér. Abych se mohl věnovat vraždě Boba Shermana, musel jsem si zařídit týden dovolené a na to jsem měl příliš mnoho práce. Když jsem v sedm večer kancelář zamykal a odcházel, upřímně jsem litoval, že Boba Shermana odpravili právě v tu dobu, kdy ho odpravili, a ne jindy, jedno kdy.
Jel jsem domů metrem a pak jsem šel pěšky. Těšil jsem se, jak si dám štědrou dávku skotské a potom zajdu do hospody na rohu ulice na pořádný biftek. Opatrně jsem za sebou zavřel domovní dveře tak, aby nebouchly, po schodech krytých kobercem vyšel ke svému bytu, odemkl si a rozsvítil. V tu chvíli se věci přestaly odvíjet podle mých plánů.
Jako by se za mnou něco pohnulo, vycítil jsem to skoro pudově, žádný zvuk jsem nezaslechl. Spíš jako by se pohnul vzduch a signalizoval nebezpečí.
Dřív než jsem stačil zareagovat na základě rozumové úvahy, přispěchaly mi velmi příhodně na pomoc prastaré pralesní pudy. Když se mne muž s nožem chystal poslat jedinou ranou na onen svět, už jsem se bleskově otáčel a proletěl dveřmi. Nebyl zrzavý, neměl vzteklé černožluté oči ani norský svetr. Měl gumové rukavice a svalnatou, mohutnou postavu, taky měl pevnou vůli a ostrou čepel.
Bodná rána, která mi měla zezadu proniknout do srdce, mi místo toho rozsekla pěkný irský tvíd, modrou bavlněnou košili a malý kousek kůže na prsou.
Překvapilo ho a znechutilo, že neuspěl na první pokus, ale věřil na teorii "Kdo se nevzdá, vyhraje". Protlačil se za mnou dveřmi a už zvedal nůž k další ráně. Couval jsem stísněnou halou do obývacího pokoje, netroufal jsem si odvrátit pohled od jeho zbraně, takže jsem se nestačil podívat po něčem, čím bych se mohl bránit.
Další výpad. Tentokrát mířil šikmo na žaludek, takže sako utržilo další ránu a já měl příležitost podívat se svému útočníkovi zblízka do vražedných očí.
Pak po mně skočil a nožem mířil zdola nahoru. Snažil jsem se uhnout, klopýtl jsem přes koberec, padl na záda a rukou zavadil o stojan lampy. Zuřivě jsem se lampy chopil a odrazil nůž v okamžiku, kdy si útočník myslel, že už mě má. Po ráně lampou ztratil rovnováhu, toho jsem rychle využil a chytil ho za ruku, ve které držel nůž. V tu chvíli jsem zjistil, že má svaly jako z oceli a obě ruce pravé.
Bleskově chytil nůž do levé ruky a já se příští ráně vyhnul jen dík tomu, že se mi podařilo přeskočit křeslo. Opřel jsem se při skoku o toho chlapa jako o tyč. Nůž zasáhl polštář a po místnosti poletovalo peří jako vločky sněhu.
Hodil jsem po něm krabici na cigarety, ale netrefil jsem se.
Pak vázu, tou jsem se sice trefil, ale bylo to k ničemu. Pokud se mi podaří krýt se za křeslem, bude dobře, ale ke dveřím a na schody se nedostanu.
Za mnou na široké polici stál přenosný televizor. Kdybych ho po něm hodil, možná by ho to vyřadilo, na druhé straně ale... Natáhl jsem se dozadu, aniž bych pustil nůž z očí, televizor zapnul a pustil na nejvyšší hlasitost.
Rámus byl tak ohlušující, že mého útočníka zarazil, zaskočil. Vteřina šance. Vrazil jsem mu křeslem vší silou do kolen.

Ztratil rovnováhu a padl na zem. Než dopadl, už se točil tak, aby co nejrychleji byl zase na nohou. Klekl na jedno koleno, ale nestačil se vzpamatovat, než jsem do něj znovu vrazil křeslem. Dlouho jsem s tím nevystačil. Stáčel jsem křeslo k dalšímu výpadu, ale on už mezitím udělal půlkotoul a už byl ve střehu, jako kočka, nestačil jsem zaútočit na jeho citlivá místa.
Do té chvíle neřekl ani slovo, a pokud by snad něco říkal potom, při tom rámusu bych ho neslyšel. V televizi burácela nějaká velepopskupina jako dělostřelba. Jestli tohle nepřivolá posily, pomyslel jsem si, tak už nic.
Přišel. Tvářil se pohoršeně a vztekle, jen vybuchnout. Ve dveřích se zastavil jako zkamenělý.
"Zavolejte policii!" Zaječel jsem na něj, ale nemohl mne slyšet.
Rychle jsem vypnul televizor.
"Zavolejte policii," křikl jsem znovu, a tentokrát se můj hlas rozlehl po místnosti jako zvon.
Muž s nožem se otočil, aby viděl, co se děje. Přesměroval energii a vyjel po mém sousedovi z přízemí. Vrhl jsem se mu po nohách jako v ragby a podrazil mu je. Zakopl a upadl na bok. Vší silou jsem kopl a čirou náhodou se mu trefil do ruky s nožem. Nůž mu z ruky vypadl a odletěl nejmíň na dva metry, blíž ke mně. Teprve v tu chvíli začal zvažovat, jestli to nevzdá.
Vyhrabal se na nohy, nejistě se na mne podíval a pak se rozhodl. Proběhl kolem mého souseda, seskákal po schodech. Bouchly za ním dveře, až to otřáslo celým domem, a pak už jsem oknem viděl, jak pádí ulicí ve světle pouličních lamp rychlostí olympionika.
Celý udýchaný jsem se rozhlédl po svém zpustošeném pokoji a pak na souseda.
"Děkuju vám," řekl jsem.
Váhavě vstoupil.
"Krvácíte," řekl.
"Ale neumírám."
Zdvihl jsem lampu ze země.
"Byl to lupič?" zeptal se.
"Byl to vrah, vrahoun."
Zadívali jsme se jeden na druhého, nepochybně z profesionální zvědavosti.
Pak řekl: "Sedněte si, jste v šoku."
Stejnou radu jsem mnohokrát dal mnoha lidem, proto jsem se usmál, ale protože se mi skutečně trochu třásla kolena, rady jsem poslechl a sedl si.
Rozhlédl se po místnosti a zadíval se na nůž, který ještě stále ležel tam, kam odletěl. Pomalu ho zdvihl ze země.
"Mám poslechnout váš pokyn, nebo jste se předtím jen snažil odpoutat jeho pozornost?"
"Prosím?"
"Mám zavolat policii?"
"No..., to ještě počká."
Přikývl, chvíli uvažoval a pak se zdvořile zeptal: "Promiňte, že se vás ptám, ale proč vás chtěl zabít?"
"To mi neřekl."
Můj soused se jmenoval Stirling, C. V Stirling, aspoň podle vizitky na dveřích. Měl prošedivělé, pečlivě za uši sčesané vlasy na spáncích a úzký nos s vyhrnutými nozdrami, jako by mu něco stále páchlo. Měl neobyčejně čisté ruce s pečlivě upravenými nehty a i v současné vypjaté situací měl výraz ovládané trpělivosd. Muž zvyklý hrát prim, být chytřejší než ostatní, být ve velitelském postavení.
"Bylo třeba, aby vás zabil?"
"Asi by se to hodilo."
Pokročil blíž.
"To krvácení můžu zastavit," řekl, "budete-li si přát."
Zadíval jsem se na svoji košili, byla víc červená než modrá.
"Mohl byste?"
"Jsem chirurg," řekl. "Ušní, nosní, krční. Jiné oblasti tělesné ošetřuji na zvláštní vyžádání."
Dal jsem se do smíchu.
"V tom případě se dejte do šití."
Přikývl a odešel dolů. Vrátil se s pěknou plochou skříňkou, ve které měl nástroje. Ránu mi spojil svorkami, nešil ji, nebyla hluboká, jen nehezky vypadala a vytrvale krvácela. Když skončil, zbývala z rány jen červená čára pod průhlednou náplastí.
"Měl jste štěstí," řekl.
"To jistě."
"Dělále to často? Myslím, jestli často bojujete o holý život?"
"Velmi zřídka."
"Jako odměnu za prokázanou službu zasloužím delší rozhovor."
Usmál jsem se.
"Dobře. Jsem vyšetřovatel. Nevím, proč mne ten člověk přepadl, jedině snad proto, že si někdo v mém okolí nepřeje být vyšetřován."
Zvědavě se na mne zadíval.
"Jste soukromé očko? Jako Philip Marlowe?"
"Nic tak zajímavého. Pracuju v oblasti dostihového sportu, pro Jockey Club, většinou vyšetřuju jen drobné podvody."

"Toto...," máchl kolem sebe rukou, ukázal na moji ránu, na nůž, na rozříznutý polštář, "toto na drobný podvod nevypadá."
To vskutku ne. Taky to nepatřilo do kategorie předběžného varování, ten člověk mne měl vyřídit jednou pro vždy.
Převlékl jsem se a odvedl souseda do hospody na poněkud pozdní stesk. Řekl, že se jmenuje Charles, a domů jsme už odcházeli jako přátelé. Když jsem si v prvním patře odmykal a zadíval se na obecný nelad v bytě, uvědomil jsem si, že jsem nakonec policii vůbec nezavolal. No co, teď už na to bylo trochu pozdě, tak proč se tím otravovat.

9

Do Norska jsem odjel následující den před polednem, letadlem v jedenáct dvacet pět. Vzal jsem s sebou nůž v polyetylenovém sáčku, uložený v malé tašce na mytí. Byl to lovecký, dvoubřitý nůž, jaký se používá ke stahování a čtvrcení zvěře. Ostří bylo nabroušené jako břitva a hrot nože jako jehla. Profesionální broušení, jakého by amatér brouskem nikdy nedocílil.
Rukověť nože byla kostěná, ale neměla charakter nože pro turisty, byl to nůž pro odborníka. Na konci rukověti, kde nasedá čepel, byl krátký stříbrný výčnělek jako opora pro prsty. Nikde žádné otisky, žádná krev. Na rukověti bylo vyraženo Norsk Snil.
Majitel nůž samozřejmě na podlaze nechat nechtěl. Počítal s tím, že za sebou zanechá jen úhlednou mrtvolu, těsně za dveřmi bytu, na místě, kde mrtvého nejmíň dvacet čtyři hodiny nikdo neobjeví.
Nesledoval mne předtím, číhal na mne, než jsem přišel, nahoře na schodech, nad mým bytem.
Po snídani jsem zaklepal u bytů ostatních tří sousedů, v suterénu, patro a dvě patra nade mnou. Ptal jsem se jich, jestli v domě nezahlédli nějakého návštěvníka, nebo jestli někoho cizího do domu nepustili. Všude byla odpověď záporná, ale jak jeden ze sousedů poznamenal, ani se moc neznáme, a pokud někdo cizí zamíříI do domu dostatečně sebejistě, kdokoli ho klidně pustit mohl. Nikdo si na nikoho nepamatoval, ale soused ze suterénu mi připomněl, že tohle ráno přijíždí vůz s prádlem a cizí člověk se mohl klidně dostat do domu pří příchodu nebo odchodu doručovatele pradla.
Můj útočník neměl žádné zvláštní znamení, vyznačoval se normálním obličejem, měl hnědé vlasy, unavenou plet, tmavé oči. Byl asi třicetiletý, oblečený v tmavěmodrých kalhotách, tmavěmodrém přiléhavém svetru, pěkné košili. Správné oblečení pro naši čtvrť. Skoro až příliš formální.

Přistáli jsme na letišti Fornebu přesně na čas. Jel jsem taxíkem přímo na závodiště. Za třicet dní, které jsem strávil doma, se tu mnoho nezměnilo, dokonce ani počasí, ani startující koně. Do půl hodiny jsem taky viděl všechny známé tváře, Gunnara Holta, Paddyho O'Flahertyho, Pera Björna Sandvika, Rolfa Torpa i Larse Baltzersena. Arne mne uvítal zářivým úsměvem a projevil přání, abych se snažil strávit co nejvíc volného času s ním a Kari.
Procházel jsem se s Arnem skoro celé odpoledne, dílem protože jsem chtěl, dílem vinou toho, že Baltzersen neměl čas, musel se věnovat své předsednické funkci. Arne mi vyprávěl, že on sám je rád, že jsem přijel, ale že někteří funkcionáři byli proti tomu, aby mne Baltzersen znovu povolal.
"Lars během úterní schůze oznámil, že se sem dnes vracíš, a vznikla z toho pořádná hádka, škoda, žes u toho nebyl. Lars všem řekl, že ti závodiště uhradí cestovní výlohy i pobyt, jako posledně, a dobrá polovina přítomných byla proti, že to je zbytečné utrácení."
Pak se najednou zarazil, jako by se mu nechtělo citovat doslova, co vyslechl.
"Vůbec by mně nevadilo zůstat doma, snadno by mne odradili."
Ano, odradili, ale slovy, ne nožem!
"Někteří z nich se ohrazovali, že Lars na takové rozhodnutí neměl právo, když se o tom nehlasovalo."
"Co na to Lars?"
Arne pokrčil rameny. "Jde mu o to, aby se objasnila smrt Boba Shermana. Ostatní se tou věcí už přestali zabývat."
"A co ty?" zeptal jsem se.
Zamžikal. "No, já bych to asi vzdal dřív než ty nebo Lars." Ušklíbl se. "Proto on je nejspíš předseda a proto jsi ty šéf vyšetřování, zatímco já jsem jen řadový zaměstnanec, který by si nechal ukrást závodiště před nosem."
"Nikdo ti nic nevyčítá," řekl jsem s úsměvem.
"Možná, že by měli."
Protože nejsem příliš shovívavý, pomyslel jsem si, že by mu to věru měli mít za zlé. Potřásl jsem však jen hlavou a změnil předmět hovoru.
"Řekl ti Lars o tom útoku na Emmu Shermanovou, a že přišla o miminko?" zeptal jsem se.
"Ano. Chudák ženská."
Řekl to z povinnosti, od srdce to nešlo. Pomyslel jsem si však, že nikdo, kdo neviděl opravdovost jejího strádání, nemohl její utrpení pochopit. Věděl jsem dobře, že nebýt Emmy, nejspíš bych se do Norska nevracel. Nikdo nemá právo tak strašlivě trýznit svého bližního a ujít trestu. To, že stejný neznámý zabil Boba a pokusil se oddělat mě, nebylo tak důležité. Zajímavý úkaz. Nejspíš mi šlo o to, abych ušetřil utrpení budoucím obětem. Pokud člověk nevypleje záhon včas, plevel zardousí celou zahradu.

Rolf Torp přecházel sem a tam, očividně v mizerné náladě. Jeho kůň se prý ráno poranil a trenér mu neohlásil, že zvíře nemůže startovat. Prý se na odpoledne zbytečně uvolnil z kanceláře svého podniku, protože si myslel, že by to na závodišti v jeho nepřítomnosti nešlo, prý se bez něho nic důležitého neobejde.
Po tom proslovu se zaměřil na mne.

"Byl jsem proti tomu, abyste se vracel, říkám vám to do očí, jako jsem to řekl ostatním členům výboru. Zbytečně vyhazujeme peníze, pronic zanic."
Jeho jméno bylo na seznamu dárců štědrého šeku, který Emma dostala od norských majitelů. Pokud zastával názor, že peníze patří živým, měl svoji pravdu. Moje výlohy však z vlastní kapsy neplatil.
Chlap střední postavy, útočnější než bývá zvykem, býček s velkým důležitým černým knírem. Pro ozdobu ho neměl.
Těžko se mu zavděčit a těžko si ho oblíbit. Myslet uměl, oči měl jak ostříž a jazyk jak břitvu.
Hlas měl zvučný jako burácející vítr. Anglicky mluvil dobře, jako většina vzdělaných Norů, ale člověk měl dojem, že angličtinu rád nemá, chyběl mu cit pro jazyk.
"Jste těžař," řekl jsem věcně, "jistě chápete, že sondy jsou cenné, i když se v nich neobjeví zlatá žíla."
Upřeně se na mne podíval. "Jako těžař vím, že bych nerad vrtal sondu, abych se dovrtal do hnoje."
Tak a mám to. Uznale jsem se usmál a on taky, skoro proti své vůli.
Využil jsem situaci: "Mohl bych za vámi přijít do kanceláře?" zeptal jsem se. "Měl bych pro vás jen několik otázek. Když už tu jsem, když už mne platíte, tak bych si to měl vysloužit."
"Nevím nic, co by vám pomohlo," řekl.
Možná přesvědčoval sám sebe.
"Stejně..."
Stopa úsměvu vymizela. Nakonec neochotně přikývl.
"Tak tedy dobře, zítra odpoledne, ve čtyři."
Dokonce mi vyšel vstříc do té míry, že mi vysvětlil, kde ho najdu.
Když odcházel, zeptal se Arne: "Na co se chceš ptát?"
"To ještě nevím. Jen bych rád o něm věděl víc, jaký je a co je. Když se s někým setkáš jen tak, na závodišti, nepoznáš, co to je za člověka."
Zuřivě mžikal. "Ale proč chceš za každou cenu právě Rolfa Torpa?"
"Nechci ho za každou cenu, prostě chci všechny, kdo přišli s Bobem Shermanem do styku."
Zatvářil se vyděšeně.
"Davide! To ti bude trvat celé měsíce!"
Zavrtěl jsem hlavou.
"Bude mi stačit několik dní, Bob tolik lidí neznal."
"Ale Boba mohl zabít někdo úplně cizí, tedy jestli Bob někoho viděl, jak ty peníze krade, někoho cizího..."
"To je možné," řekl jsem.
Pak jsem se zeptal, jestli neví něco o tom, že by Bob přivezl do Norska nějaký balíček nebo obálku z Anglie.
Arne se zamračil a ohlédl se přes rameno. Nikdo za ním samozřejmě nebyl.
"Lars se o tom tajemném balíčku zmínil v úterý večer. Nikdo o tom nic neví."
"Nač přesně se Lars ptal?"
"Jen jestli Bob Sherman někomu něco nepřivezl."
"A nic?"
"Nikomu z přítomných prý nic nedával."
"Mohl bys mi napsat seznam lidí, kteří u toho byli?"
"Jistě," řekl překvapeně. "Když si to přeješ..., nechápu ale, co to může mít společného s Bobovou smrtí."
"Já neupotřebitelné informace sbírám rád," usmál jsem se.
Arne se na mne podíval, jako by chtěl říct: "Toho jsem si všiml."

Dostihový program se odvíjel podobně jako při mé první návštěvě, jen diváků bylo podstatně míň, než když se běžela Velká národní. Břízy už opadaly a byly o to stříbrnější, byla větší zima a den se krátil. V šedivém odpoledni foukal vítr do všech koutů. Tentokrát jsem na to však byl řádně vybavený, měl jsem lyžařskou čepici přes uši, takže mi modral jen nos, jako ostatně všem.
Gunnar Holt sedlal dva koně pro proutěnky, přebíhal od jednoho ke druhému a uspěchaně, leč dovedně uspokojoval oba majitele. Jeden z nich, vlastník nespolehlivé, temperamentní klisny, Sven Wangen, byl na Emmině seznamu. Arne mi potvrdil, že mladý statný chlap, uskakující šikovně stranou, kdykoli klisna vyhodila, je skutečně Sven Wangen a že pošklebující se bruneta, stojící v bezpečné vzdálenosti, je Svenova žena.
Žokej šel do sedla velmi obezřetně a klisna vyhazovala a tančila celou cestu ke startu. Arne prohlásil, že klisna je jako ženská, že je náladová a vyvádí, takže nakonec bude po jejím. Šel si na ni vsadit u totalizátoru.
Udělal dobře. Klisna přišla první. Arne zářil, prý došlo na jeho slova, každá ženská, když je ve zpupné náladě, prý vyhraje. Zeptal jsem se, jestli je někdy taky v mírné náladě, prý ano, řekl Arne, ale pak prý jí to nevychází. Přihlíželi jsme, jak klisnu odsedlávají v prostoře pro vítěze. Gunnar Holt i Sven Wangen jí obratně, tanečními kroky uhýbali z cesty.
Řekl jsem Arnemu, že bych se Svenem Wangenem rád mluvil, protože pro něj tehdy ten poslední den jel Bob vítěze.
Arne se netvářil nadšeně. Zeptal jsem se tedy proč.
Našpulil rty: "Protože ho nemám v lásce, proto."
"Co ti na něm vadí?"
"Má zbytečně moc prachů," řekl Arne pohoršeně. "Chová se, jako by před ním měl každý padnout na kolena. Sám přitom nic nedokázal, všechny prachy má po otci. Jeho otec byl tuze bohatý, až moc."
".Tak to myslíš, až moc?"
Arne povytáhl obočí, jako by to ode mne byla hloupá otázka, měl jsem pochopit, že považuje příliš velké bohatství za

nemorální.
"Byl milionář."
"Copak v Norsku nemáte milionáře?"
"Máme, ale je jich málo a lidi je nemají rádi."
Nakonec jsem ho však přemluvil, aby mne neoblíbenému Svenu Wangenovi, jehož otec vydělal miliony jako rejdař, představil. Vzápětí jsem pochopil, proč Arne Svena nemá rád.
Byl jen o pár centimetrů větší než já, ale díval se na mne hodně svrchu. Viděl jsem na něm, že jeho nafoukané chování není jen póza, že pramení z opravdového pocitu nadřazenosti. O něco se přehoupl přes dvacítku, statný, skoro obtloustlý, pan důležitý. Nelíbil se mi, nelíbila se mi jeho malá ústa, jeho nevlídné jantarové oči. Nelíbila se mi ani jeho žena, nejspíš ještě náladovější a obtížnější než jejich klisna.
Arne mne představil, ale Sven neviděl žádný důvod, proč by mne měl přijmout a odpovídat na moje otázky. Měl hnědé, nazrzlé vlasy, na nich placatou čepici, pod kterou jeho hlava vypadala větší.
Poznamenal jsem, že pokud se nemýlím, je členem dostihového výboru, který mne do Norska pozval.
"Pozval vás Lars Baltzersen," odsekl. "Já byl proti tomu, taky jsem to v úterý všem řekl."
"Čím dřív získám odpovědi na svoje otázky, tím dřív odjedu," namítl jsem. "Dřív ne."
Zadíval se na mne s nelibostí. "Tak co tedy ode mne chcete?"
"Půl hodiny vašeho času u vás doma, kdykoli se vam to bude hodit, s výjimkou zítřejšího odpoledne."
Neochotně si se mnou domluvil setkání na nedělní dopoledne. Jeho módně hubená žena divadelně přikývla. Oba manželé se pak od nás odvrátili a odešli. Vůbec se nesnažili být zdvořilí.
"Je ti to už jasné?" zeptal se Arne.
"Je. Zvláštní, že?"
"Jak to zvláštní?"
"Bohatí lidé se tak většinou nechovají."
"To znáš tolik boháčů?" zeptal se Arne skoro ironicky.
"Setkávám se s nimi denně. Vlastní totiž dostihové koně."
Arne uznal, že všichni majetní nejsou bestie a odešel za svými povinnostmi.
Hledal jsem Paddyho O'Flahertyho a zastihl ho na pět minut mezi dvěma dostihy.
"Hnědá obálka s porno obrázky?" opakoval po mně. "V mý přítomnosti o nějakým porno ani nepinknul." Ušklíbl se. Pak se mu cosi mlhavě vybavilo. "Moment, moment, kecám. Loni v létě mi povídá, že má dobrej kšeft. Vždycky koukal, kde by přišel snadno k prachům, to byl celej on. Jo, tenkrát mi jednou ukázal rožek takový obálky, co měl v tašce, a mrk na mě. Že prej bych koukal, kdybych to viděl. Já mu samozřejmě řek, že bych se rád podíval, ale on prej, že to je zalepený tak, že se to nedá rozlepit. Jo, na to si určitě vzpomínám, teď jo."
"Když tu byl naposledy... Neříkal, že by přivezl nějakou obálku?"
Paddy zavrtěl hlavou. "Ne, jak jsem říkal, ani slovo."
Zamyslel jsem se.
"Nevíte, jestli přijel do vašich stájí rovnou z letiště? Přijel včas?"
"Jo, tak v tomhle vám můžu píchnout, přijel pozdě." Soustředil se. "Přijel tak pozdě, že už jsem myslel, že zmeškal letadlo a že přiletí až ráno. No a pak najednou přijel taxík a z něj se vyvalil Bob. V letadle koupil flašku brandy a než jsme se dostali do postele, moc z ní nezbylo."
"O čem mluvil?"
"Páni, jak to mám po takový době vědět?"
"Jistě jste si mnohokrát snažil tu noc vybavit."
"Jo, to je fakt, to máte pravdu." Povzdechl si nad mou dotěrností, ale snažil se soustředit. "Jasně že mluvil o koních, oba jsme si povídali o koních. Nevzpomínám si, že by narazil na to, proč se zpozdil. Když teď na to myslím, tak jsem nejspíš věřil, že se zpozdilo letadlo, to je taky možný."
"Ověřím si to."
"Počkejte…, něco přece jen řek... To už bylo hodně pozdě a oba jsme měli upito. Povídá: Paddy, mám dojem, že mě podtrhli. Jo, to říkal. Paddy, mám dojem, že mě podtrhli. Zeptal jsem se ho, jak to myslí, ale už mi nic jinýho nepověděl."
"Snažil jste se to z něho dostat?"
"Jestli jsem se snažil..., páni, proč? Ne. Držel prst na puse a kejval hlavou..., ale jak říkám, měl upito. Tak jsem si taky dal prst na pusu, jako on, a taky jsem kejvnul. Tehdy se mi to zdálo rozumný, chápete?"
Chápal jsem. Byl zázrak, že si Paddy vůbec něco z té noci vybavil.

Odpoledne zvolna plynulo. Gunnaru Holtovi přišel jako vítěz ve steeplu Whitefire, kůň Pera Björna Sandvika, k nespokojenosti Rolfa Torpa, jehož kůň přišel druhý. Per Björn, jak jsem zjistil, na závodišti nebyl, prý ve čtvrtek chodí na dostihy jen zřídka, chce jít svým zaměstnancům příkladem vstříc.
Dozvěděl jsem se to od Larse Baltzersena, který mi to obdivně vyprávěl. Prý sám musí od práce odcházet, protože je předseda, a jeho zaměstnanci pro to mají pochopení. Tak vysoké nároky na morálku mi připadaly skoro tísnivé, když se člověk vyhýbá práci při každém mávnutí startérova praporku. Stejně jsem ho však obdivoval.
Přešel jsem s Larsem dráhu a vystoupal na věž. Díval jsem se dolů na rybníček. Vítr čeřil hladinu, takže malá vodní plocha nevypadala tak pokojně jako při mé poslední návštěvě. Bahno bylo ještě rozvířené a kachny i labutě zmizely.
"Brzo začne mrznout," řekl Lars. "Pak bude závodiště dobře tři nebo čtyři měsíce pod sněhem."
"Bob Sherman má dnes v Anglii pohřeb," poznamenal jsem.
Přikývl. "Poslali jsme paní Shermanové kondolenční dopis," řekl.

"Taky šek."
Pamatoval jsem si, že jeho jméno bylo na listině dárců. Mávl rukou, jako by to byla maličkost, ale byl rád, když jsem mu vyprávěl, jak laskavost dárců Emmu potěšila.
"Obávám se, že když tady byla, šla nám trochu na nervy, protože byla tak vytrvalá. Ačkoli, možná to bylo i její zásluhou, že jsme vás sem vůbec pozvali. V každém případě jsem rád, že se na nás nezlobí za to, jak jsme se jí vyhýbali. Nedivil bych se, kdyby se zlobila."
"Ona není taková."
Podíval se na mne. "Znáte se s ní dobře?" zeptal se.
"Poznal jsem ji teprve teď, ve spojitosti s tímhle případem."
"Je mi líto, že jsme se k ní nechovali líp," řekl. "Často na to myslím. To, že jsme jí poslali peníze, nás nevyviňuje."
Tiše jsem s ním souhlasil, ale nesnažil jsem se ho utěšit. Zadíval se dolů, na závodiště, a mne napadlo, jestli mne nepozval jako za pokání.
Po dalším dostihu..., rovinovém..., jsme spolu šli k vážnici. Zeptal jsem se ho cestou:
"Vy jste byl v místnosti rozhodčích, když tam Bob Sherman nakoukl a na něco se ptal, na tom jste se přece všichni shodli. Nepamatujete si..., na co se ptal?"
Překvapeně se na mne podíval.
"To přece s jeho zmizením nemohlo mít nic společného!"
"Na co se ptal?"
"To si nevzpomínám, nebylo to důležité, o tom vás ujišťuji, jinak bych to samozřejmě řekl policii."
Připojili jsme se k Arnemu a Lars se ho zeptal, jestli si on náhodou nepamatuje, co vlastně Bob chtěl. Arne se taky zatvářil překvapeně a řekl, že nemá tušení, o co šlo, prý měl práci a patrně vůbec Boba neslyšel. Až správce závodiště věděl, o co šlo, protože prý tehdy Bobovi odpověděl.
"Moment, snažím se vzpomenout..." Zamračil se. "Přišel..., ne, jen nakoukl, nevešel. Podíval se na ty peníze, ležely přímo před ním. To jsem řekl policii. Ale na co se ptal... nic zvláštního."
Pokrčil jsem rameny. "Kdybyste si vzpomněl, prosím, přijďte mi to říct."
Slíbil, že přijde, ale povzbudivě se netvářil. Za hodinu mne však vyhledal.
"Bob Sherman se tehdy přišel zeptat, jestli už Mikkel Sandvik odjel domů. Řekl jsem mu, že nevím."
"Aha."
Zasmál se. "Přece jsem vám říkal, že to nebylo důležité.!"
"Měl jste pravdu," řekl jsem odevzdaně. "Za zeptání ale člověk nic nedá."
Ke konci odpoledne mne Lars odvedl do své předsednické pracovny, aby mi předal kopie spisu, který o případu Boba Shermana shromáždila policie. Stál před velkými kamny, statný člověk v tmavomodrém obleku a vlněnou čepicí na uši. Dýchal si na zmrzlé ruce.
"Je tam dnes zima," řekl.
Napadlo mne v tu chvíli, že ho asi z celého Norska znám nejlíp, ale stejně jsem se zeptal:
"Mohl bych za vámi přijít do kanceláře?"
Věděl, že si domlouvám schůzky se všemi a usmál se tomu, že jsem ho taky zařadil do souboru.
"Přijďte v sobotu, jestli chcete. Budu v práci až do dvanácti."
Odmítl jsem důrazné Arneho pozvání na večeři s ním a Kari, najedl se brzy, v Grandu, a pak jsem šel do svého pokoje, abych se věnoval domácím úkolům.

Policie si počínala pečlivě a důsledně, ale jak už Lars říkal, došla k nulovým výsledkům.
V dlouhém, podrobném pitevním protokolu se v závěru uvádělo, že příčinou smrti bylo těžké poškození mozku, způsobené úlomky roztříštěné klenby lební. Polovině odborných lékařských výrazů v textu protokolu jsem nerozuměl, ale pochopil jsem, že zranění způsobilo okamžitou ztrátu vědomí a smrt v několika minutách. Přesnou dobu nebylo možno určit. Do vody už byl hozen mrtvý.
Nylonový provaz, nalezený na zemřelém, byl pečlivě rozmotán a poslán na analýzu, po které bylo možné uzavřít, že se jedná o výrobek z předchozího jara, který byl celé léto v prodeji v nespočetných obchodech v Oslo a v okolí. Nylonový provaz upevněný ke kvádru v Ovrevollském rybníku měl stejné složení.
Betonový kvádr byl taky zcela běžný stavební typ, využívaný na hrázích. Žádnému ze stavbařů v dostupné vzdálenosti nechyběl. Pisatel záznamu v závěru poznamenal sám za sebe, že žádný stavitel nemá takové kvádry spočítané, má-li jich celé stovky.
Ani po rozsáhlém vyptávání se nenašel nikdo, kdo by si povšiml nějaké neobvyklé činnosti kolem rybníčku, a to jak v noci po Bobově zmizení, tak v noci před prohledáváním dna nádrže. Noční hlídač nevěděl nic. Mezi listinami byly i seznamy všech věcí, které policie našla v kapsách Bobova oblečení a v jeho cestovní tašce. Kusy šatstva, hodinky, klíče, všechno v pořádku. Mně však šlo o listiny, a ty byly po měsíční koupeli ve špatném stavu, celé rozmočené.
Pas a letenku bylo možné identifikovat, stejně peníze, většinou v britských librách. Celkem patnáct liber. Skoro žádné norské peníze. Pět pytlů peněz - kde nic, tu nic.
V protokolech nebyla ani zmínka o nějakých listinách nebo zbytcích listin v cestovní tašce, ani o fotografiích, přestože fotografický papír je odolnější vůči vodě než jiné druhy papíru.
Všechno jsem si pročetl dvakrát, ale nevybral jsem si z toho o nic víc než policie. Bobu Shermanovi někdo rozbil lebku, pak ho svázal, připoutal k betonovému kvádru a hodil do rybníka. Pachatel nebo pachatelé neznámí.
Pachatel či pachatelé věru dělali co mohli, aby neznámými zůstali.
Vyndal jsem z tašky s toaletními potřebanů polyetylenový sáček s nožem a opřel ho o stolní lampu. Malá řezná rána na

prsou mě v tu chvíli začala bolet stejně jako ráno. Čím to, pomyslel jsem si rozladěně, že rány bolí vždy v noci?
No co, bylo to aspoň varování, připomínka, že je lepší nevcházet do hotelových pokojů příliš bezstarostně a nenastupovat do prvního taxíku, který se namane. Ti v Londýně to mysleli vážně, a vážně to budou brát i v Oslo.
Trpce jsem se usmál. Už budu jako Arne, budu se věčně ohlížet přes rameno.
Jisté je, že ti, kteří měli tenhle nůž, mají nožů víc.

10

Ráno jsem nůž odnesl na policii a vypověděl, jak jsem k němu přišel. Policista, který měl případ na starosti (týž, který dohlížel na prohledávání rybníka), se na mne polekaně podíval. Vyvedl jsem ho z míry.
"Pokusíme se zjistit, odkud je, když si to přejete, ale musím vás upozornit, že to je celkem běžný nůž, takových podobných je hodně. To na něm vyražené, Norsk Stdl znamená anglicky norská ocel."
Policista se jmenoval Lund. Choval se jako všichni policisté, kteří už slouží dlouho: pozorný, opatrný, ve střehu, se zdvořilým odstupem. Zjistil jsem, že se policisté chovají přirozeně a uvolněně jen ve společnosti kriminálníků. Jeden náš zaměstnanec, pracovník Jockey Clubu, bývalý policista, určitě mluvil o drobných podvodníčcích s větší shovívavostí a laskavostí, než když hovořil o poctivých občanech. Byli mu bližší.
Policisté honí zločince důsledně a obětavě, ale taky k nim chovají určitý obdiv. Mluví stejným jazykem. Věděl jsem ze zkušenosti, že setká-li se detektiv s recidivistou ve společnosti, okamžitě k sobě tíhnou, i když se předtím nikdy nesetkali. Pokud jeden z nich právě druhého nesleduje, vycházejí spolu skvěle. To nejspíš vysvětluje společné dovolené rukou zákona s padouchy, úkaz, který veřejnost rozhořčeně čas od času odsuzuje.
Lund se ke mně choval zcela otevřeně a rovně, jako k dočasnému kolegovi. Upřímně jsem mu poděkoval za to, že mi dal k dispozici svou dokumentaci, a on mne ubezpečil, že je mi plně k dispozici, kdybych něco potřeboval.
Bez zaváhání jsem si řekl o auto s důvěryhodným řidičem. Doporučil mi jméno.
Zadíval se na nůž, ležící na psacím stole.
"Policejní vůz vám půjčit nemůžu." Zamyslel se, pak sáhl po telefonu, chvíli mluvil norsky, zavěsil a na něco čekal.
"Požádám bratra, jestli by s vámi nejezdil, je spisovatel, ale psaním moc nevydělá. Bude-li mít šanci přivydělat si jako řidič, bude rád, protože rád šoféruje."
Zazvonil telefon a Lund zřejmě vyslovil svůj návrh. Pochopil jsem, že pan spisovatel nabídku přijal, protože se mne Lund vzápětí zeptal, kdy chci, aby řidič nastoupil.
"Teď hned, prosím řekněte mu, aby mne tady vyzvedl."
Lund přikývl, zavěsil a oznámil mi, že jeho bratr přijede za půl hodiny.
"Bude vám užitečný, mluví velmi dobře anglicky, kdysi v Anglii pracoval."
Příští půlhodinu jsem si prohlížel snímky norských násilníků v kartotéce, ale toho svého z Londýna jsem tam nenašel.

Lundův bratr Erik byl dar z nebes po všech stránkách.
Čekal na mne dole v hale s nejistým úsměvem, jako by čekal někoho jiného. Vyšší, asi pětapadesátiletý člověk s prořídlými, pocuchanými světlými vlasy v beztvarém, ošumělém sportovním saku. Vypadal trochu zmateně, a když mne pak vezl, zdálo se mi, jako by ostatní účastníky provozu nebral vůbec na vědomí.
Odvedl mne od policejní stanice k malému světlému volvu, zaparkovanému u chodníku. Různé šrámy, rezavý, promáčklý plech a rezavé skvrny svědčily o dlouholeté věrné službě. Víko kufru bylo přivázané provázkem. Když jsem otevřel dvířka vozu, zjistil jsem, že větší část vnitřního prostoru zabírá velká doga.
"Lehnout, Odine," zavelel Erik, ale pes anglicky neuměl, zůstal stát a slintal mi jemně za krk.
"Tak kam to bude?" zeptal se Erik.
Anglicky uměl skutečně velmi dobře. Sedl si za volant a vyčkávavě se na mne zadíval.
"Co vám bratr řekl?"
"Že vás mám vozit a dát pozor, aby vás nikdo neoddělal."
Řekl to s takovou lehkostí, jako kdyby měl za úkol dovézt mne včas na vlak.
"V čem se nejlíp vyznáte?" zeptal jsem se zvědavě.
"V autech, boxu a vymýšlení historek."
Měl protáhlý obličej, hluboké vrásky kolem očí, jemnější kolem úst. Takové vrásky mívají lidé, kteří se častěji smějí než mračí. V průběhu několika dalších dní jsem poznal, že kdyby neměl takový smysl pro humor, pro absurdnost, byl by z něj nejspíš hluboce věřící komunista. Měl vyhraněné, výrazně levicové názory, ale současně si zoufal nad bezúsměvností těch, kdo tyhle názory sdílejí. V mládí psal jako novinář drby pro noviny, sem patřily i dva roky jeho působení na Fleet Street. O lidech, za kterými mne vozil, jsem se od něho dozvěděl víc, než bych sám dokázal vyšťourat za šest týdnů.
"Per Björn Sandvik?" opakoval po mně, když jsem mu řekl, kam mám namířeno nejdřív. "Ten počestný naftař?"
"Asi to bude on."
Vjel do proudu vozů, aniž by čekal, až se mezi nimi objeví mezera. Otevřel jsem ústa a zase je zavřel. Jestli jeho bratr věří, že mě udrží při životě, nebudu se mu do toho plést. Dvakrát zahnul za roh po dvou kolech, až člověku vstávaly vlasy na hlavě, ale před vchod do Norsk Oil Imports Ltd. mne dovezl bez úrazu. Doga si olizovala obrovské kýty a tvářila se zcela nezúčastněně.
"Tak jsme tady," řekl Erik a ukázal na impozantní dvoukřídlé dveře do nádvoří. "Tamhle tudy, pak doleva a do hlavního vchodu, jak jsou ty pilíře."

"Vy to tu znáte?"
Přikývl. "Znám v Oslo většinu podniků a skoro všechny lidi."
Pak mi vyprávěl o svém novinářském období.
"Povězte mi něco o muži jménem Per Björn Sandvik."
Usmál se.
"Je škrobený, okázale spravedlivý, a plně se oddal velkopodnikání. Za války byl úplně jiný. Když jsme ještě všichni byli mladí, bojoval v podzemním hnutí proti nacistům, byl vynikající stratég a sabotér. Jenže od té doby uběhly roky a on jako by zdřevěněl nebo zkameněl, jako když vyhasne sopka a zbude jen studená ztvrdlá láva a popel."
"Kousek ohně v něm zůstat musel, jinak by nemohl být v čele tak velké společnosti."
Pobaveně si odfrkl.
"Všechny naftařské společnosti v celém Norsku jsou svázané na dvacet uzlů vládními vyhláškami, což je taky správné. Spekulace nepřicházejí v úvahu. Per Björn může manévrovat jen ve velmi malém prostoru, pokud jde o rozhodování. Ať jde o jakoukoli hloupost, musí žádat o povolení vládu. Samostatně může kupovat leda tak popelníčky."
"S tím vy souhlasíte, že?"
"Samozřejmě."
"Co víte o jeho rodině?" zeptal jsem se.
Zajiskřilo mu v očích. "Vzal si velice nudnou a nezajímavou slečnu jménem Ragnhild. Tatínek té slečny byl náhodou právě tehdy šéfem Norsk Oil."
Ušklíbl jsem se a vystoupil z vozu. Erikovi jsem řekl, že se vrátím nejdřív za půl hodiny.
"Mám s sebou knížku," řekl dobromyslně a vytáhl z kapsy saka anglický paperback.
Nádvoří bylo pěkně vydlážděné, se zvadlými, promrzlými kytkami v cihlové ohrádce ve středu dvora, obklopeného důstojnými světle žlutými budovami. Hlavní vchod vlevo byl vskutku impozantní, vedlejší vchod vpravo byl podobný, ale výrazně skromnější. V čelní frontě budovy byla vysoká okna s ozdobnými okenicemi. Celý komplex i s draze působícím nádvořím připomínal spíš vznešené soukromé sídlo než budovu průmyslové společnosti.
Zjistil jsem, že budova slouží oběma účelům.
Sekretářka Pera Björna Sandvika mne od vchodu dovedla po kobercem pokrytém schodišti do prvního patra, do Perovy kanceláře. Řekla mi, že Per Björn Sandvik je ještě na schůzi, ale že se tam už dlouho nezdrží. Pak mne opustila.
Dům byl sice starý, ale kancelář pana šéfa byla moderní, funkční a velmi skandinávská, s dvojitými okny do nádvoří.
Na zdi viselo jednoduché schéma skalního útvaru s vyznačením jednotlivých vrstev označených jako nepropustná, zdrojová, propustná a tak podobně, a s údaji typu odkryto říj 71 či utěsněno a opuštěno led 72.
Na zdi byly taky tři výrazně barevné mapy Severního moře s různými pohledy na vrtné plošiny.
Na všech mapách byla příslušná mořská oblast rozdělená na čtverečky podle poledníků a rovnoběžek a ve čtverečcích byly nálepky s nápisy Shell, Esso, Conoco a tak dále. Ať jsem koukal jak chtěl, čtvereček s nápisem Norsk Oil jsem nenasel.
Dveře za mnou se otevřely. Vstoupil Per Björn Sandvik, příjemný, neformální. Vzbuzoval dojem, že se na vrchol dostal bez námahy a bez loktů.
"Davide! Omlouvám se za zpoždění," řekl svou příjemnou angličtinou.
"Prohlížím si vaše mapy."
Přikývl a přešel ke mně.
"Máme vrty tady... a tady." Ukázal na dvě políčka, kde byla jména jiných společností. Zmínil jsem se o tom a on mi podal vysvětlení.
"Patříme do konzorcia, soukromé naftařské společnosti v Norsku neexistují:"
"Čím se zabývala Norsk Oil, než se našla nafta v Severním moři?"
"Dováželi jsme naftu, samozřejmě."
"Jasně."
Usmál jsem se a sedl si do nabídnutého křesla.
"Tak spusťte," řekl. "Ptejte se."
"Nepřivezl vám Bob Sherman z Anglie žádné doklady nebo obrázky?"
Potřásl hlavou. "Ne. Lars už se nás na to ptal v úterý. Sherman žádné papíry nikomu nepřivezl." Natáhl se přes psací stůl k telefonu. "Nechcete kávu?" zeptal se.
"Rád."
Přikývl a požádal sekretářku, aby to zařídila.
"No nic," pokračoval jsem. "Něco s sebou určitě přivezl a patrně to někomu předal. Pokud by někdo přiznal, že to od něho převzal, mohli bychom se tím přestat zabývat."
Díval se nepřítomně před sebe.
"Totiž..., jestli opravdu přivezl pornografii, věděli bychom, že to s jeho smrtí nijak nesouvisí."
Vzhlédl. "Rozumím," řekl.
"Protože se k tomu nikdo nepřiznal, domníváte se, že o pornografii nešlo."
"Nevím, co dovezl, ale moc rád bych to věděl."
Přinesli kávu a nalili nám ji do hrubých kameninových hrníčků.
"Tu teorii, že Boba Shermana zabil ten, kdo ukradl peníze, jste už nadobro opustil?"
"Mám ji v rezervě." Odmítl jsem mléko a cukr do kávy. "Mohl byste mi říct, jaký na vás Bob Sherman dělal dojem jako člověk?"
Zamyšleně našpulil rty.

"Nadprůměrně inteligentní nebyl. Poctivý, ale snadno se nechal ovlivnit. Dobrý jezdec, samozřejmě. Pro mne vždy zajel dobře."
"Od Rolfa Torpa jsem vyslechl, že pro něho ten poslední den moc slavně nejel."
Sandvik mírně pokrčil rameny. "Rolfovi je někdy těžko vyhovět."
Pili jsme kávu a povídali si o Bobovi. Po chvíli jsem se zmínil, že bych se velmi rád setkal se synem Pera Björna Sandvika, s Mikkelem.
Zamračil se. "Chcete se ho vyptávat?"
"No..., trochu ano. Znal Boba přece jen trochu líp a je to jediný Bobův známý, se kterým jsem ještě nemluvil."
Nelíbilo se mu to.
"Těžko vám v tom můžu bránit, tedy nebudu vám v tom bránit. Mikkel z toho všeho byl hodně rozrušený. Nejdřív si myslel, že se z jeho přítele vyklubal zloděj, a teď je teprve otřesený, když ví, že ho někdo zavraždil."
"Budu se snažit, abych ho moc nerozrušil. Četl jsem jeho výpověď na policii a chtěl bych s ním mluvit o stejných věcech."
"K čemu vám to bude, když už jste to četl?"
Chvíli jsem přemýšlel a pak jsem řekl: "Rád bych se s ním sešel, chtěl bych si o Bobových cestách do Norska utvořit ucelený obraz."
Špulil rty, ale už nic nenamítal.
"Je teď v internátní škole," řekl. "Zítra odpoledne by ale měl být doma, ve tři byste ho tu zastihl.
"Tady? Ve vaší kanceláři?"
Zavrtěl hlavou. "Ne, v našem bytě na druhé straně nádvoří."
Vstal jsem k odchodu a poděkoval mu za to, že si na mne udělal čas.
"Moc jsem vám nepomohl," řekl. "Svěřili jsme vám věru nevděčný, skoro neřešitelný úkol."
"Což o to..." Pomyslel jsem si, že se někdy věci poddají, když do nich člověk vytrvale buší. "Budu dělat co můžu, abych si zasloužil, co jste do mne investovali."
Doprovodil mne ke schodům a podal mi ruku.
"Dejte mi vědět, kdybych vám mohl být nějak prospěšný," řekl.
"Dám vám vědět... a děkuju."
Sešel jsem po tichém schodišti do rozlehlé, prázdné haly. Jediné zvuky ke mně doléhaly od dveří na konci haly. Šel jsem k nim a otevřel je.
Dveře vedly do sousední budovy, kde už nebyly reprezentační místnosti, ale skutečné, pracovní kanceláře. I v těch však plynul život klidným, nenásilným tempem. Viděl jsem, jak u řady dveří malých kanceláří postávají v pohodě zaměstnanci a zaměstnankyně, ve svetrech, popíjející kávu. Podnikání tu určitě nepostupovalo tryskem.
Odešel jsem přes halu, přes nádvoří a vrátil se k Eriku Lundovi. Přestal si číst, když jsem nastoupil do vozu, a skoro jako by si nepamatoval, kdo jsem.
Pak se myšlenkami vrátil na zem.
"Jo..." řekl.
"Oběd?" zeptal jsem se ho.
Bylo mu skoro jedno, kde budeme jíst, když jsme se však usadili v jedné docela slušné restauraci, bez váhání si objednal cosi, čemu říkal gravlaks. Při pohledu na cenu té věci se mi dělaly mžitky před očima, myslel jsem na výlohy závodiště, dal jsem si však tu věc taky. Byl to neobyčejně vynikající losos, nakládaný, ne uzený.
"Jste ze Scotland Yardu?" zeptal se po posledním soustu růžové lahůdky.
"Ne, jsem z Jockey Clubu."
To ho překvapilo. Vysvětlil jsem mu tedy stručně, jak se stalo, že jsem přijel.
"Proč ale ten strach z toho, že by vás mohl někdo oddělat?"
"Protože mi někdo chce zabránit v tom, abych zjistil, co se stalo."
Zamyšleně se díval doprázdna.
"To mému bratrovi moc nelichotí, co? Toho se nikdo oddělat nesnaží."
"Když odpravíte jednoho policistu, vyskočí jich šest."
"Vás asi šest není, co?" poznamenal suše.
"Zásoby Jockey Clubu jsou minimální."
Zamyšleně popíjel kávu. "Proč se na to nevykašlete, dokud jste bez úrazu?"
"Protože jsem paličatý, mám to od narození. Co víte o Rolfu Torpovi?"
"O kterém? O tom, co je postrachem sjezdovek, nebo o tom, co projektuje skleněné domy pro trpaslíky?"
"O Rolfu Torpovi, majiteli dostihových koní, který má něco společného s těžebním průmyslem."
"Aha, o tom..." Zamračil se, a pak se ušklíbl. "Kapitalista, vyčerpávající přírodní zdroje téhle země, aby se obohatil."
"Víte o něm něco jako o člověku?"
"To snad stačí, ne?"
"Ne."
Rozesmál se. "Vy nepovažujete hrabivost za dostatečně charakterizující?"
"Všechno lidské počínání vypovídá o duši člověka."
"Vy se ze všeho vytáhnete."
"Taky vytahuju věci z lidí."
"To taky," usmál se. "Moc vám toho o Rolfu Torpovi nepovím. Za prvé jsem se s ním nikdy osobně nesešel, a za druhé o kapitalistech toho člověk moc pro noviny nevydoluje, leda když je chytí v posteli se sekretářkou, pokud možno bez

pyžama."
P-snímky na vydírání, napadlo mne bez spojitosti. Hm, a proč vlastně ne?
"Znáte Larse Baltzersena?" zeptal jsem se.
"Jistě. Myslíte předsedu dostihového výboru závodiště Ovrevoll? Je to přímo vzorný pilíř společnosti, velmi úctyhodný. Chodí k němu na návštěvu velvyslanci. Předává ceny. Často bývá na titulních stránkách sportovních časopisů, a to vždy po boku muže okamžiku. Musím ovšem dodat, že Lars byl svého času torpédo. Kdysi jezdil motocyklové soutěže, většinou ve Švédsku. Nakonec ho zardousilo bankovnictví."
"Rodina?"
"Žena Holanďanka, spousta dobře vychovaných dětí."
Zaplatil jsem účet. Šli jsme pomalu k vozu. Odin koukal z předního okénka, velikou hlavu přilepenou na sklo. Ani nezamžikal. Několik lidí se u auta zastavilo a snažili se psa získat výkřiky jako "to je-hodný-pejsek". Odin na ně za odměnu otevřel obrovskou tlamu a zívl.
Erik otevřel dvířka a psa odstrčil. Doga se bez urážky stáhla na zadní sedadlo a my se vydali na další cestu.
"Co dělal Lars za války?" zeptal jsem se.
"V Norsku nebyl," odpověděl bez uvažování. "Byl v Londýně a četl zprávy ve vysílání pro Norsko."
"Neřekl mi, že žil v Londýně."
"Teď už je krotký. Další vyhaslá sopka. Další studená láva s popílkem."
Erik projel třemi světelnými křižovatkami tři vteřiny předtím, než naskočila červená, a skutečně nevnímal zuřivé skřípění brzd ostatních vozů. Odin mu přítulně položil hlavu na rameno a Erik ho hladil po vlhkém čenichu, místo aby si hleděl řazení.
Zastavil před moderní, hranatou, prosklenou budovou obloženou kamennými kachlíky asi jeden a půl kilometru od středu města, zcela odlišnou a vzdálenou od Sandvikovy architektonické elegance.
"To je adresa, kterou jste mi dal," řekl Erik nejistě.
"V pořádku. Nechcete na mne počkat v hale?" zeptal jsem se.
Zavrtěl hlavou, přestože bylo chladno a rychle se stmívalo.
"Odin vyzařuje teplo jako nukleární reaktor a já nerad sedím v halách z umělé hmoty, kde si lidi jeden druhého prohlížejí."
"Dobře."
Zanechal jsem ty dva, at si dělají společnost, a vyjel výtahem ke kanceláři Rolfa Torpa. Bylo ještě brzy, musel jsem čekat. Tentokrát mne nedovedli přímo do kanceláře šéfa, ale do malé místnosti pro návštěvníky, kde byly všude stohy nabádavých brožurek o společnosti Torp-Nord Associates.
Na zdech taky visela schémata skalních formací a mapy oblastí, ve kterých probíhaly práce. Tentokrát to nebyly mořské mapy, ale mapy pevniny, kde nejvíc vlajčiček vyznačujících činnost bylo na západ od Oslo, v horách.
Slyšel jsem od kohosi, že Rolf Torp obchoduje hlavně stříbrem, ale jak jsem viděl, změnil zaměření, soustředil se na jiné rudy, především titan.
Přišel až za deset minut půl páté, ačkoli jsme se domluvili na čtvrtou. Dozvěděl jsem se nedobrovolně o titanu mnoho podrobných informací. Že váží jen 0,163 libry na kubický palec a že ve slitině dosahuje pevnosti v tahu 200 000 liber na čtvereční palec. Ať žije titan, pomyslel jsem si.
Rolf Torp byl v tahu pevný jako jeho produkt, zato ale co do lehké váhy se s ním rovnat nemohl. Dal mi otevřeně najevo, že moji návštěvu nevítá, sotva vrazil do místnosti.
"Tak pojďte, pojďte, mám na vás jen deset minut."
Spěchal do své kanceláře, ani se neohlédl, jestli jdu za ním.
Samozřejmě jsem ho následoval. Kancelář měl podobnou jako Sandvik, podobné zařízení, čalounění i koberec. Vše obráželo současný trend, osobnost uživatele ne. Na zdech byly zarámované fotografie různých fází výroby kovu. Čestné místo měla velká mapa s barevnými napínáčky.
"Jak se dobývá titan?" zeptal jsem se a posadil se bez vyzvání do křesla pro návštěvníky.
Podrážděně si sedl za psací stůl posetý písemnostmi a zapálil si cigaretu.
"Nechcete?" zeptal se poněkud opožděně a přistrčil mi krabici s cigaretami.
"Ne, děkuju."
"Titan se nevyskytuje ve velkých kusech jako uhlí," řekl. "Jste si jistý, že chcete obětovat vašich deset minut na titan?"
"Proč ne."
Nechápavě se na mne zadíval nad tmavým knírem, ale jemu blízké, míň rozčilující téma rozhovoru mu přece jen bylo milejší než to mé.
"Titan je desátý nejrozšířenější prvek na zemi. Nachází se v devadesáti osmi procentech hornin, i v naftě, uhlí, vodě, rostlinách, zvířatech a taky v planetách."
"Z lidí byste ho asi těžko dobýval," poznamenal jsem.
"To jistě. Nejčastěji se dobývá z minerálu nazývaného ilmenit..., ten obsahuje víc než třicet procent titanu."
"Zabývá se vaše firma i vlastním dolováním?"
"Provádíme průzkum, vrtné sondy, dáváme doporučení a pomáháme v začátcích."
Ohlédl jsem se na fotografie na stěnách.
"K čemu se titan používá, kromě rychlých člunů?" zeptal jsem se.
Začal ze sebe sypat technické údaje, jako by mu tu otázku lidé kladli často. Ke konci výklad zpomalil. Uvedl ještě rtěnky, barvy a kouřové clony. Pochopil jsem, že sílu Titana člověk potřebuje skoro ke všemu.

"Nepřivezl vám Bob Sherman nějaké fotografie?" zeptal jsem se jako mezi řečí, ani jsem se na Torpa přitom nepodíval. Těžko říct, jestli to s ním trhlo či ne, protože si právě v tu chvíli velkým gestem odklepával popel.
"Ne, nepřivezl."
"Neradil se s vámi o ničem?"
"Proč by se radil?"
"Lidé se občas potřebují poradit."
Pohrdavě se zasmál. "Dal jsem mu radu, o kterou nestál. Řekl jsem mu, že buď musí podávat v dostizích lepší výkon, nebo ať radši zůstane v Anglii."
"Vy jste s ním nebyl spokojený?"
"Mám dobrého koně, se kterým měl správně zvítězit. Jenže zaspal, dost se nesnažil a zůstal vzadu. Taky vůbec nejel podle mých pokynů."
"Myslíte, že mu někdo zaplatil, aby nezvítězil?"
To ho vylekalo. Byl sice nepříjemný a věčně nespokojený, ale na úplatek vůbec nepomyslel, ani se té myšlenky nechytil.
"To ne," řekl důrazně. "Chtěl toho koně jet ve Velké národní. Kůň ve Velké běžel jako favorit a zvítězil."
Přikývl jsem. "Viděl jsem ten dostih."
"Ano. Bob Sherman toho koně chtěl jet, ale já bych posadil do sedla někoho jiného v každém případě. Sherman zajel hodně slabě."
Pomyslel jsem si, že kdykoli některý z Torpových koní neuspěl, bylo to nepochybně vinou jezdce. K Torpově překvapení jsem vstal a začal se loučit. Podali jsme si ruce.
"Zbytečně jste se mnou ztrácel čas," řekl.
"Kdepak, to ne... Neobtěžujte se, trefím ven sám."
Nebránil mi. Vyšel jsem ven, zavřel za sebou a trochu jsem se porozhlédl po okolí. Víc kanceláří, činnost živější než u Sandvika, výraznější dojem, že se skutečně pracuje. Něco tak zemitého, jako je kus horniny, se tam samozřejmě nevyskytovalo.
Erik neparkoval tam, kde mne vysadil. Prošel jsem skleněnými dveřmi, zadíval se do tmy a nedůstojně ustoupil. Nehodlal jsem pochodovat v noci sám, nehodlal jsem to vrahům usnadnit.
Asi po deseti minutách jsem dostal strach, že na mne Erik jednoduše zapomněl a odjel domů, ale to se nestalo. Malé světlé volvo se přihnalo a zastavilo před vchodem. Majitel vozidla se z plechové krabice vynořil a zamířil zvolna k domu.
"Ahoj," řekl, když jsem mu vyšel vstříc. "Doufám, že jste nečekal dlouho, musel jsem opatřit Odinovi něco k večeři. Málem jsem na to dočista zapomněl."
Když jsem nastoupil, Odin se mi hladově tyčil za hlavou a z tlamy mu tekly sliny. Ještě že už dostal nažrat, pomyslel jsem si.
Erik mne dovezl ke Grandu závodní rychlostí a zatvářil se skoro zklamaně, že už se ten den na žádné další cesty nechystám.

11

Recepční v Grandu si museli myslet, že jsem se zbláznil, protože jsem trval na tom, že chci každou noc spát v jiném pokoji. Kdybych jim řekl proč, měli by mě za ještě většího blázna. Požádal jsem je, aby mne každý večer přestěhovali do některého z pokojů, který se ten den uvolnil, a že je mi jedno, který mi do večera vyberou. Uposlechli s kamenným pohledem a já doufal, že se můžu spolehnout na bezpečí náhodnosti.
Když mne Erik vysadil před hotelem a odjel se svým velkým přítelem domů, zavolal jsem Arnemu a pozval ho s Kari na večeři, abych jim oplatil milé pohostinství. Chvíli se bránili, ale pak jsme se domluvili, že přijdou do Grandu. Čekal jsem na ně v baru a četl si noviny. Přemýšlel jsem o tom, zda se dožiju stáří.
Zvláštní, ale když jsem Kari uviděl v jiném prostředí, připadala mi náhle taky zcela jiná. Vypadala starší, ale současně míň usedlá, dráždivější. Ta nová Kari, sebejistě přicházející do baru v dlouhé černé sukni a bílé halence s volány, byla úspěšná bytová architektka. Dokonale nalíčená Kari s diamanty v uších a elegantně vyčesanými vlasy byla zralejší než ta druhá, domácí duše. Když mi nastavila k políbení voňavou tvář a zadívala se na mne zpod dlouhých řas, uvědomil jsem si, že se mi sice takhle líbí míň, ale o to víc mne přitahuje. Oba pocity byly zneklidňující a k ničemu.
Arne je Arne, je všechno, jenom ne chameleon, Arne se nemění, je stále stejný, ať je v jakémkoli prostředí, pomyslel jsem si.
Vstoupil hřmotně do baru a rychle, podezíravě se rozhlédl, jestli nemá někoho za zády.
"Nazdar, Davide," potřásl mi zuřivě rukou. "Cos dělal celý den?"
"Mařil čas," řekl jsem s úsměvem. "Taky jsem přemýšlel jak dál."
Sedli jsme si do útulného rohu místnosti a dali si whisky (konečně se nám podařilo volit správnou hodinu, kdy čepovali).
Arne chtěl slyšet, jestli jsem nějak pokročil.
"Moc ne," odpověděl jsem. "Skoro by se dalo říct, že vůbec ne."
"Asi to není snadné," řekla Kari s účastí a Arne souhlasně pokyvoval. "Jak víte co hledat?"
"Já většinou nehledám konkrétní věci, prostě se rozhlížím po tom, co se nabízí."
"Všichni detektivové přece po něčem pátrají, hledají stopy a důkazy, sledují stopu."

"A následně sami sebe zavedou do slepé uličky," namítl jsem.
"Jak může být ulička slepá?" divila se nechápavě Kari.
"Slepá ulička je ulička, co nikam nevede," vysvětloval Arne.
Pak ještě výklad doplnil norsky.
Kývla, zasmála se, a vrátila se k původní otázce: "Jak vlastně postupujete ve vyšetřování zločinu?"
"No, snažím se představit si, jak bych si počínal, kdybych byl padouch, a pak se snažím zjistit, jestli si tak padouch počínal. Občas se strefím."
"Nikdo nedokáže vyřešit případy tak jako David," řekl Arne.
"Ale ano, dokáže."
"Co myslíte, že padouch udělal v tomhle případě?" zeptala se Kari.
Zadíval jsem se do jejích šedých očí. Nemohl jsem jí odpovědět, zabil bych tím celý večer.
"Není jen jeden," řekl jsem nezaujatě. "Emma Shermanová viděla dva chlapy."
Chvíli jsme si povídali o Emmě. Emmin dědeček se při své krátké návštěvě s Arnem setkal, takže Arne věděl, že starý pán v policejní kartotéce své útočníky neidentifikoval.
"Nikdo neví, co vlastně hledali," řekla Kari zamyšleně.
"Věděli to oni," poznamenal jsem.
Arne se na mne upřeně zadíval a přestal dokonce na chvíli mžikat. "To je pravda!"
"Samozřejmě, že to věděli," řekla Kari. "Nechápu, co z toho vyplývá."
"Nic z toho nevyplývá, jen to, že existuje někdo, kdo ví, že se něco určitého hledá, nebo co se hledalo. Mohlo se to už možná najít."
Kari se zamyslela. "Proč myslíte, že dům Boba Shermana neprohledali hned, bezprostředně po jeho smrti? Proč s tím čekali celý měsíc?"
Arne zase začal zuřivě pomrkávat. Odpověď na otázku své ženy přenechal mně.
"Nejspíš proto, že se našlo tělo Boba Shermana a to, co se hledalo, u sebe neměl." Odmlčel jsem se. "Řekněme, že pan X odpraví Boba a hodí ho do rybníka, z důvodů, které dosud neznáme. Řekněme, že k tomu došlo poté, co už Bob balíček, který s sebou přivezl, doručil. Připusťme, že Bob předtím balíček otevřel a něco z něj vyndal, a že pan X na to přišel až poté, co Boba zabil a hodil do rybníka. Sledujete mne zatím? Pak nevěděl, jestli to, co z balíčku chybí, má mrtvý u sebe, v kapsách nebo v tašce. Pokud ano, je to v pohodě, ta věc je bezpečně schovaná v rybníce. Bob ale taky to něco mohl někomu předat, nebo to mohl poslat poštou na svou domácí adresu do Anglie, ještě než přišel o život. Pan X to nemůže zjistit, leda že by Boba z rybníka vylovil. Čím víc času uplynulo, aniž se to ztracené něco objevilo, byl si pan X čím dál tím jistější, že Bob měl tu věc u sebe. Dobře. Pak se Bob našel a to hledané se neobjevilo. Pak teprve byla vyslána pátrací dvojka, aby zjistila, jestli Bob to něco z obálky vyndal už před odjezdem do Norska, a Emma chudák měla tu smůlu, že si zašla domů pro nějaké oblečení právě v tu chvíli."
Kari pomalu otevřela a zase zavřela ústa.
"Páni," vydechla. "A mně ta otázka přetím připadala úplně jednoduchá!"
"Já ti říkal, dej mu jeden jediný fakt a on si od toho odvodí všechno, všechno uhádne."
"Právě že to je jen dohad," usmál jsem se. "Ve skutečnosti nevím, proč s tím hledáním čekali celý měsíc. Vy ano?"
Kari řekla: "Podle mého jste to odhadl správně, zní to logicky."
"Jako třeba že země je placatá."
"Prosím?"
"Věc se zdá logická, dokud se neprokáže, že je všechno jinak."
Šli jsme na večeři. V jídelně hrála hudba, tančilo se, a když jsme dospěli ke kávě, byl i zpěv. Na Arneho toho bylo příliš. Ke konci večeře se vymrštil, prohlásil, že musí na vzduch, a nezadržitelně se vyřítil ke dveřím.
Dívali jsme se, jak mizí.
"Byl vždycky takový?" zeptal jsem se.
"Co ho znám, tak ano. Je však pravda, že se to poslední dobou zhoršilo. Dřív s odposlouchávacím zařízením nezlobil."
"Dřív nevěděl, že něco takového existuje."
"To je vlastně pravda."
"Jak to vůbec začalo? Myslím ten jeho stihomam."
"No... asi za války, když byl ještě kluk. Já tehdy ještě nebyla na světě, Arne ano. Jeho dědečka zastřelili jako rukojmí a jeho tatínek byl v podzemním hnutí. Arne říká, že se jako dítě pořád bál, i když nevěděl přesně čeho, prostě měl strach. Občas doručoval pro otce vzkazy, a otec ho vždy varoval, aby si dal pozor, jestli ho nikdo nesleduje. Arne tvrdí, že se tehdy hrozně bál, že když se ohlédne, uvidí za sebou velkého, zlého chlapa."
"Chudák Arne."
"Už s tím byl u psychiatra," řekla Kari. "Uvědomuje si..., prostě, nedokáže se přemoct."
Zadívala se na páry, zvolna kroužící po naleštěném tanečním parketu.
"Nesnáší tanec," dodala.
Po krátkém tichu jsem se zeptal: "Chtěla byste si zatančit?"
"Myslím, že Arne by proti tomu nic neměl."
Bez dlouhého váhání vstala a začala tančit s přirozeným smyslem pro rytmus. Věděla velmi dobře, že mne těší, když jsem jí nablízku, viděl jsem to na ní. Byl bych rád věděl, jestli kdy byla Arnemu nevěrná, nebo jestli by si dala říct v budoucnosti. Jsou myšlenky, kterým se člověk neubrání, tak už to prostě je.
Usmála se a přivinula se ke mně, takže jsme se jeden druhého dotýkáli, kde jen to šlo, a to žena připustí, jen když chce. Od té chvíle už to nebyl tanec, ale sexuální dobrodružství, všem na očích, v rytmu, veřejné. Ačkoli jsme byli zcela

oblečení, ve společnosti, prováděli jsme zcela společensky sexuální styk. Věděl jsem, že žena dokáže dosáhnout orgasmu bez kopulace, ba že některým k dosažení orgasmu stačí erotické myšlenky. Věděl jsem, že tomu tak je, ale nikdy jsem toho nebyl přímým svědkem.
Stal jsem se svědkem vyvrcholení u Kari, protože si to přála. Tiskla se ke mně při každém rytmickém pohybu. Nečekal jsem to. Neodstrčil jsem ji.
Začala pomalu, zhluboka dýchat a oči se jí zakalily. Sevřené rty se usmívaly. Měla vztyčenou hlavu. Vypadala spíš zasněně, nepřítomně, než vášnivě. Pak najednou začala po celém těle hořet a já dobrých dvacet vteřin cítil, jak se vnitřně chvěje, i v očích měla to chvění.
Pak se zhluboka nadechla, jako by se předtím dusila. Rty se rozevřely do širokého úsměvu. Odlepila se ode mne. Rozesmáté oči jí zářily.
"Děkuju," řekla.
Tím pro ni tanec skončil. Odpoutala se ode mne a šla si sednout, jako by se nic nedělo. No pěkně děkuju, pomyslel jsem si, a co já? Co já z toho mám? Jen frustraci, s kterou nic nepořídím, neumím si pomoct sám jako ona, nikdy mě to nebavilo.
"Dáte si ještě kávu?" zeptal jsem se jí.
Něco jsem říct musel. Jdi se vycpat, kurvo sobecká, jsem říct nemohl.
"Děkuju, dám," řekla.
Číšník přinesl další kávu. Civilizované chování zvítězilo. Arne se vrátil, vlasy rozcuchané větrem, spokojenější. Kari ho vzala za ruku jako milující žena, plná pochopení. A já si pobaveně vzpomněl, jak jsem uvažoval, jestli by svému muži dokázala být nevěrná. Byla i nebyla. Dobře to měla vymyšlené.
Arne i Kari se pak brzy rozloučili, ale předtím se mne ještě snažili přemluvit, abych k nim před odjezdem ještě jednou přišel na večeři.
"Uvidíme se v neděli na Ovrevollu," řekl Arne, "jestli ne dřív."
Když odešli, došel jsem si k portýrovi pro kufr a zašel do recepce. Mohl jsem si vybrat z pěti volných pokojů. Sáhl jsem pro klíč naslepo a získal pěkný velký dvoulůžkový pokoj s balkonem, s vyhlídkou na parlament. Otevřel jsem dobře těsnící dveře ven a vpustil do místnosti arktický vzduch, ať se popere s ústředním topením. Pak jsem dveře zavřel a šel si lehnout do studené postele. Ještě dlouho jsem jen tak ležel a uvažoval o všem možném. O Kari ne.

Druhý den ráno se Erik dostavil na snídani. S úsměvem se ke mně připojil a naložil si z bufetu plný talíř různých nakládaných ryb. Jedl, jako by to bylo jeho poslední jídlo.
"Kam se jede?" zeptal se po dalších dvou rohlících, čtyřech plátcích sýra a několika šálcích kávy.
"Do Řvrevollu."
"Dnes se ale nic neběží."
"To vím."
"Prosím, jak si panstvo přeje. Jedeme."
Odin byl v přítulné náladě a zabíral celý střed vozu, zadkem na zadním sedadle a předními packami a obrovskou hlavou na ruční brzdě. Když ho Erik dloubl loktem, zdvihl pes hlavu jen na tu chvíli, co Erik odbrzdil. Ti dva byli dokonale secvičení.
Byla to jízda smrti, ale k cíli jsme dojeli úspěšně. Hlavní brána závodiště byla otevřená a na betonové ploše parkoviště stály nákladní vozy různých dodavatelů. Zajeli jsme dovnitř a zastavili u vážnice. Erik s Odinem vystoupili a protahovali se, zatímco já se vydal na neplodnou misi.
V budově vážnice se uklízelo, byl tam jeden uklízeč a dvě uklízečky. Nikdo z nich neuměl anglicky. Vyšel jsem tedy znovu ven a přemluvil Erika, aby za mne mluvil. Šlo to snadno.
Položil otázku, vyslechl odpověď a přetlumočil mi ji. Špatná zpráva.
"Říkají, že sedlo Boba Shermana hodně dlouho viselo v šatně na prvním věšáku od vchodu."
Chvíli předtím jsem šatnou prošel, ale nikde žádné sedlo.
"Říkají, že to sedlo zmizelo asi v tu dobu, co se prohledával rybník. Nevědí, kdo ho odnesl."
"Tím to tedy končí."
Odešli jsme z budovy vážnice a kráčeli zvolna k zábradlí u dráhy. Bylo mrazivé ráno a v korunách stromů hvízdal vítr. Zima za dveřmi a sníh na cestě.
Na písečné dráze klusali svěřenci Gunnara Holta. Sledovali jsme je, jak se dávají do cvalu, jak se blíží, jak jdou tryskem kolem cílového sloupku a do oblouku poblíž rybníčku. Paddy O'Flaherty ve svítivě barevné čepici jel v čele a udával tempo. Protože se zítra poběží dostihy, jeli všichni šetrně a brzy zpomalili do kroku. Vraceli se.
"Další cíl, stáje Gunnara Holta," řekl jsem.

Dojeli jsme na dvůr v okamžiku, kdy se koně vraceli z dráhy. Ještě se z nich kouřilo. Ze sedla Sandvikova Whiterrea seskočil sám Gunnar Holt, poplácal koně energicky po šíji a pak čekal, s čím přijdu.
"Dobré jitro," pozdravil jsem.
"Dobré jitro."
"Mohli bychom si promluvit?"
Odevzdaně přikývl, odvedl koně do stáje, vrátil se, ukázal hlavou na přízemní dům a otevřel dveře. Erik tentokrát zůstal ve voze a Gunnar Holt, poté co zaznamenal Odina, si oddechl.
"Chcete kávu?" zeptal se.
Stejná oranžová konvice na kamnech, patrně i stejná káva.

"Hledám sedlo Boba Shermana," řekl jsem.
"Sedlo? Já myslel, že ho tu nechal, aspoň jsem to slyšel..."
"Napadlo mne, jestli třeba nevíte, kdo by ho mohl mít. Rád bych to sedlo našel, patří teď jeho ženě."
Přikývl. "Jistě, sedlo představuje hodnotu, ale já ho neviděl, nevím, kde je."
Zeptal jsem se ho ještě dvakrát na totéž, ale jinou cestou, oklikou. Pak jsem se už smířil s tím, že nic neví a že mi nepomůže.
"Zeptám se Paddyho," řekl jsem.
Paddy však toho taky věděl málo.
"Bylo tam, to je jistý, teda určitě tam bylo až do tý doby, co toho chudáka vytáhli z vody. Určitě jsem ho viděl, když se běžela Velká národní. Příští den, to byl čtvrtek, už bylo pryč."
"Jste si tím jistý?"
"Jako že jsem Angličan."
Zeptal jsem se mírumilovně: "Jak to, že jste si tak jistý?"
Zamžikal. "No..., teda..., prostě..."
"Paddy, vysypte to."
"No..."
"Máte to sedlo?"
"Ne," řekl přesvědčivě. "To ne." Tvářil se pohoršeně.
"Co tedy?"
"Teda..., totiž..., abyste rozuměl..., byli jsme fakt kamarádi, teda my dva s Bobem... Teda já si byl jistej… že by chtěl..., že by souhlasil, abych..." Došel mu dech.
"Abyste co?"
"Rozumějte, to nebyla krádež, to určitě ne!"
"Paddy, co jste vlastně provedl?"
"No... byla tam ta helma, žejo, visela vedle sedla. No a na mojí helmě se přetrhnul řemínek, a když tam ta Bobova tak visela, skoro nová, tak jsem ty dvě prostě vyměnil, chápete?"
"To bylo ten den, kdy se běžela Velká národní?"
"Jo, přesně. No a pak ten další den, když Boba našli, sedlo bylo pryč a moje helma taky, rozumíte?"
"Takže Bobova helma je tady, u vás?"
"Jo, mám ji v krabici pod postelí."
"Půjčil byste mi ji načas?"
"Jestli vám ji půjčím?" Zatvářil se překvapeně. "Myslel jsem, že už si ji necháte nadobro, teda, žejo, když teď patří jeho paní."
"Myslím, že by jí nevadilo, kdybyste si helmu nechal, myslím, že by byla ráda."
"No, je to dobrá helma."
Zašli jsme pro ni. Byla to obyčejná, běžná žokejská helma s řemínkem pod bradu. Poděkoval jsem Paddymu a slíbil, že mu helmu vrátím. Pak jsem se rozloučil s Gunnarem Holtem a vydal se na nebezpečnou cestu zpět, do středu města. Auto poskakovalo, ale mně se stejně podařilo odloupnout podšívku helmy a podívat se pod ni. Žádné fotografie, listiny ani jiné chybějící předměty: Zase jsem podšívku přilepil.
"Tak co?" zeptal se Erik účastně. "Nic?"
Ohlédl se na Odina.
"Dělali jsme, co jsme mohli a nic jsme nevynechali."
"A co dál?"
"K Larsovi Baltzersenovi."

Jeli jsme k jeho bance kolem hlavního vchodu do Grandu. Zastavil jsem se v hotelu a nechal helmu u zřízence, který měl na starosti moje čerstvě přepakované zavazadlo. Ubezpečil mne, že se o moje věci dobře postará. Svěřil jsem mu taky tři desetikorunové bankovky, takže byl spokojený a usmíval se.
Lars už mne málem přestal očekávat.
"Myslel jsem, že jste si to rozmyslel," řekl a zavedl mne do kanceláře.
"Musel jsem to vzít oklikou," omlouval jsem se.
"To nic. Ale teď, když už jste tady..."
Vytáhl z příborníku láhev červeného vína a dvě malé skleničky a oběma nám nalil. Jeho místnost se velmi podobala Sandvikově a Torpově kanceláři. Velmi skandinávská, velmi moderní. Obchodníci asi musí jít s dobou, pomyslel jsem si, člověk si však z takových interiérů těžko může udělat představu o povaze jejich uživatelů.
Lars neměl na zdech žádné mapy, ale obrázky domů, továren, administrativních budov a vzdálených přístavů. Na moji otázku, co jeho banka hlavně financuje, řekl, že různé průmyslové projekty.
"Jsme obchodní banka," řekl. "Také se zabýváme výstavbou, podobně jako třeba anglické stavebně úvěrové společnosti. Poskytujeme však půjčky při mnohem nižší úrokové sazbě, takže hypotéka přijde na míň."
"Nestěžují si investoři?"
"Mají skoro stejný zisk jako britští investoři. Je to tím, že norské společnosti nesou menší daňové zatížení. Výši hypoték v Británii způsobují daně."
Vyprávěl mi, že v Norsku je celá řada soukromých stavebních bank, ale že ta jeho je největší.
"V okolí Oslo je velká nouze o stavební pozemky," řekl. "Mladé páry mají se stavbou vlastního domu velké svízele,

zatímco dál od města jsou opuštěné, rozpadající se, neobydlené statky. Staří lidé buď zemřeli nebo už neměli sílu k práci na polích, mladí od těžké práce utekli do města."
"K tomu dochází všude," poznamenal jsem.
Vyprávěl mi, že se mu nejvíc líbí dřevěné domy. "Dýchají," řekl.
"A co oheň?" namítl jsem.
"Oheň představoval velké riziko. Stalo se, že vyhořela celá města. Dnes je ale naše protipožární služba tak rychlá a účinná, že prý, tedy pokud chcete, aby vám dům vyhořel kvůli pojistce, musíte ho napřed celý polít petrolejem, jinak hasiči oheň uhasí, sotva se z něj začne kouřit."
Pili jsme víno a Lars si zapálil cigaretu. Zeptal jsem se ho na léta strávená v Anglii a na jeho závodnickou dráhu ve Švédsku. Zdálo se mi však, že už ho to nezajímá.
"Minulost je minulost," řekl. "Teď mi jde o bankovnictví a o Ovrevoll."
Zeptal se mne, jestli už vím, kdo zabil Boba Shermana. Nevídaná důvěra.
"Ještě ne. Do jaké výše jste ochotni hradit moje výdaje?"
Nepodařilo se mi z něho dostat jasnou odpověď výše nákladů. Pochopil jsem však, že pokud budu mít úspěch, náklady jsou vedlejší. Pokud ne, už jsem limit překročil.
"Máte alespoň nějakou představu?" zeptal se.
"Představa nestačí."
"Zřejmě potřebujete důkazy."
"Musím si počínat jako pytlák."
"Jak to myslíte?"
"Musím líčit pasti a dávat přitom pozor, abych se sám dá nějaké nechytil."
Vstal jsem k odchodu. Poznamenal, že jsem u něho zbytečně mařil čas, protože mi nic užitečného neřekl.
"To nemůžete vědět."

Najedli jsme se s Erikem v jedné kavárně poblíž velitelství jeho bratra, protože jsem se tam chtěl po obědě zastavit. Policista mi telefonicky řekl, že mu ve dvě končí služba, a kdyby se mi to hodilo, můžeme se spolu sejít před jeho odchodem.
Erik mi při obědě názorně a obrazně přednášel, že všechny revoluce končí chmurami, protože revolucionáři nemají smysl pro humor.
"Kdyby revoluční vůdci dokázali žertovat, dělnická třída by vládla světu už dávno."
"Humor by měli učit ve škole," poznamenal jsem.
Podezíravě se na mne zadíval.
"Děláte si ze mne legraci?"
"Myslel jsem, že k tomu směřujete."
Dal se do smíchu. "Páni, máte pravdu. A vůbec, jak se stalo, že jste se dal na detektiva?"
"Ze zvědavosti."
"Kdo je zvědavý, bude brzy starý..., když to dobře dopadne."
"Nechte si to!"
"Pardon." Ušklíbl se. "No co, zatím jste naživu. Jak jste se vůbec vyučil? Je na to nějaká škola?"
"Myslím že ne. Studoval jsem na univerzitě. Předtím na průmyslové škole, ale nelíbilo se mi tam. Taky se mi nechtělo vyučovat. Rád jsem chodil na dostihy..., tak jsem si vymyslel povolání, ke kterému to patří."
"To je nejrychlejší cval k cíli, o jakém jsem kdy slyšel, a že jsem toho jako zásobovatel společenské rubriky slyšel hodně! Co jste nakonec studoval?"
"Psychologii, v Cambridgi."
"Páni, tedy opravdu, páni!"
Doprovodil mne do Knutovy kanceláře (Odina nechal v autě). Knut byl unavený po neuspokojivém pracovním dni. Když jsme vstoupili, zíval a protíral si oči.
"Omlouvám se," řekl. "Jsem vzhůru od dvou hodin ráno." Potřásl hlavou, aby se mu v ní rozsvítilo. "To nic. Jak vám můžu být nápomocný?"
"Dnes nechci nic specifického. Jen bych chtěl vědět, jestli vám vaše pravidla dovolují chytit lišku, když ji já vylákám z nory."
Otočil jsem se k Erikovi.
"Vysvětlete mu to. Když nachystám past, pomůže mi ji vybrat? Může to udělat? Byl by ochotný to udělat?"
Bratři se spolu chvíli bavili norsky. Knut úhledný, uzavřený, unavený, Erik s rozevlátými gesty, v bohémském oblečení s rozcuchanými vlasy. Erik byl sice starší, ale život v něm plápolal mnohem jasnějším ohněm.
Nakonec začali oba kývat. Knut řekl: "Pokud to nebude proti našim pravidlům, pomůžu vám."
"Budu vám velmi vděčný."
Mírně se usmál. "Pracujete přece za mne."
Vzal klobouk a čepici a vyšel s námi ven, na ulici. Ukázalo se, že parkuje za Erikem v nejbližší postranní ulici, vedle malého ohrazeného parku.
Erikův vůz se těšil velké pozornosti.
Asi tři metry od vozu stálo klubko asi dvanácti dětí a jeden rozpačitý policista. Když zahlédl Knuta, viditelně se mu ulevilo. Zasalutoval a složil své starosti na silnější bedra.
Erik mi tlumočil. Tvářil se nechápavě.

"Jedna z těch holčiček tvrdí, že jí nějaký člověk řekl, že se nesmí za žádnou cenu k autu přibližovat. Řekl jí, ať utíká co nejrychleji domů."
Ohlédl jsem se na auto. Odin se nedíval jako obvykle dopředu, díval se zadním okénkem a nedíval se na diváky, ale někam dolů. Něco v jeho psím světě nebylo, jak má být. Stál, svaly napjaté. Až příliš. Víko kufru už nebylo přivázané provázkem.
"Bože!" vydechl jsem. "Rychle odtud ty děti ukliďte, zažeňte je odtud, honem!"
Dívali se na mne a ani se nepohnuli. Asi to bylo tím, že neměli irské extrémisty.
"Mohla by to být bomba," dodal jsem.

12

Děti tomu slovu porozuměly, ale neuvěřily. Lidé v Londýně taky nevěřili na bomby, dokud neměli po výbuchu obličeje pořezané od skleněných střepin.
"Řekněte jim, ať utíkají!" křikl jsem na Knuta.
Rozhodl se, že to vezme vážně, nakonec co na tom, bude-li to planý poplach. Knut cosi řekl policistovi a pak rychle chytil Erika za ruku.
Znal svého bratra, a měl ho zřejmě velmi rád. Držel ho pevně, když se Erik chystal vykročit k vozu s jménem psa na rtech. Bratři se málem poprali. Knut Erika nechtěl pustit a Erik si začínal zoufat. Knut nasadil na Erikovu paži takový hák, že by zarazil i těžkou váhu. Erik byl zoufalý. Oba, jeden těžce vybojovaný krok za druhým, se pomalu vzdalovali od auta.
Policista zaháněl děti na bezpečnou vzdálenost a řval na blížící se civilisty, aby se kryli. Mne si nikdo nevšímal. Rychle jsem vyběhl, vzal za kliku dvířek, otevřel je a utíkal pryč.
To zvíře nešťastné se ale ani pak nemělo k tomu, aby z vozu vyskočilo. Vtom ale Erik zuřivě zapískal a Odin vyletěl za mnou po chodníku, jako by šlo o legraci.
Bomba vybuchla v okamžiku, kdy mne pes doběhl, asi šest metrů od auta. Oba nás to povalilo na zem, bylo to jako hromová rána, až nám to vyrazilo dech. Byli jsme pak jako z hadrů, slabí a otřesení.
Ve srovnání s irskými to nebyla velká bomba, ale taky nejspíš nebyla určená k zničení okolních budov. Stačilo, aby zabila cestující ve voze. Dva muže a jednoho psa.
Knut mi pomohl na nohy a Erik chytil Odina za obojek. Klekl si vedle psa a útěšně ho hladil. Odin na něho vesele cintal, jako by o nic nešlo.
"To od vás nebylo chytré," řekl Knut.
"Ne."
"Nestalo se vám nic?"
"Ne."
"Ale zasloužil byste!"
"Ta bomba mohla vybuchnout až za několik hodin."
"Taky mohla vybuchnout, když jste byl u auta."
Erikův vůz byl jako vykuchaný. Okna vyražená, vnitřek na cucky, dvířka dokořán. Vytřepal jsem si střepy z vlasů a zeptal se Erika, jestli měl vůz pojištěný.
"Já vlastně nevím," řekl nejistě a mnul si ruku tam, kde mu ji Knut tiskl. "Knut chtěl, abych počkal, až přijde pyrotechnik, aby se podíval, jestli to je bomba, a aby ji eventuálně zneškodnil."
"Knut měl pravdu."
"Vás nezarazil."
"Nejsem jeho bratr. Měl dost co dělat s vámi. Ostatně ta bomba byla stejně na moje jméno."
"Byla by to zatraceně pitomá, nehezká smrt." Vstal a najednou se zeširoka usmál, celý se rozzářil. "Děkuju."
Bylo to od něj velkorysé, zváží-li člověk, jak skončilo jeho auto.
Jakmile dohasl výbuch, vrátily se děti a vytřeštěně se dívaly na vyhořelý vrak. Prosil jsem Knuta, aby našel holčičku, které ten někdo řekl, aby běžela domů. Knut řekl, že už to zařídil a pro dítě poslal policistu.
Bomba zničila jen vůz, jiné škody nenadělala, jen několik oken ve velkém domě přes ulici se vysypalo. Malý park ani plot kolem neutrpěly. Vozy, zaparkované před Erikovým vozem a za ním, byly jen trochu poškrábané od střepů, jinak nic. Kdyby bomba vybuchla za jízdy, v provozu, byly by škody mnohem větší.
Holčička byla plavovlasá, vážná, v červené bundě s kapucí. Přišla v průvodu staršího, asi třináctiletého děvčete, které se prohřešilo, protože malou neuhlídalo, a teď ji za to hubovalo. Knut si důvěru holčičky získal snadno, jako si získal chlapce na závodišti. Přidřepl si před ní na paty a tiše si s ní povídal.
Opřel jsem se o zábradlí. Byla mi zima. Přihlížel jsem, jak Erik hladí Odina po světlé srsti. Nepřestával psa hladit, očividně se tím zbavoval nahromaděného vnitřního napětí. Odinovi se to líbilo.
Knut vstal. Držel holčičku za ruku.
"Jmenuje se Liv," řekl. "Jsou jí čtyři roky. Bydlí necelý kilometr odsud. Hrála si se starší sestrou na zahradě. Vyšla z branky a došla až sem. Sestra jí řekla, ať nikam nechodí, ale Liv tvrdí, že sestru neposlouchá."
"Slečna sestra je příliš velký generál," ozval se Erik. "Je to fašistka."
"Liv říká, že nějaký člověk přeřízl vzadu na autě provázek a že se ten velký pes přitom na něj díval. Zůstala stát a dívala se. Stála za tím člověkem, neslyšel ji přijít a neviděl ji. Liv říká, že ten člověk vytáhl něco z kapsy kabátu a dal to do kufru. Prý neví, jak to vypadalo. Pak prý se ten člověk pokoušel kufr zavřít, ale nešlo mu to. Pak se pokoušel víko

přivázat provázkem jak bylo, ale provázek byl příliš krátký, protože ho předtím přeřízl. Strčil pak provázek do kapsy a v tu chvíli si povšiml Liv. Řekl jí, ať jde pryč, ale Liv patří zřejmě mezi děti, které dělají pravý opak toho, co jim kdo nakazuje. Pak prý Liv došla až k autu a podívala se dovnitř oknem na psa, ale pes se díval dozadu. Ten člověk s ní pak zatřásl a křikl na ni, aby utíkala ihned domů a nechala auto na pokoji. Pak odešel."
Knut se zadíval na hlouček dětí, shromažďujících se kolem Liv.
"Přitahuje jiné děti, jen se na to podívejte. Přiběhly k ní z parku, a ona jim vyprávěla o tom člověku, co přeřízl provázek a pak se snažil zase víko kufru přivázat. To ji na tom všem nejvíc zajímalo. Pak přišel policista, nastupoval právě do služby, a zeptal se dětí, co se děje."
"Pak jsme přišli my?"
"Ano."
"Ví Liv, jak ten člověk vypadal?"
"Prý byl velký. Malým holčičkám ale připadají všichni muži velcí."
"Byly mu vidět vlasy?"
Knut se na to zeptal.
Liv odpověděla.
"Měl na hlavě vlněnou čepici," tlumočil Knut, „jako mají námořníci."
"Jaké měl oči?"
Knut se zeptal. Holčička odpověděla vysokým, jasným, rozhodným hláskem. Všechny děti se zájmem poslouchaly.
"Měl žluté oči, ostré, jako mají ptáci."
"Měl rukavice?"
"Ano," tlumočil Knut.
"Jaké měl boty?"
Odpovědí velké, bachraté boty, jako na loď.
Děti jsou ze všech svědků na světě nejlepší, mají skvělé oči, dobrou paměť, a jejich dojmy nejsou pokřivené předsudky nebo znalostí pravděpodobnosti. Když pak Liv dodala něco, čemu se Knut, Erik a starší děti smáli, zeptal jsem se, o co šlo.
"Nejspíš se spletla," řekl Knut.
"Co řekla?"
"Řekla, že měl na krku motýla."
"Zeptejte se jí, jakého motýla."
"Na motýly je moc zima, je na ně pozdě," řekl Knut trpělivě.
"Zeptejte se jí, jaký to byl motýl," opakoval jsem tvrdošíjně.
Pokrčil rameny, ale zeptal se. Odpověď holčičky ho překvapila, protože malá hovořila sebejistě a přikyvovala rázně hlavou. Byla si jistá, že viděla motýla.
"Říká, že ho měl vzadu na krku," tlumočil Knut. "Viděla ho, protože byl sehnutý. Měl motýla vzadu na krku mezi límcem a čepicí. Motýl se nehýbal."
"Jakou měl barvu?"
Po poradě řekl, že červenou.
"Mateřské znamení?"
"Je to možné," přikývl. Položil pak děvčátku ještě několik otázek.
"Vypadá to tak," dodal. "Říká, že motýl měl křídla otevřená a že jedno bylo větší než druhé."
"Stačí tedy najít velkého člověka se žlutýma očima a mateřským znamením ve tvaru motýla."
"Nebo malého člověka se sluncem v očích a s nemytým krkem."
"Nesvítí slunce," řekl jsem.
Ocelově šedé nebe viselo nad zemí jako tmavá armádní přikrývka. Že jsem cítil vnitřní třas, nebylo však chladem.
Knut poslal pro odborníka na otisky prstů a pro pyrotechnika. Zapsal si jména a adresy dětí. Publika přibylo.
Erik se Knuta neklidně zeptal, kdy smíme odjet.
"Čím?" zeptal se Knut věcně.
Přešlapovali jsme na místě ještě celou hodinu.

Když se setmělo, vrátili jsme se do Knutovy kanceláře. Svlékl si kabát a čepici. Vypadal ještě unavenější než předtím.
Dovolil jsem se, jestli si smím zatelefonovat a zavolal jsem Sandvikovi, abych se omluvil, že jsem k němu nepřijel.
Telefon vzala paní Sandviková. Řekla mi, že její muž není doma.
"Mikkel tu na vás čekal, pane Clevelande." Mluvila anglicky se silným přízvukem. "Po hodině odešel s kamarády."
"Prosím vyřiďte mu, že mne to velmi mrzí."
"Vyřídím."
"Do které školy chodí?"
"Do vyšší střední v Golu." Pak si to rozmyslela. "Myslím, že by si můj manžel nepřál..."
Skočil jsem jí do řeči. "Já jen jestli bych se s ním nemohl sejít dnes večer, než odjede."
"Ano..., ale on už se nevrátí, s přáteli odjede. Už asi jedou, teď."
"Tak se nedá nic dělat."
Položil jsem telefon. Knut zatím uchystal kávu.
"Kde je vyšší střední škola v Golu?" zeptal jsem se.
"Gol je v horách, na cestě do Bergenu, je to lyžařské středisko. Ta škola je pro chlapce ze zámožných rodin. Vy se tam

za Mikkelem Sandvikem chystáte jet? Neví nic o smrti Boba Shermana. Když jsem se s ním naposledy setkal, byl celý nešťastný z toho, co postihlo jeho přítele. Kdyby věděl něco, co by mi pomohlo, určitě by mi to řekl."
"Jak byl nešťastný? Plakal?"
"Ne, neplakal, ale byl celý bledý. Třásl se, byl v šoku. Nešťastný."
"Rozzlobený?"
"Ne. Proč by měl být rozzlobený?"
"Když člověku někdo zabije kamaráda, člověk se rozzuří, nejradši by vraha uškrtil. Nemám pravdu?"
"To je pravda." Přikývl. "Ale nepamatuju si, že by byl zvlášť rozzlobený."
"Jaký je?" zeptal jsem se.
"Je to ještě chlapec, je mu šestnáct, možná sedmnáct. Je inteligentní, ale ne nadprůměr. Středně vysoký, štíhlý, světle hnědé vlasy, umí se chovat. Milý chlapec, ničím není nápadný, leda snad, že je trochu nervózní."
Seděli jsme a pili kávu. Odin taky trochu dostal do své misky, se spoustou cukru. Erik už se vzpamatoval z toho, jak málo chybělo a přišel o svého kamaráda. Začal se zajímat o osud svého auta.
"Budu si muset nějaké pronajmout," řekl, "abych mohl s Davidem jezdit."
"S Davidem už jezdit nebudeš," prohlásil Knut energicky.
"Ale budu."
"Ne, je to příliš nebezpečné."
Chvíli bylo výmluvné ticho. Kdokoli mne v budoucnosti bude vozit, musí počítat s rizikem. Rázem jsem jako zákazník a pasažér přestal být přitažlivý.
"Zvládnu to sám," řekl jsem.
"Kam se chystáte jet?" zeptal se Erik.
"Zítra navštívím Svena Wangena a pak pojedu na závodiště. Co budu dělat v pondělí, ještě nevím."
"Docela bych si dal takovou snídani v Grandu," řekl.
"Ne," Knut zavrtěl hlavou.
Pak se bratři pohádali norsky. Knut to vzdal. S přísným výrazem a sevřenými rty se otočil ke mně:
"Erik říká, že nikdy neodchází od rozdělané práce."
Erik se ušklíbl a přejel rukou po rozcuchaných vlasech.
"Leda když je otravná."
Knut řekl znechuceně: "Doufám, že si oba uvědomujete, že dřív nebo později se jim to nejspíš povede. Už dvakrát se neúspěšně pokusili..."
"Třikrát," opravil jsem ho. "Někdo se mne pokusil zabít hned ten první den, co jsem přijel do Norska, na fjordu."
Vyprávěl jsem jim o rychlém černém člunu. Knut se zamračil.
"To mohla být nehoda," namítl.
Přikývl jsem. "Nejdřív jsem si to taky myslel, ale teď už si to nemyslím." Vstal jsem a nalil si další šálek dobré černé kávy. "Uznávám, že máte pravdu, když se o to budou vytrvale pokoušet, nakonec se jim to povede. Bohužel nevím co s tím."
"Vzdejte to a vraťte se do Anglie," řekl Knut.
"Vy byste to vzdali?"
Neodpověděl. Erik taky mlčel.
Nebylo co říct.

Knut mne nechal odvézt do Grandu policejním vozem. Bar byl zavřený (byla sobota), takže jsem se brzo najedl, vyzvedl si helmu Boba Shermana a svoje zavazadlo u vrátného, a vybral si pak namátkou jeden z volných pokojů. Strávil jsem v něm potom celý večer v klidu a o samotě. Seděl jsem v křesle a přemítal o neradostných skutečnostech.
Kupříkladu o tom, že je málo chytrých holčiček a že člověk nemůže věčně počítat se štěstím.
Nebo o tom, že by si na mne příště mohli vzít pušku, protože ostřelovač je nejspolehlivější.
Taky o tom, že pojedu-li na dostihy, budu celý zatracený den k smrti vystrašený.
Nestačilo doufat, že chlap se žlutýma očima a motýlem za krkem není dobrý střelec.
Napadalo mne kde co. Byl jsem si skoro jistý, že musí existovat způsob jak odhalit Bobova vraha a jak zjistit, proč vraždil. K řešení určitě vede jediná, zvláštní cesta, kdyby tomu tak nebylo, neexistoval by ani důvod k tomu, aby se mne snažili odstranit. Knut na nic nepřišel. Možná, že měl řešení přímo před očima a neviděl je, to se stává. Možná, že je mám před očima i já, možná, že někdo očekává, že si dřív či později uvědomím význam něčeho, co jsem viděl nebo vyslechl.
Člověk se žlutýma očima zřejmě sledoval Erikův vůz. Pravda je, že Erikův krkolomný způsob jízdy a ignorování světel to nejspíš znemožnily, protože když jsme jeli na závodiště, Erika by zřejmě stačili sledovat leda hasiči. Pak jsme se však ohleduplně zastavili v Grandu, abych tam mohl odložit helmu, a svým pronásledovatelům jsme to usnadnili, snadno se na nás zase pověsili.
Nevšiml jsem si, že nás někdo sleduje, a Erik taky ne. Jízda od Baltzersena k hospodě, kde jsme obědvali, byla krátká a skoro krotká, pokud nás sledoval někdo s pevnými nervy, ochotný riskovat čelní náraz, mohl se udržet na dohled.
Žluté oči měl ten člověk, který přepadl Emmu, a ten druhý, který kopal do jejího dědečka, byl asi tentýž, který se mne snažil bodnout nožem. Podle mého byli oba muži námezdní pochopové, někdo si je najal, jejich nápad to nebyl. Nevypadali na to, že by byli mozkem celé věci.
Podle mého v tom jeli nejmíň dva další lidé. Jednoho jsem znal, dalšího, nebo další ne. Abych poznal ty neznámé, musím využít toho známého. Potíž byla v tom, že pokud chci uchystat past, jediná návnada přicházející v úvahu jsem já

sám. Návnadu by taky někdo mohl spolknout, pokud si nedám velmi dobrý pozor.
Bylo mi taky jasné, že pokud chci vylákat z úkrytu ty hlavní, musím zaměstnat žlutookého a hnědovlasého někde jinde a ve správném okamžiku nachystat situaci, která bude od protistrany vyžadovat okamžité řešení. Zbývala otázka jak na to. Díval jsem se dlouho upřeně do země, ale nenapadlo mne nic, co by nemělo chybu.
Tuze jsem si přál vědět, co vlastně Bob Sherman do Norska vezl. Porno obrázky to patrně nebyly, protože Bob řekl Paddymu O'Flahertymu, že ho někdo podvedl. Jestli tu obálku otevřel, podíval se do ní a zjistil, že tam pornografie není, mohl mít pocit, že ho podfoukli.
Co když..., co když obálku otevřel a potom usoudil, že mu za předání toho něčeho platí příliš málo? Co když..., co když z té obálky něco vyndal a chystal se to použít k vydírání?
Jenže... k tomu nedošlo, protože kdyby se o vydírání pokusil, nepřítel by věděl, že část té zásilky má, a nezabil by ho, dokud by to, co chybělo, od něho nedostal.
Takže... možná, že si vysloužil smrt jen tím, že obálku otevřel a zjistil, co v ní je.
Co když ho nepřítel právě proto zabil a teprve po dokonání činu zjistil, že část zásilky chybí?
Ať jsem o tom uvažoval jak chtěl, vždy jsem skončil u posledního závěru.
Takže... sakra, co bylo v tom balíčku?
Zkusím to jinak.
Kdy otevřel Bob ten balíček?
Doma asi ne. Emma viděla, jak obálku dává do cestovní brašny, aby ji zaručeně nezapomněl doma. Žlutooký a hnědovlasý mu pak obrátili dům vzhůru nohama, něco hledali a nenašli. V tom případě můžu vyjít z předpokladu, že když odjížděl z domova, v obálce nic nechybělo.
Strávil celý den na dostizích v Kemptonu. Pokud byl zvědavý, měl v Kemptonu dost času na to, aby se do obálky podíval. Na druhé straně, pokud byl hodně zvědavý, mohl se podívat už doma, měl na to celou noc.
Na letišti po příjezdu z Kemptonu před odletem do Norska mnoho času neměl, těžko předpokládat, že by se právě tam snažil něco vyčenichat.
Ke Gunnaru Holtovi přijel o hodinu později, možná o víc. Mohl tedy čenichat během letu nebo první hodinu po příletu.
Nejpravděpodobnější bylo, že si obálku prohlédl během letu. Určitě vypil nejmíň dvě skleničky, aby mu rychleji ubíhal čas, a obálku se svůdnými obrázky měl po ruce. Otevřel balíček a uviděl... Co uviděl?
Co když měl tak půl hodiny před přistáním na to, aby ho napadlo, že by mohl za přepravu balíčku žádat větší odměnu?
Co když z balíčku něco vyndal a schoval to... Kam to schoval?
V kapsách ani v zavazadle se nic nenašlo. Mohl to něco schovat do sedla, i když to bylo nepravděpodobné, protože to bylo lehké závodní sedlo. Ostatně, následující den absolvoval v onom sedle tři dostihy.
V helmě taky nic nebylo, žádné papíry, žádné fotografie.
Zbývala hodina, během které měl možnost něco někde uložit, kdekoliv, u kterékoli hotelové recepce v Oslo mohl požádat, aby mu něco na čas uschovali. Během jedné hodiny mohl schovat cokoli kdekoli.
Povzdechl jsem si. Bylo to beznadějné.
Vstal jsem, protáhl se, nějaké věci jsem si vybalil, svlékl se a vyčistil si zuby.
Bobova helma ležela na posteli. Vzal jsem ji za řemínek, když jsem odhrnoval pokrývku a natřásal polštář, abych se o něj mohl opřít, až si v posteli budu před spaním číst. Vlezl jsem pod deku a hrál si roztržitě s helmou. Ani jsem se přitom na ni nedíval. Myslel jsem na Boba a na ten poslední den, kdy ji měl na hlavě.
Taky jsem zcela vážně uvažoval o tom, že si helmu na závodišti Ovrevoll vezmu na hlavu a pod bundu si obléknu neprůstřelnou vestu. Nevzpomínal jsem na Emmina muže v dobrém, protože to, co udělal, ať už to bylo cokoli, mne mohlo stát život.
Žádné papíry, žádné fotografie. Odhrnul jsem ještě jednou měkkou podšívku. Nic za ní nebylo zastrčené.
Ve středu klenby byl černý, okrouhlý kousek kůže, zavěšený na tenkých kožených řemíncích. Skvělá konstrukce, chránící mozek jezdce při pádu z koně cválajícího rychlostí bezmála padesát kilometrů za hodinu.
Pod oním kouskem kůže nebylo dost místa na papíry nebo fotografie, ale já pro jistotu pod ním zapátral prsty.
Tam, v klenbě helmy, schoval Bob klíček. Opravdový klíček.
Nevěřícně jsem ho ohmatával.
Byl přilepený dvěma proužky lepicí pásky, a pokud člověk kožené kolečko neodsunul, nebyl vidět.
Klíček jsem odlepil a stáhl z něj lepicí pásku. Byl to obyčejný, malý patentní klíč, nahoře potažený černou plastickou hmotou, na které bylo bíle vyraženo C 14. Klíč, dokud byl přilepený, skutečně nebylo vidět a Bobovi při jízdě nijak nemohl překážet. Byl bezpečně připevněný na šikovném místě.
Klíč vypadal, jako by nejspíš patřil k nějaké skříňce, takové, jaké bývají na velkých letištích nebo na nádražích na celém světě. Těžko hádat, z kterého města, které země, kterého světadílu pochází.
Přemýšlel jsem.
Pokud klíč pochází z oné zásilky, je nepochybně velmi důležitý, dokonce natolik důležitý, že se pro něj vyplatilo prohledat rybník. Že se vyplatilo prohledat jeden londýnský dům.
Jenže ti dva chlapi v Londýně hledali papíry, dokumenty, sami to řekli, nehledali klíček.
Co když Bob uložil zásilku někde do úschovní skříňky a klíč k té skříňce patří?
Tahle teorie je schůdnější. Nepřichází v úvahu ani New York, ani Nairobi, ani Mongolsko. Stačí hledat v omezeném okruhu, v jižní Anglii a v Oslo.
Doufal jsem, že nevinně vyhlížející klíček splní všechny mé naděje. Sevřel jsem ho v dlani. Podvědomě a nelogicky jsem se ho snažil skryt.
Bob měl jistě taky nutkání najít pro klíč bezpečný úkryt, to bylo vidět z toho, jakou péči tomu věnoval. A to netušil,

nemohl tušit, jak dobře dělá.
Usmál jsem se a zachoval se jako Bob.
Měl jsem v zavazadle rezervní náplast na zašitou ránu na prsou, dal mi ji prozíravě Charles Stirling. V ráně však mezitím přestalo cukat, už jen svědila, a proto nebylo třeba původní náplast měnit.
Položil jsem klíč na noční stolek a podíval se pod starou náplast. Rána vypadala dobře, byla klidná a suchá, rychle se hojila.
Sáhl jsem pro náhradní náplast a přilepil si ji i s klíčkem na tělo. Klíček mi těsně přiléhal na kůži.

13

Když se Erik dostavil na snídani, byl stejně zachmuřený jak ono mrazivé, sychravé ráno. Přinesl si od bufetu dva talíře, bohatě navršené jako Matterhorn, sedl si proti mně a začal pomalu z těch kopců jídla uždibovat.
"Vyspal jste se dobře?" zeptal se mne.
"Ne."
"Já taky ne. Pořád jako bych slyšel bouchnout tu proklatou bombu." Zadíval se na uzenou rybu, kterou jsem si přinesl před jeho příchodem. "Vy nebudete jíst?"
"Ne že bych měl zvláštní hlad."
Ušklíbl se. "Syndrom odsouzence."
"Nechte si to!"
Povzdechl si, soustředil se na přítomnost a vzápětí mi dokázal, že má žaludek stejně velký jak oči. Když vyprázdnil oba talíře, že na nich zbylo jen trochu oleje a šest rybích koster, otřel si ubrouskem ústa a vrátil se na zem, do neděle plné rizika.
"Chcete vážně jet na dostihy?" zeptal se.
"Ještě jsem se nerozhodl."
"Odina jsem dnes s sebou nevzal, nechal jsem ho u souseda." Napil se kávy. "Najal jsem si větší volvo, rychlejší. Tady je účet."
Vyndal z kapsy potvrzení.
Vytáhl jsem náprsní tašku a zaplatil mu. Neřekl, že to nespěchá. Do restaurace se po jednom a po dvou trousili lidé od anglických dostihů a sesedli se u jednoho stolu u okna. Většinu z nich jsem znal: jeden z nejlepších amatérských jezdců steeplu, jeden profesionální rovinový jezdec, jeden asistent trenéra, jeden majitel s paní. Když si vybrali jídlo a usadili se, pomalu jsem k nim přešel a přitáhl si židli k jejich stolu.
"Vítejte," řekli. "Tak jak to vypadá?"
Mysleli tím své šance na odpoledne. V klidu a pohodě jsme to spolu probrali. Teprve po chvíli jsem jim položil otázku, kvůli které jsem se k nim připojil.
"Vzpomínáte si na ten den, kdy zmizel Bob Sherman? Neletěl s ním tehdy někdo z vás?"
Slavný jezdec amatér s ním letěl. Sláva!
"Seděli jste vedle sebe?"
Taktně mi vysvětlil, že Bob letěl turistickou třídou, zatímco on první.
"Svezl se ale z letiště do města se mnou, taxíkem," dodal.
"Kde jste ho vysadil?"
"Já... Tady, byl jsem tu ubytovaný, ale Bob jel k tomu trenérovi, co pro něho jezdil. Poděkoval za svezení..., pak... myslím, že mluvil o tom, že chce jet tramvají, pokud nějaká pojede. Ano, vzpomínám si, jak stál s taškou a sedlem na chodníku a čekal. K čemu to je? Přece byl druhý den v pořádku, startoval."
"Přiletělo vaše letadlo včas?"
"Nevzpomínám si, že by mělo zpoždění."
Ještě jsem mu položil několik otázek, ale nic důležitého jsem se už od něho nedozvěděl.
"Stejně vám děkuju," řekl jsem.
"Doufám, že toho člověka, co to udělal, dostanete." Usmál se. "Jsem si skoro jistý, že ho dostanete."
Pokud on nedostane dřív mne, pomyslel jsem si s nepříjemným zamrazením. Vrátil jsem se pro Erika.
"Tak kam teď?" zeptal se.
"Na všechna nádraží."
"Kam?"
"Na nejbližší nádraží," opravil jsem se.
"Probůh proč?"
"Chci jízdní řád."
"Ten mají tady, v recepci."
Ušklíbl jsem se na něho. "Které nádraží je nejblíž?"
"Asi Řstbanen," řekl váhavě.
"Tak jedeme."
Potřásl bezmocně hlavou. Vyjeli jsme.
Zjistil jsem, ţe vlaky z ¨stbanenu jezd? do Bergenu přes Gol. Z téhož nádraží jezdí vlaky do Lillehammeru, Trondheimu a k polárnímu kruhu. Ostbanen je v Oslo hlavní nádraží pro dálkové vlaky.
Byly tam úschovní skříňky, dokonce i skříňka označená C 14, ale otevřená, s klíčem v zámku. Klíč vypadal jinak než ten

můj.
Vyzvedl jsem si jízdní řády, včetně jízdního řádu do Golu, kde chodil Mikkel Sandvik do školy.
Člověk nikdy neví, co se může hodit.
"Co teď?" zeptal se Erik.
"Další nádraží."
Objeli jsme všechna, ale nikde neměli černě lemované klíče od skříněk.
"Kde by jetě mohly být úschovní skříňky jako tyhle?" zeptal jsem se.
"Myslíte kde jinde než na nádraží? Na letišti. V továrnách, kancelářích, ve školách, na spoustě míst."
"Myslím takové, ke kterým by se dostal cizinec v sobotu v půl deváté večer."
"Nejspíš na letišti, na Fornebu. Kde jinde?" Pravda, kde jinde. "Chcete tam jet?"
"Později. Nejdřív zajedeme ke Svenu Wangenovi."
"Vy jste šéf."
Několikrát se opatrně zadíval do zpětného zrcátka. Pak mne ubezpečil, že nás určitě nikdo nesleduje. Věřil jsem mu, nikdo mu nemohl stačit, když si dal záležet.
"Povězte mi něco o Svenu Wangenovi," požádal jsem ho.
Našpulil kriticky rty, skoro jako Arne.
"Jeho otec byl kolaborant," prohlásil.
"A na to se nezapomíná?"
"Teoreticky je minulost minulost. Po válce to ale kolaboranti neměli lehké. Když třeba některé město stavělo školu nebo most, bylo běžné, že architekt nebo stavitel, který předtím spolupracoval s Němci, neměl šanci získat smlouvu."
"Otec Svena Wangena byl přece tak jako tak bohatý..., jako rejdař."
Úkosem se na mne zadíval a zahnul doleva tak ostře, že minul pouliční lampu jen o vizitku.
"Vím to od Arneho Kristiansena," dodal jsem.
"Zděděné bohatství je nemravné," řekl Erik. "Všechen majetek by se měl rozdělit mezi lid."
"Zvláště pak majetek kolaborantů, že?"
Ušklíbl se. "Asi jo."
"Byli si otec a syn podobní?" zeptal jsem se.
Erik potřásl hlavou.
"Jeho otec byl tvrdý, hrabivý obchodník. Nadělal za nacistů spoustu peněz."
"Když o ně obral nacisty, tak je to snad přímo vlastenecké, ne?"
Erikovi se to vůbec nezdálo.
"Pro svoje spoluobčany neudělal nic. Ty prachy hrabal jen pro sebe."
"Takže otec zničil syna."
"Že ho zničil?" Zavrtěl hlavou. "Sven Wangen je domýšlivý hulvát, který vždy dosáhne toho, co chce. Ten má daleko do toho, že by byl zničený."
"Jako člověk je prázdný. Vinou svého otce neměl nikdy šanci si lidi získat, a pokud se někdo setkává s nepřátelstvím nezaslouženě, většinou se zatvrdí a chová se útočně."
Zamyslel se. "Možná máte pravdu. Stejně ho ale nemám rád."
Sven Wangen žil takovým životem, do jakého se narodil. Bydlel mimo město, v obrovském domě postaveném z kamene a ze dřeva. Dům vypadal hezky a blahobytně i v tom studeném, vlhkém ránu. Všechny keře byly zastříhané s geometrickou přesností, všechno vzorně uspořádané, v přímém rozporu s Erikovou bezprostřední, velkorysou a rozevlátou povahou. Díval se kolem sebe s nelibostí, ze které přímo vyzařovalo : "To všechno by mělo patřit všemu lidu."
"Tak tady prosím bydlí jen dva lidé. To není správné."
Taky se mi tam nelíbilo, ale ze zcela jiných důvodů, nelíbila se mi početná okna, černě hledící na naše auto. Pokud někdo v domě má pušku, vystoupím-li z vozu, budu snadná kořist, pomyslel jsem si.
Erik vystoupil a já se musel přimět, abych taky vystoupil. Nikdo samozřejmě nevystřelil. Kdybych opravdu očekával, že by někdo střílet mohl, nejezdil bych tam. Říkat si, že by mne Sven Wangen nezastřelil na svém vlastním prahu, bylo snadné, uvěřit tomu bylo těžší. Budu muset s těmi nervy něco udělat, říkal jsem si zachmuřeně, jinak to do konce nedotáhnu.
Otevřela mi paní středního věku a zavedla mne halou do malého obývacího pokoje. Z oken bylo vidět na příjezdovou cestu, kde Erik přecházel zachmuřeně sem a tam a vyzařoval marxistický odpor k bohatství. Dupal, jako by každým krokem zašlapával pohrdané buržuje do země.
Sven Wangen vešel do místnosti, v ruce sladký koláč. Díval se na mne z výšky, mrazivým pohledem.
"Úplně mi vypadlo z hlavy, že máte přijít," řekl. "Tak co, už jste to všechno vyřešil?"
Neřekl to přátelsky, ale s ironií.
"Všechno ne."
V přezíravých očích mu bleskla nelibost.
"Nemám, co bych vám řekl. Zbytečně mařítě čas."
To mi řekli všichni a všichni se pletli.
Teď, když neměl na hlavě klobouk, bylo vidět, že Sven Wangen předčasně ztrácí vlasy. Vzadu a po stranách měl narezlé vlasy husté, ale na temeni prořídlé skoro jako Erik.
Kousl do drobivého, lepkavého koláče, chvíli přežvykoval, polkl. Zase o něco přibral na váze.
"Ten poslední den, když pro vás Bob Sherman jel, neřekl nic překvapivého?"

"Ne, neřekl."
Ani se nenamáhal přemýšlet.
"Pozval jste ho na skleničku na oslavu vítězství v sedle vašeho koně?"
"Jistěže ne."
Další sousto koláče.
"Mluvil jste s ním vůbec..., před dostihem nebo po dostihu?"
Kousal. Polykal. Zadíval se na koláč a vyhlížel další sousto.
"Mluvil jsem s ním v padoku. Dal jsem mu pokyny. Řekl jsem mu, že od něho očekávám lepší výkon, než jaký předvedl v sedle koně Rolfa Torpa. Řekl, že mu to je jasné."
Další sousto.
"Po dostihu odsedlal a šel na váhu. Pak už jsem ho neviděl."
"Řekl vám při odsedlávání, jak klisna běžela?"
"Ne. Já právě říkal Holtovi, že by měla dostat přes zadek, aby se trochu zklidnila a Holt mi oponoval. Se Shermanem jsem nemluvil."
"To jste mu ani neblahopřál?" zeptal jsem se zvědavě.
"Ne."
"Nemrzí vás to teď?"
"Proč by mě to mělo mrzet?"
Měl bys míň jíst, pomyslel jsem si, ale nahlas jsem to samozřejmě neřekl. Jeho psychologické problémy do mé agendy nepatřily.
"Nezmínil se o nějaké zásilce z Anglie, kterou měl doručit?"
"Ne."
Nacpal si do úst zbytek koláče.
"Požádal jste ho, aby pro vás zase jel, až přijede do Norska?"
Upřeně se na mne zadíval a promluvil s plnými ústy, mezi drobky těsta a rozinek.
"Už nepřijel."
"Myslel jsem..., ten poslední den..., neřekl jste mu, aby pro vás zase někdy jel?"
"Ne, to ne." Pokrčil rameny. "Jezdce vždy najímá Holt. Podle mých instrukcí samozřejmě."
"Vy jste sám Shermana nikdy do Anglie nevolal, abyste se s ním domluvil o jízdách?"
"Jistěže ne."
"Někteří majitelé s jezdci komunikují."
"Od toho platím Holta."
Nevíš, o co přicházíš, pomyslel jsem si. Chudák tlustý, bohatý a nemilovaný mladý muž. Poděkoval jsem mu za to, že mi věnoval svůj čas a šel jsem za Erikem. Sven Wangen se na nás díval oknem. Olizoval si ulepené prsty.
"Tak co?" řekl Erik.
"Byl by schopný vydat pokyn, ale sám určitě nikdy nikoho nezabil."
Erik zamručel a zamířil pronajatým volvem k bráně.
"Kam teď?"
"Jste celý promoklý. Proč jste chodil v tom mokru?"
Zatvářil se rozpačitě.
"Já..., přišlo mi, že vás venku spíš uslyším, kdybyste křičel."
Pak jsme jeli mlčky asi tři kilometry, až ke křižovatce, kde zabrzdil.
"Tady se budete muset rozhodnout," řekl. "Tamhle se jede směrem na Ovrevoll, tamhle na letiště. Závodiště je blíž."
"Jedeme na letiště."
"Dobře."
Odpálil směrem na Fornebu, jako by se chtěl vznést do vzduchu a na letiště doletět.
"Dívejte se, jestli nás nikdo nesleduje," řekl jsem.
"To snad nemyslíte vážně."
Padesát kilometrů z jednoho konce Oslo na druhý jsme ujeli za půl hodiny.
Nikdo nás nesledoval.

Skříňka C 14 byla zamčená a skříňka C 13 otevřená, v zámku černě lemovaný klíček. Obě velké skříňky byly v nejspodnější řadě ze tří.
Erik už se choval jako skutečný člen ostrahy, stál po mém boku a rozhlížel se kolem, po řadách plechových dvířek.
"To jsou ty, co jste hledal?" zeptal se.
Přikývl jsem. "Myslím že ano."
"Co tedy uděláme?"
"Trochu se tu napřed projdeme a podíváme se, jestli tu není někdo známý."
Prošli jsme se, občas postáli v koutě, rozhlíželi se, ale všechny tváře se nám zdály neznámé. Vrátili jsme se zvolna ke skříňkám a Erik se udatně postavil zády k C 13, připravený odrazit útočníky. Já mezitím nenápadně vysvobodil z úkrytu klíček a zkusil ho v zámku sousední skříňky.
Byl to správný klíč, zcela určitě. Dvířka se otevřela. Do skříňky by se vešly dva velké kufry, ale byla prázdná, jen na poškrábané podlážce ležel poskládaný papír. Vypadal nepatřičně a opuštěně.
Sáhl jsem pro něj a strčil si ho do vnitřní kapsy saka.

"Viděl jste někoho?" zeptal jsem se Erika, když jsem se narovnal.
"Ani živou duši, tedy nikoho, koho bychom znali."
"Tak jdeme na kafe."
"A co s tou skříňkou?"
Zadíval jsem se na prázdnou C 14 s klíčkem v zámku otevřených dvířek.
"Už ji nepotřebujeme."
Erik mne zavedl do letištního bufetu a objednal nám oběma kávu a sobě chlebíčky. Seděli jsme u stolku s deskou z umělé hmoty, všude kolem cestovatelé s neúpravně vyhlížejícími příručními zavazadly, pobíhající děti, provádějící přesně to, co měly zakázáno. Skoro rozechvěle jsem vytáhl z kapsy papír, který po sobě zanechal Bob Sherman. Myslel jsem, že bude obsahovat něco, čím by bylo možné někoho vydírat, nějaké dopisy, fotografie, něco, co by si manžel nepřál, aby jeho žena viděla. Nic takového. Bylo to něco, z čeho jsem vůbec nebyl moudrý.
Papír byl mnohem tenčí, než jsem myslel, na první pohled se mi zdál silnější, protože byl mnohonásobně poskládaný. Když jsem ho rozložil, zjistil jsem, že to je pruh široký asi patnáct centimetrů, ale skoro metr dlouhý. Byly na něm tři svislé sloupce, které se zřejmě odečítaly shora dolů, ale číst nešly, protože v nich nebyla ani písmena, ani čísla, jen různě stínované obdélníky a čtverečky. Na levém okraji papíru byla v pravidelných vzdálenostech čísla od trojky do čtrnáctky. V záhlaví sloupců byl stručný nadpis: Souhrn nálezů.
Pruh papíru jsem zase poskládal a vrátil do kapsy.
"Co je to?" zeptal se Erik.
Zavrtěl jsem hlavou. "Nevím."
Míchal kávu. "Knut to zjistí."
Chvíli jsem o tom uvažoval, ale nelíbilo se mi to.
Řekl jsem: "Ne. Tenhle papír je z Anglie. Dovezu ho do Anglie a zjistím si to tam."
"Je to Knutův případ," namítl Erik trochu zarputile.
"Můj taky." Zaváhal jsem. "Můžete Knutovi říct, že jsem ten papír našel, pokud si myslíte, že to je vaše povinnost, ale byl bych mnohem radši, kdybyste o tom nemluvil s nikým. Nerad bych, aby se to rozneslo po Oslo, a jakmile to řeknete Knutovi, bude to muset zanést do dokumentace a pak nebudeme vědět, kdo všechno se k té informaci může dostat. Radši bych mu o tom řekl, až se z Anglie vrátím. Žádnou pořádnou kampaň stejně naplánovat nemůžeme, když nevíme, o co vlastně jde. Když to Knutovi řeknete teď, nic se tím nezíská."
Netvářil se přesvědčeně, ale po chvíli se zeptal: "Kde jste našel klíček od té skříňky?"
"V helmě Boba Shermana."
"Tak tedy dobře, Knutovi neřeknu nic. Měl si ten klíček najít sám."
Mnoho logiky v tom nebylo, ale zaplať pánbůh za ty dary. Podíval jsem se na hodinky.
"Mohl bych stihnout letadlo ve čtrnáct nula pět."
"Teď?" divil se Erik.
Přikývl jsem. "Nikomu prosím neříkejte, že jsem odjel. Byl bych nerad, kdyby na mne v Heathrow čekal někdo se žlutýma očima."
Ušklíbl se. "Já? Co já vím? Žádného Davida Clevelanda neznám." Vstal k odchodu. "Vyřídím vaše pozdravy Odinovi."
Díval jsem se za ním, jak rozevlátě odchází, a připadal jsem si najednou bez něho tuze zranitelný. Žádné protivenství mne ale nepotkalo.
V pohodě jsem stihl letadlo a bez úrazu přistál na Heathrow. Po zralé úvaze jsem svůj vůz nechal tam, kde byl, na parkovišti, a odjel vlakem do Cambridge.

Nedělní večer uprostřed semestru je vhodná doba, chce-li člověk zastihnout profesora v jeho noře. První, na kterého jsem vsadil, mne zklamal. Učil kybernetiku, ale můj Souhrn nálezů mu nic neříkal, prý s počítači nemá nic společného. Prý abych zkusil ekonomy. Zkusil jsem ekonoma, ale ten zas ať to zkusím u geologů.
To už bylo skoro deset večer. Přece jen jsem to však u jednoho geologa zkusil. Vrhl na mou kořist jediný pohled a vydechl: "Proboha, kde jste k tomu přišel? Tohle se střeží jako mobilizační plány."
"Co je to?" zeptal jsem se.
"Profil vrtu. Vidíte tady po stranách ta čísla? Řekl bych, že určují hloubku, možná po stovkách nebo tisícovkách stop."
"Poznáte, odkud ten vrt je?"
Zavrtěl hlavou. Mladý, vážný muž se spoustou zrzavých vlasů přecházejících po stranách do vousů.
"To může být odkudkoli. Musel byste mít klíč k tomu šrafování, a ještě byste hádal, odkud by to mohlo být."
Zeptal jsem se zklamaně: "Opravdu nemůžete zjistit, odkud to je?"
"Ale ano, můžu," řekl pobaveně. "Jen bych rád věděl, proč je to tak důležité."
"To je dlouhá historie," řekl jsem váhavě a zadíval se na hodinky.
"Spánek je ztráta času," prohlásil, jak se na vědce sluší.
Řekl jsem mu tedy, co bylo třeba.
"Nechcete pivo?" zeptal se, když jsem skončil.
"Děkuju, dal bych si."
Vyhrabal dvě plechovky zpod nějakých korektur a otevřel je.
"Ať žijete!" řekl a napil se přímo z plechovky. "Dobře. Přesvědčil jste mne. Pošlu vás za lidmi, kteří to vypracovali."
Žasl jsem. "Jak víte, kdo to vypracoval?"
Dal se do smíchu. "Poznám to, jako poznám rukopis svého spolupracovníka. Myslím, že by skoro všichni geologové, pracující ve výzkumu, dokázali říct, z které výzkumné laboratoře co je. Ráno zavolám řediteli, vysvětlím mu, o co jde, a

požádám ho, jestli by vám nemohl pomoct. Jsou na tyhle věci velmi opatrní." Zamyšleně se na papír zadíval. "Vůbec bych se nedivil, kdyby z toho byl pěkný průšvih, protože z toho, co jste mi tu povídal, soudím, že to někdo ukradl."

Následující den jsem první záblesk počínajícího průšvihu vyčetl z očí pana doktora Williama Leedse, ředitele výzkumných laboratoří Wessex-Wells. Silná osobnost. Menší, klidný, rozhodný, vážně znepokojený tím, co jsem mu donesl.
"Sedněte si prosím, pane Clevelande."
Sedli jsme si proti sobě u jeho velkého psacího stolu.
"Řekněte mi, jak jste k tomu papíru přišel."
Vyprávěl jsem mu to. Pozorně mne vyslechl a ani jednou mi neskočil do řeči.
Pak se zeptal: "Co chcete vědět?"
"Co to je, a kdo a jak by z toho mohl mít nějaký zisk."
Usmál se. "Stručné a jasné."
Zadíval se z okna na opadané smuteční vrby v zahradě. Laboratoře byly v samém srdci Dorsetu, v rozlehlém parku. Viktoriánské panské sídlo a nízké budovy laboratoří s plochou střechou. Doktor Leeds viděl z okna na všechny cestičky mezi budovami, jako na velitelském můstku. Měl věru dobrý přehled.
"Z toho by mohl zbohatnout kdokoli, kdo si nedělá s věcmi svědomí. Vyhotovení tohohle profilu stálo možná až půl milionu liber."
Úžasem jsem pootevřel ústa. Dal se do smíchu.
"Musíte si uvědomit, že vrtné soupravy jsou dnes velmi složité a náročné co do vybavení, a tudíž velmi nákladné. Do takové hloubky se s lopatou a krumpáčem těžko dostanete. Tohle...," ukázal na papír, "tahle sonda měla v průměru jen asi pět palců, ale šla do hloubky asi čtrnácti tisíc stop. Takového něco stojí opravdu hodně peněz."
"To je mi jasné."
"Samozřejmě, že to nikdo za takové peníze nekoupí, ale za tenhle záznam by někdo možná takových sto tisíc dostal, kdyby našel kupce."
Poprosil jsem ho o bližší vysvětlení.
"Jsou v tom cenné informace, a informace můžete ilegálně zpeněžit, máte-li komu. Řekněme, že by tahle sonda obsahovala nikl (jen mimochodem, nikl tam není), a někdo by přesně věděl, odkud ten vrt je, věděl by tedy, jestli má či nemá do příslušné těžební společnosti investovat. Dejme tomu..., když došlo k ohromnému rozvoji těžby niklu v Austrálii, na burze byste vydělal miliony, kdybyste s jistotou předem věděl, která z mnoha těžebních společností má nejbohatší ložiska."
"Páni."
"Taky to samozřejmě platí obráceně," dodal. "Kdybyste věděl, které naleziště platí za dobré, ale ve skutečnosti za mnoho nestojí, prodal byste akcie dřív, než jejich cena začne klesat."
"Takže na tomhle papíru mohl vydělat kdekdo, nemusel to být člověk, působící v těžebním odvětví?"
"Jistěže ne. Lidé, kteří na podobných věcech nejvíc vydělávají, v životě vrtnou soupravu neviděli."
Zeptal jsem se: "Proč to ale někdo chtěl prodat? Proč na tom nevydělat přímo na burze?"
Usmál se. "Prodej informace je jednodušší, dostanete peníze na ruku a uklidíte je hezky do některé diskrétní švýcarské banky. Je to určitě snadnější, než začít hrát na burze. Ostatně, kdyby se do takové hry pustil geolog, přišlo by se na to hned."
"Snaží se lidé geology podplatit, aby jim informace prodali?"
"To víte že ano. My se snažíme své pracovníky chránit tím, že jim nesdělujeme, odkud který vrt je. Jak se zdá, tak se nám to moc nedaří." Zatvářil se znechuceně. "Z minulých zkušeností víme, že se na aktivního geologa většinou obrací takzvaný prostředník, který nakupuje informace v laboratořích a pak je prodává velkým rybám, které hýbají burzami."
"Co myslíte, mám co dělat s malou nebo s velkou rybou?"
Usmál se a potřásl hlavou. "Těžko říct. Nejspíš máte co dělat s prostředníkem, protože jste tu informaci zachytil tak blízko od jejího zdroje."
"Co vlastně znamenají ty sloupce?" zeptal jsem se.
Vzal záznam a začal mi ho popisovat.
"První sloupec je litologický..., složení kamenných vrstev. Další sloupec představuje inkluze..., mikro a makrofosilie a mikrit. Ten třetí..." Sevřel přísně rty, třetí sloupec ho trápil nejvíc. "Tam jsou výsledky velice utajovaného nového postupu, výzkumu hornin elektronovým scannovacím mikroskopem. Naši klienti by zuřili, kdyby se tohle dostalo ven. Platí za to zlatými cihlami. Můžeme přežít jedině tehdy, když naši klienti budou mít jistotu, že výsledky, které jim předáváme, se zaručeně nedostanou do jiných rukou."
"Ten graf je ale k ničemu, když k němu není klíč, podle kterého se odečítá takové to různé šrafování," namítl jsem.
"To je pravda." Zamyslel se. "Podle mého je to jen taková ukázka, důkaz, že prostředník skutečně má přístup k žádaným informacím a je schopný je dodat. My tohle většinou neděláme, tohle je zkrácená verze, stručná, ale obsažná, zvlášť vyhotovená."
"A co to ostatní, co Bob Sherman vezl, bude to někomu k něčemu, když nemá tohle?"
"To víte že ano. Ovšem záleží na tom, co všechno tam je. Pokud psaný závěr, je to totéž jako tenhle grafický výstup. V takovém případě by nikomu nemuselo vadit, že tohle chybí."
Poděkoval jsem mu za pomoc.
"Nemohl byste mi prosím říct, odkud ten vrt je a co se v něm hledalo?" zeptal jsem se.
"Přibližně vám to říct můžu, už na první pohled, pokud to ale chcete vědět přesně...?"

"Rád bych."
"Tak pojďte se mnou."
Vedl mne širokou chodbou, skleněnými dveřmi do moderní přístavby staré budovy. Pochopil jsem, že jdeme do dokumentačního oddělení. Abychom se tam však dostali, musel se ředitel prohlásit. Pak mu teprve příslušní pracovníci otevřeli elektronické dveře.
Viděl, že mne to překvapilo a usmál se.
"Jsme dost pyšní na naše bezpečnostní opatření. Až budeme zjišťovat, kdo z našich lidí tuhle informaci prodal, vypukne pořádná bouřka." Najednou ho něco napadlo. "Nechtěl byste se do toho vyšetřování pustit vy sám?"
Docela by mne to bavilo, ale musel jsem odmítnout a vysvětlit, že patřím Jockey Clubu.
"Škoda," řekl.
Bez zaváhání vybral z různých šanonů z plechové registratury jeden určitý. Registratury zaplňovaly celou místnost.
Věděl přesně, která společnost si rozbor objednala, a věděl zhruba, z kterého vrtu je.
Chvíli listoval. Srovnával souhrn s písemnými poznámkami.
"Tady je to," ukázal prstem. "Tohle je ta lokalita, o kterou vám jde."
Podíval jsem se mu přes rameno a odečetl podle rovnoběžek a poledníků příslušné místo.
Přečetl jsem si jméno společnosti. V životě jsem o ní neslyšel. Upřímně jsem poděkoval.

14

Zastavil jsem se u Emmy.
Bylo chladné odpoledne, ale u Emmy bylo teplo a útulně, hezky, hezké bronzově zlaté chryzantémy, v krbu hořela velká polena. Nový nábytek za rozbitý ještě nepořídila a záclony byly v čistírně. Zato samotná Emma udělala za ten týden velký pokrok. Tváře jí trochu zrůžověly a v očích se objevila jiskra. Hezké děvče ožilo.
"Davide! To mám radost, že vás vidím! Pojďte si vzít čerstvé vdolečky, právě jsem je vyndala z trouby."
Sedli jsme si před krb a jedli soustředěně vdolečky s máslem a marmeládou.
"Páni! Vy jste ale byl vyhladovělý," řekla pak, když se podívala na vyjedenou mísu. "Pekla jsem ty vdolečky pro dědečka." Dala se do smíchu. "Asi budu muset upéct další."
"Byly skvělé."
Díky bombám a různému pojíždění a chvatu jsem zmeškal několikrát jídlo a pokud jsem vůbec jedl, tak bez velké chuti. Po celé řadě dní, u Emmy, jsem se poprvé cítil v bezpečí a nervy mi daly natolik pokoj, že jsem se dokázal pořádně najíst.
"Nevím, jestli se smím zeptat..., ale... zjistil jste něco, pokud jde o Boba?"
"Zatím mi to ještě nestačí." Podíval jsem se na hodinky. "Můžu si od vás zatelefonovat?"
"Samozřejmě."
Zavolal jsem jednomu burzovnímu makléři. Znali jsme se, protože vlastnil dostihové koně. Zeptal jsem se ho na pohyb akcií společnosti, která si objednala analýzu onoho vrtu.
"Na to vám snadno odpovím," řekl. "Asi před dvěma měsíci začaly jít akcie nahoru. Někdo dostal hlášku, koupil lacino a vydělal na tom celý balík."
"Kdo?"
"To nejde zjistit, ale nejspíš to byl nějaký syndikát, protože ta transakce vyžadovala moc peněz. Celé to uskutečnili prostředníci, většinou ze zahraničí."
Poděkoval jsem mu a zavěsil. Pak jsem zavolal SAS. Ano, hlásili ochotně, mají volné místo v letadle v šest třicet. Sice mi kdeco napovídalo, že ráno taky letí letadlo do Norska a že se sluší utěšovat vdovy, ale usoudil jsem, že v daném případě se to nejspíš ještě nesluší.
Políbil jsem ji na rozloučenou.
"Zase se stavte," řekla.
Slíbil jsem, že se stavím.

Odevzdal jsem na Heathrow auto, které jsem si ráno vypůjčil v Cambridge, a stihl letadlo v šest třicet na poslední zvonění. Jak jsme začali klesat nad Oslo, zase ve mně stoupalo napětí, nemohl jsem si pomoct. Neškodný taxík mne bez úrazu dovezl do hotelu, kde mi recepční, už smířený s osudem, dal vybrat pokoj.
Zavolal jsem Erikovi. Chtěl vědět, kde jsem.
"V Grandu."
"Probůh! Vy jste nakonec neodletěl?"
"Odletěl a už jsem zpátky:"
"Zjistil jste...?"
"Z větší části. Vím, co to je, ale nevím, komu to patří. Poslyšte..., mohl byste mi dát Knutovo číslo domů?"
Nadiktoval mi ho.
"Potřebujete ještě řidiče?" zeptal se.
"Obávám se že ano. Pokud si na to troufá."
"Můžete se mnou počítat."
Zavolal jsem Knutovi. Řekl, že právě přišel ze služby a půjde tam znovu až zítra ve dvě odpoledne.
"Znáte místo, které se jmenuje Lillehammer?"

"Samozřejmě."
"Jaké to tam je?"
"Jak to myslíte? Je to velké město. V létě tam jezdí turisté, v zimě lyžaři. V říjnu a listopadu je tam na vymření."
"Kdybyste se chtěl v Lillehammeru s někým tajně setkat, pokud možno blízko nádraží, co byste navrhl?"
"Myslíte někde, kde by to nebylo na veřejnosti?"
"Ano, někde, kde je úplný klid."
Chvíli bylo ticho.
Pak řekl: "Asi bych doporučil, aby to bylo mimo vlastní město, někde u jezera. Jedna silnice vede k mostu přes jezero, je to hlavní na Gjövik, ale jezdí tam málo vozů. Odbočuje z ní celá řada vedlejších ulic směrem dolů k vilám u jezera. To by se vám líbilo?"
"To je přesné."
"S kým se chcete sejít?"
Odpověděl jsem mu hodně podrobně. Během mého vyprávění z něj zřejmě únava spadla, protože když se mi zase ozval, mluvil živě a dychtivě.
"Jo. Je mi to úplně jasné. Všechno zařídím."
"Takže se ráno uvidíme."
"Jistě. Domluveno. A... dejte na sebe pozor, Davide!"
"To víte že ano."
Pak jsem znovu zatelefonoval Erikovi. Řekl, že rád přijde na snídani, doveze mne ke Knutovi a pak na nádraží, abych stihl v deset vlak do Lillehammeru.
"Víc nic?" zeptal se ještě.
"Ne..., přijedete mi naproti, až se vrátím? Předpokládám, že přijedu v půl páté."
"Dobře." Byl trochu zklamaný.
"Vezměte si s sebou boxery," řekl jsem, abych ho rozveselil.
Pak přišel na řadu Lars Baltzersen.
"Samozřejmě, že o té společnosti vím," řekl. "Jejich akcie stoupají až do nebes. Sám jsem nějaké před několika týdny koupil a hezky jsem na tom vydělal."
"Nevíte o někom dalším, kdo ty akcie kupoval, dokud ještě byly dole?"
Po krátké odmlce řekl: "Co já vím, tak Rolf Torp, myslím, že jsem se o těch akciích dozvěděl od něj, ale jistý si nejsem."
Odkašlal si. "Teď se ale roznesly nepříjemné pověsti, že hlavní kupec je z Blízkého východu. Člověk neví, protože se s tím nadělají takové tajnosti. Je to však dost možné."
"Proč vám to připadá nepříjemné?" zeptal jsem se.
Vysvětlil mi to.
Po Baltzersenovi jsem zatelefonoval Arnemu. Vzala to Kari. Hlas měla teplý a pobavený, vzpomínala zřejmě na naše poslední setkání.
"Neviděla jsem vás od minulého pátku," stěžovala si. "Co kdybyste přišel zítra na večeři?"
"Rád bych, ale obávám se, že to nepůjde."
"Aha. No nic, jak to vypadá s vaším případem?"
"O tom bych rád mluvil s Arnem."
Řekla, že pro něho dojde.
Za chvilku se mi ozval. Byl rád, že volám.
"Davide..., neviděl jsem tě už několik dní, cos dělal celou tu dobu?"
"Čenichal. Poslyš, Arne, přece jen mě potkalo štěstí. Zatelefonoval mi nějaký člověk z Lillehammeru, že prý pro mne má nějaké informace o smrti Boba Shermana. Prý tu vraždu málem viděl na vlastní oči. Víc mi po telefonu nechtěl říct, ale zítra se s ním mám setkat. Jde mi o tohle..., napadlo mě, jestli bys nechtěl jet se mnou. Byl bych rád, kdyby to pro tebe bylo časově schůdné. Ten člověk moc anglicky neuměl..., mohl bys mi tlumočit, kdybys chtěl..."
Váhavě odpověděl: "No, možná by to šlo..."
"Prosím pojeď, Arne!"
"Kde v Lillehammeru se máš s tím člověkem setkat přesně?"
"Na silnici ke Gjöviku, blízko mostu přes jezero. Má tam přijít přesně v poledne. Prosím pojeď."
Rozhodl se.
"Tak dobře, pojedu. Ja. Bydlíš ještě v Grandu?"
"Ano, bydlím, ale od tebe je to blíž na nádraží. Sejdeme se tam."
"Dobře." Znovu zaváhal. "Doufejme, že se nejedná o nějakého blázna, co si zbůhdarma vymýšlí."
"To taky doufám."

Spal jsem na posteli, kterou jsem odsunul za dveře, ale nikdo nejevil snahu vstoupit.
Erik s sebou tentokrát zase vzal Odina jako tělesnou stráž. Já jsem však jeho kamaráda už dobře znal, takže jsem věděl, že jen nahání hrůzu, ale je neškodný, že se pod tou hladkou, světlou srstí skrývá ve skutečnosti dobrák.
Oba společně mne v klidu a pohodě dovezli bez úrazu na policejní stanici, kde nás už očekával Knut. Byl čilý a v pohotovosti o pět hodin dřív, než měl nastoupit do služby. V kanceláři jsem mu předal geologický graf. Zvědavě si ho prohlížel.
"Neztraťte to," prosil jsem ho.
Usmál se. "Dám za to život."

"Pořídíte si fotokopii?"
Přikývl. "Okamžitě."
"Uvidíme se tedy večer." Potřásli jsme si rukou.
Řekl: "Dávejte na sebe pozor."
Erik s Odinem se mne drželi, když jsem si kupoval lístek a šel k nástupišti. To ráno jsem měl nervy pocuchané daleko nejvíc, otáčel jsem se přes rameno dokonce častěji než Arne. Dnes večer, pomyslel jsem si zachmuřeně, budu buď mimo nebezpečí, nebo mrtvý. Připadalo mi, že je do večera nekonečně daleko.
Arne už čekal na nástupišti. Uvítal mě se širokým úsměvem.
"Jaké máš číslo sedadla?" zeptal se.
Neuvědomil jsem si do té chvíle, že na lístcích jsou čísla sedadel. Byla tam.
"Zkusím si to s někým vyměnit, abychom mohli sedět vedle sebe," řekl a zmizel jako blesk.
Zatímco byl pryč, našel jsem své sedadlo. Bylo u okna, ve směru jízdy, asi v polovině jednoho ze vzdušných, prostorných vagonů. Do odjezdu už zbývalo jen několik minut a většina míst byla obsazená. Moji spolucestující vypadali jako řádní, poctiví občané, a já se ovládl a ohlédl se přes rameno jen dvakrát.
Arne se vrátil celý spokojený, v ruce lístek na vedlejší sedadlo.
"Takhle je to lepší," prohlásil. Všechny úctyhodné spolucestující si bedlivě prohlédl, ještě než se usadil. "Měli jsme si dát sraz u pokladny, mohlo mne to napadnout," řekl.
Vtom se na nástupišti objevil Erik s Odinem. Zuřivě ťukal na okénko a mával na mne, chtěl se mnou mluvit. Ukázal jsem na konec vagonu, omluvil se Arnemu a šel dozadu ke dvířkám.
"Viděl jsem ho," řekl rozčileně. "Vylezte z vlaku a pojďte se mnou."
"Koho jste viděl?"
"Jestli hned nevystoupíte, vlak se rozjede. Viděl jsem toho chlapa, co dal do auta bombu. Má velké mateřské znaménko, co vypadá jako motýl. Viděl jsem to. Kupoval si lístek a spadly mu na zem drobné... Sehnul se, aby je sebral. Viděl jsem mu na krk..., taky jsem viděl, jaké má oči. Skutečně jsou jako dožluta, světlé a jasné, divné. Davide, pospěšte si! Byl s ním ještě jeden mužský. Nastoupili do vašeho vlaku, do jednoho ze zadních vagonů, třetí vůz od vašeho."
Ozvala se píšťalka.
Erik přímo tančil rozčilením.
"Vystupte, vystupte... !"
Zavrtěl jsem hlavou. "Já už si poradím, nějak se těm dvěma vyhnu." Vlak se dal do pohybu. "Moc vám děkuju. Uvidíme se odpoledne. Koukejte přijít!"
Vlak zrychloval a moji ochránci byli čím dál tím menší a menší. Pak už byli tak daleko, že už jsem Erikův zmatený a Odinův filozofický výraz neviděl.
"Kdo to byl?" zeptal se Arne, když jsem se vrátil na své místo.
"Člověk, kterého jsem si najal, aby mne vozil."
"To je tedy zvláštní řidič."
Usmál jsem se. "Taky zvláštním způsobem řídí."
"Vyprávěj mi o tom chlapovi, se kterým se máš setkat."
"Já o něm dohromady nic nevím. Řekl, že se jmenuje Johan Petersen."
Arne si povzdechl. "Johanů Petersenů je nespočetně."
"Taky řekl, že byl na závodišti v den, kdy Bob Sherman zmizel. Prý by mi k tomu chtěl něco říct. Prý žije v Lillehammeru a pracuje tam v dřevařských závodech. Zeptal jsem se ho, jestli by nechtěl přijet do Oslo, ale že prý si nemůže vzít volno. Prý bychom se mohli sejít v Lillehammeru některý den v době, kdy má polední přestávku. Bylo mu špatně rozumět, neumí dobře anglicky. Jsem rád, že tam jedeš se mnou."
Arne přikývl a zamžikal, jako obvykle. Vlak ujížděl klidně do dálky, projel předměstím a jak se v Norsku sluší, jel klidně a beze spěchu.
"Jak se poznáte?" zeptal se Arne.
"Tvrdí, že mne pozná. Prý stačí, když dojdu k mostu a budu držet v ruce anglické noviny."
"Máš je s sebou?"
Přikývl jsem. "Ano, v kapse kabátu."
Trať vedla na sever mezi poli a lesy, podél velkého jezera. Být to za jiných okolností, těšil bych se z té cesty. Stejně je zajímavé, jak strach stačí vytísnit z hlavy všechno ostatní. Pán se žlutýma očima a jeho kamarád byli příliš blízko, a to se mi nelíbilo. Měl jsem velmi nepříjemné nutkání otáčet se přes rameno pokaždé, když někdo procházel uličkou. Otáčel jsem se, kdykoli vzadu bouchly dveře.
Vagonem projížděla paní v modré kombinéze s vozíčkem, a prodávala horké nápoje, sušenky a bonbony. Arne mi koupil kávu. Vozíček odkodrcal a za paní bouchly dveře.
V jednom větším městě, v Hamaru, jsme hodnou chvíli stáli. Železniční křižovatka se spoustou větrem bičovaných otevřených nástupišť. Nikde však nikdo, nic, koleje prázdné, výhybky se nehýbaly. Pak se vlak rozjel a dal se do rychlejšího pohybu směrem na Lillehammer. Celkem měla cesta vlakem trvat dvě a půl hodiny.
"Postrádal jsem tě v neděli na dostizích," poznamenal Arne.
"Ano. Chystal jsem se tam sice, ale pak mi přišlo, že je příliš velká zima."
Shovívavě se na mne podíval.
"Možná, že už brzo pojedu domů," dodal jsem.
"Cože!" Překvapeně se na mne podíval. "Já myslel..., ty přece vždycky všechno dotáhneš..."
"Víš, já si myslím, že na konci téhle cesty toho budeme vědět podstatně víc. Když budeme mít štěstí. A pak, mám ten

klíček..."
"Jaký klíček?"
"Našel jsem v helmě Boba Shermana klíček od úschovní schránky."
"Nepovídej !"
Přikývl jsem a vyprávěl mu, jak jsem zatlačil na Paddyho O'Flahertyho.
"Tak vidíš, pojedu brzo domů, ale to už doufám budu znát odpovědi na většinu otázek."
Arne se tvářil nadšeně. "Ale to je skvělé! Teď stačí zjistit, ke které skříňce ten klíček patří a co v ní je." Najednou ho něco napadlo. "Třeba jsou tam ty ztracené peníze, myslím v těch plátěných pytlích, ty ukradené."
"Vidíš..."
Neřekl jsem mu, co se ve schránce ve skutečnosti našlo. Na to byl čas. Všichni spolucestující se v tu chvíli zvedali a brali si kabáty. Bylo jasné, že jsme u cíle. Vlak projel kolem jezera Mjösa a v dálce už bylo vidět dřevařský závod s nekonečným polem borových klád plovoucích na vodě.
Arne mi přidržel kabát a já přidržel kabát jemu. Usmál se trochu smutně.
"Budeš nám s Kari chybět," řekl.
"Já zase přijedu, mně se v Norsku moc líbí."
Přikývl. Vlak minul konec mostu na Gövik, supěl do kopce, zvolna vjel do stanice Lillehammer a s povzdechem zastavil. Vystoupili jsme do ostrého, větrného dne pod šedým, zataženým nebem. Ať jdou do háje s těmi jejich lákavými plakáty v cestovních kancelářích, pomyslel jsem si, na těch je samé slunce, sníh a barevní lyžaři se snědými tvářemi a bělostnými zuby. Taky mi přišlo zvláštní, že na nádraží tak daleko na severu jsou všechna nástupiště otevřená, bez střížek. Možná, že na nástupištích nikdo nikdy nečeká, proto jsou střechy zbytečné, proto to všude vypadá jako poslední dějství z Anny Kareninové.
"Jdeme, Davide?" ozval se Arne.
"Jo."
Přestal jsem se hloupě rozhlížet a vykročil za ním k hlavnímu vchodu do nádražní budovy. Dva muži na konci nástupiště k nádraží nešli, zkrátili si to přímo na silnici k mostu. Jeden z nich byl velký a statný. Druhý měl stejnou postavu jako člověk, který mne doma přepadl. Oba však byli příliš daleko, u soudu bych na ně přísahat nemohl. Stejně jsem si však byl jistý, že to jsou oni.
V malé nádražní hale čekali cestující na své vlaky roztroušení po celé místnosti, s výrazem odevzdané trpělivosti nechávali plynout čas do odjezdu. Podél zdí lavice, dveře na záchod, okénko u pokladny, všechno, jak má na nádraží být. Arne prohlásil, že si musí zatelefonovat, ještě než se vydáme na cestu k mostu.
"Klidně jdi," přikývl jsem.
Díval jsem se na něho skleněnou stěnou budky, jak vhazuje do přístroje mince, jak vážně a důrazně mluví. Mluvil dlouho. Vrátil se s úsměvem.
"Vyřízeno," řekl. "Můžeme jít."
"Arne...," zaváhal jsem. "Já vím, že ti to bude připadat bláznivé, ale já nikam nejdu."
Zatvářil se ohromeně.
"Prosím tě proč ne? Ten člověk možná viděl vraha Boba Shermana."
"Já vím. Ale..., nevím jak to říct..., ale... mám špatný pocit, jako předtuchu. Už se mi to v minulosti stalo..., prostě nemůžu..., nemůžu ten pocit ignorovat. Něco mi říká, abych nikam nechodil, takže nejdu."
"Davide, co to je za nesmysl!"
"Nemůžu si pomoct, nikam nejdu."
"Ale co s tím tvým člověkem?"
"Nevím," vzdychl jsem bezmocně.
Arne se mnou ztrácel trpělivost. Zkusil to po dobrém, zkusil to po zlém. Marně.
Nakonec řekl: "Dej mi ty noviny, jdu tam sám."
"Počkej," namítl jsem, "pokud mám tu předtuchu právem, pokud tam něco hrozí mně, tak to taky hrozí tobě. Měl jsem jednou takový pocit, že nesmím vkročit do jedné ulice..., zůstal jsem stát, a za několik vteřin spadlo z jednoho domu lešení přesně na místo, kam bych byl došel. Od té doby kdykoli mám tenhle pocit, že bych něco neměl dělat, neudělám to."
Vážně se na mne díval.
"Pokud uvidím nějaké lešení, vyhnu se mu. S tím Johanem Petersenem se sejít musíme, musíme ho vyslechnout. Dej mi ty noviny."
Neochotně jsem mu podal Express ze včerejška.
"Počkám na tebe tady," řekl jsem.
Přikývl. Nespokojeně se vydal na cestu. Vybral jsem si místo na lavici v rohu, z jedné strany zeď, z druhé buclatá dívka v chlupatém beraním kožichu. Pojídala s mlaskáním sendvič s herinkem.
Přišlo několik dalších cestujících. Přijel vlak, a většinu čekajících odvezl, včetně mé sousedky. Čas plynul velmi zvolna. Vlak nazpět do Oslo jel hodinu a půl po našem příjezdu.
Hodinu a půl jsem musel nějak zabít. Pardon, přežít. Škoda, že nekouřím, nebo že si nekoušu nehty, nebo že neumím jógu. Škoda, že se mi sevře srdce pokaždé, když kolem okna projde nějaká dvojice. Přál bych si vědět, jak žlutooký hledí na vraždu před očima veřejnosti. Kdybych si byl jistý, že by tak daleko nezašel, ušetřil bych si nervy. Jenže já si jistý nebyl. Seděl jsem, potil se a doufal, že se nepletu, že ti chlapi znají své meze.
Pak začali přicházet cestující do Oslo a kupovali si lístky. Šel jsem koupit lístek sobě i Arnemu. Řekl jsem si záměrně o sedadla, z kterých byl nejlepší přehled. Vyhlédl jsem si je na cestě do Lillehammeru, ale obtížně jsem vysvětloval

pokladní, co vlastně chci, protože skoro vůbec neuměla anglicky. Nakonec jsem dostal, co jsem chtěl.
Vrátil jsem se na svoje chráněné místo v koutě. Vedle mne seděl starší člověk s čepicí přes uši nad podlouhlým, bledým obličejem. Zaslechl předtím, jak u pokladny mluvím anglicky a dychtivě mi sdělil, že byl loni v Anglii na dovolené se synem a snachou. Trochu jsem ho povzbudil a on mi pak přednesl průvodce Londýnem od Toweru, kolem Westminsterského opatství až k Národní galerii. Když se čtvrt hodiny před odjezdem vlaku vrátil Arne, bavili jsme se s mým sousedem jako staří kamarádi.
Arne se tvářil ustaraně.
Vstal jsem, když přišel a ukázal na starého pána.
"Povídáme si o Londýně..."
Arne se na mého souseda nepřítomně podíval a skočil mi do řeči:
"Ten chlap nepřišel."
"Ne?"
Arne potřásl hlavou. "Čekal jsem dlouho. Přes most jsem přešel dvakrát, držel jsem noviny v ruce. Nikdo mne neoslovil. Nikdo se netvářil, jako by někoho vyhlížel."
Povzdechl jsem si.
"To je k vzteku, je mi to líto, Arne, promarnils celý den pronic zanic... Ten člověk ale zněl tak věrohodně... Třeba ho něco zdrželo, třeba nemohl přijít. Možná, že bychom měli zavolat do jeho závodu..."
"To už jsem udělal. Žádný Johan Petersen u nich nepracuje."
Dívali jsme se jeden na druhého.
Řekl jsem sklesle: "Tolik jsem si od toho setkání sliboval, myslel jsem, že pro nás opravdu bude mít důležité informace."
Nejistě se na mne zadíval.
"Takže ta moje předtucha byla falešná...," řekl jsem.
"Přece jsem ti to povídal."
"To je pravda."
Sahal pro peníze.
"Už jsem nám koupil lístky," vytáhl jsem je. "Sedíme vedle sebe."
"To je dobře."
Přijel vlak, rudý, se stříbrnými pruhy. Nastoupili jsme. Sedadla byla přesně ta, jaká jsem chtěl. Na konci vagonu, zády ke stěně, za níž byla šatna, čelem tak, že bylo vidět na všechna ostatní sedadla. Navíc jsem měl to štěstí, že můj přítel, který strávil dovolenou v Londýně, nastoupil do stejného vagonu a sedl si o dvě řady před nás tak, že na nás oba viděl. Zamával na mne a usmál se. Vyprávěl jsem Arnemu, jak byl milý a přátelský. Pak jsem dodal, že takoví jsou všichni Norové.
Arne se ohlédl přes rameno. Měl za sebou šatnu s věšáky. Netvářil se spokojeně.
Přišly dvě mladé slečny s jiskřivýma očima a sedly si proti nám. Uhnul jsem nohama, aby měly dost místa, a usmál se na ně. Taky se usmály a řekly něco norsky.
"Jsgm Angličan."
Opakovaly po mně "Angličan", pokyvovaly hlavou a nepřestávaly se usmívat. "Tohle je můj přítel Arne Kristiansen," dodal jsem.
Považovaly obřad představování za výstřednost cizince a chichotaly se. Arne dívky pozdravil, ale byl dost starý, aby byl jejich otcem, a jejich holčičí štěbetání ho nebavilo.
Vlak vyjel. Chvíli jsme si ještě s Arnem povídali o tom, proč se asi nedostavil Johan Petersen. Řekl jsem, že doufám, že ještě jednou zavolá.
"Kdyby se ozval, dáš mi vědět?"
"Samozřejmě," přikývl jsem.
Přišla paní v modré kombinéze s vozíčkem s dobrotami. Prohlásil jsem, že tentokrát je to na mně a přestože Arne protestoval, koupil jsem nám oběma kávu. Nabídl jsem taky něco k pití oběma slečnám. Považovaly to za veliký žert a zčervenaly. Zeptaly se Arneho, jestli myslí, že by si mohly dát oranžádu, že prý kávu nepijí. Paní v modrém nás poslušně obsloužila podle Arneho pokynů a pak mu s úsměvem dala pro mne drobné.
Arne se tvářil stísněně, což se stávalo, kdykoli kolem něho bylo víc lidí.
"Pojďme si sednout někam, kde je klid," řekl.
"Když chceš, jdi sám, mně se tu líbí."
Zavrtěl hlavou, ale zůstal sedět.
K jeho úlevě a mé lítosti obě slečny vystoupily v Hamaru. Chichotaly se, otáčely se a mávaly mi na rozloučenou. Na jejich uprázdněná místa si nikdo z nově příchozích nesedl. Když se vlak dal znovu do pohybu, můj starší pán vstal a váhavě se k nám blížil.
"Mohu si sednout u vás?" zeptal se. "Je tak zajímavé, mluvit o Anglii."
To bylo na Arneho příliš. Prudce vstal a zmizel v sousedním vagonu. Bouchly za ním dveře.
"Rozzlobil jsem vašeho přítele?" zeptal se starý pán úzkostlivě. "Omlouvám se."
"Můj přítel má starosti, ale za to vy nemůžete, to s vámi nemá nic společného."
Ulevilo se mu. Začal mi znovu vyprávět o svých zážitcích. Sice mne to k smrti nudilo, ale možná mi to zachránilo život.
Když jsme vjížděli do Oslo, seděl ještě proti mně a vyprávěl. Na nástupišti čekal Erik s Odinem, věrně a pevně, jak bylo domluveno.
Moc času nezbývalo. Pokud mne ještě chtějí napadnout, nezbývá jim, než aby se k tomu odhodlali venku.

Vystoupil jsem z vlaku a zamířil k Erikovi. V tu chvíli se však mezi Erikem a mnou objevili ti dva, ti poslední, které bych chtěl vidět. Tvářili se velmi odhodlaně. Nepříjemné.

15

K boji vůbec nedošlo.
Erik ty dva zahlédl ve stejný okamžik co já a zařval z plných plic:
"Policie!"
Všichni cestující kolem nás se zastavili a ohlédli se.
Erik zahulákal znovu: "Policie!"
Ukázal na žlutookého a hnědovlasého.
"Zloději! Chyťte je! Zavolejte policii!"
Opakoval totéž norsky. Křičel.
V tu chvíli oba ztratili nervy. Rozhlédli se po houstnoucím hloučku přihlížejících a rozběhli se k východu. Nikdo se nesnažil je zadržet. Všichni diváci se tvářili užasle.
Erik došel ke mně a potřásl mi mohutně rukou.
"Ověřil jsem si vaši teorii v praxi," řekl.
Tvářil jsem se nechápavě.
"Knut mi řekl, že si myslíte, že by nezabíjeli, když u toho jsou lidi. Tak jsem se postaral, aby u toho byli."
"Děkuju."
"Tím jsme vyrovnaní," řekl s úsměvem a pohladil Odina.
Zjistil jsem, že mám zpocené dlaně a že se trochu třesu.
"Potřebuju si zatelefonovat."
"Potřebujete se něčeho pořádného napít," řekl Erik.
"To taky."
Zavolal jsem Knutovi.
"Už jsem se vrátil, jsem na nádraží."
"Zaplať pánbůh."
"Fungovalo to?"
Ptal jsem se naléhavě, riskoval jsem po celé dlouhé napjaté hodiny svou vlastní kůži a nedokázal jsem být nezaujatý.
"Ano," odpověděl. Mluvil však zvláštním způsobem váhavě, rozpačitě. "Tedy... ano."
"Co se děje?"
"Bude lepší, když přijdete sem, na policejní stanici. Líp se mi to bude vysvětlovat."
"Dobře."
Vyšel jsem z telefonní budky a málem jsem zakopl o Odina, ležícího na jejím prahu jako středověké páže. Vyčítavě se na mne podíval, nedbale vstal a zívl.
Zeptal jsem se Erika: "Neviděl jste někde Arneho Kristiansena?"
"Koho?"
Rozhlížel jsem se bezúspěšně po lidech kolem nás.
"To nic," řekl jsem. "Asi šel domů."
Erik v houstnoucím šeru důstojným tempem dojel k policejní stanici (jen jednou jsme to málem odřeli). Vyšel jsem nahoru a zastihl Knuta, seděl za stolem a okusoval tužku. Vybídl mě, abych si sedl do křesla pro hosty a pokusil se nasadit úsměv.
"Takže... postupovali jsme tak, jak jste doporučil," řekl. "Do skříňky na letišti jsme nastražili ten papír a klíček jsme volně vložili do helmy po Bobu Shermanovi ve vašem pokoji v Grandu. Nasypali jsme antracénový prášek na všechno, na co by vetřelec mohl sáhnout. Pak jsme čekali na letišti, jestli tam někdo přijde." .
Klepal tužkou o zuby.
"Někdo přišel," dodal.
Povzdechl si. "Víte co? Pojďte se podívat."
Odvedl mne ze své skromné kanceláře holou chodbou a zastavil se u světlých dveří. Ve výšce očí bylo ve dveřích pozorovací okénko, ze kterého pronikalo světlo.
"Podívejte se," řekl Knut. Podíval jsem se.
Místnost byla malá a strohá. Na jedné židli seděl statný uniformovaný policista. Na druhé židli klidně pokuřoval Per Björn Sandvik. Tvářil se suverénně, jako by seděl ve své vlastní zasedací místnosti.
Odvrátil jsem se od okénka a zadíval se na Knuta.
"Pojďme do mé kanceláře," řekl.
Vrátili jsme se tam a usadili se jako předtím.
"Přišel na letiště a odemkl skříňku," vyprávěl Knut. "To bylo..." Podíval se do notesu: "To bylo přesně ve čtrnáct hodin třicet pět minut. Vzal ze skříňky listinu a strčil si ji do kapsy. Já a dva další důstojníci jsme k němu přistoupili, když od skříňky odcházel, a požádali jsme ho, aby s námi šel na stanici. Tvářil se překvapeně, ale nezdálo se..., velké starosti mu to nedělalo. Už jsem zatýkal hodně lidí..., ale..., prostě Per Björn Sandvik se vůbec nechoval jako provinilec."
Přetřel si rukou nos.

"Nevím, co si o tom mám myslet, Davide. Sandvik pokrčil rameny a řekl, že s námi půjde, pokud si to přejeme. Cestou sem pak neřekl ani slovo. Byl naprosto klidný. Nebyly na něm vidět žádné známky napětí. Pražádné. Teď už ho tu máme hodinu a půl, a za tu dobu neztratil klid a nepřestává se chovat zdvořile."
"Jak vysvětlil, co tam dělal?"
"Šli jsme do vyšetřovny a sedli si tam. Samozřejmě tam byl zapisovatel. Pan Sandvik mi nabídl cigaretu. Řekl, že nám chtěl pomoct s vyšetřováním smrti Boba Shermana. Prý mu telefonoval Arne Kristiansen a řekl mu, že jste našel klíček, pomocí kterého by bylo možné získat důležité informace. Šel tedy pro klíč do Grandu. Poznal, že to je klíček od některé schránky na letišti Fornebu, protože ty schránky často sám používá. Jel tedy na letiště... Údajně proto, aby zjistil, co tam Bob Sherman nechal. Prý si myslel, že tam budou ztracené peníze, ale byl tam jen nějaký papír. Ani si ho prý nestačil prohlédnout, než jsme ho zadrželi."
"Vysvětlil, proč tohle všechno podnikal sám a proč nepočkal, až se s Arnem vrátíme, nebo proč nepožádal o pomoc policii?"
"Jistě." Skepticky se na mne usmál. "Prý ho o to Arne požádal. Arne prý chtěl výboru závodiště dokázat, že ho neplatí zbůhdarma, že je mužem na svém místě, a proto zavolal jemu, Sandvikovi, jako členovi výboru, aby mu o tom klíčku řekl. Arne prý mu taky řekl, že pokud mu Sandvik pomůže, výbor pak nebude moct připsat všechny zásluhy jen vám."
"Co vy si o tom myslíte?"
Tvářil se nešťastně.
"Per Björn Sandvik je vynikající průmyslník. Všichni si ho váží. Zatím se chová velice rozumně, ale nepotrvá dlouho a dostane vztek."
"A v takovém případě vás začnou tlačit vaši nadřízení, co?"
"No... ano."
Chvíli jsem uvažoval.
Pak jsem řekl: "Nelamte si hlavu, Knute, je to on."
"Že se ale chová tak sebejistě..."
"Vychází z falešného předpokladu."
"Z jakého?"
"Myslí, že jsem mrtvý."
Když jsem vešel do vyšetřovací místnosti, s Perem Björnem Sandvikem to skutečně silně trhlo.
Drobné svaly kolem úst a očí se mu prudce stáhly a bledý obličej ještě víc zbělal. Vzpamatoval se však neuvěřitelně rychle. Do tří vteřin už se vlídně usmíval a choval se naprosto klidně, což tolik mátlo Knuta.
"Davide!" uvítal mne.
Zaznamenal jsem však, jak je vnitřně ve střehu a nemá daleko k panice.
"Obávám se, že tohle setkání není příliš šťastné," řekl jsem.
Rychle se snažil zorientovat v nové situaci, až mu kolem očí cukalo. Rázem jsem přestal být přehnaně sebejistý. Člověk, který dovede tak rychle reagovat a myslet za tak nepříznivé situace, je nebezpečný protivník.
Knut vešel do místnosti za mnou a požádal mladého policistu, aby přinesl další židli. Zatímco jsme čekali, viděl jsem na Sandvikovi, jak si rychle pořádá myšlenky. Byl už míň napjatý. Předčasně, pomyslel jsem si, a kéž se nepletu, nemůžu si to dovolit.
Další židle dorazila a my se všichni sesedli kolem prázdného stolu, jako bychom domlouvali nějaký obchod.
"Jistě už vás napadlo, že v Lillehammeru žádný Johan Petersen není," řekl jsem.
"Nevím, o co jde," řekl vlídně svým kultivovaným, jasným hlasem. "Myslel jsem, že je řeč o klíčku k úschovní schránce na letišti Fornebu."
"Je řeč o Arnem Kristiansenovi," odpověděl jsem.
Chvíli bylo ticho. Čekal jsem. Sandvik byl však opatrný, nehodlal udělat špatný krok a chytit se do pasti. Když už mlčel hodnou chvíli, trochu jsem ho popíchl.
"Na Arneho byste neměl sázet, vězí v tom až po krk."
Ticho.
"Když o tom uvažuju, tak už mu vlastně voda sahá až nad hlavu, navzdory tomu, že je tak dobrý plavec."
Bez komentáře.
"Celá ta zmatená příhoda ve fjordu... Myslel jsem, že se Arne utopil, a on měl zatím pod civilem potápěčský pryžový oblek. Černý se žlutými pruhy na švech, měl ho pod kapucí větrovky i na hlavě, aby byl pěkně v teple."
Zahlédl jsem tehdy tu černou a žlutou pod jeho bundou, ale nedošlo mi, že to je pryžový oblek. Ostatně, k té koupeli ve fjordu došlo dlouho před tím, než jsem si uvědomil, že by Arne mohl být na straně nepřítele.
"Arne je skvělý plavec, opravdu, a vůbec je zdatný sportovec. Stál v loďce a mával rukama nad hlavou, jako by chtěl varovat rychle se blížící člun, aby do nás nenarazil. Ve skutečnosti však mával ze zcela opačných důvodů, aby člun upozornil, že to jsme my, ano, my, ti, které mají potopit, a ne nějaký nevinný, nic netušící rybář. Arne doplaval na břeh a ohlásil, že jsem se utopil."
Ticho. Pak si Per Björn trpělivě povzdechl.
"Nevím, o čem mluvíte."
"Mluvím o tom, že to byl Arne, kdo se na závodišti potopil do rybníka a vylovil odtamtud tělo Boba Shermana."
Ticho.
Arnemu se udělalo zle, když viděl měsíc starou mrtvolu. Předtím, když mrtvého z vody tahal a balil do plachty, byla noc, asi se mu to nezdálo tak hrozné. Za světla, v dešti to byla rána do žaludku.
"Mluvím o tom, že jediný Arne si mohl být jistý, že ho nikdo neuvidí, až bude házet mrtvolu do rybníka, že ho nikdo

neuvidí, až ji bude vytahovat, ani až ji zase bude do vody vracet. Arne měl na starosti bezpečnost na závodišti, přicházel tam a zase odcházel, kdy a jak chtěl. Nikdo se nepozastavil nad tím, když se tam objevil brzo ráno, pozdě večer nebo v noci. Taky se snadno postaral o to, aby noční hlídač byl někde jinde, mohl ho kdykoli něčím pověřit, někam ho poslat."
Nic.
"To si vymýšlíte," řekl Sandvik.
Knut seděl asi nedutal, slíbil, že se do toho nebude plést, ať řeknu co řeknu. Mladý policista skoro nic nezapisoval.
"Arne ukradl ty peníze sám, aby se nějak vysvětlilo Shermanovo zmizení."
"Nesmysl."
"Většina přítomných v místnosti rozhodčích se domnívala, že někdo peníze uložil do trezoru. Taky že ano. Arne je tam uložil, jako vždy. Má klíče od všech budov, všech místností, všech branek. Neodnesl peníze během těch pěti minut, kdy všichni z místnosti odešli, měl na to přece celou noc!"
"Tomu nevěřím. Arne Kristiansen je čestný, spolehlivý zaměstnanec závodiště."
Poslouchal, co povídám, s ovládanou, zdvořilou trpělivostí, jak člověk poslouchá hovorného hosta, který ne a ne odejít.
"Bob Sherman přivezl z Anglie obálku s dokumenty," pokračoval jsem.
"Ano, o tom už jste s námi hovořil a já už vám řekl, že o tom nic nevím."
"Bob Sherman byl bohužel nemístně zvědavý a doplatil na to. Otevřel obálku a viděl, co vidět neměl. Nejspíš k tomu došlo při letu. Jednu z listin uschoval ve skříňce na letišti."
Per Björn se zvolna otočil a řekl něco norsky Knutovi. Knut dával najevo politování a tvářil se omluvně, ale neřekl ani slovo.
"Bob Sherman vyhledával možnosti, jak přijít snadno a rychle k penězům. Za to, že sem převeze tu obálku, měl dostat zaplaceno. Napadlo ho ale, že by mohl honorář trochu vyšroubovat. Velká chyba! Vysloužil si ránu do hlavy. Že Bob z obálky něco vyndal, se zjistilo teprve dlouho po jeho smrti, když jeho tělo bylo v rybníce."
Per Björn seděl a tvářil se lhostejně, čekal, až ho ten protivný komár přestane obtěžovat, až přestane bzučet.
Zabzučel jsem.
"To, co z obálky vyndal, byl zkrácený záznam toho, co v ní zbylo."
Zásah. Kolem očí mu zaškubalo. Uvědomil si, že to vidím. Usmál se.
"Bob Sherman prozřetelně schoval klíček od schránky do své bezpečnostní helmy. Když ho Arne vytáhl z vody, vědělo se už, že jeden záznam z obálky odstranil, ale v jeho promočeném oblečení ani mezi věcmi v zavazadle se nic neobjevilo. Proto pak prohledali jeho dům v Londýně. To už jsem si uvědomil, o co jde, a napadlo mě, že Bob nejspíš to něco, co se hledá, schoval do sedla nebo do helmy. To ovšem napadlo i protistranu. Jeho sedlo, visící dlouhou dobu na věšáku v šatně, najednou zmizelo, a nikdo nevěděl, kam se podělo."
Tiše seděl.
"Ve skutečnosti se helma, která předtím visela u sedla, zatím dostala k Paddymu O'Flahertymu, Paddy ji vyměnil za svou. Arnemu jsem o té záměně řekl. Taky jsem mu řekl, že jsem našel ten klíček."
Per Björn přehodil nohu přes nohu, vytáhl cigarety a všem nabídl. Když jsme odmítli, vrátil krabičku do kapsy a cvičeným pohybem si zapálil. Ruka, ve které držel zapalovač, se ani trochu nezatřásla.
"Neřekl jsem Arnemu, že už jsem skříňku otevřel a že vím, co v ní bylo. Chtěli jsme se dozvědět, kdo ještě kromě Arneho tu chybějící listinu hledá. Proto jsme vám dali možnost ji najít."
"Rafinované," řekl. "Vycházíte však z naprostého omylu, když věříte, že Arne má něco společného se smrtí Boba Shermana. Kdyby měl skutečně na svědomí všechno, co jste tu vyjmenoval, byla by to vskutku chytrá past, ale..."
Pokrčil rameny. Knut se tvářil ustaraně.
"Byla tu jedna potíž, a sice ti chlapi, co prohledali byt Boba Shermana. Museli jsme je odlákat, jinak mohli pro ten klíč jít oni, oni mohli otevřít skříňku. Tak jsme vymysleli pádný důvod k tomu, aby museli opustit Oslo. Vymysleli jsme si proto možného očitého svědka smrti Boba Shermana. Řekl jsem Arnemu Kristiansenovi, že pojedu do Lillehammeru, abych se s tím člověkem sešel, a požádal jsem ho, aby jel se mnou. Ve vlaku jsem mu řekl o tom klíčku, a že ho odevzdám na policii, jakmile se vrátím, až tam půjdu říct, co jsem se dozvěděl od toho člověka z Lillehammeru. Arnemu bylo jasné, že když se nevrátím, okamžitě se zahájí intenzivní pátrání a on už nebude mít příležitost dostat se do mého pokoje, aby si klíč vzal. Muselo se to vyřídit ihned, bezodkladně, i když to bylo riskantní."
Odmlčel jsem se.
"Riskoval jste."
"Ne."
"Byl jste přesvědčený, že o tom klíčku neví nikdo kromě mne a Arneho. Omyl. Uvěřil jste historce o očitém svědkovi Bobovy vraždy a poslal jste své dva pochopy, aby se o něj postarali. Počítal jste s tím, že odpraví i mne. To se jim do té doby moc nedařilo. Skoro by si zasloužili padáka."
"Tohle je absurdní," protestoval.
"Řekl jsem v recepci v Grandu, aby klíč od mého pokoje vydali komukoli, kdo si o něj řekne."
Nepochybně jim to připadalo víc než zvláštní poté, co jsem si celé dny hrál na schovávanou.
"Snažili jsme se vám to co možná ulehčit," dodal jsem.
Mlčel.
Knut poprášil místnost antracénovým práškem, který ulpívá na šatech a na kůži, jakmile se člověk čehokoli dotkne, a pak zřetelně v ultrafialovém světle fluoreskuje. Kdyby vetřelec zapíral, že byl v mém pokoji, snadno by ho usvědčili ze lži. Per Björn na to však vyzrál, nic nezapíral. Během té mlčenlivé cesty vozem z letiště musel hodně rychle myslet. O

antracénovém prášku vědět nemohl, ale jistě ho napadlo, že když už jsme vymysleli tak komplikovanou past, domysleli jsme všechno.
Řekl jsem: "Ten papír, co jste hledal, je graf profilu vrtu v Severním moři, oblast dvacet pět šest."
Čelil téhle ráně, jako by byl z kalené oceli.
Zasadil jsem mu další.
"Profil byl zcizen z laboratoří Wessex-Wells v Dorsetu v Anglii. Obsahuje informace, které jsou majetkem Interpetro Oil Company. Lze z něj vyčíst v hloubce třináct tisíc stop nález vysoce pórovité a propustné horniny kromobyčejně bohaté na naftu."
V tu chvíli se mi zdálo, jako by přestal dýchat. Seděl úplně bez hnutí, jen z nehybné cigarety stoupal vzhůru ke stropu kouř.
"Interpetro Oil nepatří do konzorcia, ve kterém je vaše společnost, ale je to společnost převážně norská. Vrt, o který se jedná, je v norské části Severního moře. Bezprostředně poté, co Bob Sherman přivezl onu obálku do Norska, došlo k náhlému vzestupu ceny akcií Interpetro Oil na všech burzách. Kdo jsou kupci, se přísně tají, ale doslechl jsem se, že pocházejí převážně z Blízkého východu. Vy víte samozřejmě mnohem líp než já, zda je či není v zájmu Norska, aby jeden z jeho nejslibnějších zdrojů nafty vlastnili jeho naftu produkující konkurenti."
Nepohnul brvou.
Řekl jsem: "Norsko nikdy neodpustilo nacistickým kolaborantům. Jak by asi Norové hleděli na jednoho ze svých nejváženějších občanů, kdyby se ukázalo, že prodává utajované zprávy o zdroji nafty na Blízký východ, aby se sám obohatil?"
Přehodil nohu přes nohu obráceně a odklepl popel z cigarety na zem. Zhluboka z cigarety zatáhl.
Řekl: "Chci zatelefonovat svému právnímu zástupci a své ženě."

16

Vrátili jsme se s Knutem do jeho kanceláře a sedli každý z jedné strany psacího stolu.
"Můžete to dokázat?" zeptal se Knut.
"Můžeme dokázat, že šel do Grandu, vzal z mého pokoje kíček a otevřel úschovní skříňku."
"Jinak nic?"
Řekl jsem zasmušile: "Máme jen nepřímé důkazy. Dobrý obhájce ho z toho vyseká."
Knut hryzal tužku.
"Ten skandál ho ale zničí," řekl.
Přikývl jsem.
"Vsadím se, že má někde ulité celé jmění, že se postaral o to, aby na ty peníze nikdo nemohl."
"Podle mého mu jde o dobrou pověst víc než o peníze," řekl Knut. "Jinak mohl jednoduše z Norska odjet a nemusel si objednávat smrt Boba Shermana."
"Jistě."
Mlčeli jsme.
"Jste unavený," řekl Knut.
"Jo. Vy taky."
Ušklíbl se, a v tom okamžiku vypadal jako Erik.
"Váš bratr mi řekl, že Per Björn Sandvik byl za války v podzemním hnutí," poznamenal jsem.
"Ano."
"Nervy má vskutku dobré, neselhaly mu tehdy, neselhaly mu ani teď."
"Navíc my nejsme gestapo," řekl Knut, "ví, že ho nebudeme mučit. Musíme mu připadat neškodní ve srovnání s těmi, kterým musel čelit, když byl mladý. Kdepak, ten se nevzdá, nepřizná se. Nikdy."
Přikývl jsem.
"Ti dva chlapi..., ten žlutooký a hnědovlasý... Na to, aby za války byli v ilegalitě, jsou příliš mladí, ale... nebyla by naděje, že v podzemním hnutí pracoval někdo z jejich rodičů? Nemohl byste se podívat na Sandvikovu skupinu a zjistit, jestli někdo z jejích členů náhodou není otec žlutookého?"
"Dáváte mi hodně neschůdné úkoly."
"Já vím. Navíc je tu malá naděje na úspěch."
"Dám se do toho zítra," slíbil.
Donesli nám kávu, ale já bych si s chutí dal trojitou skotskou a Emminy horké vdolečky.
Po delším mlčení jsem řekl: "Pořád si myslím... Víte, musí existovat ještě nějaká jiná cesta. Musí být... určitě."
"Jak to myslíte?"
"Chci říct... to, že jsme našli ten klíček, bylo obyčejné štěstí. Kdyby Paddy nevyměnil ty helmy, ten záznam ve Fornebu bychom nikdy neobjevili." Napil jsem se kávy. Za moc nestála, ale žízeň uhasila. "Přece... Pokoušeli se mě zabít, ještě než zjistili, že Bob Sherman, pohřbený v rybníce, ten záznam u sebe nemá. Musí tedy existovat něco, co jsem se za žádnou cenu nesměl dozvědět."
"Co?" zeptal se Knut. "Bozi vědí."
"Musí to být něco, co mi uniká," řekl jsem zasmušile.
"Něco, co mi uniklo," prohlásil zasmušile.
"Proč si myslí, že na to přijdu já, když jste na to nepřišel vy?"

"Protože na to přijdete, a Arne to velmi dobře ví."
Arne..., můj přítel Arne.
"Proč vás neodpravil sám, už na fjordu?" zeptal se Knut. "Proč vás jednoduše nepraštil po hlavě a nehodil do vody?"
"Ono to není tak úplně jednoduché, vzít někoho po hlavě, když sedí na opačném konci vratkého člunu. Kromě toho... je něco jiného vést dobytče na jatka a něco jiného je podříznout."
"Nerozumím..."
"Arne si přál, abych nebyl, ale sám mne odpravit nechtěl."
"Jak to víte?"
"Protože to neudělal. Během posledních týdnů měl příležitostí víc než dost, víc než kdo jiný, ale neudělal to."
"Stejně si nemůžete být jistý, že by to nedokázal."
"Je to komplikovaný člověk, ale reaguje a počíná si stále stejně... Když to neudělal při první příležitosti, neudělá to ani teď."
Plynul čas a já se snažil soustředit na to, co mi ušlo, na co jsem nepřišel.
Bylo to marné.
Pak jsem si řekl: včera jsem ještě nevěděl, kdo manipuloval se společností Interpetro Oil. Dnes to vím. Vyplývá z toho něco?
"Bože!" vydechl jsem a málem jsem spadl se židle.
"Co je?" zeptal se Knut.
"Jsem pitomec!"
"Jak to?"
"Vzpomínáte si na tu bombu..."
"Samozřejmě."
"Byl to tak hloupý, nedůsledný způsob atentátu," řekl jsem. "Bomba mohla vybuchnout před naším příchodem... Nezabila nás, proto jsme si mysleli, že nesplnila svůj úkol. Omyl, splnila svůj úkol, skvěle! Způsobila přesně to, co způsobit měla."
"Davide..."
"Vzpomínáte si, kam jsem se to odpoledne chystal? Nakonec jsem nikam nejel, protože mi v tom zabránila ta bomba. Jsem opravdu pitomec... Vtip není v tom, co mi ušlo, ale kdo mi ušel."
Nechápavě se na mne díval.
"Nesetkal jsem se s Mikkelem Sandvikem."
Zavolal jsem do internátu v Golu a nechal se spojit s ředitelem.
"Ale Mikkel tady není," řekl. "V neděli ráno volal jeho otec, ať Mikkel jede za nemocnou tetou, prý umírá a ptá se po něm."
"Kde bydlí ta teta?"
"To já nevím. Pan Sandvik mluvil přímo s Mikkelem."
Slyšel jsem z dálky, jak s ředitelem někdo mluví. Pak se ozval:
"Mojí ženě Mikkel řekl, že jede za svou tetou Berit, že prý umírá. Spěchal na vlak do Bergenu. Kam se pak poděl, nevíme... Proč se nezeptáte jeho otce?"
"To je dobrý nápad."
"Co teď?" zeptal se Knut, když jsem mu přetlumočil, co jsem vyslechl.
"Myslím, že bych měl zajít za paní Sandvikovou a zeptat se jí, jestli o Mikkelovi neví."
"Dobře. Udělám, co je v mé moci, abych tu Sandvika zdržel přes noc." Povzdechl si. "Takový člověk! Nějak mi připadá, že se ani nesluší strčit ho za mříže."
"Hlavně ho nepouštějte!"
"Buďte klidný."

Erik byl tou dobou už dávno doma, ale Knut naštěstí usoudil, že jsem pro tu chvíli ve službách policie a poslal mne k Sandvikovým policejním vozem. Prošel jsem vstupním obloukem na nádvoří, dal se doleva a zazvonil u dobře osvětlených, působivých dveří.
Otevřela statná žena středního věku. Byla nedbale oblečená a nebyla nalíčená. Působila trochu nepřístupně.
"Ano?" ozvala se tázavě.
Představil jsem se a řekl, že bych rád mluvil s paní Sandvikovou.
"Já jsem Sandviková. Mluvili jsme spolu před několika dny telefonicky."
"Ano, to souhlasí."
Snažil jsem se nedat najevo překvapení. Předpokládal jsem, že už o zadržení svého muže bude vědět, ale jak se zdálo, Sandvik své dva telefonní hovory ještě neuskutečnil. Když jsem z policejní stanice odcházel, řekl Knut, že zařídí, aby telefon přinesli a zapojili ve vyšetřovací místnosti. Asi to nějakou chvíli trvalo. Pravda je, že policie služby podezřelým s velkým nadšením neposkytují, a to i když jde o Pera Bjtdrna Sandvika.
Klást paní Sandvikové otázky bude o to snazší.
"Pojďte dál," řekla. "Jde sem z otevřených dveří zima."
Vešel jsem do haly. Pozvala mne dál.
"Mikkel?" podivila se. "Ten je přece ve škole, už jsem vám to říkala."
Řekl jsem jí o tetě Berit.
"Žádnou tetu Berit nemá."

Ouvej.
"Hm... Zná nějakou jinou Berit?"
Povytáhla obočí. "Je to důležité?"
"Nemůžu se bohužel vrátit domů, dokud s Mikkelem nepromluvím, omlouvám se."
Pokrčila rameny.
Delší chvíli přemýšlela a pak řekla: "Stará chůva mého muže se jmenovala Berit. Jestli Mikkel zná jinou Berit, nevím, je to samozřejmě pravděpodobné."
"Kde žije chůva vašeho muže, prosím?"
Na příjmení chůvy si nevzpomněla, taky nevěděla s jistotou, kde bydlí, ani jestli je vůbec ještě naživu. Prý mi to řekne přesněji muž, až se vrátí. Nabádavě a rozhodně otevřela hlavní dveře. Signál k odchodu.
Zbaběle jsem se bez dalších řečí vzdálil. Byl to její muž, kdo zaviní, že se její svět zhroutí, je na něm, aby jí to vysvětlil sám.
Knutovi jsem řekl: "Je možné, že Mikkel je u chůvy svého otce. Možné, ale ne jisté."
Zamyslel se.
"Pokud spěchal na vlak do Bergenu, možná si ho budou u pokladny na nádraží v Golu pamatovat."
"Stojí to za pokus. Taky může být bůhví kde, kdekoli na světě."
"Je mu sotva sedmnáct."
"Dnes je to zralý věk."
"Jak přijala paní Sandviková zprávu o manželově zadržení?"
"Já jí nic neřekl. Myslel jsem, ať si to vyřídí Per Björn sám."
"To on ale udělal!"
"Jeho paní nevěděla nic."
"Ale já jsem si jistý, že ty dva telefonní hovory uskutečnil už dobře před hodinou!"
"Zatraceně!" ulevil jsem si.
Rychlostí blesku vystřelil z kanceláře a zařval na několik svých nešťastných podřízených, Vrátil se s kouskem papíru v ruce. Tvářil se rozzlobeně, omluvně i provinile.
"Prý se neopovážili neuposlechnout tak váženého člověka," řekl. "Požádal je, aby počkali venku, že potřebuje soukromí, až bude hovořit se svojí ženou a svým právníkem. Poslechli ho." Zadíval se na papírek, který držel v ruce. "Měli aspoň tolik rozumu, že mu obě telefonní čísla sami vytočili a zapsali si je. Obě čísla jsou místní."
Papírek mi podal. Jedno z obou čísel mi nic neříkalo, druhé naopak až příliš.
"Spojil se s Arnem," řekl jsem.
Zazvonil jsem u Arneho bytu. Trvalo hodnou chvíli, než mi Kari přišla otevřít.
"Davide!"
Netvářila se překvapeně ani potěšeně. Jako by zela prázdnotou.
"Pojďte dál," řekla.
Byt jako by byl chladnější, bezbarvý a tišší, než býval.
"Kde je Arne?" zeptal jsem se.
"Je pryč."
"Kde?"
"To nevím."
"Vyprávějte mi podrobně, co bylo, když se vrátil domů."
Tupě se na mne zadívala, pak se otočila na patě a šla do obývacího pokoje. Následoval jsem ji. Sedla si na světle čalouněnou pohovku a roztřásla se. Krb byl vychladlý a hudební souprava tichá.
"Když přišel, byl rozrušený. On..., od chvíle, co to začalo s Bobem Shermanem, byl pořád neklidný. Dnes ale byl jakoby vystrašený a zmatený. Přehrál si dvě desky a přecházel přitom po bytě... Nedokázal si sednout."
Mluvila jednotvárným hlasem člověka v šoku. To, co se odehrálo, jí se všemi důsledky ještě nedošlo, ještě neměla čas podlehnout hněvu, strachu nebo zoufalství, teprve ji to čekalo, možná všechno.
"Volal dvakrát Pera Björna Sandvika do bytu, ale řekli mu, že není doma. Byl z toho velmi rozčilený."
Na servírovacím stolku, u kterého seděla, byl talíř plný chlebíčků. Měl jsem strašlivý hlad, protože jsem od minimální snídaně nic nejedl, Kari se na chlebíčky jen letmo podívala a řekla:
"Nic nejedl. Tvrdil, že nemůže..."
Zkuste to se mnou, pomyslel jsem si. Jí ale role hostitelky vůbec nepřišla na mysl.
"Pak zavolal Per Björn Sandvik sem. Je to chvíle..., mně se ale zdá, jako by od té doby uplynuly věky... Arne byl rád, že volá, aspoň ze začátku... Pak najednou ztichl... Bylo mi jasné, že něco není v pořádku."
"Co řekl Sandvikovi? Nevzpomínáte si?"
"Říkal jen ano nebo ne. Dlouho mlčel. Pak řekl..., aspoň myslím..., nemějte strach, já ho najdu."
"To je všechno?"
Přikývla. "Pak šel do ložnice a vůbec nemluvil... Šla jsem se podívat, co s ním je. Seděl na posteli a díval se do země. Vzhlédl, až když jsem vešla. Měl..., díval se..., jako by byl slepý."
"Co bylo pak?"
"Pak vstal a začal si balit kufr. Ptala jsem se ho..., okřikl mě, ať prý ho nechám na pokoji..., tak jsem tam jen tak stála. Balil..., házel věci do kufru... a přitom pořád něco drmolil... Mluvil hlavně o vás."
Upřeně se na mne zadívala, ale stále byla v šedivém šoku, mrazivě chladná.
"Řekl: Říkal jsem mu, říkal jsem mu..., že nad Davidem nevyhraje..., řekl jsem mu to na samém začátku..., jenže on tvrdí,

že David ještě nevyhrál. Já vím, že vyhrál... Ptala jsem se Arneho, o čem to mluví, ale on jako když mne vůbec neslyší." Tiskla si prsty na čelo, na hladkou kůži. "Arne řekl... David..., David to všechno věděl už od rána..., nalíčil na nás past a sám se nabídl jako vnadidlo..., věděl to už od rána... Pak blábolil cosi o tom, že jste použil nějaká dvě děvčata a nějakého staršího pána... něco s oranžádou... a že prý jste si vymyslel předtuchu. Prý věděl od začátku, že vy budete jejich konec, prý to říkal ještě před vaším příjezdem..."
Najednou jako kdyby se jí rozednilo. Podívala se na mne s počínajícím nepřátelstvím.
"Co jste jim udělal?" zeptala se.
"Kari, je mi to moc líto, ale... dal jsem jim oběma příležitost prokázat, že o smrti Boba Shermana věděli víc, než je zdrávo. Oni tu příležitost využili."
"Víc než je zdrávo...?" Opakovala po mně zmateně. Pak zdrceně pochopila. "Ach ne, ne! Arne ne!" Prudce vstala. "Nevěřím tomu."
Už tomu však uvěřila.
"Stále ještě nevím, kdo Boba Shermana zabil," řekl jsem. "Obávám se však, že to Arne ví. Proto s ním chci mluvit."
"On už se nevrátí. Řekl..., řekl, že mi napíše, že pro mne pošle, za několik týdnů." Vypadala jako ztracená. "Vzal si auto."
Odmlčela se.
"Políbil mne."
"Přál bych si..."
Nedokončil jsem bezmocnou větu, ale Kari pochopila, jak to myslím, beze slov.
"Ano," řekla. "Měl vás taky rád..., navzdory všemu."
Bylo před osmou večer a Per Björn Sandvik byl ještě stále ve vyšetřovací místnosti na policejní stanici, když jsem se tam vrátil.
"Je u něho právník," hlásil Knut zasmušile. "Teď už z něj nevyrazíme ani slovo."
"Předtím jsme z něj taky moc nevyrazili."
"Ne." Vzal do ruky papír s telefonními čísly, ležící na psacím stole. "Tohle druhé číslo... to není číslo jeho právníka."
"Čí je?"
"Je to číslo velkého, druhořadého hotelu poblíž doků. Mají tam spoustu hovorů a nepamatují si jeden určitý. Poslal jsem tam policistu s popisem člověka se žlutýma očima."
"Hm. No, ať už v tom hotelu mluvil s kýmkoli, ten dotyčný pak zavolal jeho právníka."
"Jo," přikývl Knut. "Nepochybně to tak bylo. Leda že by právníkovi volal Arne."
"Z toho, co říkala jeho žena, asi ne."
"Je pryč?" zeptal se.
Přikývl jsem.
"Odjel autem."
Sáhl znovu po telefonu.
"Zjistíme poznávací značku a pošleme echo na švédské hraniční kontroly."
"Poznávací značku vím."
Nadiktoval jsem mu ji. Když se zatvářil překvapeně, dodal jsem:
"Jel jsem jeho autem a mám paměť na čísla. Čím to je, nevím."
Vyslal zprávu na hranice. Pak si poklepával tužkou o zuby.
"Teď musíme čekat," řekl.
Po pěti vteřinách už zazvonil telefon. Rychlost, s jakou sáhl po sluchátku, prozrazovala, jak je napjatý. Soustředěně poslouchal.
"No... dobře, ano. Děkuju."
Zavěsil a přetlumočil mi, co vyslechl.
"To byl policista, kterého jsem poslal do toho hotelu. Člověk se žlutýma očima prý tam bydlel celý týden, ale dnes večer zaplatil a odjel. Adresu neudal. Vystupoval pod jménem L. Horgen. Policista říká, že pokoj už po něm bohužel uklidili, protože se v hotelu střídá hodně hostů. Požádal ale vedení, aby až na další v pokoji nikoho neubytovali, abychom se tam mohli poohlédnout po otiscích prstů. Omluvte mne na okamžik, musím tam své lidi poslat."
Vyšel z kanceláře a byl hodnou chvíli pryč.
Vrátil se s dalšími novinkami.
"Našlo se Arneho auto. Je zaparkované kousek od přístaviště dopravní linky společnosti Nansen. Jedna z jejich lodí vyplula z Oslo před hodinou. Spojujeme se teď s lodí a s Kodaní rádiem, abychom ho po přistání v Dánsku mohli sebrat."
"Postarejte se ale o to, aby vaši lidé nepřestávali hlídat na letišti."
Podíval se na mne.
Ušklíbl jsem se.
"Totiž..., kdybych se chystal vypařit letadlem, nechal bych auto v přístavu a jel na letiště taxíkem. Kdysi jsme s Arnem takové taktiky důkladně probírali."
"V tom případě ví, že uhádnete, co udělá."
"Proto bych spíš věřil na to, že pojede lodí, když nechal auto v přístavu."
Potřásl hlavou a povzdechl si.
"Ještě štěstí, že jste se vy nedal na dráhu zločinu."
Na dveře zaklepal mladý policista. Vstoupil a něco řekl Knutovi.

Knut překládal:
"Právník pana Sandvika i jeho klient se mnou chtějí mluvit. Jdu do vyšetřovny. Chcete jít se mnou?"
"Rád bych."
Malá místnost vypadala hodně přeplněná, když jsme v ní byli Per Björn Sandvik, jeho právník, mladý policejní zapisovatel, Knut a já. Všichni v tmavých oblecích, důstojnost sama. Stál jsem opřený o zavřené dveře do chodby, ostatní seděli kolem stolu. Probíhal dlouhý rozhovor, z něhož jsem nerozuměl ani slovo.
Per Björn si odsunul židli, přehodil nohu přes nohu a zapálil si cigaretu, jako předtím. Jeho právník, statný, sebejistý člověk, mluvil rozhodným, velitelským hlasem. Viděl jsem na Knutovi, že je minutu po minutě víc nesvůj. Vydržel však, nepodlehl. Odpovídal zdvořile, skoro omluvně, ale neustoupil, to bylo zcela jasné.
Právník dával najevo větší rozhořčení než jeho klient. Vstal. Tyčil se nad Knutem a očividně ho zastrašoval. Knut se tvářil ustaraně, taky vstal, ale záporně vrtěl hlavou. Pak někam mladého policistu poslal.
Knut řekl:
"Pane Sandviku..."
Čekal.
Per Björn zvolna vstal a uhasil nedopalek. Zadíval se nezúčastněně na svůj doprovod a zvolna k policistům přešel. Když došel ke dveřím, ke mně, otočil se a upřeně se na mne zadíval.
Ať už si myslel co chtěl, z očí jsem mu nevyčetl nic. Neřekl ani slovo.
Knut odjel domů, ale já strávil noc v jeho kanceláři. Spal jsem na zemi na přikrývce a polštáři vypůjčených z vazby. Myslím, že oficiální host dole v cele měl pohodlnější lože.
"Co se vám nezdá na Grandu?" zeptal se Knut, když jsem ho poprosil o nocleh v kanceláři.
"Žlutooký je na svobodě a čert ví, jaké mu Sandvik dal pokyny."
Knut se na mne zamyšleně zadíval.
"Vy si myslíte, že to všechno ještě nekončí?"
"Per Björn se nevzdává."
"Ano." Povzdechl si. "Taky si myslím."
Poslal policistu, aby mi přinesl z nedaleké restaurace teplou večeři. Ráno v osm se dostavil s holicím strojkem. Sám vypadal úpravně, čilý, s jasnýma očima, v uniformě. Otřásl jsem se a navlékl si pomačkané oblečení. Připadal jsem si skoro jako bezdomovec.
Ve tři čtvrti na devět zazvonil telefon. Knut sáhl po sluchátku. Viděl jsem na něm, že dostává dobré zprávy.
"Ja, ja. Takk. . . ," řekl.
"Co je?" zeptal jsem se.
Položil sluchátko.
"Zpráva z Golu. Člověk, který měl službu v neděli v pokladně, si pamatuje, že si u něho jeden student kupoval lístek do Finse."
"Finse..." Snažil jsem se vybavit si jízdní řád. "To je na bergenské trati, že?"
"Ano, je to konečná stanice, v horách, nejvýš položené město. Poptám se, jestli si ho tam na nádraží nepamatují, jestli ho někdo nepotkal, jestli někdo neví, kde bydlí."
"Jak dlouho vám to potrvá?"
"Těžko říct."
"Hm." Zamyslel jsem se. "Poslyšte..., jestli se nemýlím, tak vlak do Bergenu jede v deset. To stihnu. Až se dozvíte, jestli Mikkel ve Finse je nebo není, můžete mi nechat vzkaz na některém nádraží, kde vlak staví."
"Nezapomeňte na žlutookého!"
"Na toho bohužel zapomenout nemůžu."
Usmál se.
"Dobře. Na nádraží vás zaveze náš vůz. Nechcete, aby s vámi jel policista?"
Chvíli jsem uvažoval.
"Ne, s Mikkelem možná pořídím líp, když budu sám."
Ve vláku jsem seděl vedle zcela cizího člověka. Mladý, dobrosrdečný, uměl trochu anglicky. Cesta byla klidná, míjeli jsme tichá, pokojná pole a vesele barevné domečky roztroušené po svazích kopců.
V Golu mi předali písemný vzkaz.
"Mladý muž - výstup ve Finse v neděli. Neznáme, kam šel. Pokračování v otázkách."
"Děkuju mnohokrát."
Vlak pomalu stoupal nad hranici lesů, do kraje šedomodrých skal a šedozelených jezer. Místy ležel sníh, přibývalo ho, až pokrýval jako koberec celou krajinu, protínaly ho jen skalní hrany jako ostří seker.
"To je málo sníh," řekl můj společník. "V zimě ve Finse dva metry."
"Dvoumetrová vrstva?" podivil jsem se.
Přikývl. "Dobré pod lyže."
Trať vedla podél krutě ledového jezera, s větrem zčeřenou šedozelenou hladinou. Vlak s povzdechem zpomalil před nádražím Finse.
Můj spolucestující se překvapeně rozhlédl.
"Horké léto, proto sníh není."
Jemu připadalo, že není sníh, ale mně ne. Byl skoro všude, přestože ho horké léto rozpustilo, a ze všech střech visely rampouchy jako třpytivé třásně. Jakmile jsme vystoupili z teplého vlaku, zakousl se do mne mráz, ačkoli jsem byl vybavený čepicí přes uši a prošívanou bundou. Zkřížil jsem ruce přes hrudník v marné snaze uchovat si co nejvíc

tělesného tepla.

Na nádraží mi přišla naproti celá místní policie v osobě usměvavého důstojnlca tak mohutného, že sotva prošel turniketem.
"Pan Cleveland," podal mi ruku. "Kde je chlapec Mikkel Sandvik, neví se. Nebyl ve vesnici viděný. Tady je málo cizinci. V létě jsou hodně, v zimě taky. Máme velký hotel, na lyže. Teď málo lidi. My ptali se na paní se jménem Berit. Jsou dvě. Jedna v domě svého syna, hodně..., hodně stará."
"Senilní?" napovídal jsem.
To slovo neznal.
Opakoval: "Hodně stará."
"Co ta druhá Berit?"
"Bydlí v dům u jezero. Jeden a půl kilometrů od Finse. V zimě chodí pryč. Brzy jde pryč. Silná žena. Když je v léto, bere hosty na ryby, teď už ne, všichni pryč. Ve středu chodí kupovat jídlo, my za ní nejdeme. Dnes jde pozdě. Chodí dopoledne."
"Jdu za ní," rozhodl jsem se a vyslechl, kudy se mám dát.
Cesta k Berit-u jezera vedla po úzké stezce mezi železniční tratí a břehem jezera. Pěšinka z drobnějších kamínků mezi balvany ani pořádnou cestu nepřipomínala. Hrubý povrch místy pokrývala ledová kůra a člověk si snadno uměl představit, že když napadá sníh, stezka dočista zmizí.

16

Ohlédl jsem se.
Finse zmizelo z dohledu za zatáčkou.
Zadíval jsem se před sebe. Přede mnou se mezi zasněženými balvany vinula sotva znatelná stezka. Jedinou známkou civilizace a přítomnosti člověka byla železniční trať po mé pravici. Pak se i ta odklonila za kopec a čára pobřeží se naopak stočila doleva. Zůstal jsem v pusté, nelítostné, mrazivé krajině zcela sám. V onom divokém, pustém odpoledni jsem se potácel proti silnému větru zcela osamocený. Stezka se vinula podél dvou mělkých zálivů a dvou výběžků pevniny do jezera. Svahy hor po mé pravici byly čím dál tím strmější. Pak jsem najednou před sebou uviděl osamělý dům, stojící na ploché skále, vyčnívající do vody.
Dům byl tmavočervený. Byl celý jasně rudý, včetně okenic, střechy a dveří. Rudá barva přímo křičela na pozadí šedé a bílé barvy pobřeží a temnější šedozelené barvy jezera. Za domem se tyčily k nebi strmé skály, temné hory se rýsovaly proti severnímu nebi..
Byl to asi nádherný pohled, působivý, bral dech, asi by člo
věka měl povznášet. Na mne však zapůsobil zcela jednoznačně, pocítil jsem silné nutkání dát se na ústup.
Zůstal jsem stát.
Sandvik by přece syna na tak pusté, zranitelné místo neposlal, i když si jistě přál ho co nejlíp ukryt. Mikkel je nejspíš někde úplně jinde, v jiné části světa a Arne spěchá za ním, aby se o něho postaral.
Pěkný nesmysl, postavit si dům na tak osamělém místě, pomyslel jsem si. Mít za krkem takovou horu, měl bych špatné spaní.
Znovu jsem vykročil. U domu bylo malé přístaviště, u kterého byla uvázaná loďka, jako kůň před barem na Divokém západě. Na oknech v domě byly nakasané krajkové záclony a v květináčích muškáty. Červené muškáty, samozřejmě.
Marně jsem se díval, jestli se z komínů kouří. V oknech jsem taky nikoho neviděl.
Zaklepal jsem klepátkem na dveře. Přišla mi otevřít statná, vysoká starší žena, rovná jako bříza, s přísnýma očima, klidná a sebejistá. K umírání měla velmi daleko.
"Ja?" zeptala se.
"Rád bych mluvil s Mikkelem," řekl jsem.
Na chvíli se odmlčela, musela přeřadit na jiný jazyk. Pak promluvila s ryzím skotským přízvukem.
"Kdo jste vy?"
"Hledám Mikkela."
"Všichni hledají Mikkela."
Prohlédla si mne od hlavy k patě. "Pojďte dál, venku je zima."
Zavedla mne do obývacího pokoje, kde právě balila nejrůznější věci do beden. Mávla na mne úzkou, ušlechtilou rukou.
"Na zimu odjíždím," řekla. "V létě je tu krásně, ale v zimě to nejde."
"Mám pro Mikkela vzkaz od jeho otce."
"Další vzkaz?"
"Jak to myslíte?"
"Dnes dopoledne už tady někdo se vzkazem byl, nejdřív jeden člověk, pak další, oba měli pro Mikkela zprávu od jeho otce. Ted ještě vy." Zpříma se na mne zadívala. "Těch vzkazů je trochu moc."
"Ano... Ale musím Mikkela najít."
Sklonila hlavu ke straně.
"Řekla jsem to tamtěm dvěma, nevím, proč bych to neměla říct vám taky. Řeknu vám to. Je nahoře, na kopci."
Zadíval jsem se z okna na strmou skalní stěnu, spadající do jezera.

"Tam nahoře?" zeptal jsem se.
"Jo. Mám tam chatu. V létě ji pronajímám turistům, ale v zimě je pod sněhem. Mikkel tam šel ráno, aby odtamtud odnesl věci, co tam nechci nechávat. Je to hodný chlapec."
"Kdo byli ti druzí dva muži, kteří se tu zastavili?"
"To nevím. Ten první se představil jako Kristiansen. Oba řekli, že pomůžou Mikkelovi ty věci snést, i když jsem jim řekla, že to není třeba, protože si Mikkel s sebou vzal sáně."
"Sáně?"
"Ano, sáně, takové lehké, snadno se táhnou."
"Možná bude nejlepší, když se tam vydám taky," řekl jsem.
"Nejste na to obutý."
Zadíval jsem se na své boty, běžné civilní polobotky, určitě málo vhodné na horské túry. Už tak začínaly být nad podrážkou promočené.
"To se nedá nic dělat."
Pokrčila rameny.
"Ukážu vám cestu," řekla. "Dostanete se tam rychleji než kolem jezera." Mírně se usmála. "Já do Finse pěšky nechodím, jezdím tam člunem."
"Ten druhý člověk...," zeptal jsem se, "neměl takové zvláštní, žluté oči?"
Rozhodně zavrtěla hlavou. "Ne. Vypadal docela obyčejně a choval se zdvořile, jako vy." Usmála se a ukázala z okna. "Stezka začíná tamhle za tou skalou. Není příliš strmá. Nejdřív směřuje pryč od jezera, pak se zase vrací. Snadno ji najdete."
Poděkoval jsem a vydal se na cestu. Brzo jsem zjistil, že měla pravdu, pokud jde o obutí. Stezku jsem však rozpoznal snadno, protože byla prošlapaná a projetá na lyžích, jako malá sněžná dálnice.
Stoupal jsem v prudkém větru a nohy mi podkluzovaly. Cesta stoupala v protáhlém oblouku. Nemusel jsem se však trmácet tak daleko, jak jsem se obával. Po chvilce jsem došel na vrchol stoupání a kousek pod sebou v dolíku jsem uviděl pěkný, bytelný srub v tradičním norském slohu, jednoduchý kvádr se sedlovou střechou na menší základně.
Bylo pozdě na to, abych se snažil ke srubu přiblížit nenápadně. Stál jsem na místě, kam bylo z malých oken vidět. Došel jsem proto ke srubu a podíval se okénkem dovnitř.
Uvnitř bylo šero a já si zpočátku myslel, že tam nikdo není. Pak jsem ho zahlédl. Seděl schoulený v koutě s hlavou mezi koleny a kolébal se sem a tam, jako v bolestech.
Ve srubu byla jen jedna malá místnost a dovnitř vedly jediné dveře. Sáhl jsem na závoru a dveře otevřel.
Člověka ve srubu to probudilo k bleskové reakci. Já zareagoval zpola podvědomě, zpola dík tomu, co jsem zahlédl, a uskočil jsem stranou, pryč od dveří. Adrenalin mi zpěnil krev. Zazněla hromová rána z brokovnice namířené na dveře.
Tiskl jsem se k roubené stěně a doufal, že je dostatečně silná a neprůstřelná.
Ze srubu se ozval rozčilený křik.
Nebyl to Arneho hlas, ale hlas mladého člověka na pokraji nervového zhroucení.
"Mikkeli, já vám neublížím," řekl jsem. "Jsem David Cleveland."
Ticho.
"Mikkeli..."
"Nechoďte dovnitř, nebo vás zastřelím!"
Měl vysoký hlas jako jeho otec, v tu chvíli však vzrušením ještě o oktávu vyšší.
"Nechci nic jiného, než si s vámi promluvit," ubezpečoval jsem ho.
"Ne, ne, ne!"
"Mikkeli, stejně tam nemůžete zůstat věčně."
"Jestli sem vlezete, zastřelím vás!"
"Dobře, budu s vámi tedy mluvit takhle."
Třásl jsem se zimou a Mikkela v duchu upřímně proklínal.
"Nebudu se s vámi bavit. Jděte pryč, jděte pryč!"
Neodpověděl jsem. Uplynulo pět minut ticha, jen vítr hučel.
Pak se ze srubu znovu ozval jeho hlas, napjatý a vystrašený.
"Jste tam ještě?"
"Ano."
"Jděte pryč."
"Dřív nebo později si my dva musíme promluvit, tak proč ne právě teď."
"Ne."
"Kde je Arne Kristiansen?" zeptal jsem se.
Místo odpovědi zakvílel tak, až mi naskočila husí kůže. Pak zavzlykal.
Skrčil jsem se a odvážil se podívat do místnosti. Rukou s brokovnicí se opíral o podlahu, druhou si stíral slzy z očí.
Zahlédl mne a bleskově zacílil na vchod.
Rychle jsem se stáhl a zůstal stát u stěny, jako předtím.
"Proč nechcete odpovědět?" zeptal jsem se.
Několik minut bylo ticho.
"Můžete vejít."
Rychle jsem se podíval dovnitř. S nataženýma nohama seděl na zemi a brokovnicí mířil do dveří.
"Pojďte dovnitř, nebudu střílet."

"Odložte zbraň na zem, odsuňte ji od sebe."
"Ne."
Čas plynul.
"Nebudu s vámi mluvit, dokud nepůjdete dál. Pušku si ale nechám."
Polkl jsem.
"Dobře."
Vešel jsem do dveří a zadíval se do dvojité hlavně. Seděl zády ke zdi a zbraň držel pevně. Vedle sebe na zemi měl krabici patron, několik se jich povalovalo kolem.
"Zavřete dveře," zavelel. "Sedněte si proti mně, na zem, ke zdi."
Uposlechl jsem.
Byl menší, štíhlý, nedospělý. Tmavé vlasy, tmavé, vyděšené oči. Tváře měl ještě kulaté, jako dítě, ale tvar čelisti už vyzrazoval dospělost. Napůl chlapec, napůl muž, se stopami slz na tvářích a s prstem na spoušti zbraně.
Všechno, s čím se v místnosti dalo pohnout, bylo úhledně odsunuté k jedné straně. Uprostřed zůstal jen těžký stůl a dvě bytelné židle. Okna byla bez záclon a podlaha bez koberce. Dvě skládací lůžka stála sbalená a svázaná u zdi. Vedle stály lyže.
U krbu nebylo dříví a nikde jsem neviděl ani stopy po něčem k jídlu.
"Bude brzo tma," poznamenal jsem. "Do hodiny."
"Kašlu na to."
Upřeně, nepříjemně ostře se na mne planoucíma očima zadíval.
"Měli bychom sejít dotů k Berit, dokud je vidět na cestu," poznamenal jsem.
"Ne."
"Tady zmrzneme."
"Je mi to jedno."
Věřil jsem mu. Člověk ve stavu vrcholného napětí a zoufalství tělesné strázně vůbec nevnímá. Pustil mne sice do srubu, ale nepřestal být napjatý, jen vybuchnout. Viděl jsem, jak se chvílemi otřásá. Otřásala se i puška. Snažil jsem se zahnat černé myšlenky.
"Musíme odsud," řekl jsem.
"Seďte a nehýbejte se," křikl.
Ukazovák na spoušti se křečovitě skrčil. Díval jsem se na něj. Zůstal jsem sedět.
Pomalu se šeřilo a byla čím dál tím větší zima. Vítr kvílel jako rozmazlené dítě, nepřestal naříkat ani na okamžik. Nedalo se nic dělat, musel jsem se smířit se skutečností. Při pomyšlení na mrazivou noc, která nás čekala, mi voda ve fjordu připadala neškodná jak voda ve vytápěném bazénu. Strčil jsem ruce v teplých rukavicích do kapes prošívané bundy a snažil se sám sobě namluvit, že nemám prsty zmrzlé. Potíž byla i v tom, že bunda byla příliš krátká, než abych si na ní seděl.
"Mikkeli, povídejte, řekněte mi všechno, jinak se z toho zblázníte, musíte se někomu svěřit. Máte tu mne, tak mluvte... Řekněte mi, co bylo, povídejte, co chcete."
Díval se upřeně do houstnoucího šera. Dlouho, trpělivě jsem čekal.
Pak řekl: "Zabil jsem ho."
Panebože! Dlouho bylo ticho. Pak vysokým, stísněným hlasem opakoval: "Zabil jsem ho!"
"Koho?"
Ticho.
"Jak?" zeptal jsem se.
Ta otázka ho překvapila. Zadíval se mi do očí a pak se podíval dolů, na pušku.
"Já... Zastřelil jsem..."
Donutil jsem se k otázce: "Zastřelil jste... Arneho?"
"Arne... Arne!" Rozčilení stoupalo. "Ne, ne, ne, Arneho ne! Arneho jsem nezabil. To ne, to ne!"
"Dobře, klid, klid! Mikkeli, počkáme chvilku..., pak mi to dopovíte. Až se na to budete cítit, povídejte dál." Odmlčel jsem se. "Souhlasíte?"
Po krátkém tichu řekl: "Ano, dobře."
Čekali jsme.
Byla čím dál větší tma, jediné světlo, které jsem viděl, se z oken odráželo v Mikkelových očích, do těch jsem viděl, když už se všechno ponořilo do tmy. Dvě okna do duše k smrti vyděšené, rdoušené strachem z pomoci, která byla tak zoufale nezbytná.
Muselo ho napadnout totéž, co napadlo mne, a sice že bych mu ve tmě mohl vzít pušku, protože se neklidně zavrtěl a zamumlal cosi norsky. Pak promluvil už vyrovnanějším hlasem:
"Nahoře v krabici je lampa, úplně nahoře, na věcech."
"Mám ji najít a rozsvítit?"
"Ano."
Vstal jsem, celý ztuhlý, a byl jsem rád, že se smím pohnout. Cítil jsem však, že na mne nepřestává mířit.
"Nepokusím se vás odzbrojit," řekl jsem.
Ticho, odpověď žádná.
Hora věcí byla po mé pravici, u okna. Pohyboval jsem se opatrně, ale záměrně jsem dělal trochu hluku, aby Mikkel věděl, kde jsem, aby se nevylekal. Snažil jsem se nahmatat krabici s věcmi. Pamatoval si to dobře, krabici jsem našel a lampa byla skutečně úplně nahoře. Byly tam i zápalky.

"Našel jsem lampu, mám ji zapálit?"
Ticho.
"Ano."
Byla to malá plynová lampa. Rozsvítil jsem ji a postavil na stůl. Osvětlila místnost chabým světlem do všech koutů. Zamžikal, jak se snažil světlu přizpůsobit. Nepřestával být ve střehu.
"Je tu něco k jídlu?" zeptal jsem se.
"Nemám hlad."
"Já ano."
"Sedněte si jako předtím," zavelel.
Sedl jsem si. Hlaveň zbraně na mne nepřestávala mířit. Ve světle lampy jsem do ústí obou hlavní viděl mnohem líp, až moc dobře.
Čas plynul. Lampu jsem rozsvítil asi v půl páté odpoledne a Mikkel promluvil až v osm večer.
Soudě podle sebe, v tu dobu už musel být od pasu dolů promrzlý na kost. Neměl rukavice a ruce měl domodra, brokovnici však stále držel pevně s prstem na spoušti. Oči ve střehu. Ve tváři, v celém těle bylo patrné nepolevující, nesnesitelné napětí.
Zničeho nic promluvil:
"Arne Kristiansen mi řekl, že mého otce zatkli. Řekl mi, že za to zatčení můžete vy."
Hlas měl vysoký, vzrušený, a z úst mu v mlhavém oblaku stoupala pára.
Když už se jednou odhodlal mluvit, bylo to pro něho snazší.
"Řekl mi..., že otec chce, abychom spolu jeli do Bergenu a odtamtud lodí do Stavangeru..., pak prý máme letět..."
Odmlčel se.
"Neodešli jste však spolu. Proč ne?"
Puška v jeho rukou se otřásla.
"Přišli sem..."
Trpělivě jsem čekal.
Pokračoval:
"Mluvili jsme spolu..., venku..., jak pojedeme."
Chvíli bylo ticho.
"Přišli shora, přijeli na lyžích. Měli sjezdařské brýle."
Další odmlka.
"Jeden z nich řekl Arnemu, aby ode mne odstoupil."
Dlouho bylo ticho.
Otřásal se při svých hrůzných vzpomínkách.
"Ten člověk měl nůž."
"Ach ne, Mikkeli!"
Hovořil stále rychleji, chtěl se vymluvit.
"Arne řekl... To nemůžete, to přece nemůžete, neposlal vás sem, abyste ho zabili, abyste zabili jeho vlastního, jediného syna, to ne! Postavil se přede mne. Ještě řekl: Vy jste se zbláznili, mluvil jsem s jeho otcem, poslal mne sem, poslal mne za Mikkelem, abych ho odtud odvedl."
Celé to znovu prožíval. Díval se na mne vytřeštěnýma očima.
"Řekli, že otec změnil plány, že si to rozmyslel, že neodejdu s Arnem, prý mne k lodi do Dánska doprovodí oni a pak prý se mnou počkají, až nám otec pošle peníze a další pokyny. Arne tvrdil, že to není pravda. Oni trvali na svém. Řekli, že Arne už nikam nepůjde... Nechtěl jim věřit... Řekl, že to by přece ani můj otec neudělal. Díval se na toho, co držel nůž, a ten druhý zatím vzal hůl a praštil ho přes hlavu... Arne upadl na zem, do sněhu... Pokoušel jsem se je zarazit..., ale oni mne jednoduše odstrčili..., přivázali Arneho na saně... a táhli ho po cestě pryč..."
Ve tváři se mu zrcadlil strach oněch chvil. Řekl nešťastně:
"Vzpomněl jsem si, že ve srubu je brokovnice... Šel jsem pro ni, nabil ji..., nazul si běžky a šel za nimi..., chtěl jsem je zastavit..., ale narazil jsem na ně, až když se vraceli... Bez saní... Myslel jsem..., byl jsem přesvědčený, že... Věřil jsem, že se chystají..."
Zhluboka, rozechvěle se nadechl.
"Vystřelil jsem a ten s nožem padl na zem."
Odmlčel se.
"... Vystřelil jsem ještě jednou..., ale ten druhý nepadl... Běžel jsem nazpět do srubu, bál jsem se, že ten druhý po mně půjde..., znovu jsem si nabil. Ale on nepřišel..., nepřišel..., přišel jste vy..., ale já myslel, že jde on."
"Znal jste ty dva muže?" zeptal jsem se. "Viděl jste je někdy předtím?"
"Ne, neviděl."
"Jak dlouho předtím, než jsem přišel, se to celé odehrálo?"
"Nevím. Dávno."
"Před několika hodinami?"
"Myslím že ano."
Nikoho jsem cestou nahoru nepotkal.
"Zabíjet se nemá," řekl křečovitě.
"Podle toho...," namítl jsem.
"Ne."

"Když je to v sebeobraně, nebo v obraně života dalšího člověka, pak je to na místě."
"Já myslím..., myslím..., já vím, že to je špatné. Ale... když... já se tolik bál..." Hlas se mu zlomil. "Dopustil jsem se toho. Zabíjení odsuzuju a sám jsem se ho dopustil. Málem jsem zabil i vás. Vím, že bych vás zabil, kdybyste neuskočil."
"Nemyslete na to."
V očích měl však stále hrůzu.
Úmyslně jsem mu položil věcnou, obyčejnou otázku:
"Znáte Arneho Kristiansena dlouho?"
"Prosím?" Hlas už měl klidnější. "Myslím, že asi tak tři roky."
"Znáte se s ním dobře?"
"Moc ne, jen ze závodiště, to je všechno."
"Zná se s ním váš otec dlouho?"
"Myslím, že ne... Asi stejně dlouho jako já, taky ze závodiště."
"Jsou přátelé?"
Řekl trpce: "Otec nemá přátele."
"Nemohl byste odložit tu pušku?"
Zadíval se na ni.
"Dobře."
Položil ji vedle sebe na zem. Zbavit se pohledu do dvojité hlavně bylo příjemné.
V tu chvíli lampa začala signalizovat, že jí dochází plyn. Mikkel se ode mne odvrátil a zadíval se na stůl. Vyhasínající světlo však zmatkem v jeho duši neproniklo.
"Lampa dohasíná," řekl jsem. "Nemáte náhradní bombu?"
Zvolna zavrtěl hlavou.
"Mikkeli, mrzne, a brzy bude úplná tma. Pokud chceme tuhle noc přežít, musíme se nějak zahřát."
Ticho.
"Slyšíš, co ti říkám?"
"Prosím?"
"Musíš se smířit se skutečností, život jde dál."
"Já... nemůžu..."
"Jsou tu nějaké přikrývky?"
"Jedna tu je."
Snažil jsem se vstát a Mikkel okamžitě sáhl po brokovnici. "Neblázni, já ti přece neublížím. Ostatně ty bys mne stejně nezastřelil, takže klid, ano?"
Řekl nejistě: "Nechal jste zavřít mého otce..." "Víš proč?"
"Ne..., vlastně ne."
Vyprávěl jsem mu o transakcích s naftou. Vlastizradu Pera Björna Sandvika jsem nijak nezdůraznil, ale Mikkel, jak se ukázalo, nebyl vůbec hloupý. Když jsem dovyprávěl, mlčel. Napjaté svaly zvolna povolily.
"Jakmile by se tohle dostalo na veřejnost," řekl, "přišel by otec o své postavení i o čest, o úctu všech lidí. To by otec nepřežil..., nesnesl by to, můj otec ne."
Konečně mluvil rozumně, vyrovnaně. Bylo to však o hodině dvanácté, protože lampa už dohořívala.
"Přikrývka je složená v lehátkách," řekl.
Pokoušel se vstát, ale nohy měl ztuhlé a bez citu jako já, neli víc. Konečně se probral a začal uvažovat věcně.
"Je mi zima!" řekl. ‚Mně taky."
Zadíval se na mne a konečně mu došlo, v jaké jsme situaci.
"Vstaňte a zkuste přecházet," řekl.
To se snadno řekne.
"Nemohli bychom zatopit?" zeptal jsem se. "Mám tu zápalky, jsou tu papírové kartony, můžeme spálit nábytek, pokud se nárty podaří ho rozsekat."
To už se nám oběma podařilo vstát. Lampa smutně dohasínala.
"Nemáme sekeru," řekl Mikkel.
Lampa zhasla.
"Omlouvám se," řekl.
"To nic."
Oba jsme se ve tmě snažili poskakovat na místě. Nebýt toho, že šlo o život, mohlo to vypadat směšně. Přece jen se nám však rozproudila krev a pronikla všude, kam měla. Asi po půl hodině jsme se zahřáli do té míry, že jsme s tím poskakováním mohli přestat.
"Tu přikrývku dokážu najít," řekl Mikkel.
Čin následoval slova.
"Podělíme se o ni?"
"Samozřejmě."
Oba jsme měli na sobě teplé, prošívané bundy a Mikkel někde měl i čepici a palčáky, jen je najít. Rozložili jsme skládací lehátka na izolační vrstvě z lepenkových krabic a zabalili se společně od pasu dolů jako kukla do jediné přikrývky. Choulili jsme se k sobě, abychom neztráceli teplo. Byla tma, neviděl jsem na Mikkela a nevěděl jsem, na co myslí, cítil jsem však, kdykoli se zachvěl.
"Odvezl jsem ostatní přikrývky a polštáře včera k Berit," řekl. "Na saních."

"Smůla."
Vzpomněl si v tu chvíli na něco jiného. Zeptal se stroze: "Myslíte, že je Arne mrtvý?"
"Nevím." Věřil jsem však, že už nežije.
"Co mi udělají za to, že jsem toho člověka zastřelil?"
"Nic. Řekneš jim to tak, jak jsi to vyprávěl mně. Nikdo tě za to nebude odsuzovat."
"Jste si tím jistý?"
"Naprosto."
"Jsem stejně špatný jako kdokoli, kdo zbaví života svého bližního."
Mluvil klidně a vyrovnaně, s moudrostí dospělosti, bez zoufalství, a mne napadlo, jestli je možné, že ten mladý muž za jedinou noc vyzrál o deset let. Pokud se tak stalo, je to pro Mikkela záchrana.
"Pověz mi o Bobu Shermanovi," řekl jsem.
To s ním zatřáslo.
"Já... nemůžu..."
"Mikkeli, já vím, že Bob přivezl do Norska rozbor ukradený v Anglii a že ho dal tvému otci..."
"Ne," skočil mi do řeči.
"Jak to tedy bylo?"
"Měl ty listiny předat Arnemu. Netušil jsem, že jsou pro mého otce, aspoň ne do té chvíle..."
"Do které?"
"To nesmím říct. Nemůžu."
Klidně, jako by o nic nešlo, jsem se do tmy zeptal:
"Řekl ti Bob, že s sebou něco přivezl?"
Neochotně odpověděl: "Ano."
Zívl jsem.
"Kdy?"
"Když jsme se po jeho příletu setkali v Oslo."
Zdalipak vycítil, jak to se mnou trhlo...
"Kde v Oslo?"
"Stál před Grandem se sedlem a brašnou s věcmi. Vracel jsem se právě od kamaráda a dal jsem se s Bobem do řeči. Řekl, že se chystá na vlak. Zeptal jsem se ho, jestli nechce předtím k nám na kafe. Šli jsme tedy k nám. Nesl jsem mu sedlo." Odmlčel se. "Měl jsem Boba rád. Byli jsme kamarádi."
"Já vím."
"Otec tehdy nebyl doma, ačkoli většinou v tu dobu doma bývá. Maminka se dívala na televizi. Šli jsme s Bobem do kuchyně a já uvařil kávu. Taky jsme jedli mámin koláč."
"O čem jste si povídali?"
"Nejdřív o koních, co má jet... Pak řekl, že z Anglie pro někoho přivezl balíček a že ho otevřel. Prý v něm nebylo to, co mu řekli, že v něm je. Že prý ten balíček má předat na závodišti Arnemu Kristiansenovi, a že si chce říct o větší honorář, než zásilku předá."
Cítil jsem, jak se pod přikrývkou roztřásl.
"Smál se tomu. Prý mu předtím řekli, že v tom balíčku jsou pornografické obrázky, ale to prý nebyla pravda. Co to vlastně přivezl, nevěděl, i když si to prohlédl. Pak ten balíček vytáhl z tašky a ukázal mi, co v něm je."
Zarazil se.
"Když sis to prohlédl ty, poznal jsi, o co se jedná, že?"
"Viděl jsem podobné věci už dřív... Chci říct, že jsem věděl, že to souvisí s naftou. Ano."
"Vysvětlil jsi to Bobovi?"
"Ano. Chvíli jsme si o tom povídali."
"Co bylo pak?"
"Bylo už pozdě, žádný vlak už nejel, Bob proto odjel do stájí Gunnara Holta taxíkem a já si šel lehnout."
"Co bylo další den?"
"Síbil jsem... Slíbil jsem, že to nikomu neřeknu. Neřekl jsem to policii, nemůžu to říct ani vám. Zvlášť vám ne, to je mi jasné."
"Dobře," přikývl jsem.
Čas plynul. Na plodné úvahy byla však příliš velká zima.
"Vyprávěl jsem otci o tom balíčku, co Bob Sherman přivezl, cestou na závodiště," řekl pak Mikkel. "Jeli jsme spolu autem a já mu to vyprávěl jen tak, aby řeč nestála, myslel jsem, že by ho to mohlo zajímat. Nic na to neříkal, nikdy se se mnou nebaví, nikdy nevím, co si myslí."
"Ani já ne."
"Slyšel jsem od lidí, že se nejlaskavěji tváří v okamžiku, kdy jedná nejvíc bezohledně. Slyšel jsem to už jako malý kluk."
"Choval se tvrdě i k tobě?"
"Ne, jen chladně. Ale... je to můj otec."
"Jistě."
"Rád bych vám to řekl..., ale nejde to."
"Rozumím."
Dlouho bylo ticho, a já poznal jen podle jeho dechu a napětí ve svalech, že je vzhůru a že se mu hlavou honí myšlenky.
"Pane Clevelande? Nespíte?"

"Říkej mi Davide."
"Davide..., myslíš, že mne ti dva měli zabít?"
"Ne."
"Řekl jim kde mě hledat. Poslal mne do Finse, Arneho poslal za mnou a ty dva mužské taky."
"To ano, ale já věřím, že ti dva mluvili pravdu, že tvůj otec nejspíš chtěl, aby tě doprovodili za hranice, až vyřídí Arneho. Bylo od nich nešikovné, že Arneho napadli tobě před očima. Oba vládnou spíš silou než rozumem. Arne byl jediný, kdo by tvého otce mohl usvědčit u soudu. Věřím, že tvůj otec by dokázal poslat Arneho na smrt, jen aby nemohl promluvit. Je na to dostatečně tvrdý."
"Proč..., proč si to myslíš?"
"Protože ty pochopy poslal taky na mne."
Vyprávěl jsem mu o člunu ve fjordu, o noži v Chelsea a o bombě v Erikově autě.
"Ti chlapi jsou strašliví," řekl. "šla z nich na mne hrůza od první chvíle, co jsem je uviděl."
Na hodnou chvíli se odmlčel. Skoro jsem cítil, jak se mu v hlavě otáčejí kolečka, jak trpí, jak si to všechno přebírá.
"Davide?"
"Ano ."
"Zavinil jsem Bobovu. smrt."
"To určitě ne."
"Kdybych otci neřekl, že Bob o tom rozboru ví, tak by..."
"Dozvěděl by se to od Arneho," řekl jsem suše. "Nemá smysl říkat si kdyby, to bys nikam nedošel. Kdyby Bob ten balíček neotevřel. Kdyby tvůj otec nebyl natolik tvrdý, že ho nechal odpravit. Prostě stalo se, co se stalo, a všechno se to stalo proto, že tvůj otec je hrabivý, krutý a hrdý, a to je osudná kombinace vlastností, zničující. Dozvěděl jsem se, že už jako mladý člověk žil dvojím životem. Pokud bojoval proti nacistům, bylo to v pořádku. Všichni ho obdivovali. Řekl bych, že se nikdy nezbavil pocitu, že bojuje-li proti panující moci, je to odvážné a následně i čestné. Řekl bych, že si policii jednoduše dosadil na místo nacistů jako nepřítele, na kterého je třeba vyzrát. Umí bleskově uvažovat, při výslechu se ničím neprozradí, dokáže bez zaváhání riskovat, dokáže bez zaváhání odsoudit lidi k smrti. Jedná tak, jak jednal, když mu bylo dvacet. Vždy bude takový."
Čas plynul.
"Davide?"
"Ano."
"Já ti to říct musím."
Zhluboka jsem se nadechl. V plicích mne zamrazilo:
"Spusť."
Chvíli váhal.
Pak řekl: "Povídali jsme si s Bobem na dostizích. Smál se a vyprávěl mi, že už si to s tím zvýšeným honorářem dohodl, prý ho pak Arne poveze na letiště a zaplatí mu za doručení toho balíčku něco navíc."
Odmlčel se. Čekal jsem.
Pokračoval váhavě, ale odhodlaně.
"Když dostihy skončily, byla už tma. Šel jsem na tátu počkat k autu. Často se nějakou dobu zdrží, protože je ve výboru. Sedl jsem si do auta a čekal. Za celý den jsme spolu nemluvili. Většinou se ani nevidíme, protože táta má při,dostizích moc povinností."
Znovu se zarazil. Dýchal zhluboka, byl rozrušený.
"Většina aut už byla pryč. Pak prošli kolem dva lidé, a když projížděl auto a osvítilo je reflektory, viděl jsem, že to je Bob s Arnem. Chtěl jsem na ně zavolat... Lituju, že jsem to neudělal..., ale nestačil jsem tak rychle stočit okénko... Mezitím došli k Arneho vozu. Mluvili spolu. Viděl jsem na ně jen chvilkami, jen když kolem projížděla auta a posvítila na ně. Lidi se rozjížděli. Pak jsem viděl, jak za Bobem někdo stojí a má napřaženou ruku. Držel v ní něco lesklého... Pak udeřil."
Odmlčel se. Polkl nasucho.
Pak pokračoval: "Když zase někdo zasvítil, viděl jsem už jen dva lidi. Myslel jsem..., nechtěl jsem uvěřit... Pak se jeden z těch dvou obrátil a zamířil k našemu autu. Dostal jsem strach."
Zachvěl se.
"Ten člověk ale jen otevřel kufr a něco do něj hodil. Zazvonilo to. Pak si sedl za volant. Usmíval se."
Dlouho bylo ticho.
"Když si konečně všiml, že tam sedím, zatvářil se vylekaně. Řekl..., řekl: Mikkeli, dočista jsem zapomněl, žes přijel se mnou."
Mluvil nešťastně, ztrápeně.
"Zapomněl na mne, zapomněl na mne!" Snažil se neplakat.
"Boba Shermana zabil můj otec."

18

Jakmile se rozednilo, sešli jsme dolů do Finse. Mikkel elegantně sjížděl na lyžích, já klopýtal a klouzal ve svých polobotkách. Oba jsme měli modrošedé kruhy pod očima, sevřená ústa, oba jsme jevili zřetelné známky krajní únavy. V noci už mi toho mnoho neřekl. Jednu chvíli si opřel hlavu o mé rameno a usnul vyčerpáním. Brzy ráno se probudil,

klidný a vyrovnaný, jako by ze sebe shodil břemeno hrůzy tím, že o něm promluvil. Po dlouhých osmi týdnech se cítil osvobozený.
Zanechal jsem ho v péči dobrých lidí ve Finse a vydal se znovu do hor s několika místními muži. Tentokrát jsem si vzal lyže. Počínal jsem si na nich nešikovně a pobavil tak své průvodce. Museli na mne opakovaně čekat. Byli milí, veselí, dobromyslní. Mezi mraky začínalo vykukovat slunce. Viděl jsem je v Norsku poprvé.
Došli jsme ke srubu a šli po prošlapané stopě dál, kde se na sněhové pláni skoro vytrácela. Dva z mužů táhli lehké sáně s krásně klouzavými sanicemi, připomínajícími lyže. Podobné sáně podle nich měla i Berit.
Hnědovlasý ležel tváří ve sněhu. Byl mrtvý.
Nezemřel však na střelné poranění, ale prochlazením, zabila ho zima.
Lidé z Finse se mlčky zadívali na stopy, vedoucí dál, pryč od mrtvého. Podle stop krve bylo jasné, že se poraněný kus cesty plazil po sněhu.
Zabalili ho do plachty, naložili na sáně a chystali se odjet dolů do Finse.
"Půjdu se podívat tamhle," ukázal jsem směrem, odkud se hnědovlasý před smrtí zřejmě připlazil.
Přikývli, chvíli se radili a pak vyslali jednoho z mužů, aby šel se mnou. Nevěřili mému lyžařskému umění.
Šli jsme po stopách krve na sněhu. Stoupali jsme do mírného kopce končícího plošinou před horizontem, rýsujícím se ostře proti světlému nebi. Stopy končily v rozšlapané změti. Muž z Finse změť hravě rozluštil a popsal.
"Tady toho člověka postřelili, vidíte tu krev? Byl s ním ještě jeden." Ukázal na stopy lyží, směřující šikmo přes sněhovou pláň. "Byl to někdo, kdo to na běžkách umí. Jel rychle. Toho druhého, zraněného, opustil. Nevrátil se, nepřivedl pomoc."
Kdyby se chtěl vrátit, našel by ho podle krvavých stop. Žlutooký se jednoduše dal na útěk. Což o to, Knut ho dřív či později stejně najde.
Můj průvodce řekl: "Ti dva přijeli na běžkách tamhle odtud," ukázal rukou v teplé rukavici na stopy, vedoucí přes pláň. Pak dodal: "Tamhle taky vede nějaká stopa."
"Pojďme se tam podívat," navrhl jsem.
Vykročili jsme.
"Tudy jeli dva muži a táhli naložené sáně," řekl.
Nebylo to pro mne žádné překvapení, ale stejně se mi stáhl žaludek.
"Přišli odtamtud," řekl a ukázal na cestu ke srubu.
Přikývl jsem. Vraceli jsme se po stopě až k místu, kde se připojily stopy Mikkelových lyží.
"Chlapec dojel až sem, zastavil se, pak se otočil a vrátil se do srubu. Je vidět, že byl rozčilený, když sem jel, a úplně vyvedený z míry, když se vracel. Jen se podívejte na ty krátké, hluboké stopy."
"Možná, že bychom mohli najít nějakou nábojnici," řekl jsem.
Přikývl. Chvíli jsme hledali, až jsme obě našli. Oranžové válečky zabořené ve sněhu.
"Teď...," ukázal jsem směrem od srubu, na stopy, po kterých šel Mikkel: stopy dvou mužů a naložených saní.
Stopy vedly napříč sněhovou plání až k horizontu. Sledovali jsme je.
Horizont nebyl na samém konci světa, ale na hraně svahu. Na druhou stranu spadal na krátkou vzdálenost strmější svah. Pak už nebylo vidět nic, jen vzdálené zasněžené vrcholky hor. Stáli jsme na temeni hory nad jezerem, u kterého žila Berit.
Stopy lyží obou mužů končily na vrcholku, pak bylo vidět, že se oba lyžaři otočili a sjeli pryč, dolů.
Stopy saní vedly dál, až k hraně svahu.
"Chci se tam podívat," řekl jsem a sundal lyže.
Mému průvodci se to moc nelíbilo, ale vytáhl zpod bundy lano, na které mne uvázal a kousek po kousku mne pak spouštěl. Sám stál ve sněhu pevně jako sloup.
Pomalu jsem sestupoval ve vypůjčených lyžařských botách. Překvapilo mne, jak je sníh kluzký, měl jsem co dělat, abych po něm neujel. Musel jsem se soustředit na každý krok a zaplašovat přitom závrať. Když jsem konečně stanul na konci svahu, viděl jsem hluboko dole jezero a vlevo rudý Beritin dům.
Stopy saní u mých nohou se mi zdály mělké, hladké, sáně zřejmě sjížděly ze svahu velkou rychlostí. Ujížděly rychle a neúprosně, přímo do nekonečné hloubky.
Jezero bylo pod námi v hloubce dvou set metrů. Zelené vody působily tajemně. Jinak nebylo vidět nic, pranic.
Arne letěl prázdnotou na saních do velké dálky a hloubky, pomyslel jsem si, letěl smrti vstříc.
V okamžiku, kdy za ním skutečně stál nepřítel, se Arne zapomněl ohlédnout přes rameno.
Arne, můj zrádný přítel.
Najednou jako by nad zasněženými vrcholy zaburácel ve větru Beethoven.